

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ГРОМАД, ТЕРИТОРІЙ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРОЕКТУВАННЯ МІСТ «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. БІЛОКОНЯ”

EN ISO 9001:2008 Реєстраційний номер: 12 100 45785/01 TMS

Державні ліцензії: топографо-геодезичні роботи Серія АВ №547484 від 03.08.2010); проведення робіт із землеустрою (Серія АГ №583330); пожежна сигналізація та інші (Серія АГ №595095 від 20.05.2101)

арх. №92584

прим. №

М. УЖГОРОД

**«Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення
проекту містобудівної документації
«Внесення змін до генерального плану м. Ужгород
(у частині актуалізації вихідних даних та проектних
рішень)»**

Замовник:	Управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради
Договір:	від 17.03.2023 №1274-01-2023

Директор

Керівник проекту, начальник
архітектурно-планувальної
майстерні №1

Іван Шпилевський

Олена Малишева

Головний архітектор проекту

Головний інженер проекту

Головний економіст проекту

В.о. начальника АПУ,
начальник відділу НМЗМП

Тамара Шидловська

Людмила Безкоровайна

В'ячеслав Сухина

Анатолій Економов

Київ 2023

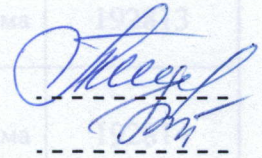
Містобудівна документація «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проєкту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проєктних рішень)» розроблена в архітектурно-планувальній майстерні №1 (начальник Олена Малишева) разом із спеціалістами інженерно-планувального відділу (начальник Олег Головань) авторським колективом:

Посада	П.І.Б.	Підпис
--------	--------	--------

Архітектурно-планувальна частина

Головний архітектор проєктів,
відповідальний виконавець

Тамара Шидловська

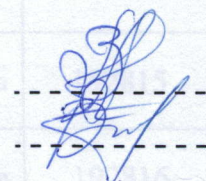
Керівник групи

Тетяна Любак

Техніко-економічна частина

Головний економіст проєкту

В'ячеслав Сухина

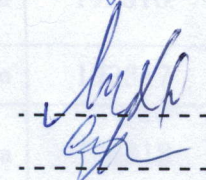
Старший науковий співробітник, к.е.н.

Віталій Царьов

Охорона навколишнього природного середовища
(в об'язі Звіту про Стратегічну екологічну оцінку)

Головний інженер

Володимир Муха

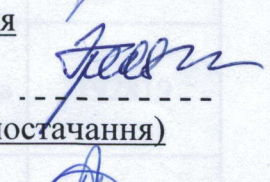
Головний фахівець

Надія Сугак

Водопостачання, водовідведення, санітарне очищення

Головний інженер

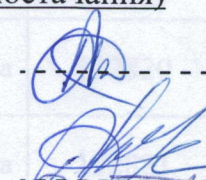
Елла Тимчук

Енергопостачання (електропостачання, теплопостачання, газопостачання)

Головний фахівець

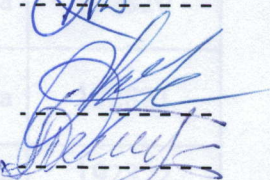
Олексій Срібний

Гідротехнічні заходи, дощова каналізація

Головний інженер проєкту

Людмила Безкоровайна

Керівник групи

Ольга Геращенко

Розділ «транспортна інфраструктура» розробив фіхівець з транспорту Олександр Чубенко.

Прогноз чисельності та статевовікової структури населення міста виконаний фахівцями інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної Академії наук України:

Зав. відділом міграційних досліджень, к.е.н.

Олексій Позняк

Головний економіст сектору міграційних досліджень

Ганна Швидка

С.н.с. відділу демографічного прогнозування, к.е.н.

Павло Шевчук

Координаційно-адміністративну допомогу в роботі над проєктом провадили начальник управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради Олег Боршовський, начальник відділу дизайну управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради Олена Стричак.

СКЛАД ПРОЕКТУ

Назва матеріалів	Вигляд	Архівний номер
<i>I. Графічні матеріали</i>		
1. Схема розташування населеного пункту в системі розселення. Масштаб 1:50000	тематична схема	192812
2. План існуючого використання території. Масштаб 1:5000	тематична схема	192813
3. Схема існуючих планувальних обмежень та інженерно-будівельної оцінки території. Масштаб 1:5000	тематична схема	192814
4. Генеральний план (основне креслення). Масштаб 1:5000	тематична схема	192815
5. Схема проектних планувальних обмежень. Масштаб 1:5000	тематична схема	192816
6. Схема вулично-дорожньої мережі. Масштаб 1:5000	тематична схема	192817
7. Схема міського та зовнішнього транспорту. Масштаб 1:5000	тематична схема	192818
8. Схема інженерної підготовки та захисту території. Гідротехнічні заходи, дощова каналізація. Масштаб 1:5000	тематична схема	192819
9. Схема інженерного обладнання території. Енергопостачання. Масштаб 1:5000	тематична схема	192820
10. Схема інженерного обладнання території. Водопостачання та каналізація. Масштаб 1:5000	тематична схема	192821
11. Схема зонування території міста. Масштаб 1:5000	тематична схема	192822
12. Схема планувальних обмежень. Масштаб 1:5000	тематична схема	192823
<i>II. Текстові матеріали</i>		
13. Пояснювальна записка	книга	92583
14. Основні положення	брошура	92584
15. Розділ «Охорона наколишнього природного середовища (в обсязі Звіту про стратегічну екологічну оцінку)»	книга	92585
16. Розділ «Внесення змін до плану зонування території м. Ужгород (зонінг)»	книга	92586
<i>III. Цифрові матеріали</i>		
17. Текстові та графічні матеріали у цифрових форматах	CD диск	758

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
I. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	8
1. ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА	8
2. ІСНУЮЧЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВА МІСТА.....	19
3. ЖИТЛОВИЙ ФОНД.....	21
4. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА.....	22
5. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА	35
6. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ.....	44
7. ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ.....	49
8. ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ	72
II. ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	75
1. ПРОГНОЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА СТАТЕВОВІКОВОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ.....	75
2. ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО.....	89
3. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА	97
4. РОЗМІЩЕННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (ЧАСТИН)	104
5. ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ	106
6. КЛАДОВИЩА	111
7. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	112
8. ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ.....	120
9. ПРОЕКТНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ	134
10. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА	136
11. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ.....	151
12. ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ.....	168
13. ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ ЩОДО СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА	192
14. ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ	195
III. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	196
IV. ПОПЕРЕЧНІ ПРОФІЛІ ВУЛИЦЬ	199
V. ДОДАТКИ	203
1. ПЕРЕЛІК ДЕТАЛЬНИХ ПЛАНІВ ТЕРИТОРІЙ, ЯКІ ВРАХОВУВАЛИСЯ ПРИ ВНЕСЕННІ ЗМІН	203
2. ДОКУМЕНТИ.....	210
3. ЗМЕНШЕНІ ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ	217

ПЕРЕДМОВА

Містобудівна документація «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проєкту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проєктних рішень)» (далі по тексті «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород») виконана ДП «ДІПРОМІСТО» імені Ю.М. Білоконя» відповідно до договору від 17.03.2023 №1274-01-2023 укладеного з управлінням містобудування та архітектури Ужгородської міської ради.

Підставою для проєктування є рішення сесій Ужгородської міської ради від 22.02.2018 №1016 та від 28.02.2023 №1178.

Необхідність внесення змін до генерального плану обумовлене необхідністю вирішення поточних питань забудови міста (пов'язані зі змінами функціонального призначення окремих територій, змінами щодо планувальних обмежень) та змінами нормативно-законодавчої бази на час підписання договору, так як нині в м. Ужгород чинним генеральним планом є містобудівна документація «Генеральний план м. Ужгород (коригування окремих розділів)», яка була розроблена ДП «ДІПРОМІСТО» ще у 2004 році.

У 2019 році (відповідно договорів від 05.04.2018 №1274-01-2019 та від 06.03.2019 №1274-01-2019) була розроблена та надана Замовнику містобудівна документація «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород».

Для завершення містобудівної документації деякі питання потребували уточнення.

Відповідно розділу II «Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» (від 17 червня 2020 року №711-IX) у п. 3 вказано, що містобудівна документація на місцевому рівні, затверджена до набрання чинності цим Законом, зберігає чинність. До 1 січня 2025 року внесення змін до такої документації допускається без урахування вимог цього Закону щодо її складу та змісту.

Враховуючи положення вищезазначеного закону щодо складу та змісту містобудівної документації, «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (завершення робіт)» виконано відповідно ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту» та ДБН Б.1.1-22:2017 «Склад та зміст плану зонування території».

Містобудівна документація розроблена у відповідності до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій», інших нормативних документів.

Відповідно Завдання на розроблення основні показники у містобудівній документації визначені на розрахунковий строк – 01.01. 2041.

Вихідна інформація є станом на 01.01.2023.

У проектній документації визначені: перспективна чисельність населення, розміщення житлово-громадського будівництва, забезпечення інженерно-транспортною інфраструктурою, необхідними заходами з інженерної підготовки та захисту території.

Не виконувалися розділи: характеристика сучасного стану та перспективи розвитку господарського комплексу міста; телефонний зв'язок, радіомовлення, телебачення.

Звіт «Стратегічна екологічна оцінка» є невід'ємною складовою містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (завершення робіт)».

У складі даного проекту виконано розділ «Охорона навколишнього природного середовища (в обсязі Звіту про стратегічну екологічну оцінку)».

Розділи «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) на особливий період» та «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час» виконувалися за окремими завданнями на розроблення.

При внесенні змін до генерального плану враховані:

- містобудівна документація «Генеральний план м. Ужгорода (коригування окремих розділів)» (Київ, інститут «Діпромисто», 2004 р.);
- містобудівна документація «Схема планування території Закарпатської області» (Київ, ДП «ДІПРОМІСТО», 2011 р.);
- науково-проектна документація «Історико-архітектурний опорний план м. Ужгорода Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів.» (Київ, Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень, 2014 р.)

У містобудівній документації під час розроблення були враховані визначені державні інтереси (відповідно п.7.3. ст.17 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»), надані листом Закарпатської обласної державної адміністрації від 27.04.2023 №03-08/175.

Схеми проекту виконані на оновленій цифровій картографічній основі - топографічній зйомці у цифровій (векторній) формі як набір геопросторових даних у державній геодезичній системі координат УСК-2000 масштабу 1:5000 (виконана ДП «Закарпатгеодезцентр» (м. Мукачево)), яка була надана Замовником.

Згідно Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» ст. 16 п.1 «Містобудівна документація на місцевому рівні розробляється з урахуванням даних державного земельного кадастру».

У зв'язку з відсутністю у Замовника матеріалів земельного кадастру, план існуючого використання території виконаний з використанням даних публічної кадастрової карти України та супутникових карт.

Також були використані матеріали інвентаризації земель м. Ужгород (лист управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради від 18.04.2023 №4/14-19).

При підготовленні тематичних креслень були створені тематичні шари на основі ліцензійної програми фірми ESRI ArcGis.

Затверджена у чинному порядку дана містобудівна документація є обов'язковим документом для всіх організацій та установ, які здійснюють будівництво на території міста.

I. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

1. ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА

ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ

Ужгород - адміністративний центр Закарпатської області. Розташований на річці Уж (басейн Дунаю) у підніжжі Карпатських гір. Місто є одним з найважливіших українських і європейських історичних центрів (перша згадка про місто в історичних хроніках датується 872 роком). Статус обласного центру Закарпатської області отримало з 22.01.1946.

Зовнішні зв'язки міста з регіонами України та Європи здійснюються автомобільним, залізничним та повітряним видами транспорту (місто знаходиться на відстані 788 км шосейними дорогами та 898 км залізницею від м. Київ).

Ужгород – адміністративний, економічний центр, в якому розташовані регіональні та місцеві органи управління. У місті функціонують залізнична станція, автовокзал (автобусне сполучення з обласними центрами західного регіону, міжнародні сполучення), аеропорт.

Головна особливість економічно-географічного положення міста крайнє західне положення в системі Закарпатської області; західна межа міста виходить на Державний кордон України зі Словаччиною.

Ужгород найзахідніший та найменший за кількістю мешканців обласний центр України.

Через місто протікає ріка Уж. Найстаріша частина міста розташована на правому березі ріки Уж, на вулканічних горбогір'ях Карпат, а молода – на лівому березі, на Закарпатській низовині (відноситься до Середньодунайської низовини). Найвища точка Ужгорода – гора Цигера (260 м над рівнем моря), а найнижча (120 метрів) – в районі авто і залізничного вокзалів.

Територія міста умовно поділена на 17 мікрорайонів, які носять історично сформовані назви: Боздош, Болотина, Вербник, Галагов, Горяни, Доманинці, Дравці, Кальварія, Минай, Підзамковий, Промисловий, Радванка, Станційний, Сторожниця, Цегольня, Червениця, Шахта.

УЖГОРОД В ГЕНЕРАЛЬНІЙ СХЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Згідно Генеральної схеми планування території України Ужгород віднесений до типу великого багатофункціонального міста, в якому передбачається регламентація розвитку з необхідністю структурно-технологічної перебудови виробничої бази, виведенням з експлуатації шкідливих виробництв, оптимізацією структури землекористування, екологічною реабілітацією міських територій та розвитком соціально-культурного потенціалу обласного та міжрайонного значення.

Там же, Ужгород визначений як центр Закарпатської обласної системи розселення в складі Львівської надобласної системи розселення, міжрайонний та районний центр Закарпатської обласної системи розселення.

До Західного регіону (Львівську надобласну систему розселення з центром у м. Львів) відносяться Львівська, Волинська, Рівненська, Івано-Франківська, Закарпатська і Чернівецька області.

*Таблиця 1. Основні показники Львівської надобласної системи розселення
(на 01.01.2022)*

Області	Площа	Чисельність населення, усього	міське населення		Чисельність населення обласних центрів
	км ²		тис. осіб	тис. осіб	
Волинська	20144	1021,4	533,5	52,2	216,0
Закарпатська	12800	1244,5	463,4	37,2	115,5
Івано-Франківська	13928	1351,8	602,6	44,6	238,2
Львівська	21800	2478,1	1516,4	61,2	717,3
Рівненська	20046	1141,8	541,8	47,5	243,9
Чернівецька	8096	890,5	386,0	43,3	264,3
Разом	96814	8128,1	4043,7	49,7	

Відповідно до рішень Генеральної схеми планування території України на перспективу Закарпатська область розвивається як важлива складова західного регіону України. Головними регіональними компонентами, що визначатимуть розвиток Закарпатської області, є:

- проходження міжнародного Критського транспортного коридору №5 напрямку Косини – Чоп – Стрий – Львів – Рівне – Сарни – Мінськ в ув'язці з існуючими автомобільними та залізничними магістралями;
- розвиток міжнародних транспортних сполучень через систему пунктів пропуску з 4 державами: Польщею, Румунією, Словаччиною та Угорщиною (з двома останніми Закарпаття залишається єдиним регіоном України, який має безпосередню межу);
- розвиток екологічної мережі та її міждержавного каркасу, зокрема розвиток осей вздовж Карпат, річки Тиса та її приток;
- розвиток прикордонних територій у рамках транскордонних регіонів Україна - Польща, Україна - Угорщина, Україна - Словаччина, Україна - Румунія та Єврорегіону «Карпати».
- формування біполярних зв'язків на лінії Ужгород - Міхаловце (Словаччина) та Ужгород - Нерідьгаза (Угорщина).

В Ужгороді сконцентровано 9,1% всього населення та 24,5% міського населення області.

Як центр декількох систем розселення Ужгород виступає значним освітнім центром, надає багато спеціалізованих послуг.

Ужгород, як значний освітній центр, готує висококваліфікованих фахівців для міста та області. У вишах міста навчається біля 18 тисяч студентів.

Престижними вузами, що притягують молодь на навчання є Ужгородський національний університет, художній інститут, музичне училище ім. Д.Є. Задора, природничо-гуманітарний коледж Закарпатського державного університету, коледж мистецтв ім. А. Ерделі.

Спеціалізовані медичні послуги надають обласні лікарні та диспансери.

Також спеціалізовані послуги надають заклади культури та мистецтва, розташовані в місті: музей народної архітектури та побуту, краєзнавчий музей, обласний український музично-драматичний театр імені братів Юрія Августина та Євгена Шерегіїв, обласний театр ляльок «Бавка», обласна філармонія, обласна універсальна наукова бібліотека, обласна бібліотека для дітей та юнацтва.

Ринкова інфраструктура міста є однією з найбільших в регіоні.

Мережа ринкової інфраструктури міста складається з понад 30 філій банківських установ та понад 22 банківських відділення, понад 60 страхових організацій, бізнес-інкубатору, агентства регіонального розвитку та транскордонного співробітництва та ін.

Також в Ужгороді зосереджена найбільша кількість спортивних споруд області, на яких проводяться змагання обласного рівня, а спортивні команди виступають у загальнодержавних змаганнях.

Закарпатська область – виходячи з географічних особливостей (складний гірський рельєф) та відносної віддаленості її східної частини від м. Хуст намічене формування двох міжрайонних систем розселення з центрами в містах Ужгороді та Хусті.

Таблиця 2. Площа та населення міжрайонних систем розселення у Закарпатській області

Міжрайонні системи розселення	Площа		Орієнтовна чисельність населення	
	тис. км ²	%	тис. осіб	%
Ужгородська	8,1	63,3	816,0	64,8
Хустська	4,7	36,7	442,8	35,2
Загалом	12,8	100,0	1258,8	100,0

Відповідно постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 №807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів» із 2020 року Закарпатська область складається з 6 районів та 64 територіальних громад. Всього в області 11 міст, 19 селища міського типу, 579 сільських населених пунктів (селищ нема, тому відповідно сіл 579). Нині в Закарпатській області є такі райони: Березівський, Мукачівський, Рахівський, Тячівський, Ужгородський, Хустський.

Згідно з Постановою, межі районів встановлюються по зовнішній межі територій сільських, селищних, міських територіальних громад, які входять до складу відповідного району.

Рисунок 1. Адміністративний устрій Закарпатської області з 2020 року.

Ужгородський район має 14 територіальні громади (таблиця 3).

Таблиця 3. Територіальні громади Ужгородського району
(за даними порталу <https://decentralization.gov.ua>)

Назва громади	Тип	Кількість населених пунктів	Площа, км ²	Чисельність населення (на 01.01.2022)	Густота населення, осіб/км ²
Баранинська	сільська	12	152,6	10784	71
Великоберезнянська	селищна	8	110,5	9969	90
Великодобронська	сільська	5	103,0	11536	112
Дубриницько-Малобережнянська	сільська	9	260,8	6655	26
Костринська	сільська	6	211,5	5061	24
Оноківська	сільська	5	117,3	6541	56
Перечинська	міська	5	120,2	12399	103
Середнянська	селищна	15	217,2	14424	66
Ставненська	сільська	12	299,5	6910	23
Сюртівська	сільська	12	145,2	9457	65
Тур'є-Реметівська	сільська	17	437,3	16057	37
Ужгородська	міська	1	37,7	115449	3062
Холмківська	сільська	10	65,5	14348	219
Чопська	міська	8	84,1	15410	183
Загалом		125	2362,4	255000	108

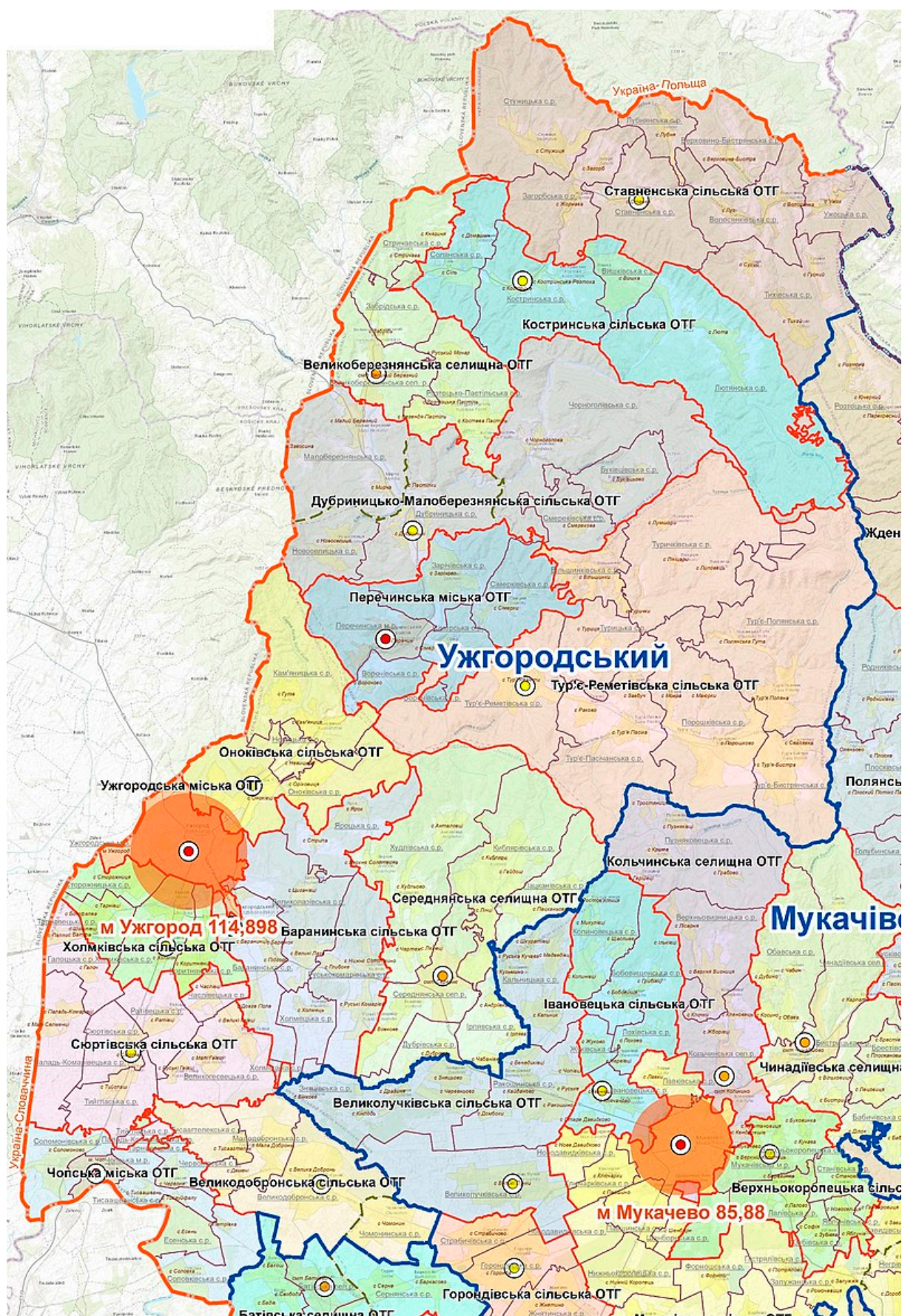

Рисунок 2. Карта Ужгородського району та його територіальних громад.

Отже, місто Ужгород утворює окрему Ужгородську міську територіальну громаду

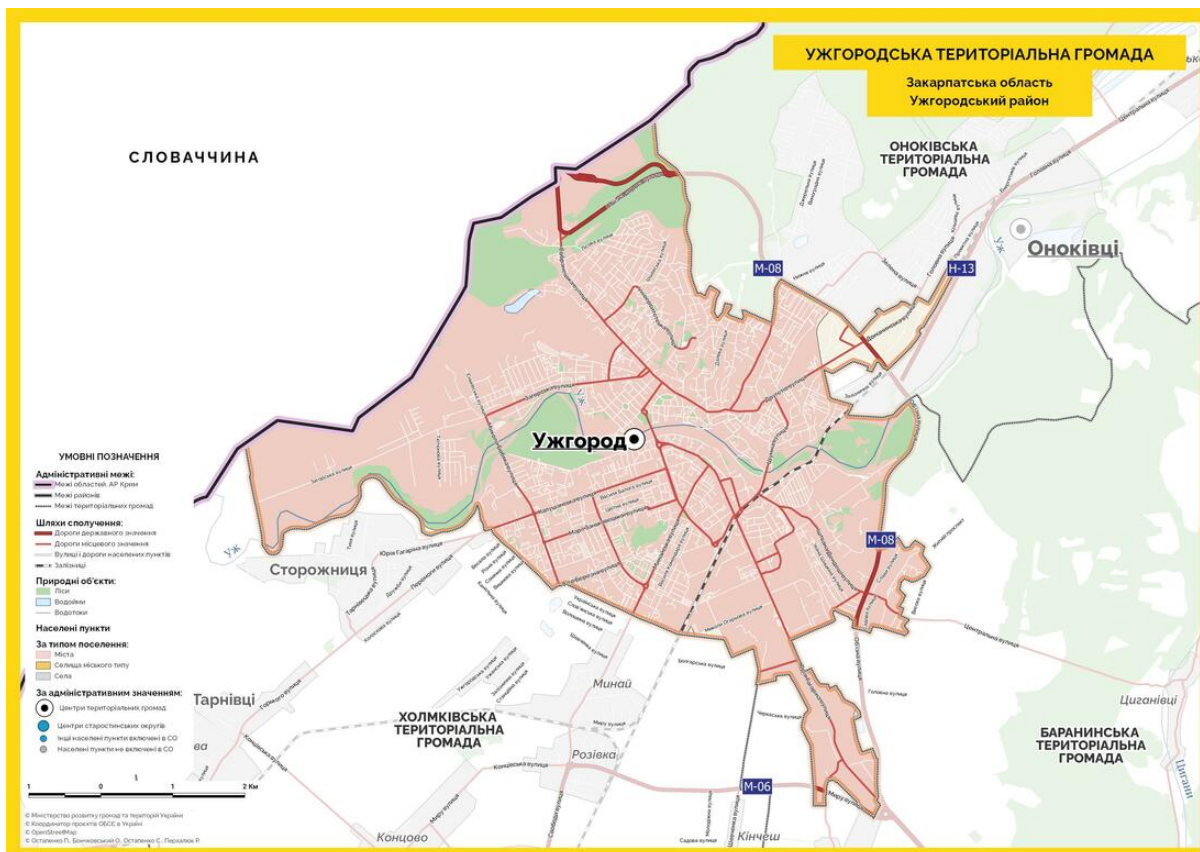

Рисунок 3. Ужгородська міська територіальна громади
(код АТОТГГ: UA21100230000083101)

ТЕРИТОРІЯ

Згідно даних управління земельних ресурсів у м. Ужгород, площа території міста співпадає з площею Ужгородської міської територіальної громади і становить **3795,2 га**.

Забудовані території становлять близько 76,3%. Із них близько 1460 га (38,5% території міста) займає житлова забудова

На 1 мешканця припадає близько 328,7 м² території.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

За статистичними даними *чисельність* населення м. Ужгород на 01.01.2022 становила 115449 осіб. Із 2003 року (з часу останнього перепису) вона зменшилась на 1771 осіб (або на 1,51%), що говорить, у цілому, про сталість чисельності населення міста.

Густота населення становить майже 2,9 тис. осіб на 1 км².

Таблиця 4. Динаміка чисельності населення за 2003 – 2022 роки
(за даними Головного управління статистики в Україні)

на початок року	осіб	на початок року	осіб
2003	117220	2013	116349
2004	117085	2014	115947
2005	117028	2015	115520
2006	116718	2016	115163
2007	116457	2017	114007
2008	116331	2018	113996
2009	116265	2019	114897
2010	116456	2020	115512
2011	116456	2021	115542
2012	116423	2022	115449

ГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС

Ужгород є важливим економічним центром області. У місті зосереджено біля ¼ загальної кількості об'єктів економічної діяльності Закарпатської області.

Найбільшу питому вагу в загальному обсязі реалізованої продукції, робіт та послуг займає оптова і роздрібна торгівля, торгівля транспортними засобами та послуги з їх ремонту (75,2%), промисловість (14,5%), будівництво (4,4%), транспорт (2,3%), операції з нерухомістю (1,5%), готельний та ресторанний бізнес (0,6%), фінансова діяльність (0,3%).

У господарському комплексі міста працює біля 75,0 тис. осіб. Із них біля 40,0 тис. осіб – штатні працівники виробничого та невиробничого секторів економіки та біля 25,0 тис. осіб малого підприємництва (6,7 тис. осіб найманих працівників на малих підприємствах і 18,3 тис. підприємців-фізичних осіб).

Виробничий сектор. Впродовж останніх років спостерігається позитивна динаміка зростання реалізації промислової продукції. За статистичними даними 2017 року обсяг реалізованої промислової продукції у відпускних цінах становив 4730,8 млн. грн. (у 2016 році – 4236,6 млн. грн., у 2015 році – 3016,1 млн. грн.), що складає 22,6% загальнообласного показника.

Основні галузі промисловості міста є хімічна промисловість (частка реалізованої продукції в структурі промисловості становить 4,5%), машинобудування (7,1%), виробництво електроенергії, газу та води, виробництво одягу (легка) (8,7%), оброблення відходів, виробництво харчових продуктів (харчова) (20,7%) та виробництво виробів із деревини (меблів) (25,7%).

Близько третини замовлень в промисловому секторі припадає на іноземних партнерів. В основному це замовлення, пов'язані з переробкою давальницької сировини. За таких умов працюють найбільш бюджетоутворюючі підприємства міста: ТОВ «Гроклін-Карпати», ТОВ «Унгвайер», ТОВ «Фаватехнік», ТОВ «Завод «Конвектор», ПАТ «Ужгородський Турбогаз». Більшість з цих підприємств працюють на експорт товарів.

Таблиця 5. Найбільші підприємства міста Ужгорода¹

Назва підприємства	Адреса реєстрації	КВЕД 1 2010	Вид діяльності (основний)
ПАТ «Андезит»	вул. Гранітна, 8. корп. а	08.12	Добування піску, гравію, глини і каоліну
ОП «Ужгородський коньячний завод»	вул. Климента Тимірязєва, 19	11.01	Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв
ТОВ «Тексвош Гонсер»	вул. Капушанська, 170	13.30	Оздоблення текстильних виробів
ЗАТ «Ужгородська швейна фабрика»	вул. Льва Толстого, 40	14.13	Виробництво іншого верхнього одягу
ТОВ «Луготекс»	вул. Капушанська, 170	14.13	
Ужгородське учбово-виробниче підприємство №2 українського товариства глухих	вул. Миколи Лобачевського, 26	14.19	Виробництво іншого одягу й аксесуарів
ТОВ «Маркан»	вул. Мукачівська, 44	15.20	Виробництво взуття
ТОВ «Скал»	вул. Мукачівська, 44	15.20	
ТОВ «Тріо-транс»	вул. Гранітна, 6	16.10	Лісопильне та стругальне виробництво
ПП «Верум паркет»	вул. Сільвая, 5, к. 8	16.10	
ТзДВ «Патент»	вул. Карпатської України, 101	17.21	Виробництво гофрованого паперу та картону, паперової та картонної тари
ПАТ «Видавництво «Закарпаття» корпоративне підприємство ДАК «Укрвидавполіграфія»	вул. Карпатської України, 42/1	18.12	Друкування іншої продукції
ТОВ «Інтерфіл»	вул. Олега Кошового, 6	20.42	Виробництво парфумних і косметичних засобів
ТОВ «Інтерпак Україна»	вул. Олега Кошового, 6	22.22	Виробництво тари з пластмас
Філія «Термінал» ПАТ «Івано-франківськцемент»	вул. Гранітна, 14	23.51	Виробництво цементу
ТОВ «Вікнотех»	Ужгородський район. с. Розівка, вул. Шевченка, 8	25.12	Виробництво металевих дверей і вікон
Спільне українсько-німецьке підприємство у формі ТОВ «Техніка»	вул. Сергія Мартина, 4	25.29	Виробництво інших металевих баків, резервуарів і контейнерів
ТОВ «Ойген Фаріон Україна»	вул. Приладобудівників, 5	25.73	Виробництво інструментів

¹ Дані Головного управління статистики у Закарпатській області

Назва підприємства	Адреса реєстрації	КВЕД 1 2010	Вид діяльності (основний)
ТОВ «Джейбіл сьоркіт юкрейн лімітед»	Ужгородський район, с. Розівка, вул. Концівська, 40	26.40	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення
ПАТ «Ужгородський завод «Електродвигун»	вул. Олександра Блистіва, 1	27.11	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів
ТОВ «Гал лтд»	вул. Олександра Блистіва, 1	27.11	
ПАТ «Модуль М»	вул. Миколи Бобяка, 15	27.52	Виробництво неелектричних побутових приладів
ТОВ «Завод «Конвектор»	вул. Гранітна, 5	27.52	Виробництво неелектричних побутових приладів
ПАТ «Ужгородський турбогаз»	вул. Болгарська, 3	28.14	Виробництво інших кранів і клапанів
ТОВ «Фава-технікс»	вул. Приладобудівників, 5	29.31	Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів
ТОВ «Немецтек»	вул. Миколи Бобяка, 15	29.31	
ТОВ «Унгвайер»	вул. Карпатської України, 30	29.31	
ТОВ «Гроклін-Карпати»	наб. Слов'янська, 31	29.32	Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів
ужгородська філія №1 ТОВ «Ено меблі лтд»	вул. Заводська, 12	31.09	Виробництво інших меблів
ПП «Укрелектробуд»	вул. Тиха, 16. к. 2	35.11	Виробництво електроенергії
ТОВ «Акваресурс-1»	вул. Електрозаводська, 4	35.11	
ужгородський міський район електромереж	вул. Електрозаводська, 4	35.13	Розподілення електроенергії
ПАТ по газопостачанню та газифікації «Закарпатгаз»	вул. Володимирва Погорелова, 2	35.23	Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи
ТОВ «Закарпатгаззбут»	вул. Володимира Погорелова, 2	35.23	
КП «ВУ ВКГ м. Ужгорода»	вул. Митна, 1	36.00	Забір, очищення та постачання води

У місті досить потужна *будівельна галузь*. Обсяг виконаних будівельних робіт по місту складає 25 - 28% загальнообласного обсягу.

Невиробничий сектор нині є переважаючим в структурі господарського комплексу міста. У структурі невиробничого сектора значними за кількістю працівників є державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, освіта, охорона здоров'я і надання соціальної допомоги, оптова та роздрібна торгівля.

Підприємництво. Однією з важливих цілей в економічному розвитку м. Ужгород є розвиток малого підприємництва.

Переважає більшість суб'єктів малого підприємництва задіяна в сфері платних послуг населенню. Сфера побутових послуг (перукарні, салони краси, ремонт одягу, та інші.) майже на 85% формується за рахунок приватних підприємців – фізичних осіб, які є найбільшим джерелом надходжень до бюджету міста.

Чисельність малих підприємств міста на початок 2018 року становила 1397 одиниць (1713 у 2016 році), що становить 29,1% до загальної кількості малих підприємств області. Питома вага малих підприємств в обсягах реалізації продукції становила 26,5% (або 3192,6 млн. грн.) від реалізації продукції області на яких працювало - 6687 найманих працівників.

За кількістю діючих малих підприємств на 10 тисяч осіб наявного населення (122) місто у 3,2 рази випереджає середньообласний та на третину загальноукраїнський рівні.

Станом на 01.01.2023 року на обліку у ДПІ м. Ужгорода перебувало 9694 фізичних осіб та 9038 юридичних осіб. Надходження до міського бюджету з податку доходів фізичних осіб у 2022 році становили у розмірі 1246,2 млн. гривень.

Значна частина підприємців працює у сфері торгівлі та надання послуг населенню. Мережа таких підприємств складає близько 2,5 тис. підприємств різних форм власності.

Інвестиції в економіку міста. Ужгород має значний потенціал для розвитку транскордонного співробітництва, що обумовлено географічним положенням міста та характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій.

Іноземними інвесторами вкладено в економіку м. Ужгород біля 49,6 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (14,9% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку Закарпатської області), що становить 435 дол. США на 1 мешканця.

Хоча обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одного мешканця в м. Ужгород є меншим ніж по Україні (\$1058 у 2016 році), проте досить пристойним серед обласних центрів Західного регіону (Івано-Франківськ мав \$1889.7, Львів - \$1005.0, Рівне - \$517.8, Луцьк - \$391.7, Тернопіль - \$74.5, Чернівці - \$71.9).

Більше половини обсягів прямих іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості – 68,6%. У міжнародному інвестиційному співробітництві м. Ужгород найбільш активну участь брали суб'єкти Угорщини, Словаччини, Чехії, Польщі, Німеччини та Австрії.

У розрахунку на одного жителя в середньому припадало 5221 грн. інвестицій (у Закарпатській області – 2893 грн.). За цим показником місто посіло четверте місце в області (перше – м. Берегово (8758 грн.), друге – Ужгородський район (8303 грн.), третє – м. Хуст (5579 грн.)).

Висновки:

- місто у цілому має сталу чисельність населення;
- важливим фактором відносної стійкості економіки обласного центру до коливань у економіці країни є також орієнтація ужгородських підприємств-експортерів переважно на ринки країн Європи;
- місто має інвестиційну привабливість (про це свідчить рівень іноземних інвестицій на одного мешканця), проте відсутні територіальні ресурси для розміщення нових підприємств;
- позитивним моментом, що впливає на сталість господарського комплексу міста, є високий рівень розвитку малого підприємництва;
- в місті відсутні територіальні резерви, що стримує його розвиток.

2. ІСНУЮЧЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВА МІСТА

Сучасна планувальна структура міста обумовлена природними і штучними факторами, такими як р. Уж, що поділяє місто на північну і південну частини; лінія магістральної залізниці Ужгород – Київ, яка проходить з північного сходу на південь через місто і відокремлює східний, промисловий район, а магістральні вулиці Миколи Бобяка і Єнківська відокремлюють західну, в основному незабудовану частину міста вздовж вул. Загорська.

Враховуючи ці фактори територію міста можна поділити на чотири планувальні райони: північний, південний східний, західний.

Історично сформована забудова центральної частини міста, що розташована по обидва боки р. Уж (північний і південний райони міста) – це житлові квартали розчленовані господарськими спорудами на вузькі ділянки. Переважна більшість будинків малоповерхові (до трьох поверхів).

У цій зоні зосереджені будівлі обласних і міських органів управління, основні споруди і пам'ятники культурної спадщини різних часів.

У планувальному відношенні даний район цікавий тим, що його структура побудована на ув'язці системи площ, паркових зон, пам'ятників архітектури, культових споруд, житлової та громадської забудови.

Екологічна ситуація в центральному районі досить напружена, в основному через значну концентрацію транспортних потоків.

Північний район – південна межа проходить по р. Уж, а північна по об'їзній дорозі – це поліфункціональна планувальна структура, в якій представлені як мікрорайони багатоквартирної, так і садибної забудови, промислово-складські території Східного промислового району, так і – Ужгородський аеропорт та митний пункт пропуску. Це територія зосередження як об'єктів освітньої галузі, так і об'єктів охорони здоров'я.

Південний район – від річки Уж до південної межі міста обмежений зі сходу залізницею, із заходу вул. Миколи Бобяка – це район з комбінованою планувальною структурою.

В районі для відпочинку і розваг є Боздоський парк і парк Перемога. Район забезпечений інженерно-транспортною інфраструктурою і має достатній благоустрій. Екологічний стан у цілому по району є менш напруженим, ніж у центральній частині міста північного району.

Східний район – західна межа проходить по залізниці Ужгород – Київ, північна, східна і південна межа – по об'їзній дорозі і межі міста. Це територія садибної забудови (Радванка, Дравці, Горяни) та промислово-складських зон промислових районів Східний та Південний-2, в яких простежується поступова зміна цільового призначення земель та формування кварталів багатоповерхової житлової забудови.

Західний район – східна межа проходить по вулицях Єнківська і Миколи Бобяка, південна – р. Уж, а західна і північна - це межа міста. В західному районі знаходяться міські очисні споруди та ряд малих підприємств. На сьогодні територія мало забудована житловими будинками, хоча повністю роздана під одноквартирне та багатоквартирне житлове будівництво. Спостерігається формування кварталів житлової забудови в східній частині району. При цьому тут відсутні значні об'єкти громадського обслуговування.

Промислово-складська зона міста представлена невеликими Західним та Східним промисловими районами, а також значними промисловими районами Південний 1 і Південний 2 з розвинутою інженерно-транспортною інфраструктурою, що мають виходи на об'їзну дорогу. Крім того, їх обслуговують під'їзні залізничні колії. У цих промислових районах значна кількість підприємств потребує реструктуризації.

У Західному та Східному промислових районах простежується поступова зміна цільового призначення земель.

Висновки

Аналіз існуючого стану планування і забудови Ужгорода виявив ряд проблем, які необхідно врахувати при виконанні проекту внесення змін до генерального плану та інших містобудівних проектів:

- сформована планувальна структура міста не відповідає як сучасним, так і перспективним вимогам, і тому вимагає значних змін і удосконалення;
- магістральна вулична мережа міста не відповідає вимогам (по пропускній здатності) як у центральній частині, так і на периферії;
- житлова одноквартирна забудова недостатньо забезпечена інженерно-транспортною інфраструктурою для оптимального функціонування;
- у районах одноквартирної садибної забудови відсутній зовнішній благоустрій.

3. ЖИТЛОВИЙ ФОНД

Житловий фонд міста на початок 2023 року становив 3215,6 тис. м²: Загальна кількість квартир – 50455 (38735 квартир багатоквартирної забудови і 11720 квартир одноквартирної забудови).

Таблиця 6. Житловий фонд м. Ужгород станом на 01.01.2023

Типи забудови	Загальна площа	Квартир	Чисельність населення,	Житлова забезпеченість
	тис. м ²	одиниць	тис. осіб	м ² /люд.
Багатоквартирна	2212,2	38735	85,4	25,9
Одноквартирна (садибна)	1003,4	11720	30,0	33,4
РАЗОМ	3215,6	50455	115,4	27,9

З наведеної таблиці видно, що найбільша питома вага житлового фонду припадає на багатоквартирну забудову (68,8% від усього житлового фонду). Середня житлова забезпеченість по місту становить 27,9 м²/людину (25,9 м²/люд. в багатоквартирній забудові і 33,4 м²/люд в одноквартирній (садибній) забудові).

Середній розмір квартири багатоквартирного фонду становить біля 57,1 м² загальної площі, а квартири садибного житлового фонду 85,6 м² загальної площі.

Середній коефіцієнт домогосподарства (К_{дг}) становить 2,28 осіб.

Станом на початок 2022 року в Ужгороді нараховувалося 1179 багатоквартирних будинків, діяло 490 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (охоплювали 512 багатоквартирних будинків), 75 житлово-будівельних кооперативів та будинкових комітетів.

Обладнання житлового багатоквартирного фонду: водопроводом – 99,9%; опаленням – 98,6%; природним газом – 85,0%; гарячим водопостачанням – 78,3%; ванними (душовими) – 91,5%.

Відповідно публічної інформації, яка розміщена на офіційному сайті Ужгородської міської ради¹, на початок 2023 року при міськвиконкомі за місцем проживання на квартирному обліку перебувало 1040 родин, що потребують поліпшення житлових умов, з них 185 - згідно з законодавством мають право на позачергове отримання житлової площі; а 3 перебувають на соціальному квартирному обліку.

На обліку щодо надання земельних ділянок громадянам для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) перебувають біля 7000 громадян та понад 700 учасників бойових дій в зоні проведення АТО.

Висновки:

- місто має на даний час задовільний показник житлової забезпеченості на 1 мешканця, що є більше загальноукраїнського (біля 27,9 м²/людину);

¹ (<https://rada-uzhgorod.gov.ua/media/2023/01/12/12-17-16-%D0%A1%D0%9F%D0%98%D0%A1%D0%9E%D0%9A-%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-2023.pdf>)

- як за кількістю помешкань (біля 77,8%), так і за загальною площею (понад 2/3) в місті переважає багатоквартирна забудова;
- у місті є потреба в забезпечені житлом соціальних верств населення, що перебувають на квартирному обліку та учасників АТО/ООС.

4. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

Ужгород є культурно-побутовим центром з досить розвиненою сферою обслуговування, що обслуговує населення міста, Ужгородського району, Ужгородської міжрайонної системи розселення та Закарпатської області.

Заклади освіти¹

Дошкільну освіту надають 30 закладів дошкільної освіти дошкільні та підрозділи закладів загальної середньої освіти (таблиця 7). Їх загальна ємність становить 4426 місць. На початок 2023 року відвідувало 4675 дітей. Заклади переповнені, їх ємність забезпечує лише біля 94,7% потреби на даний час.

Загальну середню освіту надають 27 закладів (таблиця 8) загальною ємністю 15507 місць, які на початок 2023 року відвідувало 16833 дітей (що перевищує на 7,9% загальну проектну ємність).

30 закладів загальної середньої освіти мають спортивні зали. Їх загальна площа становить 5085 м² (з них 16 спортивних залів площею понад 150 м²).

Міжшкільні центри комп'ютерного і виробничого навчання в місті відсутні.

Спеціалізовані заклади позашкільної освіти. До них відносяться: Закарпатський центр туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді (вул. Висока, 8); Ужгородська дитяча музична школа №1 ім. П.І. Чайковського (вул. Августина Волошина, 11, навчається біля 600 учнів), Ужгородська дитяча мистецтв (пл. Шандора Петефі, 20-22, навчається біля 700 учнів), Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості «Падаюн» (набережна Студентська, 8, відвідує 4845 дітей), Закарпатський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді (вул. Будівельників, 1, відвідує 1650 дітей), Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді (вул. Загорська, 126).

Дані заклади відвідує біля 8,7 тис. дітей, орієнтовна ємність становить біля 4000 місць.

¹ Вихідні дані відповідно листа управління освіти Ужгородської міської ради від 29.05.2023 №135/01-15

Таблиця 7. Заклади дошкільної освіти

Назва	Адреса	Кількість місць за проектом будівництва	Фактично відвідує дітей на 01.01.2023
<i>Заклади дошкільної освіти (ЗДО)</i>			
1. ЗДО №1 загального розвитку	вул. Марка Вовчка, 47а	320	301
2. ЗДО №2 комбінованого типу	пр. Приютський, 1	40	60
3. ЗДО №6 «Сонечко» загального розвитку	вул. Капітульна, 20	80	85
4. ЗДО №7 «Віночок» загального розвитку	вул. Августина Волошина, 46	80	118
5. ЗДО №8 «Дзвіночок» загального розвитку	вул. Михайла Грушевського, 29а	280	265
6. ЗДО №12 загального розвитку	вул. Мора Йокаї, 9	75	103
7. ЗДО №15 «Казка» загального розвитку	вул. Лесі Українки, 8	140	141
8. ЗДО №16 «Зернятко» загального розвитку	вул. Івана Айвазовського, 9	75	109
9. ЗДО №18 санаторного типу	вул. Івана Айвазовського, 6	106	107
10. ЗДО №19 загального розвитку	вул. Вілмоша Ковача, 22	145	115
11. ЗДО №20 комбінованого типу	вул. Вілмоша Ковача, 23	150	196
12. ЗДО №21 «Ластовічка» загального розвитку	вул. Марії Заньковецької, 87а	150	150
13. ЗДО №26 загального розвитку	пр. Свободи, 59	280	218
14. ЗДО №28 загального розвитку	вул. Миколи Добролюбова, 4а	115	127
15. ЗДО №29 «Дивосвіт» загального розвитку	вул. Михайла Грушевського, 61а	215	202
16. ЗДО №30 загального розвитку	вул. Тараса Шевченка, 42	115	137
17. ЗДО №31 «Перлинка» загального розвитку	вул. Василя Докучаєва, 8	174	174
18. ЗДО №33 загального розвитку	вул. Юрія Жатковича, 24	30	31
19. ЗДО №36 загального розвитку	вул. Андрія Бачинського, 27	235	248
20. ЗДО №38 загального розвитку	вул. Академіка Корольова, 6	260	273
21. ЗДО №39 «Журавлик» комбінованого типу	вул. Павла Пестеля, 20	350	303
22. ЗДО №40 загального розвитку	вул. Августина Волошина, 36	75	101

Назва	Адреса	Кількість місць за проектом будівництва	Фактично відвідує дітей на 01.01.2023
23. ЗДО №42 «Джерельце» загального розвитку	вул. Тиводара Легоцького, 19а	235	341
24. ЗДО №43 загального розвитку	вул. Іштвана Дендеші, 166	60	68
<i>Дошкільні підрозділи у закладах загальної середньої освіти</i>			
25. Початкова школа «Пролісок»	пр. Свободи, 41	80	90
26. Початкова школа «Престиж»	вул. Василя Комендаря, 48	100	86
27. Початкова школа «Первоцвіт»	вул. Академіка Корольова, 2	100	127
28. Початкова школа «Веселка»	вул. Володимирська, 38	121	161
29. Початкова школа «Ялинка»	вул. Адмірала Нахімова, 3	160	178
30. НВК «Гармонія»	вул. Доманинська, 263	80	60
Разом		4426	4675

Таблиця 8. Заклади загальної середньої освіти

Назва	Адреса	Кількість місць за проектом будівництва	Фактично відвідує дітей на 01.01.2023
<i>Заклади загальної середньої освіти з дошкільними підрозділами</i>			
- Початкова школа «Пролісок»	пр. Свободи, 41	240	245
- Початкова школа «Престиж»	вул. Василя Комендаря, 48	260	280
- Початкова школа «Первоцвіт»	вул. Академіка Корольова, 2	240	275
- Початкова школа «Веселка»	вул. Володимирська, 38	240	233
- Початкова школа «Ялинка»	вул. Адмірала Нахімова, 3	200	182
- НВК «Гармонія»	вул. Доманинська, 263	400	258
<i>Заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО)</i>			
- Початкова школа №1	вул. Висока, 4	240	367
- ЗОШ I – III ступенів №2 з поглибленим вивченням окремих предметів	вул. Підгірна, 43	860	994

Назва	Адреса	Кількість місць за проектом будівництва	Фактично відвідує дітей на 01.01.2023
- Спеціалізована школа I-III ступенів №3 з поглибленим вивченням англійської мови	наб. Незалежності, 19	540	718
- Спеціалізована ЗОШ I-III ступенів №4 з поглибленим вивченням словацької мови	пл. Жупанатська, 10	330	338
- Спеціалізована школа I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням іноземних мов	вул. Київська, 16 пл. Шандора Петефі, 36	1020	1243
- ЗОШ I-III ступенів №6 ім. В.С. Гренджі-Донського	вул. Польова, 22 вул. Одеська, 15	1140	1162
- ЗОШ I-III ступенів №7	вул. Антоніна Дворжака, 41 вул. Антоніна Дворжака, 54б	600	526
- ЗОШ I-III ступенів №8	вул. Корольова, 4	1176	1356
- ЗОШ I-III ступенів №9	пл. Шандора Петефі, 15	660	601
- ЗОШ I-III ст. №10 ім. Дойко Габора	наб. Православна, 24	485	489
- Багатопрофільний ліцей «Інтелект» -ЗОШ I-III ст. №11	наб. Православна, 25	640	609
- ЗОШ I-III ступенів №12	вул. Марії Заньковецької, 17а	1087	1035
- Гімназія №13	вул. Іштвана Дендеші, 23	150	308
- Гімназія №14	вул. Климента Тімірязєва, 12	150	223
- ЗОШ I-III ступенів №15	вул. Марії Заньковецької, 13а	917	784
- Гімназія №16	вул. Юрія Жатковича, 24	268	160
- ЗОШ I-III ступенів №19	вул. Марії Заньковецької, 66	800	1200
- ЗОШ I-III ступенів №20 – ліцей «Лідер»	вул. Івана Сільвая, 3	1104	1300
- Лінгвістична гімназія ім. Т.Г. Шевченка	наб. Незалежності, 4	650	780
- Класична гімназія	вул. 8 Березня, 44	900	955
- НВК «ЗОШ I ступеню з угорською мовою навчання – угорськомовна гімназія»	вул. Грушевського, 39а	210	212
Разом		15507	16833

Заклади охорони здоров'я

Медичне обслуговування надають медичні заклади підпорядковані департаменту охорони здоров'я Закарпатської обласної державної адміністрації та управлінню охорони здоров'я міської ради (таблиця 9).

Ліжковий фонд стаціонарів (лікарні, диспансери) становить 3186 ліжок (1881 ліжок – обласних закладів і 1305 ліжок¹ – міських закладів). Поліклінічні заклади мають загальну потужність 4866 відвідувань у зміну (1540 – обласні і 2826 – міські).

Інші установи охорони здоров'я, що знаходяться в місті: обласний центр медико-соціальної допомоги (вул. Капушанська, 22), обласний центр комплексної реабілітації інвалідів та дітей-інвалідів (вул. Тургенєва, 8), обласна станція переливання крові (вул. Л. Толстого, 5), Закарпатський обласний лабораторний центр Держпродспоживслужби України (вул. Собранецька, 96) та її філія (вул. Грибоедова, 20г).

Спортивні та фізкультурно-оздоровчі установи

Згідно інвентаризації у м. Ужгород є 42 спортивні та тренажерні зали загальною площею 14037 м², 2 басейни загальною площею 600 м² дзеркала води, 7 майданчиків із тренажерним обладнанням, 20 площинних спортивних об'єктів (стадіони, тенісні корти, футбольні поля та майданчики, ігрові майданчики) на площі біля 14 га (таблиця 10).

¹ Нині фактично є 789 ліжок

Таблиця 9. Заклади охорони здоров'я

Назви установ, адреса	Адреса	Одиниця виміру	За проектом будівництва
Заклади охорони здоров'я, підпорядковані департаменту охорони здоров'я Закарпатської ОДА			
Стаціонари			1881
обласна клінічна лікарня ім. Андрія Новака	вул. Капушанська, 22	ліжок	572
обласне клінічне територіальне об'єднання	вул. Нахімова, 4	ліжок	550
обласний клінічний онкологічний диспансер	вул. Бродлаковича, 2	ліжок	250
обласний наркологічний диспансер	вул. Сергія Мартина, 2	ліжок	110
обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер	вул. Сергія Мартина, 2	ліжок	40
обласний клінічний кардіологічний диспансер	вул. Тімірязєва, 15а	ліжок	134
обласна клінічна інфекційна лікарня	вул. Грибоедова, 20а	ліжок	100
обласний госпіталь ветеранів війни	вул. Л. Толстого, 13	ліжок	75
обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології	вул. Капушанська, 24	ліжок	50
Поліклініки			1540
обласна клінічна лікарня ім. Андрія Новака	вул. Капушанська, 22	відв/зміну	250
обласна клінічна стоматологічна поліклініка	наб. Незалежності, 8	відв/зміну	450
обласний госпіталь ветеранів війни	вул. Л. Толстого, 13	відв/зміну	110
обласний клінічний центр нейрохірургії та неврології	вул. Капушанська, 24	відв/зміну	10
центр профілактики та боротьби із СНІДом	вул. Другетів, 72	відв/зміну	98
обласне клінічне територіальне об'єднання «Фтизіатрія»	вул. Нахімова, 4	відв/зміну	100
обласний клінічний онкологічний диспансер	вул. Бродлаковича, 2	відв/зміну	143
обласний наркологічний диспансер	вул. Сергія Мартина, 4а	відв/зміну	43
обласний клінічний шкірно-венерологічний диспансер	вул. Сергія Мартина, 2	відв/зміну	96
обласний клінічний кардіологічний диспансер	вул. Тімірязєва, 15а	відв/зміну	180
обласний фізкультурно-лікувальний диспансер	вул. Тімірязєва, 15а	відв/зміну	60

Назви установ, адреса	Адреса	Одиниця виміру	За проектом будівництва
Заклади охорони здоров'я, підпорядковані міській раді			
Стаціонари		ліжок	1035 (789)¹
Міська багатопрофільна лікарня	вул. Минайська, 71	ліжок	170
Центральна міська клінічна лікарня	вул. Олександра Грибоєдова, 20	ліжок	595 (359)
Міська дитяча клінічна лікарня	вул. Братів Брашайків, 6	ліжок	120 (110)
Міський пологовий будинок	вул. Олександра Грибоєдова, 20б	ліжок	150
Поліклініки			2826
Міська поліклініка	вул. Олександра Грибоєдова, 20в	відв/зміну	632
Поліклініка у складі міської багатопрофільної клінічної лікарні		відв/зміну	450
Поліклініка у складі міської дитячої клінічної лікарні		відв/зміну	125
Психоневрологічне диспансерне відділення міської поліклініки		відв/зміну	27
АЗПСМ №1 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	180
АЗПСМ №2 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	140
АЗПСМ №3 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	160
АЗПСМ №4 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	200
АЗПСМ №5 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	235
АЗПСМ №6 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	180
АЗПСМ №7 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	240
АЗПСМ №8 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	157
АЗПСМ №9 Ужгородського МЦ ПМСД		відв/зміну	100
Станції швидкої допомоги			
Закарпатський територіальний центр екстреної медичної допомоги	вул. Грибоєдова, 20	автомобіль	
КЗ Ужгородська станція швидкої медичної допомоги	вул. Собранецька, 154	автомобіль	18

¹ У дужках фактична кількість на 01.01.2023

Таблиця 10. Загальна відомість інвентаризації спортивних об'єктів та споруд м. Ужгород

Найменування спортивного об'єкту або споруди	Адреса	Одиниця виміру	Кількість
Спортивні зали		м. кв. підлоги	14037
ЗОШ №2	вул. Підгірна, 43	м. кв. підлоги	242
ЗОШ №3	вул. Незалежності, 19	м. кв. підлоги	180
ЗОШ №4	вул. Жупанатська, 10	м. кв. підлоги	189
ЗОШ №6	вул. Польова, 22	м. кв. підлоги	162
ЗОШ №7	вул. Дворака, 41	м. кв. підлоги	162
ЗОШ №8	вул. Академіка Корольова, 4	м. кв. підлоги	288
ЗОШ №9	вул. Шандора Петефі, 15	м. кв. підлоги	165
ЗОШ №10	набережна Православна, 24	м. кв. підлоги	220
ЗОШ №12	вул. Марії Заньковецької, 17а	м. кв. підлоги	288
ЗОШ №15	вул. Марії Заньковецької, 13а	м. кв. підлоги	288
НБК «Гармонія»	вул. Доманинська, 263	м. кв. підлоги	162
ЗОШ №19	вул. Легоцького, 125	м. кв. підлоги	320
Лицей «Лідер»	вул. Сільвая, 3	м. кв. підлоги	312
Лінгвістична гімназія	вул. Незалежності, 4	м. кв. підлоги	162
Класична гімназія	вул. 8 Березня, 44	м. кв. підлоги	540
Класична гімназія	вул. 8 Березня, 44	м. кв. підлоги	216
Школа-інтернат	вул. Загорська, 28	м. кв. підлоги	288
Школа-інтернат	вул. Загорська, 28	м. кв. підлоги	800
УЦПТО	вул. Сергія Мартина, 3	м. кв. підлоги	288
УЦПТО	вул. Карпатської України, 8	м. кв. підлоги	298
УВКУ КНТЕУ	набережна Православна, 21	м. кв. підлоги	162
УВПУ ТГХ	вул. Капушанська, 142	м. кв. підлоги	288
УТЕК	вул. Капітульна, 1 (корп..3)	м. кв. підлоги	250
УККМ	вул. Минайська, 38/80	м. кв. підлоги	240
УжНУ	вул. Івана Франка, 1	м. кв. підлоги	800
УжНУ (гімнастичний зал)	вул. Івана Франка, 1	м. кв. підлоги	200
УжНУ	вул. Українська, 19	м. кв. підлоги	388
«Падіюн» (зал дзюдо)	вул. Студентська, 8	м. кв. підлоги	809
«Падіюн» (гімнастичний зал)	вул. Студентська, 8	м. кв. підлоги	266
ТОВ «Дюна-95»	вул. Марії Заньковецької, 2	м. кв. підлоги	171
ТОВ «Дюна-95»	вул. Марії Заньковецької, 2	м. кв. підлоги	101
ТОВ «Дюна-95»	вул. Марії Заньковецької, 2	м. кв. підлоги	143
ТОВ «Дюна-95»	вул. Марії Заньковецької, 2	м. кв. підлоги	243
СК «Юність»	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв. підлоги	1962
СК «Юність»	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв. підлоги	1246
СК «Юність»	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв. підлоги	358
СК «Юність»	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв. підлоги	170
ЗГО ФСТ «Динамо» (ігровий)	вул. Швабська, 7	м. кв. підлоги	171
ЗГО ФСТ «Динамо» (боротьби)	вул. Швабська, 7	м. кв. підлоги	94
ЗГО ФСТ «Динамо» (фехтування)	вул. Швабська, 7	м. кв. підлоги	135
ПП «Іппон»	вул. Івана Франка, 1	м. кв. підлоги	270
ПП «Іппон»	вул. Івана Франка, 1	м. кв. підлоги	
ПП «Іппон»	вул. Івана Франка, 1	м. кв. підлоги	
Басейни			600
Класична гімназія	вул. 8 Березня, 44	м. кв. дз. води	250
УжНУ	вул. Івана Франка, 1	м. кв. дз. води	350

Найменування спортивного об'єкту або споруди	Адреса	Одиниця виміру	Кількість
Майданчики з тренажерним обладнанням			
ЗОШ №5	вул. Київська, 16	тренажери	12
ЗОШ №12	вул. Марії Заньковецької, 17а	тренажери	12
Лицей «Лідер»	вул. Сільвая, 3	тренажери	12
«Падіон»	вул. Студентська, 8	тренажери	12
Управління у справах культури, спорту, сім'ї та молоді	вул. Легоцького, 7	тренажери	12
	вул. Оноківська, 10	тренажери	12
КП ЖРЕР №8	вул. Генерала Свободи, 5	тренажери	12
Площинні споруди, стадіони			140120
ЗОШ №7 (футбольне поле)	вул. Антоніна Дворжака, 41	м. кв.	7000
ЗОШ №7 (міні-футбольний майданчик)	вул. Антоніна Дворжака, 41	м. кв.	800
Лицей «Лідер» (спортмайданчик зі штучним покриттям)	вул. Сільвая, 3	м. кв.	360
Школа-інтернат (спортмайданчик зі штучним покриттям)	вул. Загорська, 28	м. кв.	360
Школа-інтернат (футбольне поле)	вул. Загорська, 28	м. кв.	5400
Уж НУ (футбольне поле)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	4320
Уж НУ (футбольне поле)	вул. Українська, 19	м. кв.	4416
СДЮШОР (футбольне поле)	вул. Підградська, 33	м. кв.	6720
СДЮШОР (майданчик із синтетичним покриттям)	вул. Підградська, 33	м. кв.	924
Стадіон «Авангард» (футбольне поле №1)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	7560
Стадіон «Авангард» (футбольне поле №2)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	7000
Стадіон «Авангард» (футбольне поле №3)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	7000
Стадіон «Авангард» (футбольне поле №4)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	7000
Стадіон «Авангард» (волейбольний майданчик)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	360
Стадіон «Авангард» (волейбольний майданчикпляжний)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	360
Стадіон «Авангард» (5 тенісних кортів)	вул. Івана Франка, 1	м. кв.	2500
Стадіон «Автомобіліст» (футбольне поле)	вул. Капушанська	м. кв.	6120
СК «Юність» (8 тенісних кортів)	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв.	8120
СК «Юність» (комплексний ігровий майданчик)	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв.	1900
СК «Юність» (комплексний ігровий майданчик)	вул. Марії Заньковецької, 5	м. кв.	1900
ТОВ «МІК» (4 тенісних кортів)	вул. Електрозаводська, 2	м. кв.	60000

Установи культури й мистецтва

Місто має розвинену культурно-видовищну мережу, яка представлена: театрами, філармонією, кінотеатрами, центрами дозвілля, музеями та бібліотеками, підпорядкованими Закарпатській ОДА та Ужгородському міському відділу культури.

Крім того, в місті є: меморіальний будинок-музей народного художника України Андрія Коцки, меморіальний будинок-музей народного художника Федора Манайла, зоомузей Ужгородського національного університету, амфітеатр.

Таблиця 11. Заклади культури та мистецтва

Назви установ, адреса	Адреса	Одиниця виміру	За проектом будівництва
<i>Підпорядковані департаменту культури Закарпатської ОВА</i>			
Закарпатська обласна філармонія	площа Театральна, 10	місць	500
Обласний академічний обласний український музично-драматичний театр імені братів Юрія Августина та Євгена Шерегіїв	вул. Льва Толстого, 8	місць	760
Закарпатський академічний обласний театр ляльок «Бавка»	площа Театральна, 8	місць	178
Обласний організаційно-методичний центр культури	вул. Августина Волошина, 18	місць	15
Закарпатський обласний краєзнавчий музей імені Тиводара Легоцького	вул. Капітульна, 33	м. кв.	3366
Закарпатський музей народної архітектури та побуту	вул. Капітульна, 33 а	м. кв.	2883
Закарпатський обласний художній музей імені Йосипа Бокшая	вул. Жупанатська, 3 вул. Виннична, 20 вул. Другетів, 74		1500
			153
			140
Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека імені Федора Потушняка	пр. Свободи, 16	тис. прим.	389,4 (було 418570)
		чит. місць	203 (було 220)
Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва	вул. Августина Волошина, 20	прим. книг	138,6 (було 154772)
		чит. місць	100
<i>Підпорядковані управлінню культури Ужгородської міської ради</i>			
Кінокомплекс «Доміон»	вул. Минайська, 40	місць	650
ЗД кінотеатр «5 елемент»	вул. Легоцького, 19-А (ТРК «Токуо»)	місць	1 зал 75 2 зал 48
Кінопалац «Ужгород»	вул. Августина Волошина	місць	1 зал 330 2 зал 72

Назви установ, адреса	Адреса	Одиниця виміру	За проектом будівництва
Кінозал ім. Стенлі Кубріка	вул. Олександра Духновича, 25	місць	...
Студентський центр дозвілля «Ювентус»	вул. Мукачівська, 23	місць	...
Міський центр дозвілля – будинок культури	вул. Ференца Ракоці, 2	місць	на реконструкції
Центральна міська бібліотека	вул. Августина Волошина, 20	прим. книг	362422
		чит. місць	40
Міська бібліотека для дітей	пл. Богдана Хмельницького, 3	прим. книг	45175
		чит. місць	110
Бібліотека – філія №2	вул. Березня, 19	прим. книг	44755
		чит. місць	73
Бібліотека – філія №4	вул. Доманинська, 263	прим. книг	2925
		чит. місць	5
Бібліотека – філія №5	вул. Іштвана Дендеші, 160	прим. книг	7691
		чит. місць	4
Бібліотека – філія №6	вул. Карпатської України, 98	прим. книг	10637
		чит. місць	10

Підприємства торгівлі, харчування, побутового обслуговування

У даний час в місті працює 14 ринків на 2300 торгових місць (займають площу біля 2,43 га), біля 750 магазинів та інших об'єктів роздрібної торгівлі загальною площею біля 77 тис. м² торгової площі, біля 280 підприємств ресторанного господарства на 15,8 тисяч посадкових місць. Побутове обслуговування населення здійснюють 492 підприємств (2030 робочих місць).

У місті розвинена мережа туристично-рекреаційних та готельних закладів, яка нараховує 29 готелів, 1 туристично-оздоровчий комплекс, 3 мотелі та 10 хостелів. Кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщування, що здійснювали діяльність по м. Ужгород становила 1586 одиниць.

Характеристика основних існуючих установ і підприємств обслуговування й визначення рівня відповідності їх ємності нормативним вимогам ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій» подається в таблиці нижче. Розрахунок зроблений для населення міста станом на 01.01.2023 – 115,5 тис. осіб.

Таблиця 12. Забезпеченість основними об'єктами громадського обслуговування населення м. Ужгород

Назва установ і підприємств обслуговування	Одиниця виміру	Фактична ємність	Необхідно за нормативами	% до норми
1. Заклади дошкільної освіти	місце	4426	4675	94,7
2. Заклади загальної середньої освіти	місце	15507	16833	92,1
3. Спеціалізовані заклади позашкільної освіти	місце	4000	2575	155,3
4. Лікарні (стаціонари) комунальні	ліжко	1035	693	149,4
5. Поліклініки комунальні	відв./зміну	2826	2772	101,8
6. Спортивні зали	м ² підлоги	14037	9240	151,9
7. Басейни	м ² дзерк. води	600	4620	13,0
8. Клуби, центри дозвілля	місце	300	5775	5,2
9. Кінотеатри	місце	573	2541	22,6
10. Бібліотеки	тис. книг	1001,6	577,5	173,4
	місце	545	462	118,0
11. Магазины	м ² торг. площі	77000	27373	+2,81 р.
12. Ринки	м ² торг. площі	24391	2888	+8,44 р.
13. Підприємства харчування	місце	15800	4274	+3,7 р.
14. Підприємства побутового обслуговування	робоче місце	2030	808	+2,51 р.
15. Готелі	місце	1586	554	+2,86 р.

Висновки:

- система культурно-побутового обслуговування у цілому задовольняє потреби мешканців в закладах, установах та підприємствах обслуговування. Це пояснюється тим, що вона, окрім мешканців міста, обслуговує населення зони впливу;
- значно перевищують нормативні вимоги існуючі ємності закладів охорони здоров'я (поліклінік), закладів торгівлі (ринків, магазинів), підприємств харчування, бібліотек, готелів;
- менше нормативних вимог є існуюча ємність закладів дошкільної та загальної середньої освіти;
- значно не відповідає нормативним вимогам існуюча ємність закладів культури (кінотеатрів, клубів та центрів дозвілля), фізкультурно-спортивних установ (плавальні басейни).

5. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА

Внутрішньо міські, приміські і міжміські пасажирські та вантажні перевезення Ужгорода обслуговує достатньо потужний транспортний комплекс, інфраструктура якого складається із споруд та обладнання зовнішнього транспорту, мережі залізничних і автомобільних доріг державного і місцевого значення, магістральної вуличної мережі міста і мережі міського пасажирського транспорту.

Автомобільні дороги і автотранспорт відіграють важливу роль у забезпеченні зовнішніх пасажирських і вантажних перевезень. До м. Ужгорода підходять дороги державного і місцевого значення, технічна характеристика основних з них наведена у таблиці 13.

Таблиця 13. Технічна характеристика основних доріг державного і місцевого значення, що підходять до м. Ужгород

Найменування доріг	Технічна категорія	Тип покриття	Ширина проїзної частини, м	Інтенсивність руху, авто\добу
1. Дороги державного значення				
1.1. Міжнародні				
М-06 Київ – Чоп	I - II	а/бетон	9,0-15,0	22500
М-08 Обхід м. Ужгорода – КПП «Ужгород»	II	а/бетон	9,0	13800
1.2. Національні				
Н-13 Львів – Самбір – Ужгород	II - IV	а/бетон	6,0-9,0	10720
2. Дороги місцевого значення				
2.1. Обласні				
0071207 Ужгород – Демечі	III - IV	а/бетон, чорне шосе	6,0-7,5	-
0071208 Ужгород – Палло	III - IV	а/бетон, чорне шосе	6,0	-
2.2. Районні				
С071201 Ужгород – Ярок	V	а/бетон, чорне шосе	5,0-6,0	-
С071201 Ужгород – Довге Поле – Великі Геївці	V	чорне шосе	5,0-6,0	-

Ужгород лежить на перетині трьох автомобільних доріг державного значення.

З південно-східної сторони до міста підходить міжнародна автомобільна дорога державного значення М-06 «Київ – Чоп». Зазначена дорога має суттєве навантаження, виконуючи зв'язок міста Ужгорода з містам Львів, Рівне, Житомир, Київ.

Вздовж східної сторони Ужгорода проходить міжнародна автомобільна дорога державного значення М-08 «Обхід м. Ужгорода – КПП «Ужгород»», яка виконує зв'язок автомобільної дороги М-06 Київ-Чоп з пунктом пропуску відводячи транзитний транспорт з магістральної мережі міста.

З північно-східного боку підходить національна автомобільна дорога державного значення Н-13, «Львів – Самбір – Ужгород».

Майже всі автомобільні дороги, котрі підходять до міста мають задовільний стан покриття проїзної частини. Елементи поперечного профілю відповідають сучасній інтенсивності руху по даних автомобільних дорогах.

На перспективу необхідно вирішити питання будівництва західної об'їзної дороги міста.

Автомобільний транспорт

Обслуговування зовнішніх пасажирських автобусних перевезень забезпечують Ужгородські автостанції №1 та №2.

Автостанція №1, II класу, розташована по вулиці Станційній, 2 (площа ділянки 0,92 га), має 11 платформ (із них 8 критих) та 6 квиткових кас. За даними на 01.01.2023 середньодобове відправлення автобусів складає 425 автобусів за добу, з них: 45 міжнародні, 120 – міжміські, 260 – приміські.

Автостанція №2 (відповідає параметрам IV класу) розташована по вул. Фединця, 61 (площа ділянки 0,265 га), має 7 платформ (із них 6 критих) та 4 квиткові каси. За даними на 01.01.2023 показник середньодобового відправлення автобусів складає 148 автобуси за добу, з них: 7 міжміські та 141 приміські.

Залізничний транспорт

Територією Ужгорода проходить дільниця Сянки – Ужгород - Чоп. Зазначена дільниця одноколійна електрифікована.

У межах міста Ужгород розташована ст. Ужгород і перегони Ужгород-1 – блокпост 263 км та Ужгород-1 – Доманинці.

Залізнична станція «Ужгород» по характеру роботи є вантажною, прикордонно-передавальною, по обсягу роботи віднесена до позакласної. Працює на 3 напрямки: Ужгород - Сянки, Ужгород - Чоп, Ужгород 2 – Павлове.

Станція складається з 4 парків: пасажирський та приймально-відправний (Ужгород-1), вантажний парк (Доманинці), приймально-здавальний парк (Ужгород-2), прикордонний роз'їзд Павлово. У межі станції діють дві головні колії, 4 приймально-відправні колії і 15 станційних та під'їзних колій.

Розміри руху поїздів у середньому за добу: пасажирських – 14 пар поїздів; вантажних – 8 пар поїздів.

Обсяги пасажирських перевезень на станції Ужгород за 2022 рік: у далекому сполученні – 248,3 тис. пасажирів; у приміському сполученні – 52,4 тис. пасажирів.

Обсяги вантажних перевезень за 2022 рік: відправлення – 134,983 тис. т; прибуття – 258,874 тис. т.

Авіаційний транспорт

Аеропорт «Ужгород», розміщений на західній околиці Ужгорода (юридична адреса: вул. Собранецька, 145). Власник аеродрому ЗОКП «Міжнародний аеропорт Ужгород». Клас аеродрому – Г(4d). Технічний стан будівель і споруд аеропорту – задовільний.

Розміри злітно-посадкової смуги аеропорту «Ужгород» становлять 2038*40 метрів. Тип покриття – асфальтобетон, (PCN 29/F/D/X/T). Аеродром має можливість приймати літаки вдень та вночі протягом цілого року.

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації аеропорт не працює, але за результатами проходження сертифікації Державною авіаційною службою 11.08.2022 року видано Директиву з безпеки, згідно якої строк дії сертифікату аеродрому продовжено на термін дії воєнного стану та протягом 3-х місяців після його припинення.

За правилами польотів в аеропорту посадка та/або зліт з кожного курсу ЗПС зобов'язує екіпаж ПС звертатися до диспетчерської служби Словаччини за 30 хв., оскільки як захід/виліт повинен бути здійснений з/на словацький бік (на ЗПС 10) або посадка на ЗПС 28 ближньомагістральних лайнерів (для виходу на повторний захід) однаково потрібно заходити на територію сусідньої держави. На словацькій території західніше аеропорту встановлена зона обмеження польотів LZR55. Виключення по ЗПС 28 встановлені для гелікоптерів та малих ПС, що здатні здійснити повторний захід на цю ж ЗПС в межах повітряного простору України.

За останні роки Відповідно програми Президента України Володимира Зеленського "Велике будівництво" в 2022 році повинна була закінчена реконструкція аеропорту «Ужгород». До повномасштабного вторгнення російської федерації повністю виконано капітальний ремонт покриття місць стоянки повітряних суден, а також майже завершили роботи з відновлення руліжної доріжки аеродрому.

На фінальній стадії також – реконструкція світлосигнальної системи аеродрому і системи її електропостачання.

Окрім цього, розпочали капремонт покриття перону в зоні терміналу аеродрому та розробили робочий проект з реконструкції аеровокзалу.

Пункти пропуску

В межі міста функціонує міжнародний пасажирський, вантажний для автомобільного сполучення пункт пропуску «Ужгород - Вишне Немецьке» на державному кордоні України з Словацькою Республікою та міжнародний для повітряного сполучення пункт пропуску «Ужгород - аеропорт»,

Таблиця 14. Пропускна спроможність пункту пропуску «Ужгород - Вишне Немецьке»

Категорія транспортних засобів	Пропускна спроможність пункту пропуску за добу
Легкові автомобілі	3500
Вантажні автомобілі	500
Автобуси	100

Магістральна вулична мережа

Планувальна структура міста Ужгорода сформовано за радіально-кільцевою схемою. Через це основне транспортне навантаження припадає на центральну частину міста.

Основну структуру вуличної мережі складають (відповідно до ДБН В.2.3-5:2018): магістральні вулиці загальноміського та районного значення.

Магістральні вулиці загальноміського значення регульованого руху виконують зв'язок між зовнішніми виходами з міста та центром міста, забезпечують пропуск основних потоків автотранспорту.

До магістральних вулиць загальноміського значення відносяться:

- з шириною проїзної частини 14,0-16,0 м: просп. Свободи, Минайська, Льва Толстого, Грушевського (частина), Бородіна;
- з шириною проїзною частини 10,0-12,0 м: Мукачівська, Митна, Гагаріна, Собранецька, Легоцького, Станційна (ділянка), Миколи Бобяка, Капушанська, Станційна, Другетів, об'їзна дорога;
- з шириною проїзної частини 7,0-9,0 м: Грушевського (частина), Романа Шухевича, Підгірна, Доманинська, Академіка Шпеніка, Шумна, Гвардійська, Сергія Мартина, Єньківська, Олександра Блістіва (ділянка), Болгарська (ділянка).

Загальна протяжність магістральних вулиць загальноміського значення складає 41,5 км, щільність мережі магістральних вулиць загальноміського значення складає 1,1 км/км².

Магістральні вулиці районного значення забезпечують транспортний зв'язок в межах одного або двох районів та зв'язують магістральні вулиці загальноміського значення.

До магістральних вулиць районного значення відносяться:

- з шириною проїзної частини 9,0 - 12,0 м: Грибосдова, Північна, Університетська, Тімірязєва, Оноківська, Фединця, Швабська, Артилерійська, Гранітна, Будителів, Андрія Палая, Коритнянська;
- з шириною проїзної частини 7,0-8,0 м: Загорська, Осипенка, Закарпатська, Івана Франка, Кошицька, Берчені, Довженка, Підградська, Волошина, Слов'янська набережна, Володимирська, Радищева, Дівоча, Богомольця, Перемоги, Митрака, Руська, 8-го Березня, Можайського, Сурикова, Гулака-Артемівського, Дворжака, Олександра Блістіва, Промислова, Успенська, Українська, Станційна (ділянка);
- з шириною проїзної частини 5,0-6,0 м: Никітіна, Верховинна, Короленка, Янтарна, Цегольнянська, Великокам'яна, Шахтарів, Бродлаковича, Заньковецької, Достоевського, Дендеші, Урожайна.

Протяжність магістралей районного значення складає 68,5 км, а щільність мережі вулиць районного значення складає 1,7 км/км². Всі магістральні вулиці мають тверде покриття та відповідні параметри проїзної частини, але більшість вулиць мають не задовільний стан дорожнього покриття.

Важливими елементами магістральної вуличної мережі є штучні споруди (мости), в місті також налічується п'ять автомобільних мостових переходів та два пішохідних (таблиця 15).

Таблиця 15. Характеристики мостових переходів м. Ужгород

Вулиця, на якій знаходиться мостовий перехід	Тип мостового переходу	Довжина моста, м	Габарит проїзної частини, м
вул. Миколи Бобяка	автомобільний	115,0	12,0
мостовий перехід між площами Свободи та Дружби народів	автомобільний	190,0	10,5
вул. Анкундінова	автомобільний	140,0	10,0
вул. Оноківська	автомобільний	30,0	6,0
вул. Доманинська	автомобільний	20,0	10,0
мостовий перехід між пл. Шандора Петефі та набережною Незалежності	пішохідний	95,0	-
вул. Гленца	пішохідний	120,0	-

В місті функціонують три шляхопроводи над залізницею, які знаходяться в створі вулиць: Будителів, Руська та об'їзною дорогою.

Крім того, в місті організована мережа вулиць одностороннього руху в центральній частині міста: Волошина, Підградська, Духновича, Лучкая, Корятовича, Фединця, Крилова, Ференця Ракоці, Гойди, Ломоносова, Мукачівська, Руська, Митрака, Капушанська (від просп. Свободи до вул. Льва Толстого), пл. Віталія Постолакі.

Пішохідними вулицями на сьогодні є: набережна по обидва берега р. Уж від мостового переходу в створі просп. Свободи до існуючого пішохідного мосту, вул. Корзо, ділянка вул. Волошина, Театральна площа та площа Шандора Петефі, ділянка Православної набережної (в районі існуючого пішохідного мосту).

Загальна довжина магістральних вулиць м. Ужгорода становить 110,0 км, зокрема загальноміського значення – 41,5 км, районного значення – 68,5 км. Щільність магістральної вуличної мережі становить 2,8 км/км².

З огляду на незначне фінансування направлене на розвиток магістральної мережі за останні 5 років та щорічне збільшення кількості автомобілів, вже через декілька років основні магістральні напрямки міста втратять свою пропускну спроможність. Без належного фінансування будівництва та реконструкції магістральних вулиць, тротуарів, будівництво мостів, шляхопроводів через залізничні лінії, призведе до великої кількості заторів і як наслідок до погіршення екологічного стану міста.

Велосипедна інфраструктура міста

Велосипедна інфраструктура в місті Ужгород тільки починає свій розвиток. На сьогодні в різних частинах Ужгорода облаштовано близько 7 км велосмуг та велодоріжок, переважно рекреаційного характеру. Тільки велоінфраструктура на вулиці Тиводара Легоцького має яскраво виражене транзитне значення.

На перспективу необхідно створити мережу велодоріжок саме на напрямках основних сполучень в місті. При цьому варто враховувати, що мережа має бути однорідною, без значних розривів, щоб забезпечити комфорт користування та скоротити кількість можливих об'їздів певних територій. Важливо забезпечити велосипедистам можливість вільно пересуватись з однієї точки міста в протилежну, гарантуючи безпеку та якість сполучення.

Міський пасажирський транспорт

Пасажирські перевезення міста виконуються автобусним транспортом малої та середньої місткості приватних перевізників.

Таблиця 16. Характеристика роботи автобусних маршрутів

Номер маршруту	Найменування маршрутів	Довжина маршруту, (км)	інтервал руху автобусів, хвилин
Автобусні маршрути			
18	ТЦ "Епіцентр" - УжНУ	12	16
20	м/н Доманинці - речовий ринок	11.51	34
22	вул. В'ячеслава Чорновола - пл. Корятовича (через вул. Капушанська)	5.62	26
24	м/н Дравці - УжНУ	17.8	12
38	вул. В'ячеслава Чорновола - УжНУ	10.38	47
156	вул. В'ячеслава Чорновола - кладовище "Барвінок"	13.87	120
Автобуси в режимі маршрутного таксі			
2	пл. Шандора Петефі - м/н Горяни - м/н 555	6.45 км	17
7	вул. Михайла Грушевського - вул. Івана Котляревського	6.99	10
7д	вул. Михайла Грушевського - дачний масив "Шахта"	7.97	60
8	вул. В'ячеслава Чорновола - ужну	10.24	11
9	вул. Івана Котляревського - речовий ринок	10.35	25
10	ТЦ "Нова лінія" - м/н Горяни	11.17	14
11а	пл. Корятовича - вул. Володимирська	6	10
14	пл. Корятовича - вул. Чорновола	7.52	9
17	вул. Івана Котляревського - УжНУ	7.33	70
26	м/н Горяни - УжНУ	10.72	30
58	залізничний вокзал - УжНУ	6.79	10
345	пл. Шандора Петефі - с. Баранинці	7.76	22

У місті організовано 6 автобусних маршрутів та 12 автобусних маршрутів в режимі маршрутного таксі, характеристика роботи яких приведена у таблиці вище.

Пасажирські перевезення у межах міста здійснює: ПАТ «Ужгородське АТП-12107, КП "Ужгородський муніципальний транспорт", ТОВ «ПАННОНІЯ АВТО-ЦЕНТР», ПП «ШК-ТРАНС» та ТОВ "Транс-Уж".

На автобусних маршрутах, які обслуговує КП «Ужгородський муніципальний транспорт» курсують 12-ти метрові низькопідлогові автобуси Електрон А18501, у кількості 27 одиниць, кожен з яких загальною пасажиромісткістю 102 особи (в тому числі 30-33 місць для сидіння), виготовлені спільним україно-німецьким підприємством «Електротранс» та придбані у 2018 - 2021 роках.

На інших маршрутах перевізники використовують 58 різноманітних транспортних засобів малої та середньої місткості.

Середня дальність поїздки становить 7.6 км. Рухомість населення на мережі автобуса становить – 140 поїздок на одного мешканця за рік.

Загальна довжина ліній руху міського автобуса по вісі вулиць становить 47,9 км. Щільність транспортної мережі складає 1,3 км/км².

Легковий транспорт

За станом на 01.01.2023 року в місті Ужгороді зареєстровано 40505 автомобілів.

Таблиця 17. Кількість автомобілів по типах

Кількість транспортних засобів	Одиниць	Рівень автомобілізації, од./1000 мешканців
Автомобілі всього, з них	40505	351
Легкові	34158	296
Вантажні	4616	40
Автобуси	923	8
Мотоцикли	808	7

Загальний рівень автомобілізації складає 351 автомобілів на 1 тис. мешканців, що вище за середній показник по Україні.

Таблиця 18. Орієнтовні показники кількості легкового індивідуального за типами забудови

Тип забудови	Населення, тис. осіб	Кількість легкових індивідуальних автомобілів
Багатоквартирна	85,4	25278
Одноквартирна	30,0	8880
Разом	115.4	34158

Приватні легкові автомобілі мешканців міста зберігаються власниками на автостоянках, в гаражах, гаражних кооперативах, а також в межах ділянок індивідуальної житлової забудови їх власників.

Постійне зберігання індивідуальних легкових автомобілів мешканців багатоквартирної житлової забудови здійснюється у 30 гаражних кооперативах, загальною ємністю – 4880 машино-місць.

Таблиця 19. Характеристика основних гаражних кооперативів (боксові одноповерхові гаражі)

Назва кооперативу	Місце знаходження	Кількість гаражів	Площа, га
АГК «Контакт »	вул. Панькевича - Столетова	13	0,025
АГК «Політ»	вул. Гвардійська	828	5
АГК «Барвінок»	вул. Чкалова	82	0,9
АГК «Минай»	вул. Можайського	685	4,3
АГК «Мрія-1»	вул. Богомольця	82	0,2
АГК «Чайка»	вул. Гулака-Артемівського	90	1,4
АГК «Іскра»	вул. Заньковецької	137	0,57
АГК «Жигулі»	вул. Володимирська	242	0,9
АГК «Афганець»	вул. Бородіна	28	0,1
АГК «Енерго»	вул. Панькевича	61	0,33
АГК «Жигулі-2»	вул. Нововолодимирська	31	
АГК «Сигнал»	вул. Котляревського	240	1,2
АГК «Радист»	вул. Володимирська	47	0,33
АГК «Ластівка»	вул. Миколи Бобяка	256	1,34
АГК «Темп»	вул. Романа Шухевича	375	1,4
АГК «Сторожницький»	вул. Чорновола	138	0,44
АГК «Метеор»	вул. Минайська	279	1,2
АГК «Радванка»	вул. Українська	531	2
АГК «Дружба»	вул. Богомольця	281	1,7
АГК «Таврія»	вул. Достоєвського	9	0,04
АГК «Пироговський»	вул. Пирогова	14	0,05
АГК «Канал»	вул. Айвазовського	10	0,042
АГК «Хімік»	вул. Українська, 17	11	0,0175
АГК «Білочка»	вул. Вілмаша Ковача	64	0,2
АГК «Шахтар»	вул. Оноківська, 10	29	0,16
АГК «Мир »	вул. Щедрина	115	0,5
АГК «Скала »	вул. Г.Петрова	24	0,05
АГК «Колосок »	вул. Залізнична	35	0,06
АГК «Парус»	вул. М. Лермонтова	55	0,09
АГК «Сокіл»	вул. Можайського - Пирогова	40	0,1
АГК	вул. Будителів	48	0,32
Всього		4737	20,4445

Окрім того, в місті існує ряд відкритих автостоянок орієнтовною загальною кількістю 5000 машино-місць, та окремих гаражів, як індивідуальних, так і для зберігання відомчого автотранспорту.

Загальна кількість машино-місць для постійного зберігання легкових автомобілів на сьогодні складає близько 9880 місць.

Забезпеченість місцями постійного зберігання мешканців багатоквартирної забудови становить 39%.

Для технічного обслуговування парку легкових автомобілів у межах міста (враховуючи об'їзну дорогу) функціонує 23 АЗС та 25 СТО (крім того, велика кількість невеликих приватних СТО).

На сьогодні потреба в забезпеченні потужностями об'єктів технічного обслуговування автотранспорту становить (з урахуванням транзитного автотранспорту):

- станції технічного обслуговування – орієнтовно 162 постів Нині, при середній потужності одного СТО в середньому 7 постів для забезпечення транспортного обслуговування необхідно 23 СТО%
- автозаправних станцій орієнтовно 79 паливно-роздавальних колонок. Нині, при середній потужності однієї АЗС в середньому 4 колонки для забезпечення транспортного обслуговування необхідно 20 АЗС.

На сьогодні потреби у АЗС та СТО повністю задоволені.

6. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ

ГІДРОТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ

У межі Ужгорода є прояв несприятливих фізико-геологічних факторів і процесів: затоплення, підтоплення, зсуви, ерозія, круті схили (15% і більше).

По території міста з північного сходу на захід протікає р. Уж, поділяючи місто на правобережну і лівобережну частини. Річка звивиста, заплава чергується по берегах і має ширину 100 - 2500 м, ширина русла річки 50 м (від 30 до 150 м), глибина води в річці – 0,2-2,0 м, швидкість течії 0,7 м/с. Протяжність річки Уж в межі міста 12,85 км.

Рівневий режим річки характеризується чітко вираженими весняною, а також літньою повеннями. Найвищі рівні води в р. Уж 1% забезпеченості складають на вході в місто 127,57 м БС, на виході - 112,17 м БС, (нуль графіка по водомірному посту м. Ужгорода (112,12 мБС) в створі пішохідного моста біля Театральної площі). На окремих ділянках річка має ряд островів, подекуди замулена і заросла вологолюбною рослинністю, що погіршує проходження повеневих вод.

Вздовж берегів р. Уж влаштовано дамби/насипи загальною протяжністю 2,54 км.

На північному сході міста влаштовано дериваційний канал з комплексом насосно-фільтрувальних станцій №1, №2, №3 протяжністю 2,14 км, який служить джерелом водо забезпечення правобережної частини міста.

На даний час санітарно-епідеміологічний та технічний стан каналу незадовільний. Вода в каналі мутна, на окремих ділянках канал зарослий водною рослинністю, має значну кількість наносів, потребує розчистки.

Площа земель, зайнятих водними об'єктами (ставки,копанки) в межі міста, складає 43,5 га.

У північній частині міста є прояви бокової і яружної ерозії, що сприяє розвитку ярів.

Зсувні ділянки: “Радванка” - площею біля 26 га, “Ужгород” – площею біля 3,0 га, на даний час знаходяться в стані нестійкої рівноваги.

Грунтові води в заплаві р. Уж залягають на глибині 0 - 2,5 м, в інших районах міста зустрічаються ґрунтові води типу “верховодка”, яка утворюється, в основному, в осінньо-весняний період; в районі мікрорайону “Перемога”, де спостерігається підтоплення існуючої житлової забудови, в районі вул. Запорізької і кон'ячного заводу.

Територія міста, згідно сейсмічного мікрорайонування має зони з прогноною 6, 7 і 8 - бальною активністю.

У межі міста є ряд ділянок з порушеною поверхнею землі – кар'єри глини, каменю.

Пляжі та зони відпочинку біля водних об'єктів в межі міста відсутні.

У цілому, за умов складності природної інженерно-будівельної оцінки, у межі міста виділяються:

- території сприятливі для будівництва займають біля 55% території міста і представлені підвищеним плато низькогір'я та надзаплавними терасами р. Уж, що не затоплюються. Поверхня рівна, з ухілами не вище 8%. Грунтові води залягають глибше 3,0 метрів від поверхні;
- території малосприятливі для будівництва займають біля 35% території міста. Це підтоплені заплавні та рівнинні території з підвищеним заляганням ґрунтових вод 2,5 метра від поверхні. Поширені у південній та південно-західній частинах міста. Під час будівельного освоєння ці території потребують проведення додаткових вишукувань щодо необхідності інженерної підготовки і проведення гідротехнічних заходів щодо пониження рівня ґрунтових вод та гідроізоляція фундаментів, раціональне вертикальне планування;
- території несприятливі для будівництва, що потребують складної інженерної підготовки займають біля 10 % території міста. Приурочені до низькогір'я та ділянок крутосхилів (ухили поверхні більше 15%), а також заплава, що затоплюється повеневими водами.

ДОЩОВА КАНАЛІЗАЦІЯ

На сьогодні відведення дощових та талих вод з території міста, в основному, забезпечує загальносплавна система каналізації.

Територія правобережної частини міста в цілому охоплена мережами загальносплавної системи каналізації, крім території мікрорайону «Червениця», в якому експлуатується дощова каналізація. Колектор дощової каналізації прокладено по вулицям Північній (Ø400), Докучаєва, Котловинній (Ø1000), частково Собранецькій, далі через територію аеропорту до вулиці Гвардійська (Ø1500). Стоки відводяться у напрямку річку Уж з випуском в районі вулиці Поліни Осипенко.

В минулі роки Львівським інститутом «Гипрокоммунстрой» на випуску стоку було запроектовано насосну станцію з метою подачі дощових вод на міські каналізаційні очисні споруди. На сьогодні насосну станцію не побудовано. А також не побудовано й очисних споруд на випуску дощових вод, стоки скидаються в річку Уж без будь-якого попереднього очищення.

В лівобережній частині міста до 25% території має роздільну систему каналізації. В «Новому Районі» дощовою каналізацією здійснюється відведення атмосферних вод з території вулиць Миколи Бабяка, Приладобудівників (Ø 800), від вулиці Генерала свободи до вулиці В'ячеслава Чорновола – в бік р. Уж влаштовано дощовий колектор. Стоки скидаються в річку Уж біля транспортного мосту по вулиці Миколи Бабяка.

З території вулиць Минайської, Грушевського (Ø500), 8-го Березня (Ø2000), Легоцького, (Ø2000), Капушанської (Ø800, Ø2000) дощові води відводяться в та скидаються в р. Уж біля західної межі міста в районі вулиці Юрія Біровчака.

З вулиць Олександра Блистіва, Гагаріна, Коритянської та Трудової (Ø2000), дощові води подаються до акумулюючої водойми – очисних споруд заводу «Турбогаз», розташованої на півдні промислового району, звідки через насосну станцію двома напірними колекторами (Ø 900, Ø 1000) перекачуються до існуючої мережі дощової каналізації, прокладеної по вулиці 8-го Березня.

На сьогодні очисні споруди заводу «Турбогаз» функціонують тільки як акумулююча водойма. Стоки не очищаються.

Дощова каналізація знаходиться на балансі Департаменту міського інфраструктури Ужгородської міської ради. Відповідно до даних департаменту загальна протяжність відкритої та закритої мережі дощової каналізації становить 117,2 км. З них закритими трубопроводами – 9,2 км. Мережа існуючої дощової каналізації об'єктована з 70-х років минулого століття, колектори (залізобетонні) та трубопроводи (керамічні, азбестоцементні).

Існуюча система відведення дощових стоків є замуленою, що зменшує пропускну здатність колекторів та ускладнює видалення дощових і талих вод з міських територій.

У 2018 році в ході проведення капітального ремонту/реконструкції міських шліхів, в межах вулиці Шумної та вулиці О. Можайського виконано укладання дощового колектора, загальною протяжністю 1102 м/п.

Існуюча система відведення дощових та талих вод не забезпечує нормативний відвід поверхневого стоку з міських територій. Навіть не враховуючи додаткового навантаження від надходження обсягу дощових вод, міські КОС працюють з перевантаженням та потребують реконструкції. Стан зливової каналізації на сьогоднішній день подекуди незадовільний.

На лівому березі рельєф території міста характеризується незначними ухилами поверхні, що утруднює відведення поверхневих вод, яке відбувається досить повільно, та наявністю замкнених понижень, в яких накопичуються талі й дощові води, в наслідок чого виникає підтоплення територій.

По вулицях Михайла Грушевського – 8-го Березня потрібно завершити укладання колектору дощової каналізації Ø 1500 мм для відведення поверхневих стоків з району забудови від вулиць Василя Комендаря – Павла Чубинського – частини вулиць Минайської – Михайла Грушевського (до вулиці 8-го березня).

У правобережній частині міста на території мікрорайону «Червениця» у зв'язку з стрімкою забудовою збільшилося навантаження на існуючу мережу по вулицям Собранецька – Гвардійська та потрапляння у колектори будівельних матеріалів. Також тут існує проблема не санкціонованих підключень до мережі дощової каналізації скидів господарчо-побутових стічних вод від приватного сектору, що разом із відсутністю очисних споруд на випуску стоку є одним із факторів забруднення р. Уж. Насамперед потребує вирішення питання влаштування простих відстійників для запобігання потрапляння сипучих будівельних матеріалів у води річку Уж та ліквідація не санкціонованих підключень побутової каналізації.

По вул. Собранецькій на ділянці від вул. Верховина до вул. Срібляста в період інтенсивних опадів за рахунок колекторів підключених з нагірного боку вулиці спостерігається зворотній підпір води внаслідок чого зриваються люки на колодязях загальносплавної каналізації. Необхідна перекладка колекторів з дотриманням на них нормативних ухилів, будівництво перепадних колодязів та прочистка існуючих колекторів.

В історичному центрі міста вулиці Юрія Гойди, Томаша Масарика, Тараса Шевченка існує потреба влаштування окремої гілки відведення дощових стоків для зменшення навантаження на систему господарсько-побутової каналізації даного району.

Перехрестя вулиць Міклоша Берчені – Климента Тимірязєва – Стрільнична затоплюється дощовими стоками. На вулиці Стрільничній відсутні дощоприймальні колодязі. Необхідне їх будівництво.

Сьогодні відкритими канавами здійснюється відведення поверхневих вод в районі вулиць Доманинської, Довгої, Павла Тичини, Стародоманинської, Новодоманинської, Тисянської, Юрія Баняка, Івана Долгоша та ін.. Канави зарослі, не виконують водовідвідної функції, територія підтоплюється. Фактично відведення поверхневих вод не забезпечено. Необхідне будівництво дощової каналізації та дренажу.

Загальносплавна каналізація не витримує навантаження по вулицях Другетів, Івана Панкевича, Електрозаводської, Івана Айвазовського, Насипної та ін., Територія підтоплюється. Необхідне будівництво дощової каналізації з відведенням стоків у напрямку вулиці Підградської до існуючого загально сплавного колектору \varnothing 2000, який проходить вздовж набережної.

У новому мікрорайоні «Ярослава Мудрого» необхідне будівництво системи дощової каналізації, та виконання заходів з пониження рівня ґрунтових вод та захисту від затоплення.

Високий рівень ґрунтових вод спостерігається у мікрорайоні «Підлипники». Необхідна організація відведення поверхневих та ґрунтових вод: будівництво дощової каналізації та дренажу.

У мікрорайоні «Горяни» за рахунок значних ухилів концентрується великий потік поверхневих вод по вулицях Горянська, провулкам Музейний, Підвальний, та іншим, що призводить до змиву поверхні та виникнення ерозії. Необхідне проведення протиерозійних заходів та будівництво дощової каналізації.

Відсутня дощова каналізація по вулицях Степана Разіна, Єрмака, Івана Шишкіна, Марка Вовчка та інших. На ділянці від вулиці Тельмана до вулиці Іштвана Дендеші відведення поверхневих вод утруднено. Необхідне влаштування дренажу та дощової каналізації.

Також високий рівень ґрунтових вод (підтоплення) спостерігається на території мікрорайону «Дравці», розташованого поблизу каналів меліоративної системи. Необхідне влаштування дощової каналізації з відведенням стоків у напрямку вулиці Карпатської України.

Існуючий колектор дощової каналізації \varnothing 2000 по вул. Трудовій не добудований. 50% існуючої напірної каналізації, яка перекачує дощові стоки від акумулюючої водойми до колектору побудованого по вулиці 8-го Березня потребує відновлення. Також з метою забезпечення попереднього очищення поверхневих стоків потребує відновлення (реконструкції) акумулююча водойма.

Згідно проведеного аналізу можна зробити висновок, що основними проблемами організації відведення поверхневого стоку м. Ужгород є:

- організація відведення дощових вод системою загальносправної каналізації, що приводить до перевантаження КОС;
- відсутність єдиної актуалізованої схеми дощової каналізації;
- наявність самовільних підключень господарчо-побутових стічних вод приватного сектору до існуючих мереж дощової каналізації;
- відсутність організації дощових стоків на деяких окремих територіях, недостатня розгалуженість і протяжність системи дощової каналізації, недостатня кількість дощоприймальних колодязів, що приводить до підтоплення територій (як один із факторів);
- не дотримання нормативних ухилів колекторів, будівництво мереж без дотримання необхідних конструктивних рішень (відсутність перепадних колодязів та ін. на крутих схилах);
- відсутність очисних споруд на випусках стоку в річку Уж, що приводить до забруднення шкідливими речовинами від осідання викидів автотранспорту та пром підприємств, витоку паливо-мастильних матеріалів, вимивання речовин руйнування дорожнього покриття та інтенсивного замулення русла річки.

7. ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ

Водопостачання

Схема водопостачання Ужгорода передбачає подачу води всім групам споживачів централізованою, комунальною, об'єднаною господарсько-питною та протипожежною системою водопостачання, що за надійністю дії належить до I категорії. Комунальний водопровід, який включає в себе відповідний комплекс споруд та розгалужену водопровідну мережу належить на правах комунальної власності територіальній громаді міста і перебуває на балансовому обліку Комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода» (КП «Водоканал м. Ужгорода») Ужгородської міської ради. Підприємство також забезпечує централізоване водопостачання сіл Коритняни, Кінчеш, Часловці, Минай, Сторожниця, Оноківці.

Станом на 01.01.2023 заявлена установлена виробнича потужність складає:

- комунального водопроводу - 65,0 тис. м³/добу (використання потужностей 35%);
- водозаборів - 75,0 тис. м³/добу (використання потужностей 35%);
- водоочисних споруд – 37,0 тис. м³/добу (використання потужностей 34%).

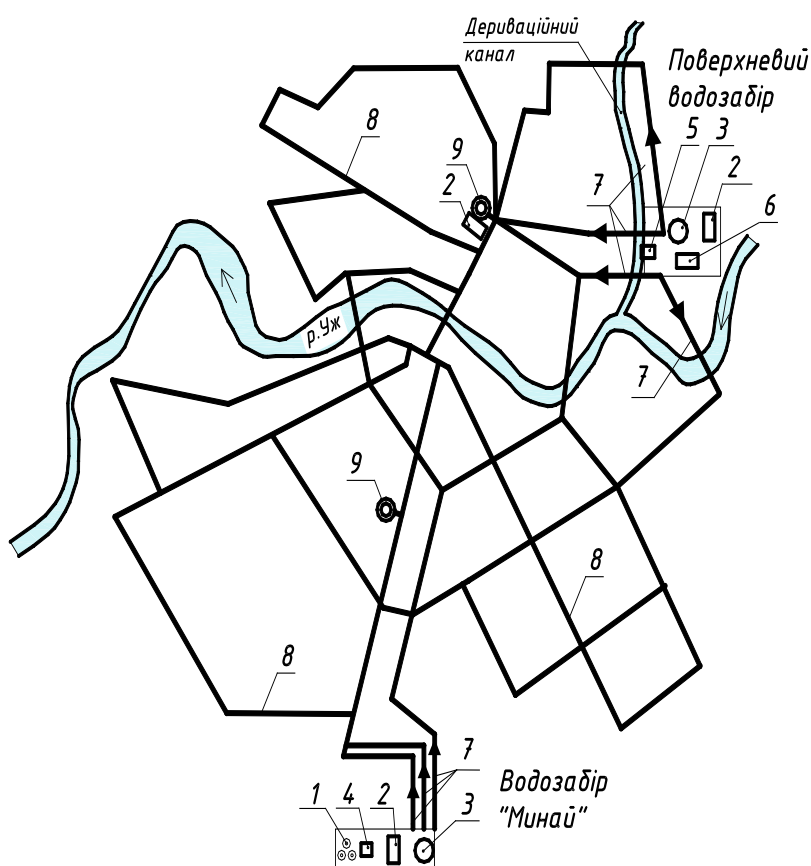

Рисунок 4. Принципова схема водопостачання м. Ужгорода.

Система водопостачання міста складається з наступних елементів:

- Водозабір «Минай» 1- водоприймальні споруди (водозабірні свердловини) з насосними станціями I-го підйому; 2 - резервуари чистої води (РЧВ); 3 - насосні станції II-го підйому; 6 – споруди водопідготовки.
- Поверхневий водозабір (Комплекс насосно-фільтрувальних станцій. НФС-1; НФС-2; НФС-3). 5 – оголовок водозабору; 4 – блок знезараження, 7 – водоводи; 8 – водорозподільна мережа; 9 – підвищувальна насосна станція.

Характеристика існуючого стану водопостачання міста надана на підставі даних звітності КП «Водоканал м. Ужгорода», Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса та з урахуванням даних розробленої містобудівної документації «м. Ужгород Закарпатської області. Внесення змін до генерального плану міста. Розділ «Водопостачання та каналізація» (ДП «ДІПРОМІСТО», м. Київ, 2015 р.). Актуальні характеристики об'єктів централізованого водопостачання м. Ужгород надані згідно з формами статистичної звітності за 2022 р № 11-НКРЕКП (річна), № 1-водопровід (річна) та № 2-ТП водгосп (річна):

- за 2014 р. – забрано із природних водних об'єктів 8,66 млн. м³ (23,73 тис. м³/добу), зокрема: з поверхневих джерел 4,13 млн. м³ (11,32 тис.м³/добу); з підземних джерел 4,53 млн. м³ (12,41 тис.м³/добу). Відпущено води всім споживачам 5,38 млн. м³, зокрема: населенню 4,55 млн. м³; підприємствам, установам, організаціям на господарсько-побутові потреби 0,84 млн. м³;
- за 2022 р. – забрано із природних водних об'єктів 9,45 млн. м³ (109 % до рівня 2014 р), зокрема: з поверхневих джерел 4,54 млн. м³; з підземних джерел 4,91 млн. м³. Відпущено води всім споживачам 5,37 млн. м³ (99,8% до рівня 2014 р), зокрема: населенню 4,50 млн. м³; підприємствам, установам, організаціям на господарсько-побутові потреби 0,87 млн. м³.

Джерелом водопостачання населеного пункту є поверхневі води річки Уж та підземні води Ужлаторицького родовища прісних підземних вод Закарпатського артезіанський басейну Карпатської гідрогеологічної складчастої області, де для питного водопостачання найбільш значущими є ресурси підземних вод четвертинних і четвертинно-пліоценових відкладів. Закарпатською геологорозвідувальною експедицією проводились роботи по розвідуванню та оцінці експлуатаційних запасів прісних підземних вод даної території із застосуванням методів моделювання геологічного умов формування та експлуатації наявних запасів. За висновками вишукувальних робіт були затверджені експлуатаційні запаси по Ужлаторицькому родовищу, протокол ДКЗ СРСР від 07.03.1990 №10807 в загальному обсязі 133 тис. м³/добу.

Таблиця 20. Затверджені експлуатаційні запаси по Ужлаторицькому родовищу

Ділянки водозаборів	Запаси по категоріях, тис. м ³ /добу			Всього
	А	В	С	
Минай	45,0	-	-	45,0
Галоч	24,0	-	-	24,0
Латориця	-	-	64,0	64,0

Наразі даний протокол втратив чинність у частині затвердження балансових експлуатаційних запасів питних вод ділянок «Минай» і «Галоч» Ужлаторицького родовища в зв'язку з їх повною переоцінкою.

Новим протоколом від 01.11.2022 №5524 засідання колегії Державної комісії України по запасах корисних копалин затверджено станом на 01.06.2022 на розрахунковий строк 25 років, балансові експлуатаційні запаси питних підземних вод загальнодержавного значення ділянок «Минай» та «Галоч» Ужлаторицького родовища в алювіальних, озерно-алювіальних відкладах синайської свити середнього і верхнього неоплейстоцену, за умов збереження існуючої водогосподарської обстановки, а також доведення якості води до вимог ДСанПіН2.2.4-171-10, в кількості, надано в таблиці далі.

Таблиця 21. Балансові експлуатаційні запаси питних підземних вод загальнодержавного значення

Ділянки водозаборів (із свердловинами, що обґрунтовують експлуатаційні запаси)	Запаси по кодам класів (категоріям), тис. м ³ /добу			Разом
	111(А)	111(В)	122(С1)	
Минай	22,0	22,4	-	44,4
Галоч	-	-	24,0	24,0

КП «ВУВКГ МІСТА УЖГОРОДА» має дозвіл на спеціальне водокористування від 30.09.2022 №43/ЗК/49л-22, яке надано Державним агентством водних ресурсів України. Мета водокористування: питні і санітарно-гігієнічні потреби; виробничі потреби; передача води населенню; передача води вторинним водокористувачам. За цим дозволом підприємство здійснює забір (видобуток) води з підземних джерел Ужлаторицького родовища, а також з поверхневого водного об'єкту – річки Уж у відповідності до встановлених лімітів:

- з підземних джерел: 8363,027 тис. м³/рік (22912,404 м³/добу);
- з поверхневих джерел: 7778,563 тис. м³/рік (21311,131 м³/добу).

Забір (видобування) питних вод з підземних джерел здійснюється на ділянці водозабору „Минай”, яка розташована у південному напрямку за межею міста, а також з локального водозабору в межі міста.

Груповий підземний водозабір «Минай» експлуатується з 1972 року і є основним джерелом водопостачання Ужгорода. Ділянка водозабору знаходиться в міжріччі Ужа і Латориці – лівих приток ріки Тиса на землях Холмківської ОТГ Ужгородського району. Загальна потужність водозабору 44,4 тис. м³/добу. Експлуатується водоносний горизонт четвертинних алювіальних відкладень – перший від поверхні, який пов'язаний з пісчано-валунно-галечниковими породами. Потужність відкладів горизонту в районі родовища складає 30-80 м. Глибина залягання покрівлі водоносного горизонту змінюється в межах від 1,5 м. до 8,0 м. Водоносний горизонт безнапірний. За хімічним складом води водоносного горизонту є гідрокарбонатними магнієво-кальцієвими. Загальна жорсткість – 3,2-7,2 ммоль/дм³, РН – 6,6-7,16 од.РН. Якість питних підземних вод відповідає вимогам ДСанПіН2.2.4-171-10.

Перший пояс ЗСО облаштований навколо кожної свердловин і затверджений рішенням облвиконкому від 22.01.1980 за №25 і представлений ділянками з параметрами 60х60 м (в середньому) із свердловиною в центрі. Землі в межах СЗЗ II поясу розпайовані і використовуються для сільськогосподарських потреб.

Склад споруд водозабору «Минай»:

- 21 артезіанська свердловина (14 діючих, 3 спостережних, 4 резервних) з насосними станціями I підйому;
- 3 резервуари чистої води (РЧВ) об'ємами, відповідно, 500 м³, 1000 м³, 8000 м³. Технічний стан споруд задовільний;
- насосна станція (НС) II підйому. Проектна потужність – 30 тис. м³/добу.;
- хлорувальна станція. Знезараження відбувається рідким хлором.

З артезіанських свердловин насосним обладнанням НС I-го підйому видобута вода подається до резервуарів чистої води ділянки водопровідних споруд, яка знаходиться між селами Коритняни та Холмок. Знезараження води з підземного джерела здійснюється рідким хлором перед подачею води до кожного РЧВ. В хлораторній встановлено два хлоратори. Один з них подає хлорну воду до РЧВ 500 м³ та РЧВ 100 0м³, інший здійснює знезараження води в РЧВ 8000 м³. Доза хлору від 1 до 1,8 мг/л. Приміщення обладнано системою оповіщення газоаналізатора «Дозор», автоматичними системами вентиляції та дегазації.

Знезаражена питна вода насосним обладнанням НС II-го підйому доправляється до міської розподільчої водопровідної мережі по трьох водоводах діаметрами 700 мм та 2х600 мм.

Якість води з даної ділянки водозабору в цілому відповідає вимогам ДСанПін 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». Зони санітарної охорони першого поясу встановлені рішенням виконавчого комітету Закарпатської обласної ради народних депутатів від 22.01.1980 №25 і винесені в натуру. Проект зони II-го поясу розроблено, погоджено та затверджено; зони III-го поясу розроблено, погоджено, однак не затверджено і не винесено в натуру.

Локальні водозабори на даний час представлені однією діючою свердловиною «Горяни 555» у складі децентралізованої водопровідної мережі.

Поверхневий водозабір. Забір води з поверхневого джерела здійснюється за рахунок вод ріки Уж. За класом, категорією якості, санітарно-хімічним показникам вода, що забирається відноситься до III класу; задовільна, каламутна, мало забарвлена. Загальна продуктивність водозабору – 37,3 тис. м³/добу.

Склад споруд комплексу поверхневого водозабору:

- дериваційний канал Кам'яниця - Ужгород;

- насосно-фільтрувальна станція (НФС) №1. Збудована з 1929 р. Реконструйована в 1950 року з доведенням потужності до 12 тис. м³/добу. До складу споруд НФС-1 входять: оголовок водозабору; змішувач; 5 горизонтальних відстійники; 2 вертикальні відстійники; 8 швидких фільтрів; НС II підйому;
- НФС-2. Експлуатується з 1970 року. Продуктивність – 13,5 тис. м³/добу. До складу споруд НФС-2 входять: оголовок водозабору; НС I підйому; 3 освітлювачі; 5 швидких фільтрів; 2 РЧВ (по 1500 м³ кожен); НС II підйому;
- НФС-3. Експлуатується з 1987 року. Продуктивність – 11,8 тис. м³/добу. До складу споруд НФС-3 входять: водозабір берегового типу; НС I підйому; 2 змішувачі; 3 освітлювачі; 5 швидких фільтрів; склад хлору; 2 РЧВ (по 3000 м³ кожен); НС II підйому; насосна промивки фільтрів; резервуари - усереднювачі промивної води.

Технологічним регламентом роботи комплексу насосно-фільтрувальних станцій прийнято застосування схеми двоступеневого очищення видобутої води. Схемою передбачено: коагуляція, освітлення води у горизонтальних відстійниках, фільтрування на спорудах швидких фільтрів (фільтрувальне завантаження - цеоліт), знезараження. Після процесу очищення та знезараження вода потрапляє у РЧВ звідки насосним обладнанням НС II підйому (потужністю 32,20 тис. м³/добу) по чотирьох водогонках (3 - діаметром 500 мм та один діаметром 426 мм) подається у розподільчу водопровідну мережу міста. Зона санітарної охорони першого поясу для насосно-фільтрувальної станції, резервуарів чистої води, дериваційного каналу встановлено рішенням виконавчого комітету Закарпатської обласної ради народних депутатів від 22.01.80 №25. У межах ЗСО I-го поясу водозабори огорожені по контуру. Дериваційний канал не огорожено, санітарно-захисну зону не встановлено. Дериваційний канал прокладено в межах забудованої території сіл Невицьке, Оноківці, Доманінці, в наслідок чого поверхневі води зазнають значного техногенного впливу і не відповідають вимогам ДСТУ 4808:2007 «Джерела централізованого питного водопостачання. Гігієнічні та екологічні вимоги щодо якості води і правила вибирання».

Загальна кількість насосних станцій II підйому складає 5 одиниць. Всі обладнані приладами обліку витрат води. Забезпечення водою багатоповерхової забудови та будівель, які розташовані на підвищених позначках рельєфу місцевості здійснюється за допомогою насосного обладнання насосних станцій підкачування (ПНС), яких наразі налічується 9 одиниці. Приладами обліку витрат води обладнана лише одна ПНС. Загальна кількість насосних агрегатів – 61 одиниць. З цього числа відпрацювали строк корисного використання (експлуатації) 13 насосних агрегатів. В схемі централізованого водопостачання Ужгорода задіяно 21 резервуар чистої води з розрахунковим об'ємом та загальним наявним обсягом запасів води - 31 тис. м³.

Таблиця 22. Характеристика насосних станцій водопроводу, які перебувають на балансі КП «Водоканал м. Ужгорода»

Назва насосної станції	Водоприймальні споруди, місце знаходження	Продуктивність, м ³ /добу		Загальна потужність агрегатів, кВт	Ємність РЧВ, м3
		проектна	фактична		
	Насосні станції I та II підйому				
НФС-1	дериваційний канал	12 000	3 600	507	1x60
НФС-2	дериваційний канал	13 500	4 100	957	2x1500
НФС-3	дериваційний канал	11 800	4 500	1022	2x3000
в/з «Минай»	21 артезіанська свердловина	30 000	13 000	850	1x1000 1x8000 1x500
НС«Горяни - 555»	с. В. Лази, вул. Лисенка, 91, 93	120	50	2,2	1x80
	Підкачувальні насосні станції				
ПНС «Юність»	вул. Минайська, 8 Б	8 000	3 100	55	2x150
ПНС	вул. Романа Шухевича, 10 Б	1 200	750	5,5	2x100
ПНС	вул. Легоцького, 64 В	8 000	3 200	70,0	2x1000
ПНС «Кальварія»	Вул. Тиха, 22	4 800	4 000	180,0	2x1000 2x3000
ПНС	пр. Свободи, 2	200	100	1,5	-
ПНС «Електрон»	Вул. Л. Толстого, 33	300	200	3,0	-
ПНС	вул. Грушевського, 39 Б	2 000	1 100	37,0	-
ПНС	вул. Грушевського, 6а	200	100	1,5	-
ПНС	вул. Академіка Корольова, 7 В	2 400	1 200	45,0	-

Повністю в автоматичному режимі (без постійної присутності персоналу) працюють ПНС пр. Свободи, 2; ПНС «Електрон», ПНС вул. Грушевського, 39 Б; ПНС вул. Грушевського, 6а; ПНС вул. Академіка Корольова, 7 В.

Водопостачання Ужгорода здійснюється за трьохзонною схемою. Міська господарсько-протипожежна водопровідна мережа кільцева, низького тиску. Мінімальний тиск водопровідної мережі 0,2 МПа. Мережі трубопроводів мають діаметри від 50 до 500 мм. Для забезпечення надійної експлуатації водоводів і трубопроводів розподільчої мережі, вона обладнується запірною, регулюючою, запобіжною арматурою, яка облаштовується в камерах та колодязях. Відбір води на потреби зовнішнього пожежогасіння здійснюється пожежними автомобілями з підключенням до підземних гідрантів, які встановлені на розподільчій водопровідній мережі. Протипожежний запас води зберігається в РЧВ на ділянках водопровідних споруд насосних станцій. Для зрошення зелених насаджень, поливу та миття вулиць використовується технічна вода поверхневого джерела (дериваційний канал річки Уж). Поливання здійснюється автомашинами з заповненням цистерн на спеціальних водозабірних спорудах по вул. Канальній. Поливальний водопровід відсутній.

Основною групою водоспоживачів Ужгорода є мешканці міста з їх витратами на господарсько-питні потреби. Другу групу водокористувачів складають промислові підприємства, які розташовані в межах міста та його околицях. Промисловість міста представлена підприємствами хімічної, деревообробної, харчової, легкої промисловості та машинобудуванням. Використання води промисловими підприємствами здійснюється під час технологічних процесів виробництва, для господарчо-питних потреб та для пожежогасіння. Частина підприємств застосовує прямооточну схему водопостачання. При цьому, Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства ставить вимоги щодо зменшення обсягів споживання води шляхом удосконалення галузевої структури водокористування, застосування схем оборотного та повторного (послідовного) водопостачання, моніторингу ефективності використання води та технічного вдосконалення систем водопостачання виробничих процесів. Перелік підприємств, які мають власні локальні системи водопостачання, включно з водозаборами, надано у відповідності до відомостей Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса станом на 01.01.2023.

Таблиця 23. Підприємства, які мають локальні системи водопостачання з самостійними водозаборами (дані БУВР р. Тиса)¹

Назва підприємства	Ліміт забору, млн. м ³ /рік	Фактичний обсяг забору води, млн. м ³ /рік
Із поверхневих джерел		
АТ «Ужгородський турбогаз»	0,005	-
Інститут електронної фізики НАН України	0,001	0,001
ПАТ «ЗАКАРПАТТЯ-АВТО»	0,001	-
БЕТОН ГРУП - 4	0,001	-
ПП «ЄВРОІМПЕКС-ІНВЕСТ» ²	0,025	0,025

¹ Примітка: В переліку надані підприємства, які звітували за формою 2-ТП-водгосп(річна) у 2022 р.

² Поверхневий водозабір р. Уж

Назва підприємства	Ліміт забору, млн. м ³ /рік	Фактичний обсяг забору води, млн. м ³ /рік
Із підземних джерел		
АТ «Ужгородський турбогаз»	0,059	0,011
Товариство з додатковою відповідальністю «УЖГОРОДСЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД»	0,003	0,002
Орендне Підприємство Ужгородський коньячний завод	0,046	0,006
ТОВ «НОВА ЛІНІЯ 1» ¹	0,016	0,005
АТ «Ужгородське АТП-12107»	0,019	0,005
ПАТ «ЗАКАРПАТТЯ-АВТО»	0,003	-
ФОП Грегул Ганна Юріївна	0,002	0,002
ПАТ «Івано-Франківськцемент» (Філія «Термінал»)	0,005	0,005
ТОВ «Завод «Конвектор»	0,003	-
ТОВ «Універсал М»	-	0,002
ТОВ «Прага УЖ»	0,028	0,028
ТОВ «ВІК»	0,004	0,002
БЕТОН ГРУП - 4	0,018	0,009
ТОВ «Фірма «Магістраль ЛТД»	0,017	0,011
Громадська організація «Неємія»	0,01	0,006
ПП «ЄВПРІМПЕКС-ІНВЕСТ»	0,001	0,001

Динаміка розвитку та функціонування системи водопостачання Ужгорода наведено в таблицях далі.

Таблиця 24. Порівняльна таблиця основних технологічних характеристик водопровідних мереж та споруд (дані КП «Водоканал м. Ужгорода»)

Характеристика	01.01.2015		01.01.2023	
	Загальна протяжність мереж водопроводу, км	284,90		286,60
з них ветхих та аварійних мереж, км	135,30	47,5%	151,70	53,0%
Загальна протяжність водоводів, км	38,20		38,20	
з них ветхих та аварійних, км	2,50	6,5%	5,50	14,0%
Загальна довжина вуличної водопровідної мережі, км	168,30		169,00	
з неї ветхої та аварійної, км	81,00	48,1%	87,30	52,0%
Загальна довжина внутрішньої квартальної та дворової мережі, км	78,40		79,40	
з неї ветхої та аварійної, км	51,80	66,1%	58,90	74,0%
Кількість вуличних установок питного водопостачання, од	22		22	

¹ Водозабір №1 – свердл. №297

Таблиця 25. Порівняння показників структури водоспоживання м. Ужгород 2022 р. до 2014 р. (дані КП «Водоканал м. Ужгорода»)

Показник	за 2014 р.	за 2022 р.	Примітка
Обсяг забору води, тис. м ³	8659,0	9455,4	109% до рівня 2014 р
зокрема: з поверхневих джерел		4538,6	
з підземних джерел		4916,8	
Середньодобовий обсяг забору води НС I підйому, тис.м ³ /добу	23,73	25,9	
Обсяг очищення води на очисних спорудах, тис. м ³	4129,0	4538,6	109% до рівня 2014 р
Середньодобовий обсяг очищення води на очисних спорудах, тис. м ³ /добу	-	12,4	
Подано води в розподільчу мережу, тис. м ³	7515,0	8219,1	109% до рівня 2014 р.
Середньодобовий обсяг води, поданої у розподільчу мережу, тис. м ³ /добу	-	22,5	
Витрати води на технологічні потреби КП «Водоканал м. Ужгорода», тис. м ³	-	1332,7	14%
Обсяги втрат води, тис. м ³	2132,0	2753,3	29%
зокрема в розподільчій мережі, тис. м ³	-	2659,4	
Загальна чисельність населення в зоні відповідальності ліцензіата, осіб	-	147283	
зокрема населення, якому надаються послуги з централізованого водопостачання	-	144844	
Охоплення населення послугами з централізованого водопостачання, %	-	98	
Кількість особових рахунків споживачів послуг з централізованого водопостачання, од.	42929	51583	
з них обладнаних засобами обліку води	36472	48355	93,7%
Витрати електричної енергії на водопостачання за рік, тис. кВт/год :	12618,0	10328,7	82% до рівня 2014 р

Аналіз статистичних даних та існуючого стану демонструє загалом позитивну динаміку розвитку, організації та функціонування служб водопостачання міста. При цьому нагальним залишається оперативне вирішення таких проблем як:

- критично великий відсоток зношених та аварійних трубопроводів, який має тенденцію до збільшення;
- порушення режимів I-го та II-го поясу зон санітарної охорони дериваційного каналу;
- неефективність каналізаційних очисних споруд смт Перечин, що призводить до забруднення джерела водопостачання: р. Уж та дериваційного каналу;

- невідповідність якості води поверхневого джерела вимогам ДСТУ 4808:2007, необхідність вдосконалення технології очистки та знезараження питної води з залученням новітніх розробок в цій галузі;
- надмірна енергоємність технологічного обладнання насосних станцій;
- значні непродуктивні витрати води питної якості через незадовільний технічний стан та зношеність частини основних фондів;
- нераціональне використання води питної якості для поливання та миття території, зрошення присадибних ділянок;
- відсутність засобів для обліку витрат води у значної частини абонентів;
- нераціональне використання водних ресурсів та порушення екологічних вимог в промисловому виробництві, у зв'язку з використанням застарілих водо та енергоємних технологій;
- необхідність забезпечення сталого моніторингу якості та безпечності питної води;
- повільне впровадження ринкових методів управління водокористуванням з стимулюванням раціонального використання водних ресурсів та екологічності виробничих процесів;
- повільне впровадження автоматизації та диспетчеризації системи управління об'єктами водопостачання;
- необхідність гармонізації параметрів обчислення мережевих витрат і тарифів для забезпечення розвитку та експлуатації в належному технічному стані системи водопостачання;
- низький рівень інвестиційного забезпечення сфери водопостачання при недостатньому фінансуванні з державного та місцевого бюджетів.

Каналізація

Централізована каналізація Ужгорода, яка містить відповідний комплекс споруд та розгалужену мережу трубопроводів належить на правах комунальної власності територіальній громаді міста і перебуває на балансовому обліку Комунального підприємства «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Ужгорода» (КП «Водоканал м. Ужгорода») Ужгородської міської ради. Характеристика існуючого стану системи каналізування міста надана на підставі даних звітності КП «Водоканал м. Ужгорода», Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса, інформаційного листа Головного управління Держспоживслужби в Закарпатській області та з урахуванням даних розробленої містобудівної документації «м. Ужгород Закарпатської області. Внесення змін до генерального плану міста. Розділ «Водопостачання та каналізація» (ДП «ДІПРОМІСТО», м. Київ, 2015 р.). Актуальні характеристики об'єктів централізованої каналізації населеного пункту надані згідно з формами статистичної звітності за 2022 рік №11-НКРЕКП (річна), №2-каналізація (річна) та №2-Т водгосп (річна).

Станом на 01.01.2023 заявлена установлена виробнича потужність складає:

- каналізаційної мережі - 100,00 тис. м³/добу (частка використання 51%);
- каналізаційних насосних станцій - 100,00 тис. м³/добу;
- каналізаційних очисних споруд - 50,00 тис. м³/добу (частка використання 102%).

КП «Водоканал м. Ужгорода» надає послуги з централізованого водовідведення у чотирьох населених пунктах: м. Ужгороді, с. Минай, с. Сторожниця, с. Оноківці.

Для централізованої схеми каналізації міста Ужгород притаманне одночасне застосування системи як з технологічним об'єднанням, так і з роз'єднанням потоків стічних вод різного походження. Розбудова мережі здійснювалась в 30-і роки минулого сторіччя. На більшій частині території населеного пункту (75%) функціонує загальносплавна система водовідведення, за якою єдиною каналізаційною мережею відводяться стоки усіх видів: побутові, виробничі та дощові.

Тільки в «Новому районі» від вул. Генерала свободи до вул. В'ячеслава Чорновола влаштовано дощовий колектор, яким через систему відстійників дощові води переправляються до річки Уж. Скидання відбувається біля транспортного мосту по вул. Миколи Бобяка. На ділянках сучасної житлової та громадської забудови лівобережної частини міста застосовано роздільну систему водовідведення.

Схема каналізування Ужгорода передбачає декілька басейнів які сформовані відносно районних каналізаційних насосних станцій (КНС). Найбільший з них охоплює територію правобережжя міста у зоні дії КНС-4. Басейни каналізування лівобережної частини міста сформовані відносно до КНС-1; 2; 3; 5; 6; 7; 9. Стічні води від житлових будинків, закладів, підприємств і установ вуличною каналізаційною мережею окремих кварталів збираються самопливними колекторами та доправляються до приймальних резервуарів районних каналізаційних насосних станцій, якими обладнана каналізаційна мережа міста з огляду на рельєф місцевості та планувальні умови. Насосним обладнанням районних КНС стічні води перекачуються до приймальних резервуарів головних каналізаційних насосних станцій звідки напірними трубопроводами доправляються на міські каналізаційні очисні споруди (КОС). До каналізації міста також потрапляють стічні води від відомчої каналізаційної насосної станції „Залізниця”.

Безпосередньо до ділянки КОС доправляються стічні води з КНС-4 правого берега (напірний трубопровід діаметром 800 мм, довжиною 2,43 км.), КНС-1 лівого берега (напірний трубопровід діаметром 600 мм, довжиною 2,63 км.; дюкер діаметром 800 мм, довжиною 0,42 км.); КНС №6 (два напірних трубопроводи діаметром 500 мм, довжиною 3,42 км. Один з напірних трубопровід наразі знаходиться в аварійному стані і не експлуатується). Між КНС-6 та КНС-1 можливе переключення через два напірні трубопроводи діаметром 500 мм. На каналізаційній мережі влаштовано різноманітні споруди: колодязі, дюкери, переходи, камери, тощо.

Комплекс міських каналізаційних очисних споруд (КОС) введено в експлуатацію двома етапами: в 1975 р. – 25 тис. м³/добу; в 1986 р. (розширення) – 25 тис. м³/добу. Він розташовується по вул. Єнківська, 37 на північно-західній околиці міста. Земельна ділянка комунальної власності загальною площею 14 га надана на правах постійного користування КП «Водоканал м. Ужгорода» рішенням Ужгородської міської ради від 15.08.2017: проектна потужність КОС - 50,0 тис. м³/добу; фактична потужність КОС - 51,08 тис. м³/добу.

На міських каналізаційних очисних спорудах стічні води проходять повний цикл механічного і біологічного очищення. Склад споруд механічного очищення: приймальна камера, решітки, 3 пісковловлювачі, 4 первинні радіальні відстійники. Біологічне очищення здійснюється в аеротенках. На ділянці КОС працює один аеротенк-освітлювач та один аеротенки-витиснювач коридорного типу. Аерація суміші стоків та активного мулу здійснюється за допомогою повітродувної станції. З аеротенка-витиснювача суміш надходить до 3 вторинних відстійників радіального типу. Вилучений в процесі очищення стічних вод осад видаляється для просушування на спеціально обладнані 4 мулові карти та пісковий майданчик.

У 2023 році за кошти міського бюджету було придбано і змонтовано станцію зневоднення осаду з новітнім обладнанням. Стала робота даної станції дозволить радикально зменшити навантаження на мулові карти та покращити екологічну ситуацію.

Після механічного та біологічного очищення зворотні води без попереднього знезараження скидаються до водного поверхневого об'єкту – правий берег річки Уж, нижче автодорожнього мосту по вул. Бобяка. Випуск очищених стоків береговий, зосереджений. Відвідний канал виконано із залізобетонної труби діаметром 1500 мм. Останні 60 м відвідного каналу перед місцем скидання зворотних вод виконано з гофрованої ПЕ труби діаметром 1600 мм. Станом на вересень 2023 р виконується капітальний ремонт оголовку. Скидання зворотних вод здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування. Санітарно-захисна зона для самопливного відвідного трубопроводу – 5 м в кожную сторону від бокової стінки. Моніторинг якості очистки стоків здійснюється акредитованою виробничою лабораторією контролю складу та властивостей стічних вод, шляхом відбору контрольних проб у відповідності до виробничої програми КП «Водоканал м. Ужгорода».

Нормативний розмір санітарно-захисної зони КОС наразі не забезпечено.

Рішенням виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 17.01.2018 №19 враховуючи висновок державної-санітарно-епідеміологічної експертизи від 08.12.2017 р. №2100 затверджено матеріали по обґрунтуванню встановлення (коригування) розмірів санітарно-захисної зони для КОС КП «Водоканал м. Ужгорода» за умови здійснення реконструкції існуючих споруд КОС із встановленням нового сучасного більш ефективного устаткування та обладнання.

В схемі каналізування міста задіяні районні каналізаційні насосні станції. Використання споруд КНС дозволяє зменшити глибину залягання самопливних трубопроводів та здійснити перекачку стоків до каналізаційних очисних споруд. На даний час на балансі КП «Водоканал м. Ужгорода» знаходиться 14 насосних станцій перекачування стічних вод. На 5-ти з них (КНС 1,4,6,12,14) встановлено прилади обліку стічних вод. Загальна кількість працюючих насосних агрегатів - 31 одиниця. З наведеної кількості насосних агрегатів, 5 одиниць, або 16% зношені на 100%. Розміри санітарно-захисних зон споруд КНС (15-20 м.) у відповідності до ДБН В.2.5-75:2013 витримані.

Таблиця 26. Продуктивність каналізаційних насосних станцій станом на 01.01.2023, тис. м³/добу

Район розташування	Найменування КНС	Продуктивність	
		проектна	фактична
В межі міста			
Слов'янська набережна, 19 Б	КНС-1	40,0	40,0
Вул. Анкудінова, 1	КНС-2	10,0	10,0
Вул. В. Комендаря, 28	КНС-3	20,0	20,0
Вул. Загорська, 59 Б	КНС-4	40,0	40,0
Вул. Олександра Блистіва, 40	КНС-5	20,0	20,0
Вул. Легоцького, 64 В	КНС-6	20,0	20,0
Ботанічна набережна, б/н	КНС-7	0,4	0,4
Вул. М. Бобяка, 3 Б	КНС-9	10,0	10,0
Вул. Собранецька, 87	КНС-11	0,4	0,4
Вул. Лісна, б/н	КНС-12	0,4	0,4
За межею міста			
Вул. Козацька, 24 с. Минай	КНС-8	0,4	0,4
Вул. Санаторна, 2 Б с.Оноківці	КНС-10	1,2	1,2
Вул. Лисенка, 89 с. В.Лазі	КНС-13	0,04	0,04
Вул. Шевченка, б/н с. Минай	КНС-14	0,4	0,4

Повністю в автоматичному режимі (без постійної присутності персоналу) працюють КНС-2,7,8,9,10,11,12,13,14. До I категорії надійності дії насосних станцій згідно п. 9.1.1. ДБН В.2.5-75:2013 віднесено КНС-1, КНС-2, КНС-3, КНС-4, КНС-5, КНС-6 та КНС-9.

Промислові підприємства, які на даний час функціонують, скидають стічні води у міську каналізацію без попереднього очищення. Деякі підприємства мають локальні системи відведення стоків та очисні споруди типу «Біотал» (ТОВ «Енергоресурси», ПП «Лукойл», гіпермаркет «Епіцентр-2»). Перелік підприємств, які мають дозвіл на скидання стоків у водний об'єкт станом на 01.01.2023 (за даними Басейнового управління водних ресурсів річки Тиса підприємства, які звітували за формою 2-ТП-водгосп(річна) у 2022 р.) надано в таблиці.

Таблиця 27. Перелік підприємств, які мають дозвіл на скидання стоків у водний об'єкт

Назва підприємства	Обсяги скиду стічних вод до поверхневих водних об'єктів, млн. м ³
ТОВ «НОВА ЛІНІЯ 1»	0,012
ПП «СВПРІМПЕКС-ІНВЕСТ»	0,023

В останні десятиріччя спостерігається стала тенденція до зміни складу стічних вод. Це обумовлено згортанням роботи великих промислових підприємств та широким застосуванням побутових миючих засобів мешканцями міста. Наразі обладнання КОС не забезпечує нормативну якість очищення стоків за фосфатами та азотною групою при надходженні стічних вод з максимальними концентраціями даних сполук.

На даний час незначна частина одноквартирної (садибної) забудови не підключена до мережі централізованої каналізації. За відсутності централізованої каналізаційної мережі засобами водовідведення є септики різного типу, вигреби для стоків, криті вуличні туалети з вигрібною ямою, тощо. Ці підземні резервуари, як правило, не є герметичними і відповідно вірогідність забруднення першого водоносного шару є дуже високою.

Дані каналізаційні системи не обліковуються. Відсутня відповідна сервісна служба для належного обслуговування індивідуальних систем водовідведення. Індивідуальні власники самотужки їх облаштовують, обслуговують та експлуатують. Спорожнення резервуарів здійснюється асенізаційним транспортом у визначених точках міської каналізаційної мережі, а саме до приймальних камер біля КНС №4 та ділянки КОС.

Таблиця 28. Порівняльна таблиця основних технологічних характеристик мережі централізованої каналізації м. Ужгород (дані КП «Водоканал м. Ужгорода»)

Характеристика/ показник	01.01.2014		01.01.2023	
	Довжина, км	Відсоток, %	Довжина, км	Відсоток, %
Загальна протяжність трубопроводів мережі каналізації, км	-		208,3	
з них ветхих та аварійних, км	-		69,6	33%
Загальна протяжність головних колекторів, км	18,2 (разом з основним напірним трубопроводом)		7,9	
з них ветхих та аварійних, км	3,3	18%	1,7	22%
Загальна протяжність вуличної каналізаційної мережі, км	102,9		92,0	
з неї ветхої та аварійної, км	24,5	24%	32,4	35%
Загальна протяжність внутрішньої квартальної та дворової мережі, км	84,0		84,8	
з неї ветхої та аварійної, км	24,6	29%	31,9	38%
Загальна протяжність напірних каналізаційних трубопроводів, км	-		23,6	
з них ветхих та аварійних, км	-		3,6	15%

Характеристика/ показник	01.01.2014		01.01.2023	
Кількість насосних станцій перекачування стічних вод (КНС), од.	11		13	
Загальна кількість стічних вод, які були відведені та очищені, млн. м ³ /рік	17,9		18,6	104% до рівня 2014 р.
Середньодобовий обсяг стічних вод, які були відведені та очищені, тис. м ³ /добу	49,0		51,1	104% до рівня 2014 р.
з них:				
- з повним біологічним очищенням	-		17,9	
- недостатньо очищених	-		0,7	4%
Чисельність населення, яким надаються послуги централізованої каналізації, осіб	-		143059	
Чисельність населення, яке транспортує стоки на КОС з вигребів, септиків, осіб	-		2690	2%
Охоплення населення послугами централізованого водовідведення, %	84,4		99	
Витрати електричної енергії на водовідведення за рік, тис. кВт/год :	5683,1		6233,1	110% до рівня 2014 р

Аналіз статистичних даних та існуючого стану організації і функціонування служби водовідведення міста, демонструє невідкладну потребу у нарощуванні темпів розбудови каналізаційного господарства, залученні інвестицій та виконанні критично необхідних наразі проектно-будівельних робіт. Нагальним є вирішення таких проблем як:

- критично висока ступінь зношеності конструкцій головних споруд КОС;
- недостатня потужність споруд для механічного та біологічного очищення стоків;
- значне зростання навантаження на споруди каналізації при інтенсивних зливових опадах, коли на очисні споруди міста надходить до 100 тис. м³/добу стоків, що призводить до порушення технологічного регламенту роботи;
- недосконалість технології очищення стоків по відношенню до складу забруднюючих речовин у стічних водах, необхідність доведення ступеню очищення до нормативних вимог;
- відсутність знезараження біологічно очищених зворотних вод перед скиданням у поверхневий водний об'єкт;
- необхідність забезпечення сталого моніторингу якості очищення та доочищення стічних вод до визначеного необхідного ступеню;
- необхідність залучення новітніх розробок у сфері очищення та знезараження стоків;
- велика частка зношених та ветхих мереж водовідведення міста (33%);

- експлуатація енергоємних насосних агрегатів, необхідність переоснащення насосних станцій з застосуванням енергоощадного обладнання;
- відсутність другої робочої лінії напірних трубопроводів каналізаційних насосних станцій I категорії надійності дії;
- необхідність забезпечення та дотримання нормативних розмірів санітарно-захисних зон споруд та захисних охоронних зон мереж каналізації;
- необхідність забезпечення мережею централізованої каналізації максимальної площі забудови міста з одночасною мінімізацією обсягів рідких відходів, що транспортуються спецавтотранспортом;
- необхідність гармонізації параметрів обчислення мережевих витрат і тарифів для забезпечення розвитку та експлуатації в належному технічному стані системи водовідведення.

Електропостачання

Електропостачання міста здійснює ПрАТ «Закарпаттяобленерго» на напрузі 110 кВ, 35 кВ, а розподілення електроенергії забезпечується по лініях електропередачі 10 кВ через трансформаторні підстанції 10 кВ (ТП-10/0,4 кВ) та по мережі 6 кВ споживачів залізниці.

Основним джерелом живлення мереж 110-35 кВ міста є ПС 400/220/110/35 кВ «Мукачеве». На підстанції «Мукачеве» встановлено два АТ 220/110 кВ потужністю по 200 МВА та один АТ 400/220 кВ потужністю 400 МВА. Приєднання підстанції «Мукачеве» до магістральної електричної мережі об'єднаної енергетичної системи України здійснюється повітряними лініями електропередачі 400 кВ від Бурштинської ТЕС. Також ПС «Мукачеве» з'єднана повітряними лініями 400 кВ з енергосистемами Угорщини, Словаччини та Румунії.

Міське кільце 110 кВ приєднане до ПС-400 кВ «Мукачеве» двома одноланцюговими ПЛ-110 кВ. Крім того, міське кільце має зв'язок з ПС-220 кВ «Воловець» по магістралі 110 кВ «Ужгород-1 – Перечин – Воловець-220». Загальна протяжність ПЛ 35-110 кВ в м.Ужгород-163,8 км.

Споживачі Ужгородського енерговузла живляться від шести ПС-110 кВ та трьох ПС-35 кВ загальною трансформаторною потужністю відповідно 220 МВА та 66,6 МВА, а саме:

- ПС 110/35/10 кВ «Ужгород-1» з трансформаторами 2×40 МВА;
- ПС 110/35/10 кВ «Ужгород-2» з трансформаторами 2×25 МВА;
- ПС 35/10 кВ «Ужгород-3» з трансформаторами 10 МВА та 16 МВА;
- ПС 35/10 кВ «Ужгород-4» з трансформаторами 4 МВА та 6,3 МВА;
- ПС 110/10 кВ «Ужгород-5» з трансформаторами 2×10 МВА;
- ПС 110/10 кВ «Ужгород-6» з трансформаторами 2×10 МВА;
- ПС 110/35/10 кВ «Ужгород-7» з трансформаторами 2×25 МВА;
- ПС 110/10 кВ «Ужгород-8» з трансформаторами 1×25 МВА;
- ПС 35/6 кВ «Ужгород-тяга» з трансформаторами 10 МВА та 6,3 МВА.

На території міста експлуатується Ужгородська ГЕС встановленою потужністю 1,9 МВт.

Основними проблемами мережі 110 – 35 кВ є:

- наявність на підстанціях морально і фізично застарілого обладнання, що підлягає заміні;
- наявність ПЛ-110-35 кВ відпрацювали свій нормативний ресурс (96%).

Основними недоліками мереж 110 Кв та 35кВ є те, що живлення мереж здійснюється від одного джерела: живлення мереж 110 кВ – від ПС-400 кВ «Мукачеве», а живлення мереж 35 кВ – від ПС-110 кВ «Ужгород-1», при відключенні якої втрачають живлення всі ПС-35 кВ.

Теплопостачання

На теперішній час теплопостачання житлово-громадської забудови м. Ужгород здійснюється від індивідуального теплотехнічного обладнання.

Необхідний тепловий потік для підприємств також забезпечується від власних джерел теплоти або через підключення до джерел теплоти підприємств, суміжних за розташуванням.

Газопостачання

Газопостачання. На даний час рівень газифікації м. Ужгород на базі використання природного газу, характеризується достатньо розвиненою системою розподільчих газопроводів високого, середнього і низького тисків.

На відгалуженнях від магістрального газопроводу I класу (5,5 МПа) «Долина – Ужгород – Держкордон I» розташована ГРС «Ужгород» та АГРС с. П. Комарівці, яка закріплена з міською мережею. Система газопостачання міста експлуатується як триступенева, з подачею газу споживачам по розподільчих газопроводах:

- високого тиску II кат.(до 0,6 МПа) від ГРС на АГНКС;
- середнього тиску (до 0,3 МПа) від ГРП на ГРП, ШРП, комунальні та промислові підприємства;
- низького тиску (до 0,005 МПа) від ГРП, ШРП на житлові будинки, дрібні підприємства.

За даними АТ «Закарпатгаз» станом на 01.01.2023 в місті розташовано 25 ГРП та 89 ШРП, протяжність розподільних газопроводів складає:

- високого тиску (до 0,6 МПа) – 2,645 км;
- середнього тиску (до 0,3 МПа) – 130,754 км;
- низького (до 0,005 МПа) – 120,965 км.

Газопостачання на базі використання СВГ в місті залишається для споживачів, територіально розташованих поза межами існуючого централізованого газозабезпечення природним мережним газом. Незначна кількість споживачів СВГ скорочується відповідно до розширення системи газопостачання природним мережним газом.

Санітарне очищення території

Діяльність у сфері поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) в межах міста Ужгорода наразі базується на положеннях документу державного планування: «Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року». Нормативно-правову базу також складають: «Правила благоустрою міста Ужгород» (рішення IV сесії V скликання Ужгородської міської ради від 26.12.2006 № 136), якими забезпечується врегулювання прав та обов'язків всіх учасників правовідносин у сфері благоустрою громади міста; рішення виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 13.05.2020 №192 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів у місті Ужгород».

Утворювачами твердих побутових відходів в межах міста є населення, підприємства, організації, установи та інші суб'єкти господарювання населеного пункту. Утворювачі ТПВ укладають договори з юридичною особою, яка органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України визначена виконавцем послуг з вивезення ТПВ на відповідній території, та здійснюють оплату вищезначених послуг. Наразі діяльність в існуючому секторі поводження з побутовими відходами здійснює ТОВ «АВЕ-Ужгород».

Діюча на даний час система поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) в м. Ужгороді передбачає збирання та вивезення відходів до місця їх подальшого зберігання, а саме до полігону твердих побутових відходів (Паспорт місця видалення відходів (МВВ) від 19.02.2008 №5-а). Полігон розташовується за межею міста на відстані 9 км у південно-східному напрямку поблизу с. Барвінок Ужгородського району. Віддаленість від найближчого населеного пункту 2,3 км. Загальна площа земельної ділянки, яку займає полігон – 9 га. Розміри санітарно-захисної зони у 500 м від місця видалення відходів витримано.

Полігон побудовано за проектом, який було погоджено Закарпатською обласною СЕС (рішення від 28.04.1995 №8). Перша карта полігону площею 5,2631 га (земельна ділянка державної власності з кадастровим номером 2124880300:10:010:0013) заповнена та рекультивована, Друга карта площею 2,5 га заповнена та підлягає рекультивації. Діюча третя карта полігону займає площу 1,2 га і розташовується на землях комунальної власності, кадастровий номер 2124880300:10:010:0012. Остання робоча карта заповнена на 80 %. Паспорт МВВ від 19.02.2008 №5-а в поточному році втрачає чинність. Крім відходів з території Ужгорода, на полігоні здійснюється захоронення сміття з прилеглих до міста населених пунктів. Частка сміття, яке надходить з 14-ти прилеглих територіальних громад складає близько 40%. Від початку експлуатації і до 01.01.2023 загальний обсяг захоронених на полігоні ТПВ відходів становить 5708066 м³/1 141 613 т. Заповнення полігону оцінюється у 99%.

Таблиця 29. Захоронення твердих побутових відходів на полігоні ТПВ
(за даними статистичної звітності Форма № 1-ТПВ Річна)

Тверді побутові відходи та їх компоненти, які хоронять на полігоні ТПВ	Обсяги захоронення на полігоні: ¹			
	від початку експлуатації полігону		за 2022 р.	
	м ³	т	м ³	т
Змішані ТПВ	5392796	-	315271	-
Великогабаритні ТПВ	347674	-	742,3	-
Всього	5708066	-	5740469	-

Експлуатація полігону ТПВ здійснюється Ужгородським КАТП- 072801. Для захоронення приймаються побутові відходи (крім рідких і небезпечних), вуличний та садово-парковий змет, подрібнені будівельні відходи та промислові відходи III і IV класів небезпеки. Відходи доправляється до полігону спецавтотранспортом.

За відсутності майданчиків для розвертання, заїзд та вивантаження відходів, особливо за поганої погоди, ускладнені. Розвантажене сміття розрівнюється двома гусеничними бульдозерами з формуванням робочих карт методом насунання шару відходів, трамбування, ущільнення та покриття шаром інертних матеріалів, ґрунтом неродючим, глиною, подрібненими будівельними відходами та ін. Сортувальні лінії на території полігону відсутні.

Захисний протифільтраційний екран (геомембрана) з захисним геотекстилем, які є необхідними складовими заходів щодо захищеності підземних вод, в робочій карті полігону відсутній. Влаштована дренажна система для відводу фільтрату, та система свердловин для відводу газу. Технології використання біогазу в якості палива наразі не застосовуються. Для захисту від поверхневих зливових вод по периметру котловану влаштована водовідвідна канава. Полігон має під'їзну дорогу з твердим покриттям, контрольно-пропускний пункт з ваговою станцією, побутове приміщення, господарську зону. Ділянка частково огорожена. Місце в'їзного контролю спорудами для дезінфекції транспортних засобів, що виїжджають з полігону не облаштоване. Резервуар для зберігання протипожежного запасу води на полігоні відсутній. На даний час, технологічним регламентом передбачено перекачування фільтрату для зрошування робочої карти полігону. Плановою діяльністю передбачається проведення дезінфекційних, дезінсекційних та дератизаційних обробок. Моніторинг стану підземних вод здійснюється за допомогою контрольно-спостережних свердловин.

¹ Облік за масою не вівся.

На території м. Ужгорода діють «Правил благоустрою міста Ужгород» (рішення IV сесії Ужгородської міської ради V скликання від 26.12.06 №136), якими визначаються зони відповідальності для виробників відходів та суб'єктів господарювання в сфері поводження з побутовими відходами. За відсутності на даний час розробленої та затвердженої «Схеми санітарного очищення міста Ужгорода», збирання та вивезення твердих побутових відходів здійснюється за планово-регулярною та планово-подвірною схемою відповідно до положень «Правил благоустрою міста Ужгород». Вивезення твердих побутових відходів відбувається спеціальним автотранспортом регулярно за графіком та визначеним маршрутом до описаного вище місця їх подальшого зберігання/утилізації.

Збирання побутових відходів в межах міста здійснюється переважно контейнерним методом. За даною схемою ТПВ збираються у контейнери, які розташовані на відведених та облаштованих для цього майданчиках. Санітарне очищення частини території міста здійснюється безконтейнерним методом, коли завантаження твердих побутових відходів, що їх було зібрано на ділянках домогосподарств одноквартирної (садибною) забудови, відбувається безпосередньо до контейнеру сміттєвоза. Для збирання ТПВ на території домогосподарств одноквартирної забудови ТОВ «АВЕ-Ужгород» надає на безоплатній основі контейнери об'ємом 120 л.

Для збирання ТПВ на території житлової забудови міста влаштовано 134 контейнерних майданчика на яких розташовано 529 контейнерів типу Євро об'ємом 1,1 м³ кожен. Починаючи з 2013 року ТОВ «АВЕ-Ужгород» впровадило на території міста роздільне збирання відходів контейнерним методом. Відсоток населення охопленого роздільним збиранням ТПВ – 82,5%. Відсортовуються скло, пластик та папір. Для роздільного збирання ТПВ облаштовано 19 майданчиків (із загальної кількості). Кількість контейнерів за видами окремих компонентів – 96 одиниць. Об'єм контейнера - 2,5 м³.

Великогабаритні відходи згідно з «Правилами благоустрою міста Ужгород» збираються в окремо визначених місцях до спеціальних контейнерів, в подальшому завантажуються на самоскиди і вивозяться. В схемі санітарного очищення міста наразі використовуються 20 контейнерів для великогабаритного сміття з різноманітними об'ємами 5-7-15-30 м³

У межі м. Ужгород запроваджено інноваційні рішення щодо сортування та збирання твердих побутових відходів, а саме облаштовано два майданчики для підземного збирання ТПВ за адресами: вул. Гойди, пров. Театральний. Такі системи - це безпечний, екологічний та гігієнічний спосіб збирання та тимчасового зберігання відходів.

Підприємство «АВЕ-Ужгород», яке наразі задіяно в схемі поводження з відходами підприємства здійснює транспортування (перевезення) побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами. Для санітарного очищення використовується 15 одиниць техніки, у тому числі: 11 сміттєвозів та 7 бортових машин. Амортизаційний знос техніки оцінюється у 40%.

Рідкі побутові відходи з ділянок садибної забудови міста, які дотепер не охоплені мережею централізованої каналізації, вивозяться спецавтотранспортом КП «Ужгородводоканал» у відповідності до укладених договорів. Злив нечистот здійснюється до зливних колодязів міської каналізаційної мережі. Місця розташування колодязів визначені загальною схемою каналізування міста.

Ділянка для захоронення загиблих домашніх тварин наразі в місті відсутня. Питання екологічної утилізації загиблих бездоглядних тварин наразі не вирішено.

За північною околицею Ужгорода функціонує стаціонарний пункт тимчасового утримання безпритульних тварин. Він розташований на ділянці площею 0,3 га з кадастровим номером 2110100000:54:001:1640, яка знаходиться у постійному користуванні КП «Центр поведження з тваринами».

Комунальна мережа пунктів приймання вторинної сировини в місті відсутня. Діяльність за цим напрямком здійснює ТОВ «АВЕ» з використанням мобільних пунктів збирання вторинної сировини. Протягом IV кварталу 2022 року підприємством було зібрано та підготовлено до перероблення 1,6 т. поліетиленової плівки, 2,1 т макулатури, 24,2 т змішаного склабою. Також зібрано і передано для подрібнення 2,1 тис. м³ гілля та відходів деревини.

Таблиця 30. Основні показники функціонування системи санітарного очищення міста Ужгорода (дані департаменту міської інфраструктури Ужгородської міської ради)

Показник	за 2019 р.	за 2022 р.
Обсяг накопичених та вивезених змішаних відходів (ТПВ), тис. т./ тис. м ³	42,0/185,0	63,054/315,271
Обсяг накопиченого та вивезеного великогабаритного сміття, м ³	-	20,2
Охоплення багатоквартирної та індивідуальної забудови санітарним очищенням, %	-	62

Аналіз статистичних даних та існуючого стану утримання території населеного пункту визначає проблему розвитку, організації та функціонування служб санітарного очищення міста як вкрай важливу та актуальну. Річний обсяг утворення ТПВ в останні роки не демонструє сталої тенденції до зменшення. В зв'язку з цим вирішення питання щодо виділення земельної ділянки для будівництва сміттєпереробного комплексу та захоронення залишкового обсягу відходів з використанням технології глибокого пресування, які б відповідали екологічним нормам є критично важливе і невідкладне.

Окрім цього, залишається актуальною оперативна відповідь на виклики, що виникають та вирішення нагальних проблем, таких як:

- запобігання виникненню стихійних сміттєзвалищ побутових та промислових відходів;
- запобігання несанкціонованому зливанню нечистот приватними суб'єктами господарювання у неналежних місцях;
- необхідність рекультивациі відпрацьованих ділянок полігону ТПВ, а також ділянок скидання сміття, які наразі не мають відповідного правового статусу;

- відсутність можливості екологічної утилізації та наявності офіційно дозволених місць поховання неінфекційних трупів загинувших домашніх тварин;
- безпечна утилізація відходів медичного та фармацевтичного походження, а також відходів, що утворились після лікування людей і тварин;
- відсутність комунальної мережі пунктів приймання вторинної сировини;
- необхідність оновлення і збільшення чисельності контейнерів для роздільного збору ТПВ.
- відсутність розробленої програми заходів щодо розвитку циркулярної економіки;
- відсутність дієвого механізму притягнення до відповідальності власників одноквартирної забудови щодо невиконання вимог п.3.2.5 «Правил благоустрою міста Ужгород».

8. ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ РІШЕНЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ

Містобудівна документація «Генеральний план м. Ужгород (коригування окремих розділів)» була розроблена ДП «ДІПРОМІСТО» у 2004 році.

Вихідна інформація для розроблення містобудівної документації станом на 01.01.2003, етап розрахункового строку – 01.01.2026.

У проекті були визначені заходи по охороні навколишнього середовища; демографічний розвиток міста; обсяги та розміщення житлового будівництва; розвиток транспорту та магістральна вулична мережа; інженерна підготовка території; планувальна організація територій.

Відповідно до «Завдання на розроблення генерального плану (коригування окремих розділів)» не розроблялися розділи: інженерне обладнання території (водопостачання, каналізація, електропостачання, газопостачання, теплопостачання, телефонний зв'язок); сучасний стан та перспективи розвитку господарського комплексу; розрахунок установ та підприємств обслуговування.

Аналіз соціально-економічного розвитку міста за ретроспективний період показав наступне.

ТЕРИТОРІЯ

У містобудівній документації передбачалося збільшення території міста на 109 га для потреб житлово-громадської забудови, озеленення міста. Рішення щодо включення територій в проект межі міста не реалізоване. У 2003 році за звітом по формі 6-зем площа міста становила 3622 га, нині – 3972,8 га. Дані розбіжності виникають через те, що у місті відсутній проект встановлення межі міста та винесення її в натуру.

ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Чисельність населення Ужгорода на рік розроблення документації становило 117,2 тис. осіб. На 01.01.2026 року прогнозувалася у 115,0 тис. осіб. На даний час чисельність міста становить 114,0 тис. осіб, що на 1,0 тис. осіб менше прогнозного показника, тобто, у цілому, чисельність населення близька до прогнозної чисельності населення.

ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО

Генеральним планом були закладені наступні рішення:

- проектний житловий фонд – 2894,4 тис. м² загальної площі (збільшення на 663,9 тис. м² загальної площі);
- нове житлове будівництво: багатоквартирне – 57,0%; садибне - 43%;
- щорічні (у середньому) темпи житлового будівництва: 28,9 тис. м² загальної площі по місту;
- середня житлова забезпеченість 25,2 м²/людину (у 2003 році становила 19,1 м²/людину).

За відсутністю повної динаміки житлового будівництва з 2004 року, нижче, у таблиці 00, приведена динаміка житлового будівництва за період 2010 – 2022 років, яку надало Головне управління статистики в Закарпатській області.

Таблиця 31. Кількість квартир та їх загальна площа у житлових будинках, прийнятих в експлуатацію по м. Ужгород у 2010 – 2022 роках

	Одноквартирне будівництво		Багатоквартирне будівництво		Усього по місту
	кількість квартир	загальна площа	кількість квартир	загальна площа,	
за роки	одиниць	тис. м ²	одиниць	тис. м ²	тис. м ²
2010	41	12,0	189	14,0	26,0
2011	108	32,4	283	20,7	53,1
2012	108	37,1	279	19,2	56,3
2013	129	38,5	606	44,2	82,7
2014	130	43,2	476	50,1	93,3
2015	127	33,9	18	42,8	76,7
2016	89	22,6	22	43,3	65,9
2017	110	28,7	14	39,2	67,9
2018	201	28,0	402	29,8	57,8
2019	201	39,5	495	30,8	70,3
2020	435	34,5	606	50,2	84,7
2021	298	19,8	231	21,7	41,5
2022	112	9,0	57	4,3	13,3
за період, усього	2089	379,2	3678	410,3	789,5
%	36,2	48,0	63,8	52,0	100,0
у середньому за рік	160	29,2	283	31,5	60,7

За час розроблення генерального плану у місті відбувалося значне житлове будівництво. Житловий фонд міста зріс на 971,8 тис. м² загальної площі або на 43,3% (таблиця 22).

Існуюча загальна площа житлового фонду міста становить 111,1% від прогнозного показника, що показує про дещо вищі темпи житлового будівництва у місті.

Враховуючи зменшення чисельності населення, та обсяги нового житлового будівництва, середня житлова забезпеченість зросла у порівнянні з 2003 роком на 46,1% (на початок 2026 року прогнозувалося зростання на 31,9%) і становить 27,9 м²/людину.

Слід відзначити, що нове житлове будівництво велося переважно вільних від забудови територій, а також, частково, замість одноквартирної (садибною) житлової забудови, територій колишніх виробничих об'єктів, що перестали функціонувати.

Таблиця 32. Реалізація рішень генерального плану по житловому будівництву

Показники	Одиниця виміру	на 01.01.2003	на 01.01.2026 (прогноз)	на 01.01.2023	2023 р. до 2026 р., %
Чисельність населення	тис. осіб	117,2	115,0	115,4	100,3
Загальна площа	тис. м ²	2243,6	2894,4	3215,6	111,1
багатоквартирний	тис. м ²	1705,7	2070,9	2212,2	106,8
одноквартирний	тис. м ²	537,9	823,5	1003,4	121,8
Середня житлова забезпеченість	м ² /люд.	19,1	25,2	27,9	110,7

ТРАНСПОРТ

Таблиця 33. Реалізація рішень генерального плану по транспорту

Проектні заходи	Реалізація
Перенесення регулярних рейсів на аеродром «Мукачєво» з його реконструкцією	Не реалізовано
Будівництво нового будинку вокзалу поблизу існуючої споруди залізничного вокзалу. Існуючу споруду вокзалу намічено до реконструкції з подальшим використанням для відправлення пасажирів в приміському сполученні.	Реалізовано частково
Будівництво північно-західної об'їзної дороги	Не реалізовано
Добудова Боздоського мосту в західній частині	Не реалізовано
Будівництво нового мосту на подовженні вул. Гранітної з подальшим її підключенням до транспортної розв'язки і зовнішнім виходом на смт Перечин	Не реалізовано
Реконструкція Слов'янської набережної з будівництвом транспортної розв'язки кільцевого типу біля мостового переходу й організація руху транспорту в районі пр. Свободи	Не реалізовано
Влаштування нових автобусних маршрутів	Реалізовано частково

II. ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. ПРОГНОЗ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА СТАТЕВОВІКОВОГО СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ

Загальні зауваження

Віддаль від останнього перепису населення збільшується. Тому викривлення і невідповідності поточної оцінки окремих демографічних показників реальній ситуації могли накопичитися ще до початку 2022 р. Щоб зменшити суб'єктивне ставлення було вирішено не здійснювати корекцій даних Держстату України.

Із початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну не є можливим оцінити інтенсивність і тривалість бойових дій, їхнє територіальне охоплення. Також відсутня можливість оцінки рівня залучення мешканців Ужгорода до безпосереднього відбиття агресії та потрапляння міста під обстріли й, отже, розміри людських утрат унаслідок війни. Найменш певним фактором динаміки чисельності населення Ужгорода є міграція, статистика якої й у мирний час не є надійною, а під час війни є непередбачуваною.

Підкреслимо, що дані за 2022 р. є недоступними та не будуть відомі ще кілька років. Тому цей рік уже вважається прогнозним. Останнє доступне число – це чисельність населення міста на початок 2022 р. Після закінчення війни та проведення повоєнного перепису населення цей прогноз слід уточнити.

Демографічний розвиток в м. Ужгород на початку XXI ст.

Загальна чисельність і вікова структура населення

На відміну від багатьох інших обласних центрів, чисельність наявного населення Ужгорода скорочувалася дещо швидше, ніж області. Так, від дати перепису 2001 р. до початку 2022 р. людність у місті зменшилася на 1.6% (з 117317 до 115449 осіб), тоді як у Закарпатській області – на 1.1%. Населення як міста, так і регіону в цілому характеризується порівняно низькою часткою осіб похилого віку (табл. 34), що позитивно позначається на природному русі, про що йтиметься далі.

Таблиця 34. Питома вага населення окремих вікових груп у м. Ужгород, Закарпатській області й України за переписом 2001 р. та на початок 2022 р., %¹

	Україна ²	Закарпатська обл.		м. Ужгород	
	Перепис	Перепис	2022 р.	Перепис	2022 р.
до 16 років	18.2	23.1	20.8	18.5	17.9
16–59 років	60.4	61.3	60.7	67.9	62.9
60 років і старше	21.4	15.6	18.5	13.6	19.2
разом	100	100	100	100	100
зокрема жінки у віці 15–49	26.0	26.4	24.5	30.2	26.3

¹ Джерело: обчислено за даними Держстату України

² Для України на початок 2022 р. дані наведені через територіальну незіставність

Під час перепису 30.2% населення Ужгорода становили жінки репродуктивного віку. Навіть на початок 2022 р. вони склали понад чверть населення міста (табл. 34). Це є ще однією перевагою з погляду популяційної динаміки.

Зростання народжуваності в середині та другій половині 1980-х, а також прибуття осіб цих років народження з метою продовження здобуття освіти спричинило підвищену частку вікових груп 17–22 років за переписом 2001 р. (рис. 5).

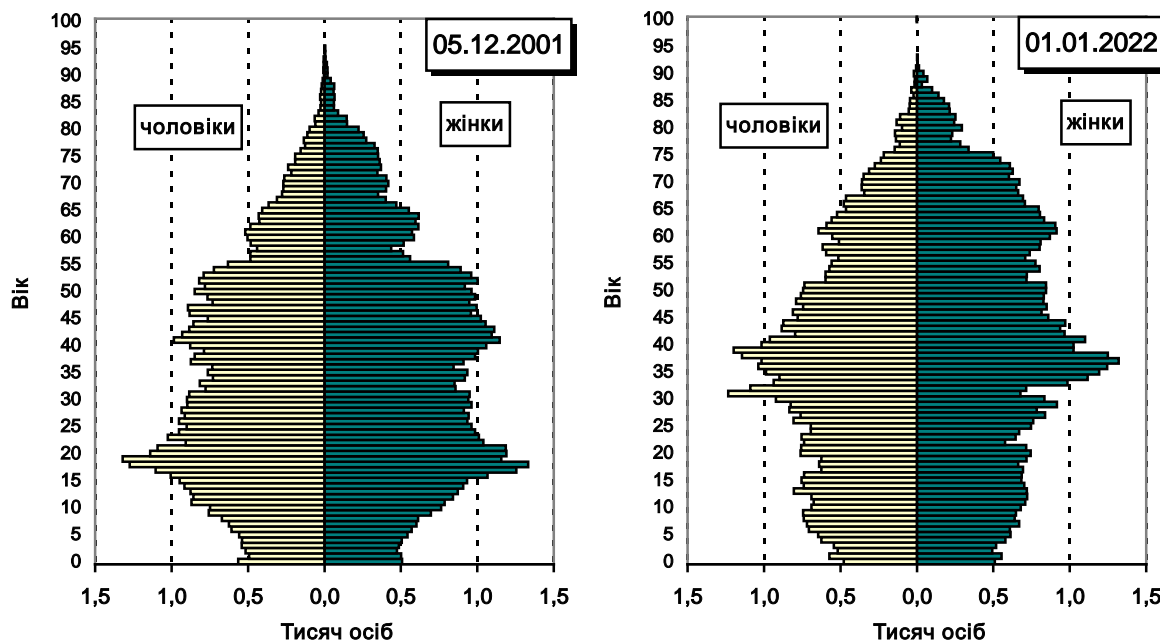

Рисунок 5. Статеві-вікові піраміди населення м. Ужгород за переписом 2001 р. і на початок 2022 р.

Джерело: побудовано за даними Держстату України

1. Народжуваність

Закарпатська область має один із найвищих рівнів народжуваності в Україні. Загальні коефіцієнти народжуваності в області на третину перевищують середні по Україні показники. Сам Ужгород, проте, має набагато нижчі загальні коефіцієнти народжуваності (рис. 6).

Зважаючи на те, що Ужгород характеризується підвищеною часткою жінок у репродуктивному віці (табл. 1), це означає, що реально інтенсивність дітонородження в місті ще нижче, ніж це віддзеркалюють загальні коефіцієнти. Справді, показник сумарної народжуваності демонструє значно більшу відмінність рівня народжуваності в Ужгороді від обласного (рис. 7).

Причиною порівняно низької сумарної народжуваності у містах є низька народжуваність у жінок молодшого репродуктивного віку. Це яскраво видно на Рис. 6. Жінки у віці 15–24 роки мають народжуваність удвічі нижчу за середню по області. Це зумовлено продовженням здобуття освіти.

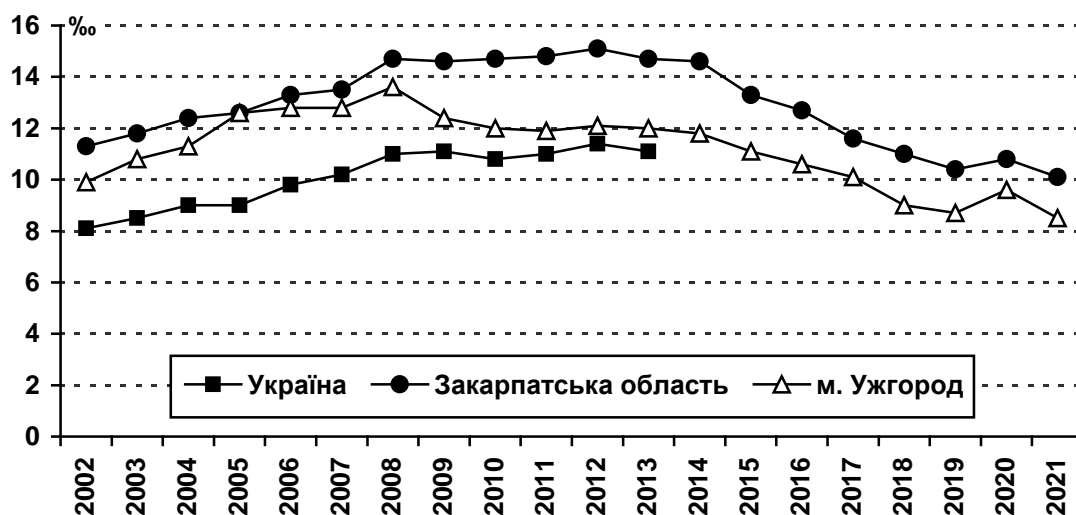

Рисунок 6. Загальні коефіцієнти народжуваності в м. Ужгород, Закарпатській області й Україні

Джерело: за даними Держстату України. За 2014–2021 рр. для України дані не наведені через територіальну незіставність.

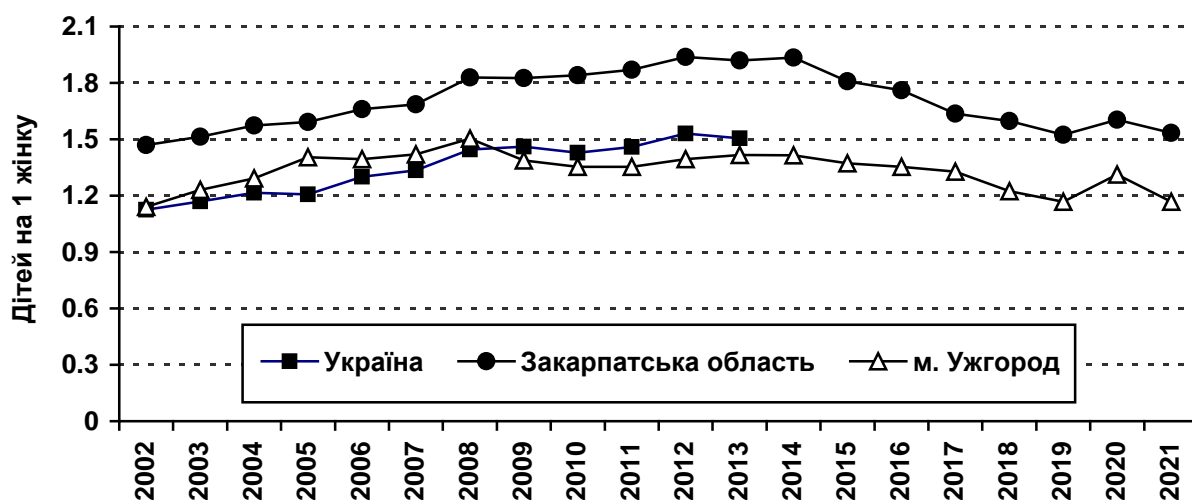

Рисунок 7. Показник сумарної народжуваності в м. Ужгород, Закарпатській області й Україні

Джерело: обчислено за даними Держстату України. За 2014–2021 рр. для України дані не наведені через територіальну незіставність.

Рис. 5 також демонструє ще одну особливість сучасної народжуваності – «старіння материнства». Тобто зміщення народжуваності в більш старші вікові групи жінок. Так, рівень народжуваності у віці 20–24 помітно впав, тоді як у 25 і старше відбулося зростання (рис. 8). Це явище призводить до збільшення середнього віку матері при народженні. Воно спостерігається і в європейських країнах, де цей показник є вищим, ніж в Україні. Так, середній вік матері при народженні дитини в Закарпатській області зріс із 25.1 року в 2002 р. до 26.3 року в 2021 р. Цей показник в Ужгороді збільшився з 26.3 у 2002 р. до 28.3 у 2019 р. (рис. 9).

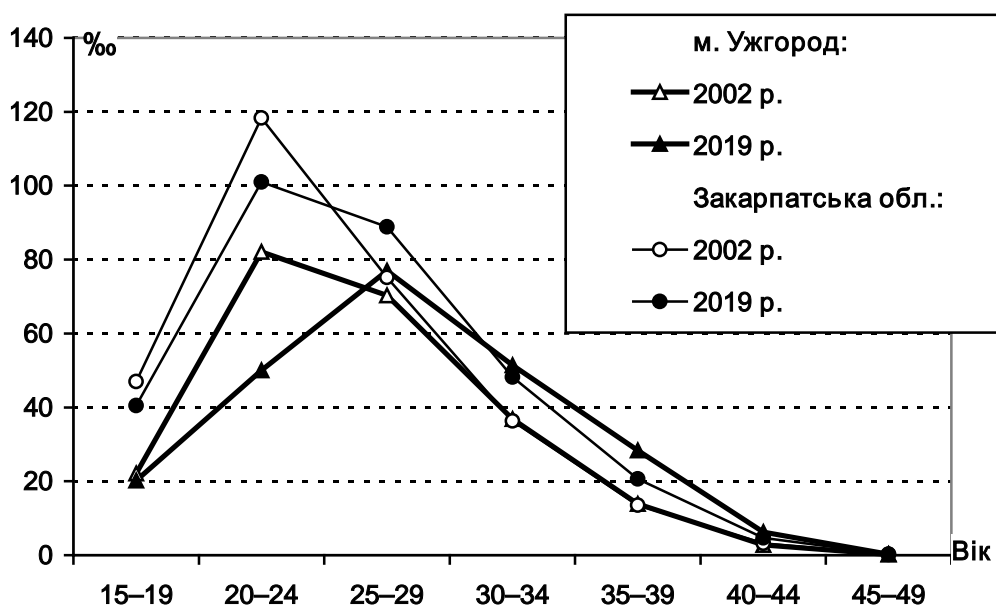

Рисунок 8. Коефіцієнти народжуваності за віком матері в м. Ужгород і Закарпатській області

Джерело: обчислено за даними Держстату України. За 2020–2021 рр. для Ужгорода дані знайти не вдалося.

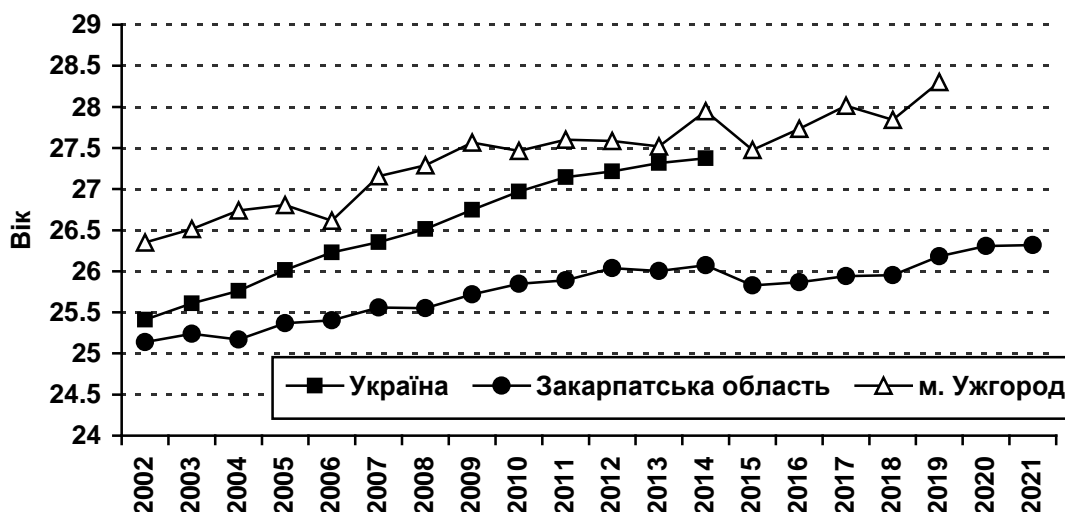

Рисунок 9. Середній вік матері при народженні дитини в м. Ужгород і Закарпатській області

Джерело: обчислено за даними Держстату України. За 2020–2021 рр. для Ужгорода дані знайти не вдалося. За 2014–2021 рр. для України дані не наведені через територіальну незіставність.

2. Смертність і природний приріст

Загальні коефіцієнти смертності в Ужгороді переважно нижчі за обласні. В окремі роки ці показники можуть бути вищі за середні по області (рис. 10).

З огляду на непевність поточної оцінки чисельності населення (через тривалу відсутність перепису), важко сказати, чи це зумовлено випадковими коливаннями (через не достатньо велику чисельність населення міста й, відповідно, кількість смертей) чи населення в місті насправді більше й воно генерує порівняно більше число смертей, ніж це можна було очікувати за досягнутого рівня дожиття.

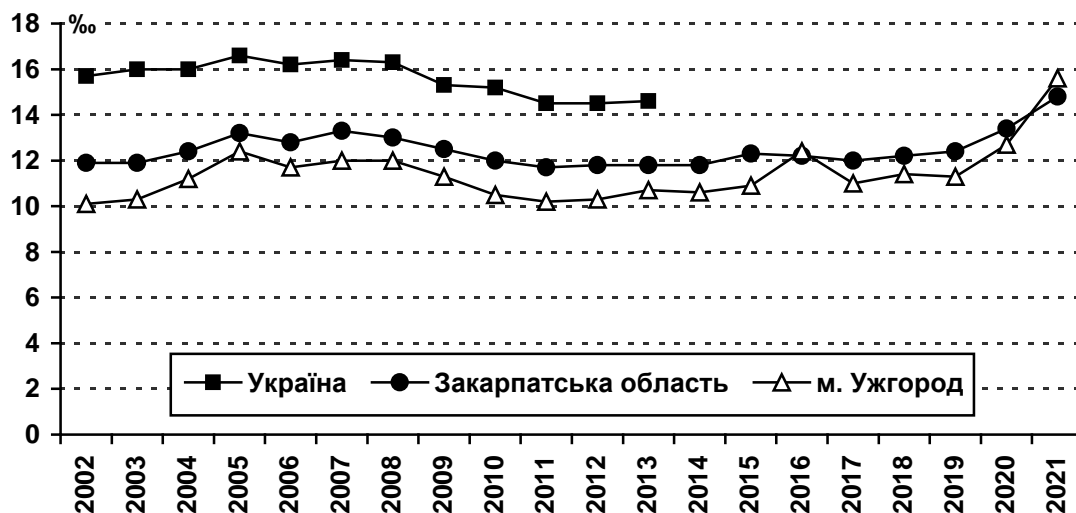

Рисунок 10. Загальні коефіцієнти смертності в м. Ужгород і Закарпатській області й Україні

Джерело: за даними Держстату України. За 2014–2021 рр. для України дані не наведені через територіальну незіставність.

Середня очікувана тривалість життя при народженні в Ужгороді практично не відрізняється від показників області (рис. 11). Більший розмах коливань цього показника в місті зумовлюється меншою людністю, отже, більшим впливом випадкових подій. Наприклад, у 2013 р. чоловіків у місті померло на 6.6% менше, ніж у 2012 р. Натомість жінок у цьому самому році померло на 15.5% більше, ніж у попередньому. Це критично позначилося на динаміці тривалості життя (рис. 11). У 2014 р. числа померлих повернулися до значень, які спостерігалися в суміжні роки.

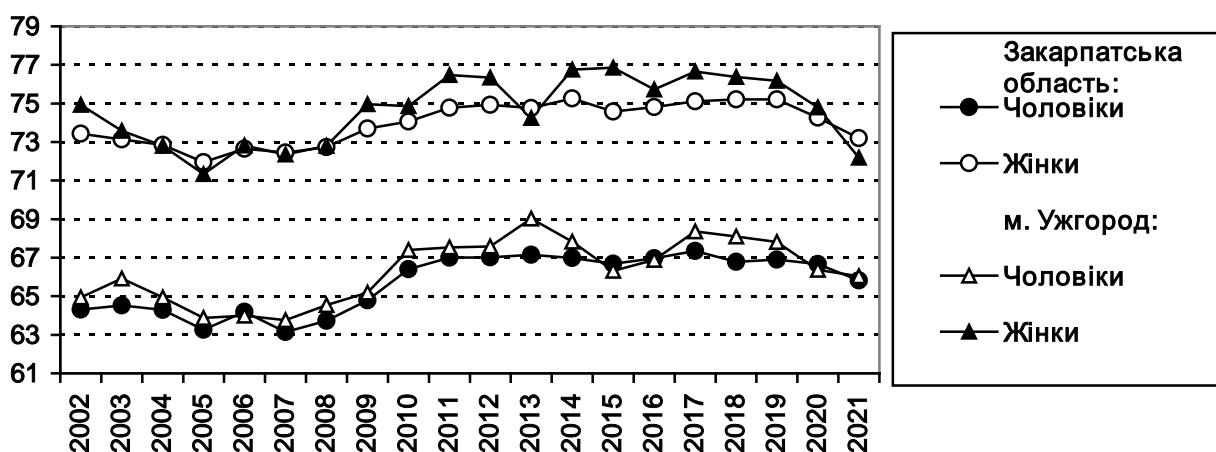

Рисунок 11. Середня очікувана тривалість життя при народженні в м. Ужгород і Закарпатській області

Джерело: обчислено за даними Держстату України.

У 2020 – 2021 роках явно видно, що зростання смертності під час пандемії Covid-19 сильніше позначилося на тривалості життя жінок, ніж чоловіків. Тут не зайве нагадати, що Закарпатська область має найнижчий розрив у тривалості життя між чоловіками та жінками з-поміж регіонів України. На жаль, ідеться не про «прогресивний низький розрив» унаслідок низької смертності чоловіків, а про його «відсталу» версію – через порівняно високу смертність жінок. Ця ситуація зберігається десятиліттями й, як бачимо, обласний центр не вирізняється у кращий бік (рис. 11).

Загальні коефіцієнти природного приросту є різницею загальних коефіцієнтів народжуваності (рис. 6) та смертності (рис. 10). Через порівняно високі загальні коефіцієнти народжуваності та відносно низькі загальні коефіцієнти смертності, загальні коефіцієнти природного приросту в Ужгороді є доволі високими й до 2015 р. були навіть додатними (рис. 9). Значну роль у цьому грає сприятлива вікова структура (табл. 34, рис. 5).

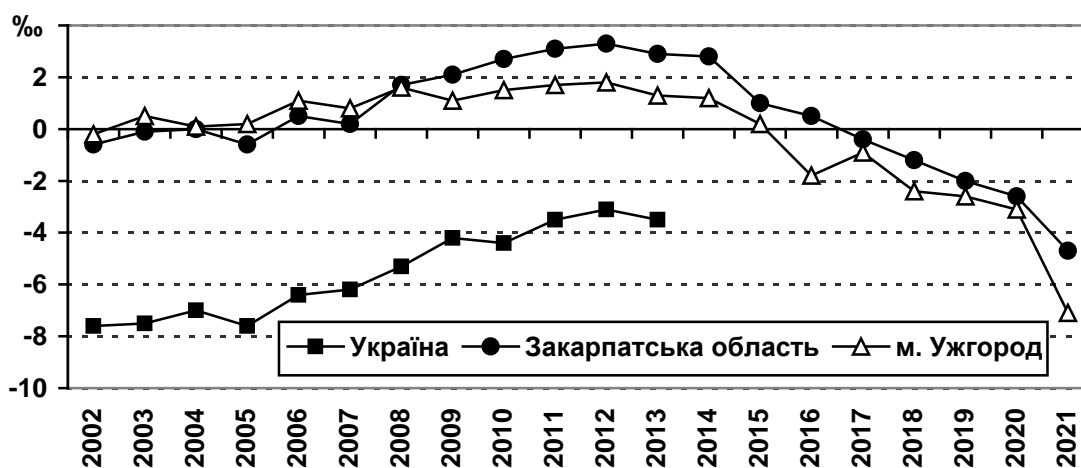

Рисунок 12. Загальні коефіцієнти природного приросту населення в м. Ужгород, Закарпатській області й Україні

Джерело: за даними Держстату України. За 2014–2021 рр. для України дані не наведені через територіальну незіставність.

3. Демографічний прогноз

Як уже побіжно згадувалося, через тривалу відсутність перепису населення в поточній оцінці чисельності населення Ужгорода могла накопичитися похибка. Повномасштабна війна, розв’язана РФ проти України спричиняє значні обсяги незареєстрованої міграції населення. Такі демографічні події як народження та смерті від природних причин можуть бути зареєстровані за місцем настання події й, отже, потрапити до статистичної обробки не в тих населених пунктах, де зареєстровані ці люди. Така ситуація призводить до ще більшого спотворення поточної оцінки чисельності населення. Хоча це могло би бути виправлено за результатами переписів, якби вони відбувалися регулярно.

Кількість смертей (та їхній розподіл за віком і статтю) унаслідок бойових дій наразі не видається можливим оцінити. Тому цей прогноз є доволі приблизною перспективною оцінкою та потребуватиме перегляду після завершення війни та проведення перепису населення.

3.1. Прогноз народжуваності

Фактичне зниження народжуваності в 2018–2021 рр. в Ужгороді виявилось глибшим, ніж це можна було уявити для регіону з порівняно високою народжуваністю. Показник сумарної народжуваності в 2021 р. досяг 1.17 дитини на жінку. Таким чином, іще до початку повномасштабної війни в Ужгороді вже була досягнута наднизька народжуваність. Наразі не ясно, яким чином позначиться війна на репродуктивній поведінці населення України. Досвід воєн ХХ ст. навряд чи можна використати, оскільки рівень народжуваності в той час був набагато вищим, отже, коливання, спричинені війною, також могли бути більшими. Сучасні війни на території інших країн також не стануть у нагоді, оскільки тамтешнє населення має інші репродуктивні настанови та культурні традиції. Зокрема, досвід війни в Хорватії показує досить незначне зниження показника сумарної народжуваності з 1.6 до 1.4 дитини на жінку в 1991–95 рр.

Оскільки народження мають природний лаг запізнення, в 2022 р. не очікується спаду народжуваності. Натомість, у 2023 р. прогнозується дуже різке скорочення показника сумарної народжуваності. Так, за реалістичним варіантом, у 2023 р. очікується показник сумарної народжуваності 0.9 дитини на жінку в середньому. Після зниження до 0.8 у 2024 р. очікується поступове відновлення до сучасного рівня на початку 2030-х та зростання до 1.27 до кінця прогнозного періоду (табл. 35).

Таблиця 35. Прогноз показника сумарної народжуваності в м. Ужгород (дітей на одну жінку)

Варіант	2021 ¹	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Реалістичний	1.17	1.10	0.90	0.80	0.90	1.10	1.23	1.27
Оптимістичний	1.17	1.15	1.00	0.90	1.10	1.32	1.46	1.48

Джерело: розрахунок за даними й авторський прогноз

За оптимістичним варіантом прогнозу очікується повільніше зниження народжуваності в 2023 та 2024 р. та швидше відновлення до довоєнного рівня. Відповідно, за цим варіантом прогнозується вищий рівень народжуваності до кінця прогнозного періоду – до 1.4–1.5 дитини на жінку (табл. 35).

Кількість народжених відповідною мірою залежатиме від обсягів, напрямків і статево-вікової структури міграційних потоків. Прогнозована чисельність народжених за обома варіантами прогнозу наведено у Додатках.

3.2. Прогноз смертності й очікуваної тривалості життя

Прогноз смертності також має істотну невизначеність. Ужгород має не настільки велику чисельність населення для надійного визначення поточного рівня смертності. Зокрема, середня очікувана тривалість життя при народженні, обчислена для Ужгорода на 2021 р., становить 66.0 року для чоловіків і 72.2 року для жінок (рис. 8). Проте, 95% довірчий інтервал становить майже +/-1 рік у першому випадку та +/-1.2 року в другому.

¹ Оцінка на основі даних Держстату України

Показники 2013 р. також яскраво демонструють вплив випадкових коливань на малі числа, коли кількість померлих жінок різко зросла (на 15.5% за рік), а чоловіків різко зменшилася (на 6.6% порівняно з попереднім роком). Навряд чи умови життя чоловіків і жінок у місті саме в 2013 р. почали так сильно різнитися.

Також досвід показує, що не вдається спрогнозувати появу непередбачуваних факторів, які призводять до різких зрушень у смертності, таких як Covid-19. Зауважимо, що статистичні дані про демографічні події в Україні з 2022 р. стали дуже обмеженими й не дають змоги достовірно оцінити кількість смертей унаслідок воєнних дій навіть по всій країні в цілому, не кажучи про їхню частку для певного міста. Також невідомий розподіл таких смертей за віком і статтю. Оскільки участь у бойових діях беруть переважно порівняно молоді чоловіки, то це дуже сильно впливає на зміни у середній очікуваній тривалості життя.

Тому повікові функції дожиття для 2022–2024 рр. є оціночними, а в 2026 р., за умови настання миру, очікується повернення тривалості життя до приблизно доковідного рівня.

За реалістичним варіантом очікується досягнення середньої очікуваної тривалості життя при народженні 70.1 та 78.4 року (для чоловіків і жінок відповідно) в 2040 р. За оптимістичним варіантом є можливим швидше зростання цього показника – до 74.3 та 81.4 року (для чоловіків і жінок відповідно) наприкінці прогнозного періоду (табл. 36). Ці показники не є недосяжними за сучасного рівня розвитку й уже спостерігаються в економічно розвинених країнах.

Прогноз кількості померлих поданий у додатках. Ці числа залежатимуть як від рівня залучення мешканців міста до бойових дій і втрат, пов'язаних із цим (можлива реєстрації смерті за місцем постійного проживання), так і з кількістю розміщених ВПО, які у випадку природних смертей можуть реєструвати смерті за місцем настання події.

Таблиця 36. Прогноз середньої очікуваної тривалості життя при народженні в м. Ужгород

Варіант	2021 ¹	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Реалістичний								
Чоловіки	66.0	60.2	59.7	59.3	67.1	68.5	69.3	70.1
Жінки	72.2	71.9	71.6	71.3	74.0	76.9	77.7	78.4
Оптимістичний								
Чоловіки	66.0	61.3	61.0	60.8	68.1	70.7	72.8	74.3
Жінки	72.2	72.0	71.8	71.6	75.5	78.6	80.3	81.4

Джерело: розрахунок за даними й авторський прогноз

¹ Оцінка на основі даних Держстату України

3.3. Прогноз міграцій населення

Міграційна ситуація у місті Ужгород упродовж 2002-2021 рр. була досить нестабільною, щорічне сальдо міграції як правило мало від'ємні значення. Механічний приріст коливався в межах від -1,0 до 1,2 тис. осіб (рис. 13).

Майбутній розвиток регіонального центру відбуватиметься під впливом перебігу соціально-економічних процесів у Закарпатській області, а також залежатиме від тривалості війни РФ проти України. Міграційну привабливість Ужгорода може підвищити впровадження і реалізація стратегій розвитку вторинного та третинного секторів, а також створення і збереження робочих місць та поліпшення бізнес-середовища для розвитку малого та середнього підприємництва. Також, важливим є подальше сприяння розвитку транспортної інфраструктури, розбудова різнопрофільних логістичних хабів, а ще важливим є сприяння транскордонній співпраці задля налагодження тісних соціально-економічних зв'язків з іншими країнами.

За реалістичним варіантом прогнозу міграційний приріст у м. Ужгород буде мати нестабільну динаміку до 2025 р., а потім спостерігатиметься стабільна тенденція наближення від'ємних значень сальдо міграції до нуля (рис. 10). Так, величина від'ємного міграційного сальдо в останні роки прогнозного горизонту у регіональному центрі порівняно з 2021 р. зазнає суттєвого зниження – з 0,73 тис. до -0,08 тис. осіб. Окрім того, варто наголосити, що аномальний сплеск міграції у 2022-2024 рр. пов'язаний з очікуваним осіданням частини ВПО, які прибули до міста через російську агресію.

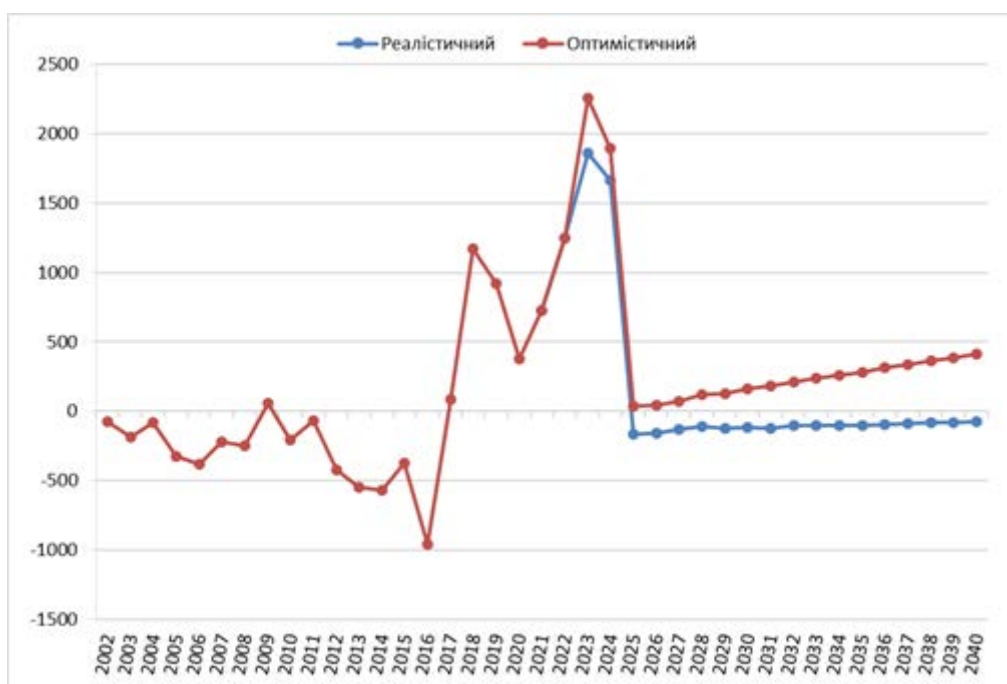

Рисунок 13. Сальдо міграцій населення м. Ужгород протягом 2002-2040 рр. за варіантами прогнозу, осіб

Згідно з оптимістичним варіантом прогнозу міграційна ситуація у м. Ужгород буде більш сприятливою, сальдо міграції матиме тенденцією до зростання після нестабільного сплеску міграції у 2022-2024 рр., який пов'язаний із тривалою війною РФ проти України та супутнім прогнозованим осіданням частини ВПО у приймаючій міській громаді. Очікується, що міграційне сальдо Ужгорода до кінця прогнозного горизонту становитиме майже 0,4 тис. осіб, яке приблизно на 80% менше, ніж значення оцінки сальдо міграції у 2021 р. (рис. 13), що може бути результатом стабілізації (на перспективу) соціально-економічної ролі регіонального центру у житті Ужгородського району та Закарпаття в цілому.

3.4. Прогноз чисельності та статеві-вікового складу наявного населення м. Ужгород до 2041 р.

Реалістичний варіант прогнозу передбачає загальне поступове зменшення чисельності населення міста Ужгорода, на кінець прогнозованого періоду кількість жителів регіонального центру стане меншою на 8,5% відносно 2002 року – і складатиме 107,3 тис. осіб (рис. 14). В середньому чисельність жителів міста буде зменшуватися протягом прогнозного періоду на близько 0,43 тис. осіб щорічно.

На початку прогнозного горизонту (2022 р.) серед мешканців міста превалювали жінки, які склали 53,5% від загальної чисельності населення. Протягом років прогнозу розглянута перевага зменшиться на 0,5 в.п. і частка жінок на початок 2041 р. становитиме 53%.

На кінець прогнозного горизонту (2041 р.) більше половини (62,7%) жителів Ужгорода перебуватиме у працездатному віці, що на 0,2 відсоткових пунктів менше, ніж на початку прогнозного горизонту.

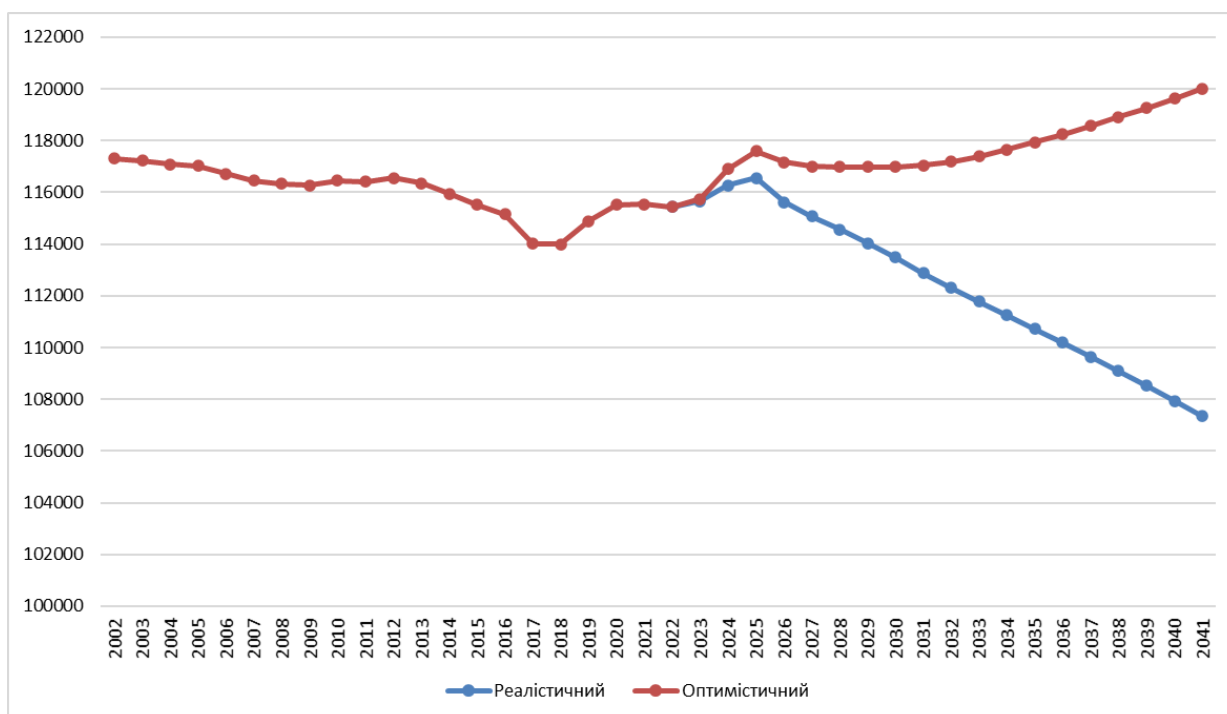

Рисунок 14. Чисельність населення м. Ужгород у 2002–2041 рр. за варіантами прогнозу, осіб

Стрімкими темпами посилюватиметься процес старіння населення: на кінець прогнозного періоду, відносно початку 2022 р., частка осіб віком 60 років і старше у місті збільшиться на 4,8 в.п. і дорівнюватиме 24%.

За даним варіантом прогнозу, частка дітей віком молодше 15 років у м. Ужгород до 2041 року зменшиться на 4,1 в.п. у порівнянні з 2022 роком і становитиме 12,6%.

Згідно з оптимістичним варіантом прогнозу м. Ужгород очікує збільшення чисельності населення на майже 4% відносно початку 2022 року. На кінець прогнозного горизонту чисельність населення Ужгорода становитиме 120 тис. осіб.

Протягом років прогнозу перевага жінок у структурі населення Ужгорода знизиться на 1,2 в.п. і їхня частка на початок 2041 р. складатиме 52,3%. Трансформація вікового складу населення міста спричинить зменшення частки осіб працездатного віку на кінець прогнозного періоду на 1,7 в.п. (до 61,2%). Однак, абсолютна чисельність осіб даної категорії у регіональному центрі зазнає збільшення на понад 0,8 тис. осіб.

У місті загостриться процес старіння населення. Якщо у 2022 р. частка осіб віком 60 років і старше складала 19,2% населення Ужгорода, то до 2041 р. вона збільшиться на 4,5 в.п. і становитиме близько 23,7%.

Загалом, у м. Ужгород на кінець прогнозного періоду на 2,3 в.п. зменшиться частка дітей віком до 15 років порівняно з 2022 р. (із 16,7% до 14,4%).

Згідно Протоколу архітектурно-містобудівної ради при Управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради, для розрахунку об'ємів нового житлового будівництва, необхідної місткості установ обслуговування, а також інженерно-транспортної інфраструктури на розрахунковий строк даної містобудівної документації проектна чисельність населення м. Ужгород приймається за оптимістичним варіантом прогнозу у 120,0 тис. осіб.

Таблиця 37. Особливості статевовікової структури населення м. Ужгород на перспективу, осіб
(реалістичний варіант прогнозу)

	2022			2026			2031			2036			2041		
	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього
0	481	510	991	382	358	740	450	424	874	489	460	949	465	438	903
1-2	1091	1048	2139	729	671	1400	936	877	1813	969	909	1878	943	885	1828
3	543	518	1061	487	433	920	493	459	952	476	443	919	476	445	921
4	625	578	1203	505	503	1008	475	441	916	462	430	892	479	447	926
5	645	613	1258	595	552	1147	371	342	713	439	408	847	481	448	929
6	706	608	1314	532	494	1026	330	301	631	459	426	885	479	446	925
7-14	5806	5484	11290	5484	4956	10440	4286	3988	8274	3436	3189	6625	3684	3427	7111
15	754	684	1438	681	705	1386	712	604	1316	583	539	1122	361	332	693
16	738	685	1423	734	743	1477	753	680	1433	543	498	1041	340	305	645
17	625	695	1320	989	838	1827	831	689	1520	615	559	1174	433	374	807
18	640	663	1303	1145	976	2121	880	731	1611	740	647	1387	566	480	1046
19-59	33168	35410	68578	34227	36179	70406	34547	35754	70301	34019	34590	68609	32480	32375	64855
60 і старше	7870	14261	22131	7449	14280	21729	7594	14938	22532	8306	15557	23863	9236	16524	25760
Працездатного віку	35171	37453	72624	37095	38736	75831	37011	37854	74865	35917	36294	72211	33819	33534	67353
Старше працездатного віку	7870	14261	22131	7449	14280	21729	7594	14938	22532	8306	15557	23863	9236	16524	25760
зокрема до 70	4983	11670	16653	4734	11255	15989	4457	10750	15207	4973	11319	16292	5650	13014	18664
Всього	53692	61757	115449	53939	61688	115627	52658	60228	112886	51536	58655	110191	50423	56926	107349

Примітка: Ч – чоловіки, Ж - жінки

Таблиця 38. Особливості статевовікової структури населення м. Ужгород на перспективу, осіб
(оптимістичний варіант прогнозу)

	2022			2026			2031			2036			2041		
	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього	Ч	Ж	всього
0	481	510	991	471	443	914	559	524	1083	617	581	1198	609	573	1182
1-2	1091	1048	2139	824	756	1580	1119	1046	2165	1228	1147	2375	1229	1148	2377
3	543	518	1061	514	455	969	596	552	1148	605	560	1165	619	573	1192
4	625	578	1203	511	505	1016	554	512	1066	588	543	1131	622	574	1196
5	645	613	1258	599	554	1153	468	431	899	559	516	1075	622	574	1196
6	706	608	1314	535	496	1031	383	348	731	548	505	1053	619	571	1190
7-14	5806	5484	11290	5504	4965	10469	4412	4076	8488	4006	3672	7678	4637	4254	8891
15	754	684	1438	684	707	1391	718	607	1325	596	545	1141	471	426	897
16	738	685	1423	745	750	1495	771	691	1462	571	515	1086	425	370	795
17	625	695	1320	1020	859	1879	872	716	1588	676	599	1275	559	468	1027
18	640	663	1303	1198	1013	2211	937	770	1707	825	704	1529	703	577	1280
19-59	33168	35410	68578	34648	36469	71117	35596	36534	72130	35975	36075	72050	35592	34766	70358
60 і старше	7870	14261	22131	7545	14406	21951	7939	15308	23247	9098	16389	25487	10547	17877	28424
Працездатного віку	35171	37453	72624	37611	39091	76702	38176	38711	76887	38047	37893	75940	37279	36181	73460
Старше працездатного віку	7870	14261	22131	7545	14406	21951	7939	15308	23247	9098	16389	25487	10547	17877	28424
зокрема до 70	4983	11670	16653	4775	11302	16077	4585	10865	15450	5258	11547	16805	6128	13391	19519
Всього	53692	61757	115449	54798	62378	117176	54924	62115	117039	55892	62351	118243	57254	62751	120005

Примітка: Ч – чоловіки, Ж - жінки

Таблиця 39. Природний та механічний рух населення м. Ужгород (реалістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду)	загальний приріст	механічний приріст	природний приріст	кількість народжених	кількість померлих
	тис. осіб	осіб	осіб	осіб	осіб	осіб
2022 - 2025	115,4	177	4613	-4436	3076	7512
2026 - 2030	115,6	-2741	-631	-2110	4650	6760
2031 - 2035	112,9	-2694	-531	-2163	4725	6888
2036 – 2040	110,2	-2843	-421	-2422	4652	7074
01.01.2041	107,3					

Таблиця 40. Природний та механічний рух населення м. Ужгород (оптимістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду)	загальний приріст	механічний приріст	природний приріст	кількість народжених	кількість померлих
	тис. осіб	осіб	осіб	осіб	осіб	осіб
2022 - 2025	115,4	1727	5442	-3715	3469	7184
2026 - 2030	117,2	-137	533	-670	5538	6208
2031 - 2035	117,0	1203	1171	32	5919	5887
2036 – 2040	118,2	1762	1810	-48	5971	6019
01.01.2041	120,0					

2. ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО

Чинники, що обумовлюють масштаби житлового будівництва

При визначенні обсягів та структури житлового будівництва на розрахунковий строк для міста були враховані наступні чинники: *проектна чисельність населення міста; кількість родин, які перебувають на квартирному обліку; кількість заяв на земельні ділянки для індивідуального садибного будівництва, аналіз введення обсягів нового житлового будівництва за попередні роки, наявність територій під житлове будівництво.*

Чисельність населення міста. Згідно завдання на розроблення проекту внесення змін до генерального плану проектна чисельність населення (на 01.01.2041) прийнята у **120,0** тис. осіб згідно оптимістичного варіанту прогнозу чисельності та статевовікового складу населення.

Таким чином, передбачається зростання (з 115,4 тис. осіб на 01.01.2022) чисельності населення міста на **4,6** тис. осіб або близько **2000** родин при $K_{дг} = 2,28$.

Станом на 01.01.2023 на квартирному обліку виконкому міської ради перебувало **1040** родин.

На обліку щодо надання земельних ділянок громадянам для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) перебуває біля 7000 громадян та понад 700 учасників бойових дій в зоні проведення АТО (ООС).

Аналіз введення обсягів нового житлового будівництва за попередні роки. За загальною площею в структурі нового будівництва переважає багатоквартирне будівництво. На нього припадало 52,0% загальної площі від усієї збудованої по місту та 63,8% помешкань квартир (див. розділ «Оцінка реалізації рішень попереднього генерального плану»).

Вибуття житлового фонду. На розрахунковий строк вибуває 0,2 тис. м² загальної площі (3 житлові будинки, в яких 45 осіб, які мають реєстрацію місця проживання у цих житлових будинках).

Крім того, згідно детальних планів територій вибуває 9 будинків/квартир одноквартирної забудови (орієнтовно 0,8 тис. м² загальної площі) під багатоквартирну забудову.

Багатоквартирне будівництво

Багатоквартирне будівництво передбачається для:

- а.) 1516 родин, які перебувають на квартирному обліку виконкому міської ради (для них передбачається будівництво багатоквартирного житла категорії «соціальне житло» з середнім розміром квартири у 58,0 м² загальної площі):

$$1040 \text{ родин} \times 58,0 \text{ м}^2 = 60,3 \text{ тис. м}^2 \text{ загальної площі}$$

- б.) 4,6 тис. осіб або 2000 родин нового населення міста:

$$2000 \text{ родин} \times 75 \text{ м}^2 = 150,0 \text{ тис. м}^2 \text{ загальної площі}$$

- в.) 45 осіб, що відселяються із аварійного житлового фонду:

$$45 \text{ осіб} \times 25 \text{ м}^2/\text{людину} \sim 1,1 \text{ тис. м}^2 \text{ загальної площі.}$$

Усього необхідно біля **211,4** тис. м² загальної площі.

Для розміщення обсягів багатоквартирної забудови (орієнтовно при щільності **7,9** тис. м²/га – 5 поверхів (с. 127 ДБН Б.2.2-12:2019)) потреба в територіях складає біля **26,8** га.

Також, при орієнтовному розрахунку нового багатоквартирного житла, врахований новий чинник, що впливає на багатоквартирне будівництво, комерційне будівництво.

Даний чинник базується на аналізі житлового будівництва. Так, за період 2010 – 2022 років було збудовано 3678 квартир (середньорічні темпи будівництва склали біля 31,5 тис. м² загальної площі у рік). Для пільговиків квартирному обліку «надавалися» місту не більше 10 - 15% квартир із загальної кількості збудованих тобто біля 370 - 550 квартир.

Інші квартири (понад 3,0 тисячі) були збудовані у комерційних цілях: купівля квартир для розселення (поліпшення житлових умов), для оренди (здавання у найм), а також як вкладання коштів у нерухомість (як варіант збереження коштів).

Фактори, що визначають обсяги житлового будівництва комерційного напрямку на довгостроковий строк не мають чітких параметрів, так як вони залежать, в основному, від впливу економічних факторів, що важко прогнозуються. Це можливі економічні кризи, «перегрівання» ринку нерухомості, зростання вартості будівництва 1 м² через зростання вартості будівельних матеріалів та будівельно-монтажні роботи.

Утім, можна прогнозувати, що обсяг нового багатоквартирного будівництва буде набагато вищим, ніж потреба для нового населення міста та задоволення потреб осіб, що перебувають на квартирному обліку.

Орієнтовно можна очікувати будівництва комерційного житла у 2 рази більше «необхідного» або біля 400 - 500 тис. м² загальної площі (тобто 22,0 – 27,0 тис м² загальної площі в рік, що є на 15 – 30% менше темпів будівництва за останні 12 років).

Аналіз територіальних ресурсів показав, що у місті є незначні резерви територій, які можливо використати під житлове будівництво. Вільні від забудови території, на яких можливе багатоквартирне будівництво мають площу біля 46,64 га.

Багатоквартирне будівництво також передбачене на територіях (площею близько 62,58 га) колишніх, не функціонуючих, об'єктів промисловості та транспорту, громадської забудови, на які розроблені і затверджені детальні плани територій, що передбачають зміну цільового призначення.

Також передбачена житлова забудова вибірково по місту на площі близько 7,0 га (як на вільних територіях, так і територіях зміни цільового призначення).

На розрахунковий строк нова багатоквартирна забудова в існуючій межі міста запроектована на 40 площадках загальною площею біля 116,22 га (таблиця 41).

Таблиця 41. Розподілення нового багатоквартирного будівництва за станом територій, які намічені під освоєння у м. Ужгород

Території під будівництво	Кількість площадок	Територія		Загальна площа	
	одиниць	га	%	тис. м ²	%
1. Вільні від забудови	16	46,64	40,1	423,4	42,6
2. Зміна функціонального призначення	24	62,58	53,9	515,6	51,9
3. Вибіркове	—	7,00	6,0	55,3	5,5
РАЗОМ		116,22	100,0	994,3	100,0

Основний обсяг нового багатоквартирного будівництва (51,9%) у місті запроектований на територіях зміни цільового призначення.

Загальний обсяг багатоквартирного будівництва визначений орієнтовно у **994,3** тис. м² загальної площі.

Розміри площадок є у діапазоні 0,14 – 13,24 га (середньозважений – 2,9 га), що відповідає розміру кварталу. Найбільшою площадкою є вільна від забудови площадка №2 (група кварталів по вул. Миколи Бобяка - вул. Загорська) площею 13,24 га.

Переважає більшість ділянок має поверховість від 5 до 10 поверхів.

Щільність забудови для площадок будівництва, на які були розроблені детальні плани територій, відповідно затвердженої містобудівної документації.

Щільність забудови площадок будівництва на які не було розроблено детальні плани територій (відповідно прийнятої поверховості) приймалася від 7,9 тис. м²/га (5-поверхова).

Усереднена щільність по усіх ділянках становить біля 8,6 тис. м²/га (близько 6 – 6,5 поверхів), а щільність населення близько 245 осіб/га.

Щорічне введення багатоквартирного житла до 2041 року складатиме біля 55,2 тис. м² загальної площі (~ 1580 квартир).

Таблиця 42. Площадки нового багатоквартирного будівництва у м. Ужгород на розрахунковий строк

Номер	Перелік ділянок	Територія	Поверховість	Щільність (середня)	Загальна площа	Кількість	Населення
експл.		га	поверхи	м ² /га (брутто)	тис. м ²	квартир	осіб
	1. На вільних територіях	46,64			423,4	6050	12100
1	вул. Університетська – вул. Кошицька (ДПТ)	2,29	5 (7 – 10)	7900	18,1	260	520
2	вул. Миколи Бобяка - вул. Загорська (ДПТ)	13,24	4 - 8	8600	113,9	1630	3260
3	вул. 8 Березня – вул. Олександра Богомольця (ДПТ)	4,02	7 - 9	10400	41,8	600	1200
4	вул. Бориса Глехаса - вул. Тиводара Легоцького (ДПТ)	4,40	7 - 9	10400	45,8	650	1300
5	вул. Мальовнича – УжНДУ (ДПТ)	2,32	5 (5 – 7)	7900	18,3	260	520
6	вул. Мальовнича (відвід)	3,00	5 - 7	8800	26,4	380	760
7	район ОС УВКГ (ДПТ)	0,98	5	7900	7,7	110	220
8	вул. Загорська (ДПТ)	1,53	5	7900	12,1	170	340
9	вул. Капушанська - вул. Миколи Бобяка - вул. Володимирська - вул. Михайла Драгоманова (ДПТ)	0,83	7 - 8	10150	8,4	120	240
10	вул. Капушанська - вул. Тиводара Глехаса (ДПТ)	2,26	7 - 9	10400	23,5	340	680
11	Боздош (ДПТ)	3,43	5- 7 – 9 - 12	10400	35,7	510	1020
12	вул. Фріца Гленца (ДПТ)	1,31	9 - 10	11350	14,9	210	420
13	вул. Собранецька - вул. Франтішека Крупни (Ломоносова) (ДПТ)	0,25	5	7900	2,0	30	60
14	вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	1,36	5 - 7	8800	12,0	170	340
15	відвід	3,79	5	7900	29,9	430	860

Номер	Перелік ділянок	Територія	Поверховість	Щільність (середня)	Загальна площа	Кількість	Населення
експл.		га	поверхи	м ² /га (брутто)	тис. м ²	квартир	осіб
16	вул. 8 Березня - вул. Минайська (ДПТ)	1,63	5 (3-7)	7900	12,9	180	360
	2. Зміна цільового призначення	62,58			515,6	7370	14740
17	вул. Кримська (Укрчастотнагляд) (ДПТ)	1,12	4	6700	7,5	110	220
18	вул. Капушанська - вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Возз'єднання - вул. Драгоманова (ДПТ)	1,30	5	7900	10,3	150	300
19	вул. Артилерійська - вул. Романа Шухевича - вул. Карпатської Русі (Гагаріна) (в/ч) (ДПТ)	8,5	5	7900	67,2	960	1920
20	вул. Фріца Гленца (ДПТ)	1,47	5	7900	11,6	170	340
21	вул. Минайська - вул. Михайла Грушевського - вул. 8 Березня (ДПТ) ¹	0,66	4	6700	4,4	60	120
22	мікрорайон Червениця (ділянка №1) (ДПТ)	1,53	7	9700	14,8	210	420
23	вул. Мукачівська - вул. Руська (ДПТ)	1,33	4	6700	8,9	130	260
24	вул. Швабська - вул. Юлії Жемайте - вул. Степана Добоша - вул. Капушанська - вул. Андрія Новака (ДПТ)	1,47	5	7900	11,6	170	340
25	вул. Фредеріка Шопена (ДПТ)	3,08	5	7900	24,3	350	700
26	вул. Електрозаводська - вул. Шумна - вул. Другетів - вул. Івана Айвазовського - вул. Івана Панькевича (ДПТ)	7,63	5 (5 -7)	7900	60,3	860	1720
27	вул. Ігоря Сікорського (Можайського) - вул. Минайська - вул. Павла Чубинського (Бородіна) - вул. Декабристів (ДПТ)	0,74	5	7900	5,8	80	160
28	вул. 8 Березня (ДПТ)	0,97	7 - 9	10400	10,1	140	280

¹ Вибуття 9 одноквартирних будинків

Номер	Перелік ділянок	Територія	Поверховість	Щільність (середня)	Загальна площа	Кількість	Населення
експл.		га	поверхи	м ² /га (брутто)	тис. м ²	квартир	осіб
29	завод «Модуль» (ДПТ)	10,66	6	8900	94,9	1360	2720
30	вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	0,14	5	7900	1,1	20	40
31	вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	0,89	7	9700	8,6	120	240
32	АТП	2,1	9	11100	23,3	330	660
33	вул. Марії Заньковецької - вул. Капушанська (кол. м'ясокомбінат) (ДПТ)	7,35	5	7900	58,1	830	1660
34	вул. Електрозаводська (район готелю «Унгарський») (ДПТ)	4,57	5 (7)	7900	36,1	510	1020
35	вул. Собранецька – вул. Капушанська (ДПТ)	0,63	4 - 5	7300	4,6	70	140
36	вул. Собранецька – вул. Володимира Лендєсла (замість громадської + відвід)	0,31	4	6700	2,1	30	60
37	ТСОУ по вул. Собранецька (ДПТ)	3,47	4	6700	23,2	330	660
38	вул. Василя Комендаря (ДПТ)	0,39	5	7900	3,1	40	80
39	вул. Райдужна (ДПТ)	1,03	7 -9	10400	10,7	150	300
40	вул. Андрія Палая (замість ринку) (ДПТ)	1,24	8	10500	13,0	190	380
	3. Вибірково	7,0		7900	55,3	790	1580
	РАЗОМ	116,22			994,3	14210	28420

Примітка: ділянки будівництва з номерами експлікації №7, №14, №15, №17, №18, №20, №24, №25, №26, №28, №29, №31, №32, №33, №34, №36, №37, №39 знаходяться частково в санітарно-захисних зонах. Містобудівне освоєння цих ділянок забудови можливе лише після скорочення СЗЗ підприємств та її затвердження у визначеному законодавством порядку.

Одноквартирне будівництво

Нині, для громадян, які бажають отримати земельну ділянку під індивідуальне одноквартирне будівництво (**7700** заяв), необхідно біля **550 – 900** га територій «брутто», при середньому розмірі земельної ділянки біля 0,06 – 0,10 га.

На даний час в існуючій межі міста відсутні вільні території, які можна використати під розміщення одноквартирної (садибної) забудови.

Згідно детальних планів територій, роздано та приватизовано під одноквартирне (садибне) будівництво близько 290,0 га територій, на яких не здійснена або здійснена частково забудова. На розрахунковий строк дане одноквартирне (садибне) будівництво враховане, як незавершене.

Проектний житловий фонд

На розрахунковий строк житловий фонд м. Ужгорода зросте орієнтовно на 41,0% і складе біля 4,5 млн. м² загальної площі. Переважатиме, як і нині, багатоквартирна забудова — 70,7% від загальної площі по місту. За кількістю помешкань частка багатоквартирної забудови складе 77,9%.

Житлова забезпеченість по місту збільшиться на 35,5% і досягне рівня 37,8 м² на одного мешканця: у багатоквартирній забудові – орієнтовно 35,6 м², у садибній забудові 42,9 м².

Таблиця 43. Динаміка житлового фонду по м. Ужгород на розрахунковий строк

Типи забудови	Існуючий стан		Нове будівництво		Проектний житловий фонд ¹		Населення		Середня житлова забезпеченість	
	загальна площа	кількість помешкань	загальна площа	кількість помешкань	загальна площа	кількість помешкань	існуюче	проектне	існуюча	проектна
	тис. м ²	одиниць	тис. м ²	одиниць	тис. м ²	одиниць	тис. осіб	тис. осіб	м ² /люд.	м ² /люд.
Багатоквартирна	2212,2	38735	994,3	14210	3206,3	52934	85,4	90,0	25,9	35,6
Одноквартирна	1003,4	11720	326,5	3265	1329,1	14976	30,0	30,0	33,4	44,3
РАЗОМ	3215,6	50455	1320,8	17475	4535,4	67910	115,4	120,0	27,9	37,8

¹ Враховуючи вибуття 0,2 тис. м² (11 квартир) аварійного багатоквартирного житлового фонду та 0,8 тис. м² (9 одноквартирних будинків) садибної забудови за ДПТ .

3. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

НОРМАТИВНА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ОБ'ЄКТАМИ ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Розрахунок ємності об'єктів обслуговування для населення міста здійснений за додатком Е.1 (обов'язковий), для населення зони впливу за додатком Е.2 (довідковий) ДБН Б.2.2-12-2019.

Чисельність населення міста Ужгорода на розрахунковий строк прийнята у **120,0** тис. осіб. Відноситься до середніх міст.

На розрахунковий строк чисельності населення міста Ужгород прийнята у **120,0** тис. осіб (див. розділ «Прогноз чисельності та статевовікового складу населення»).

Чисельність населення зони впливу м. Ужгород приймалася¹:

- Закарпатської обласної системи розселення (без населення міста) орієнтовно **1130,0** тис. осіб;
- Ужгородського району (без населення міста) – орієнтовно **130,0** тис. осіб.

Для визначення параметрів розвитку соціальної інфраструктури зроблено розрахунок нормативної ємності установ та організацій громадського обслуговування населення на розрахунковий строк (таблиці 44 – 46).

Таблиця 44. Розрахунок нормативної забезпеченості об'єктами громадського обслуговування населення м. Ужгород на розрахунковий строк

Установи, підприємства, споруди	Одиниця виміру	Норматив на 1 тис. осіб	Загальна потреба
Заклади освіти			
Заклади дошкільної освіти	місце	За демографією: 60% дітей віком 1-2 роки, 100% дітей віком 3-6 років	5070
Заклади загальної середньої освіти	місце	За демографічним прогнозом 100% дітей віком 7-18 років	15450
Міжшкільні навчально-виробничі комбінати	місце	8% від загальної кількості школярів	1240
Спеціалізовані заклади позашкільної освіти		15,3% загальної кількості школярів	2360
Заклади охорони здоров'я			
Станції екстреної медичної допомоги	спецавтомобіль	0,1	12
Центри зайнятості населення базового рівня	відвідувач	0,15	18
Фізкультурно-оздоровчі і спортивні заклади			
Приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять у житловому кварталі (мікрорайоні)	м ² загальної площі	70	8400
Спортивні зали загального користування	м ² площі підлоги	80	9600
Басейни криті й відкриті	м ² дзеркала води	40-45	4800
Приміщення реабілітаційного призначення	м ² загальної площі	15	1800

¹ З урахуванням положень «Схеми планування території Закарпатської області», існуючої демографічної ситуації, аналізу динаміки чисельності населення міста

Установи, підприємства, споруди	Одиниця виміру	Норматив на 1 тис. осіб	Загальна потреба
Заклади культури та мистецтва, культурно-видовищні та заклади дозвілля			
Універсальна зала	місць	15 - 17	1800
Виставкова зала	м ² заг. площі	10	1200
Міські масові бібліотеки	тис. од. зберігання	4 – 5	540
	чит. місце	4	480
Клубні приміщення за місцем проживання	місць	15 - 20	1800
Клубні заклади і центри культури та дозвілля	місць	50	6000
Кінотеатри	місце	22	2640
Підприємства торгівлі, харчування (заклади ресторанного господарства) та побутового обслуговування			
Магазини	м ² торг. площі	237	28440
Ринкові комплекси	м ² торг. площі	20 - 30	3000
Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)	місце	37	4440
Майстерні побутового обслуговування	робочих місць	6,5 – 7,0	840
Виробничі підприємства централізованого виконання замовлень	робочих місць	4	480
Організації та установи управління, проектні організації, кредитно-фінансові установи, підприємства зв'язку, юридичні установи, установи правопорядку			
Відділення зв'язку	об'єкт	0,16	19
Районні (міські) суди	робоче місце	1 суддя на 30 тис.	4
Обласні суди	робоче місце	1 суддя на 60 тис.	2
Юридичні консультації	робоче місце	1 юрист на 10 тис.	12
Нотаріальні контори	робоче місце	1 нотаріус 30 тис.	4
Опорний пункт охорони порядку	м ² заг. площі	30 - 100	7800
Організації житлово-комунального господарства			
Житлово-експлуатаційні організації житлових кварталів (мікрорайону)	об'єкт	1 об'єкт на мікрорайон на 20 тис. осіб	6
Пункт приймання вторинної сировини	об'єкт	1 об'єкт на 20 тис. осіб	6
Готелі	об'єкт	4,8	576
Бюро похоронного обслуговування	об'єкт	не менше 1 на 0,05 млн. осіб	2
Громадські вбиральні	прилад	1	

Таблиця 45. Розрахунок додаткової місткості установ та організацій громадського обслуговування, які враховують зону впливу м. Ужгород

Установи, підприємства, споруди	Одиниця виміру	Норма на 1 тис. осіб		Загальна потреба
Спеціалізовані заклади позашкільної освіти (будинки школярів, дитячі школи мистецтв)	місце	РЦ ¹	2,3	300
Станції екстреної медичної допомоги	спец-автомобіль	РЦ	0,1	13
Спортивні зали	м ² площі підлоги	РЦ	5	650
Басейни	м ² дзер. води	РЦ	1	130
Будинки культури	місце	РЦ	25	3250
Спеціалізовані клуби	місце	РЦ	1	130
Спеціалізовані кінотеатри	місце	РЦ	1	130
Музеї, виставкові зали	м. кв.	РЦ	0,5	65
Масові бібліотеки	тис. од. зберігання	РЦ	0,5	65,0
Спеціалізовані бібліотеки	тис. од. зберігання	ОЦ	0,3	339,0
Магазини	м ² торг. площі	РЦ	5	650
Універсальні та спеціалізовані магазини	м ² торг. площі	РЦ	10	1300
Підприємства харчування	місце	ОЦ	0,5	565
Майстерні побутового обслуговування	роб. місце	РЦ	1	130

Таблиця 46. Розрахунок нормативної забезпеченості об'єктами громадського обслуговування населення м. Ужгород та зони його впливу на розрахунковий строк

Установи, підприємства, споруди	Одиниця виміру	Всього необхідно по нормі	Існуючі установи	Необхідно додатково
I. Заклади освіти				
Заклади дошкільної освіти	місце	5070	4426	644
Заклади загальної середньої освіти	місце	15450	15507	—
Міжшкільні навчально-виробничі комбінати	місце	1240	—	1240
Спеціалізовані заклади позашкільної освіти	місце	2660	4000	—
II. Заклади охорони здоров'я²				
Стаціонари усіх типів	ліжок	720	3186 ³	—
Поліклінічні заклади	відвідувань у зміну	2880	4866 ⁴	—
Станції (підстанції) екстреної медичної допомоги	спец-автомобіль	25	18	7
Центри зайнятості населення базового рівня	відвідувач	18	30	—

¹ Прийняті вкорочення: РЦ – районний центр, ОЦ – обласний центр

² Норматив – не більше 6 ліжок на 1 тис. осіб для стаціонарів відповідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення» (від 25.11.2015 №1024). Для поліклінік прийнято норматив ДБН 360-92** - 24 відвідувань в зміну на 1 тис. осіб, так як у ДБН Б.2.2-12:2019 вони відсутні

³ Із них на 1035 ліжок мають міські лікарні

⁴ Із них на 2826 відвідувань в зміну розраховані міські поліклініки

Установи, підприємства, споруди	Одиниця виміру	Всього необхідно по нормі	Існуючі установи	Необхідно додатково
III. Фізкультурно-оздоровчі та спортивні споруди				
Приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять у житловому кварталі (мікрорайоні)	м ² загальної площі	8400	—	8400
Спортивні зали загального користування	м ² площі підлоги	10250	14037	—
Басейни криті й відкриті загального користування для населення	м кв дзеркала води	4930	600	4330
Приміщення реабілітаційного призначення	м ² загальної площі	1800	—	1800
IV. Заклади культури та мистецтва, культурно-видовищні та заклади дозвілля				
Універсальна зала	місце	1800	—	1800
Виставкові зали	м ² загальної площі	1200	7013	—
Масові бібліотеки	тис. од. зберігання	879,0	1001,6	—
	читацьких місць	480	545	—
Клубні приміщення за місцем проживання	місце	1800	—	1800
Клубні заклади і центри культури та дозвілля	місце	6000	300	5700
Кінотеатри	місце	2640	1175	1465
V. Підприємства торгівлі, харчування (заклади ресторанного господарства) та побутового обслуговування				
Магазини	м ² торгової площі	30390	77000	—
Ринкові комплекси	м ² торгової площі	3000	24391	—
Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)	місце	5005	15800	—
Майстерні побутового обслуговування	робочих місць	970	2030	—
Виробничі підприємства централізованого виконання замовлень	робочих місць	480	—	480
VI. Організації та установи управління, проектні організації, кредитно-фінансові установи, підприємства зв'язку, юридичні установи, установи правопорядку				
Відділення зв'язку	об'єкт	19	40 ¹	—
Районні (міські) суди	робоче місце	4	50	—
Обласні суди	робоче місце	2	6	—
Юридичні консультації	робоче місце	12	20	—
Нотаріальні контори	робоче місце	4	10	—
Опорний пункт охорони правопорядку	м ² заг. площі	7800	—	7800
VII. Організації житлово-комунального господарства				
Житлово-експлуатаційні організації житлових кварталів (мікрорайону)	об'єкт	6	6	—
Пункт приймання втор сировини	об'єкт	6
Готелі	місце	1586	576	—
Бюро похоронного обслуговування	об'єкт	2	3	—
Громадські вбиральні	прилад	120

¹ 18 відділень «Укрпошти», 3 відділень «Meest», 13 відділень «Нової пошти», 3 відділення «Delivery», 1 відділення «Autolux@»

РОЗВИТОК УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Виходячи із прийнятої проектно-планувальної структури міста даним проектом закладена раціональна організація та розміщення мережі установ та підприємств обслуговування, які забезпечують поряд з іншими факторами найбільш сприятливі умови для проживання населення.

При цьому особливу увагу приділено «соціальним» закладам - закладам освіти та закладам охорони здоров'я, що є на утриманні громади міста та забезпечують належний рівень задоволення потреб населення.

Заклади освіти

Існуюча ємність дошкільній освіті є недостатньою, як на даний час, та і на розрахунковий строк. Дефіцит місць на розрахунковий строк становить близько 644 місць. Даним проектом, відповідно розроблених та затверджених детальних планів територій, передбачено будівництво нових заклад дошкільної освіти в кварталах проектної житлової забудови, зокрема:

- по вулиці Івана Франка на 320 місць;
- по вул. Володимирській на 80 місць;
- по вул. Олександра Богомольця на 120 місць (0,47 га);
- по вул. Артилерійська 100 місць (0,4 га);
- по вул. Олени Теліги – вул. Мінська на 320 місць (1,27 га);
- по вул. Болгарська на 180 місць (0,73 га);.
- у мікрорайоні «Північний» на 60 місць (0,26 га);
- заклад дошкільної освіти з початковою школою по вул. Миколи Бобяка – вул. Загорська на 150 місць;
- заклад дошкільної освіти з початковою школою по вул. Миколи Бобяка – вул. Загорська на 160 місць (0,66 га);

Усього передбачено будівництво 9 дитячих дошкільних закладів (орієнтовно по 1490 місць разом).

Зарезервовані площадки під будівництво закладів загальної середньої освіти:

- по вул. Загорська – вул. Івана Франка (на 760 місць, 2,75 га);
- по вул. Олени Теліги – вул. Мінська (на 810 місць, 2,90 га).

Запроектвані спеціалізовані заклади позашкільної освіти:

- центр дитячої творчості та розвитку по вул. Університетській;
- дитячий центр по вул. Володимирській;
- центр дозвілля юнацтва по вул. 8-го Березня-Василя Дрогомирецького.

Заклади охорони здоров'я

Ємність лікарень та поліклінік для обслуговування проектної чисельності населення міста та області є достатньою.

Утім, можливий подальший розвиток поліклінічних закладів (стосується, на сам перед, амбулаторій загальної практики сімейної медицини (АЗПСМ)) у нових кварталах багатоквартирної забудови (вбудовано-прибудованими у проектні житлові багатоквартирні будинки). Це дозволить поліпшити рівень медичної допомоги, наблизивши її до мешканців різних мікрорайонів міста.

Також є потреба у розбудові станцій (підстанцій) екстреної медичної допомоги. Нині кількості спецавтомобілів є достатньою за нормативами для обслуговування населення міста, але недостатньою для обслуговування населення зони впливу (Ужгородський район)

Фізкультурно-оздоровчі і спортивні споруди

За розрахунками на розрахунковий строк в місті є значний дефіцит в усіх нормативних показниках по фізкультурно-спортивних установах (крім спортивних залів). Враховуючи, що території для їх розміщення відсутні, будівництво нових фізкультурно-спортивних установ можливе на територіях проектної громадської забудови (це можуть бути спортивні (тренажерні) зали та плавальні басейни приватної власності).

Аналіз розміщення та функціонування плавальних басейнів по містах України показує доцільність розміщення одного 25-метрового басейну на не менше 50 тис. осіб.

Приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять та приміщення реабілітаційного призначення є доцільно будувати вбудовано-прибудованими в будинках нової багатоквартирної забудови.

Відповідно затверджених детальних планів територій передбачається будівництво спортивних залів загальною площею 1880 м² площі підлоги, спортивних приміщень загальною площею 1625 м² площі підлоги.

Також даним проектом пропонується розміщення площинних спортивних споруд у проектних зелених насадженнях загального користування.

Заклади культури та мистецтва, культурно-видовищні та дозвілєві

На проектний період ємності кінотеатрів, клубних установ та центрів дозвілля є недостатньою. Відсутні універсальна зала, клубні приміщення (за місцем проживання).

Слід зазначити, що існуючий рівень попиту населення в закладах культури та мистецтва, які є обов'язковими при проектуванні, значно знизився через науково-технічний поступ і доступність видовищно-просвітницьких послуг. Не користуються попитом населення послуги культурно-видовищних та дозвілєвих закладів; попит щодо послуг бібліотек знижує розвиток цифрових технологій (інтернет, рідери).

Тому існування та будівництво нових культурно-мистецьких закладів буде залежати від попиту і, відповідно, від підприємницьких ініціатив.

На розрахунковий строк передбачається, що існуючі установи культури і мистецтва залишаться «базовим каркасом» щодо культурного життя в місті.

Інші об'єкти культури і мистецтва можуть бути розміщені на територіях проектної житлово-громадської забудови.

Підприємства торгівлі, харчування та побутового обслуговування.

Нині у місті торгова площа магазинів та ринків, місткість закладів харчування значно перевищує нормативний рівень. Підприємства цих видів послуг є, в основному, у приватній власності, їхня кількість регулюється попитом та наявністю територій для розміщення. Це ж стосується підприємств побутового обслуговування. Нині вони усі працюють в секторі малого підприємництва, тому кількість робочих місць в них коливається відповідно попиту.

Передбачається подальший розвиток зазначених підприємств. Їх розміщення буде як на територіях нової громадської забудови, так і вбудовано-прибудованими у нові житлові будинки.

Відповідно затверджених детальних планів територій передбачається будівництво:

- підприємств торгівлі загалом у 12500 м² торгової площі;
- підприємств харчування загалом у 550 місць
- підприємств побутового обслуговування загалом у 250 робочих місць..

4. РОЗМІЩЕННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (ЧАСТИН)

За даними ГУ ДСНС України у Закарпатській області, в Ужгороді є дві державні пожежно-рятувальні частини (ДПРЧ) 1 державного пожежно-рятувального підрозділу:

- 3 ДПРЧ (вул. Болгарська, 2, на ділянці площею близько 1,70 га): 4 основні пожежні автомашини (автоцистерни), 1 автодрабина (з висотою підйому до 30 м), 1 автодрабина (з висотою підйому до 50 м), 6 одиниць спеціальної пожежно-рятувальної техніки. Район обслуговування – лівобережна частина міста;
- 4 ДПРЧ (вул. Устима Кармелюка, 12; на ділянці площею близько 0,05 га): 2 основні пожежні автомашини (автоцистерни). Район обслуговування – правобережна частина міста

Відповідно таблиці 15.1. ДБН Б.2.2-12:2019 для міст з населенням 101 - 200 тис. жителів слід передбачати (мінімально) 1 основний пожежний автомобіль (автоцистерну) на 7 тис. осіб. Виходячи з цього, потреба визначається у **17** основних пожежних автомашин.

Крім того, згідно таблиці 15.12 ДБН Б.2.2-12:2019 для міста людністю 100 – 350 тис. осіб, додатково необхідно (мінімально) **3** спецавтомобілі (автодрабини або автопідйомника)¹.

Отже, у цілому, на розрахунковий строк в Ужгороді необхідно мати **20** основних пожежних автомобілів та спеціальних автомобілів, тобто дефіцит у цих автомобілях складає 12 одиниць.

Враховуючи масштаби міста, його фізичні розміри та необхідність забезпечення нормативних вимог (радіус обслуговування пожежного депо – 3 км по дорогах загального користування), на правобережжі міста запроєктовані ділянки під 2 нові пожежно-рятувальні частини (пожежні депо II типу, по 6 одиниць) із загальною кількістю у 12 пожежних автомашин:

- для охоплення західної частини міста — в районі вул. Загорська (ділянка площею близько 0,9 га);
- для охоплення північної частини міста — по вул. Верховинська (ділянка площею близько 0,15 га).

Відповідно вимог ДБН Б.2.2-12:2019 (п. 50 таблиці Додатку Е.4) розмір земельної ділянки нового пожежно-рятувального підрозділу для населеного пункту більше 101 до 200 тис. осіб становить 0,9 – 1,75 га. Таким чином запроєктовані ділянки розміщення пожежних депо відповідають нормативній вимозі.

Ділянки проектних пожежно-рятувальних частин показані на кресленні «Генеральний план (основне креслення)», масштаб 1:5000.

Пріоритетність будівництва та ємність нових пожежних депо вирішується планами соціально-економічного розвитку міста.

¹ В місті є 16-поверховий будинок і ще один будується. Інші (додаткові) типи спеціальних пожежних автомашин визначаються територіальними органами пожежної охорони виходячи із місцевих умов.

Комплектація пожежною та аварійно-рятувальною технікою визначається на стадії проектування пожежно-рятувальних підрозділів (частин) з урахуванням вимог п.15.1 ДБН Б.2.2-12:2019.

Розрахунок витрат води для пожежогасіння міста Ужгород наведено у розділі «Водопостачання» даної містобудівної документації.

5. ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ

На даний час, згідно листа департаменту міської інфраструктури Ужгородської міської ради від 09.10.2023 №878/30.01-12 в місті за списком на обліку зелених насаджень загального користування перебуває 36 об'єкти.

*Таблиця 47. Існуючі зелені насадження загального користування
(згідно листа від 09.10.2023 №878/30.01-12)*

Назва об'єкту	Адреса об'єкту	Площа, га ¹
1. Парк Підзамковий	вул. Підградська, 33	4,00
2. Парк Боздоський	вул. Возз'єднання, 5	50,00
3. Парк Перемоги	к.н.2110100000:18:001:0235	
4. Ботанічний сад УжНУ	вул. Ольбрахта, 6	3,19
5. Сквер міськклікарні: сквер Альпінарій	пл. Жупанатська	0,2577
6. Палісадник хімічного факультету УжНУ	вул. Фединця, 53	0,2
7. Сквер Т. Масарика	наб. Незалежності – вул. Гойди	0,42
8. Сквер Штефаніка	пл. Дружби народів	0,15
9. Партерний сквер на Народній площі	пл. Народна	0,51
10. Сквер «Ротарійський» («Студентський»)	пл. Дружби народів – Студентська набережна	1,77
11. Сквер на пл. Лаборця	пл. Лаборця	0,71
12. Сквер на пл. Народній	пл. Народна	0,55
13. Сквер на пл. Постолакi	пл. Постолакi	0,07
14. Сквер-партер на пл. Пушкіна	пл. Пушкіна	0,05
15. Сквер на розі вул. Ракоці і вул. Крилова	вул. Ракоці – вул. Крилова	0,14
16. Сквер на розі вул. Митної та вул. Собранецької	вул. Митної – вул. Собранецької	0,06
17. Сквер на розі вул. Собранецької та вул. Тихої	вул. Собранецька – вул. Тиха	
18. Сквер-партер на пл. Корятовича – Фединця	пл. Корятовича	0,08
19. Сквер Героїв Майдану	вул. Довженка	0,55
20. Сквер на пл. Егана	пл. Егана	0,07
21. Сквер-партер біля готелю «Закарпаття»	пл. Кирила і Мефодія	0,90
22. Сквер на пл. Кирила і Мефодія	пл. Кирила і Мефодія	0,90
23. Сквер по вул. Мукачівській – Анкудінова	вул. Мукачівській – Анкудінова	0,10
24. Сквер-партер біля готелю «Ужгород»	пл. Б. Хмельницького	0,22
25. Сквер на пл. Ш. Петефі	пл. Ш. Петефі	1,00
26. Сквер-партер залізничного вокзалу	пл. Кірпи	0,30

¹ Площа об'єктів подана відповідно матеріалів проекту «Схема комплексного озеленення території міста Ужгорода» (Київ, ДП "ДІПРОМІСТО", 2016)

Назва об'єкту	Адреса об'єкту	Площа, га ¹
27. Сквер-партер біля автовокзалу «Ужгород-1»	просп. Свободи	0,14
28. Сквер біля автовокзалу «Ужгород-2»	вул. Підградська	0,11
29. Сквер по наб. Православній	наб. Православній	0,50
30. Сквер Св. Тетяни ¹	вул. Шевченка-вул. Гойди-вул. Ломоносова	0,77
31. Сквер ім. Крупки	вул. Островського-вул. Гойди-вул. Ломоносова	0,80
32. Сквер на пл. Фенцика	пл. Фенцика	0,04
33. Сквер на пл. Б.Хмельницького	пл. Б. Хмельницького	1,10
34. Меморіальний парк	вул. Героїв	1,37
35. Набережні	Незалежності, Студентська, Київська, Православна	2,53
36. Алея липова на набережній р. Уж	наб. Незалежності	
37. Зелені насадження житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків		51,42

Згідно рішення сесії міської ради від 11.04.2014 № 1263 зелені зони загального користування (список: пп. 1, 2, 5-16, 18-31, 33) на території м. Ужгород мали бути віднесені до об'єктів рекреаційного призначення з виготовленням паспортів та їх картографічних матеріалів. Відповідні роботи по виготовленню землепорядної документації для формування земельних ділянок з подальшою реєстрацією права комунальної власності за територіальною громадою м. Ужгород не були проведені.

Відповідно вищезазначеного та отриманих матеріалів від управління містобудування та архітектури Ужгородської міської ради (лист від 10.10.2023 № 3687/26.01-10 та рішень Ужгородської міської ради – див. Додаток) список об'єктів зелених насаджень загального користування був уточнений.

Таблиця 48. Існуючі зелені насадження загального користування м. Ужгород, що зазначені на картографічних матеріалах

Назва об'єкту	Площа, га ²
1. Парк Підзамковий	3,82
2. Парк Боздоський	50,00
3. Парк Перемоги	8,22
4. Парк Радванський кар'єр ³	16,65
5. Сквер Альпінарій	0,25
6. Палісадник хімічного факультету УжНУ	0,11

¹ Сквер перейменовано на "Університетський" згідно рішення VI сесії VII скликання Ужгородської міської ради від 20.05.2021

² Площа зазначені відповідно електронної картографічної основи

³ Форма та розміри згідно ДПТ обмеженої вулицями Черемшини, Мистецькою, Василя Стефаника, Степанівською та об'їзною дорогою

Назва об'єкту	Площа, га ²
7. Сквер Т. Масарика	0,28
8. Сквер Мілана Ростіслава Штефаніка	0,34
9. Партерний сквер	0,53
10. Сквер «Ротарійський» («Студентський»)	1,74
11. Сквер на пл. Лаборця	0,56
12. Сквер на пл. Народній	0,55
13. Сквер на пл. Постолакі	0,05
14. Сквер-партер на пл. Пушкіна	0,05
15. Сквер на розі вул. Ракоці і вул. Крилова	0,15
16. Сквер на розі вул. Митної та вул. Собранецької	0,05
17. Сквер на розі вул. Собранецької та вул. Тихої	0,04
18. Сквер-партер на пл. Корятовича – Фединця	0,08
19. Сквер Героїв Майдану	0,37
20. Сквер на пл. Егана	0,07
21. Сквер-партер біля готелю «Закарпаття»	0,46
22. Сквер на пл. Кирила і Мефодія	0,66
23. Сквер по вул. Мукачівській – Анкудінова (Академіка Шпеніка)	0,29
24. Сквер-партер біля готелю «Ужгород»	0,19
25. Сквер на пл. Ш. Петефі	0,75
26. Сквер-партер залізничного вокзалу	0,25
27. Сквер-партер біля автовокзалу «Ужгород-1»	0,07
28. Сквер біля автовокзалу «Ужгород-2»	0,11
29. Сквер по наб. Православній	0,52
30. Сквер Університетський	0,79
31. Сквер ім. Франтішка Крупки	0,82
32. Сквер на пл. Фенцика	0,07
33. Сквер на пл. Б.Хмельницького	1,33
34. Меморіальний парк	0,59
35. Набережна Незалежності	0,78
36. Набережна Студентська	1,16
37. Набережна Київська	1,15
38. Набережна Православна	0,96
39. Ботанічний сад УжНУ ¹	3,19
40. Рокарій ²	0,51
Всього	98,56

¹ Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення для збереження та використання ботанічних садів, перебуває у державній власності, право постійного користування земельною ділянкою – Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

² Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення для збереження та використання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, перебуває у приватній власності

Згідно таблиці 8.1 ДБН Б.2.2-12:2019 потреба в зелених насадженнях загального користування для розрахункової чисельності населення міста (120 тис. осіб), складає **132,00 га**, як для міста, розташованого у V зоні (Карпатські гори) при нормативі 11 м²/люд. Якщо врахувати 6 м на особу для внутрішньо-квартального озеленення загального користування – потреба складе 17 м²/особу – 204,00 га

На розрахунковий строк дефіцит зелених насадженнях загального користування становить близько 132,00 – 98,56 = 33,44 га або 105,44 га з врахуванням внутрішньо-квартального озеленення загального користування.

Проектом пропонується створення нових об'єктів, площею біля **133,40 га**, з них біля 105,70 га – за затвердженими детальними планами територій.

Крім того, у заплаві річки Уж пропонується організація лугопарків площею **45,18 га**, з яких близько 5,0 га зарезервовано детальними планами території.

Також пропонується створення двох меморіальних парків на територіях історичних кладовищ – по вул. Капушанська і по вул. Климента Тімірязєва. Загальна площа – **6,4 га**.

Таблиця 49. Проектні зелені насадження загального користування, га

Зелені насадження загального користування	Площа, га
1. Гідропарк	32,50
2. Зона житлового масиву «Сади»	37,45
3. Парк "Західний" – Спортивний парк (західна частина міста: біля р. Уж та автодрому)	17,54
4. Зона «Модуль»	3,73
5. Паркова зона як продовження Боздоського парку	3,97
6. Парк «Запорізький» (вул. Запорізька)	2,86
7. Набережна Паркова	2,63
8. Парк Університетський (вул. Університетська)	2,13
9. Бульвар в районі вул. Годинки	1,70
10. Сквер відкритого простору по вул. Генерала Свободи	1,58
11. Сквер по вул. Загорська	1,15
12. Сквер по вул. Оноківська	1,09
13. Набережна Ботанічна	1,00
14. Сквер вздовж Студенської набережної	0,84
15. Сквери вибірково по місту	23,23
РАЗОМ	133,40

На розрахунковий період, загальна площа зелених насаджень загального користування в м. Ужгород буде складати **231,96 га** (98,56 га існуючих + 133,40 га проектних), що становитиме близько 19,33 м²/особу. Це задовольняє потребу міста в зелених насадженнях загального користування, навіть з врахуванням внутрішньо-квартального озеленення.

Якщо врахувати зарезервовані території під лугопарки та проектні меморіальні парки, то площа зелених насаджень загального користування становитиме 283,54 га.

ІНШІ ЗЕЛЕНІ НАСАДЖЕННЯ

Також, проектом передбачена організація зелених насаджень спеціального призначення. Озеленені території спеціального призначення не нормуються; їх організація згідно з проектом передбачає:

- створення озелених санітарно-захисних зон навколо промислових підприємств, об'єктів транспорту, складів та об'єктів технічної інфраструктури, охоронних зон артезіанських свердловин питної води;
- формування захисних насаджень в зонах акустичного дискомфорту, спричиненого впливом автотранспорту, озеленення вулиць;
- озеленення прибережних захисних смуг річок, струмків, ярів, навколо природних та штучних водоймищ.

Для формування єдиної системи відкритих просторів на території м. Ужгород необхідно розробити земельпорядну документацію по винесенню меж в натуру і внесення в ДЗК як існуючих об'єктів зелених насаджень загального користування, так і проектних територій.

Необхідно зазначити, що дуже важливим є *переведення зелених насаджень загального користування в категорію земель рекреаційного призначення* (для цього необхідно підготувати рішення щодо переведення кожного об'єкту та затвердити їх на сесії міської ради). Це не дозволить забудову в зелених зонах міста та зменшення їх площ.

Визначення земель рекреаційного призначення та їх використання буде здійснюватися згідно ст. 50 та ст. 52 Земельного кодексу України та ст. 57 Лісового кодексу України.

Необхідно зазначити, що дуже важливим є *переведення зелених насаджень загального користування в категорію земель рекреаційного призначення* (для цього необхідно підготувати рішення щодо переведення кожного об'єкту та затвердити їх на сесії міської ради). Це не дозволить забудову в зелених зонах міста та зменшення їх площ.

Визначення земель рекреаційного призначення та їх використання буде здійснюватися згідно ст. 50 та ст. 52 Земельного кодексу України та ст. 57 Лісового кодексу України.

6. КЛАДОВИЩА

Для потреб мешканців Ужгорода в межі міста та поза нею є 10 кладовищ традиційного поховання: із яких 6 кладовищ є недіючі і 4 діючі кладовища. Загальна площа територій кладовищ складає близько 36,765 га.

Таблиця 50. Характеристика кладовищ м. Ужгород

Назва кладовища, місце знаходження	Площа (за відводом), га	Частка заповнення, %	Резерв, га
<i>закриті</i>	15,895		
вул. Капушанська, 34	4,4	100 (закрите у 1966 р.)	—
по вул. Тімірязєва	2,0	100 (закрите у 1967 р.)	—
«Кальварія» (вул. Героїв)	5,66	100 (закрите у 1999 р.)	—
«Радванка» (вул. Стефаника)	2,3	100 (закрите у 2006 р.)	—
«Дравці» (вул. Карпатської України)	0,735	100 (закрите у 2008 р.)	—
«Доманинці» (вул. Стародоманинська)	0,8	100 (закрите у 2008 р.)	—
<i>діючі</i>	20,87		
«Пагорб Слави» ¹ (вул. Героїв – вул. Тиха)	0,68	80	0,1
«Єврейське» (вул. Івана Котляревського)	3,0	70	0,9
«Горянське» (вул. Миколи Лисенка)	0,94	65	0,33
«Барвінок» (за межею міста, с. Барвінок)	16,25	95	~ 0,65 – 0,70

На розрахунковий строк потреба в територіях під кладовища традиційного поховання складає не менше **28,8** га (прийнято мінімальний показник нормативу таблиці додатку Е.4 ДБН Б.2.2-12:2019 - 0,24 га на 1 тис. мешканців).

Існуючий резерв діючих кладовищ становить близько **2,0** га.

З урахуванням резерву, на розрахунковий строк необхідно близько 26,8 га територій під кладовища.

У межі міста території під кладовища відсутні.

На даний час відбувається процедура оформлення розширення кладовища «Барвінок» на 3,0 га (Рішення виконавчого комітету Ужгородської міської ради). Враховуючи розрахункові потреби, цих територій є не достатньо на розрахунковий строк.

Для вирішення проблеми пропонується будівництво крематорію обласного значення на новій ділянці кладовища «Барвінок».

У разі кремації, для поховання необхідна площа складе близько 2,4 га (при нормативі 0,02 га на 1 тис. покійників). Враховуючи площу під крематорій, нові території під кладовище може покрити потребу територій у похованнях на розрахунковий строк.

У разі прийняття рішення щодо поховання тільки традиційним способом, необхідно вишукувати за межею міста не менше 23,8 га територій на розрахунковий строк.

¹ Поховання загиблих захисників України

7. ОХОРОНА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.2001 №878 «Про затвердження Списку історичних населених місць України» Ужгород віднесений до історичних населених пунктів. Ужгород відноситься до категорії міст зі значною архітектурною спадщиною. Збереглися ансамблі, окремі унікальні будинки - пам'ятки архітектури державного та місцевого значення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 №318 «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць», а також Постановою Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 №909 (п. 2) визначена необхідність розроблення науково-проектної документації для визначення, використання і збереження історичного ареалу міст, селищ та сіл, занесених до списку історичних населених пунктів.

Згідно діючої нормативної документації розробляється два види науково-проектної документації: «Історико-архітектурний опорний план, межі історичних ареалів міста»; «Зони охорони пам'яток архітектури та містобудування» у масштабі розроблення генерального плану.

Перелічена документація є окремими видами робіт, а не розділами генерального плану (проектів внесення змін до генерального плану).

У 2014 році Науково-дослідним інститутом пам'яткоохоронних досліджень (м. Київ) була розроблена та затверджена науково-проектна документація *«Історико-архітектурний опорний план м. Ужгорода Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів»*.

Згідно цієї науково-проектної документації, об'єкти, що репрезентують культурну спадщину міста Ужгорода, представлені пам'ятками (об'єктами) архітектури, історії, археології та монументального мистецтва, садово-паркового мистецтва.

Таблиця 51. Види і кількість об'єктів культурної спадщини

Види об'єктів культурної спадщини	Кількість
пам'яток монументального мистецтва: 2- національного значення; 9 - місцевого значення	11
археологічних пам'яток	5
пам'яток садово-паркового мистецтва: 2- національного значення; 12 - місцевого значення	14
пам'ятки природи	4
пам'ятки архітектури: 8 - національного значення, 15 – місцевого значення	23
історичних пам'яток: 47 - споруд, 42 - поховання, 2 - монументальні споруди комплекс	91
щойно виявлених об'єктів: об'єктів архітектури – 105, об'єктів історичних – 22, об'єкт природи - 1	128
пропонованих об'єктів для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України: археологічні – 2, археологічні об'єкти – 13, геологічний – 1, садово-паркового мистецтва – 6, історичних – 3, архітектури - 146, містобудування - 5	176

Загальна кількість по місту 449 об'єктів, з них 148 – пам'яток.

За результатами натурних обстежень міста, вивчення історичних та літературних джерел, історико-містобудівного аналізу наданий перелік із 173 об'єктів, які пропонуються для занесення до Державного реєстру об'єктів культурної спадщини України.

На території міста, за ступенем історико-культурної цінності, визначені:

- території пам'яток;
- охоронні зони пам'яток;
- комплексна охоронна зона;
- межа історичного ареалу;
- зона регулювання забудови I категорії;
- зона регулювання забудови 2-гої категорії;
- зона регулювання забудови пам'яток, які розташовані поза межами історичного ареалу;
- зона охорони археологічного культурного шару I категорії;
- зона охорони археологічного культурного шару II категорії

РЕЖИМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗОН ОХОРОНИ.

Режими регулювання згаданих територій визначаються в розділі 3.4. ДБН Б.2.2-2-2008 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження науково-проектної документації щодо визначення меж та режимів використання зон охорони пам'яток архітектури та містобудування» «Режими використання територій зон охорони пам'яток» та визначений в текстових матеріалах історико-архітектурного опорного плану, затвердженого наказом Міністерства культури України від 06.01.2016 №3.

В зонах охорони пам'ятки запроваджується відповідний режим, який сприяє збереженню як самої пам'ятки, так і її містобудівного та композиційного оточення. Режим зон охорони регламентує основні архітектурні риси, масштаб та габарити об'єктів реконструкції і нової забудови, характер впорядкування територій, проведення будівельних, інженерних, земляних та інших робіт; використання будівель, споруд і територій.

В зонах охорони пам'ятки регламентуються містобудівна та архітектурна діяльність з метою збереження та регенерації традиційного характеру середовища пам'ятки, максимального використання композиційних і пейзажно-видових якостей пам'ятки.

Планувальні, будівельні, інженерні, земляні роботи в охоронних зонах пам'ятки здійснюються лише за проектами погодженими уповноваженими органами охорони культурної спадщини.

В охоронній зоні зберігається історично цінне розпланування, забудова, впорядкування територій та ландшафт, усуваються дисгармонійні будівлі і споруди та елементи впорядкування, створюються сприятливі умови для огляду пам'ятки та її оточення.

В охоронній зоні забезпечується необхідні для збереження пам'ятки гідрогеологічні умови, захист від зсувів, динамічних впливів, пожежну безпеку та інші фактори.

В охоронній зоні за погодженням із відповідними органами охорони культурної спадщини можуть виконуватися:

- роботи пов'язані із збереженням, регенерацією та відтворенням будівель і споруд; розплануванням та впорядкуванням, які формують історичне середовище пам'ятки;
- влаштування під'їзних доріг і пішохідних доріжок, автостоянок, зовнішнього освітлення, озеленення та впорядкування, встановлення інформаційних стендів та вітрин, які стосуються пам'ятки; забезпечення інших форм впорядкування, які викликані умовами сучасного використання, але такими, що не порушують традиційного характеру середовища пам'ятки та навколишнього оточення, що їй підпорядковане;
- земляні роботи, якщо вони не порушують середовища пам'ятки та археологічно цінних територій;
- заміна існуючих будівель та споруд будівлями, спорудами та зеленими насадженнями, які не заважають візуальному сприйняттю об'єкту, не порушують його оточення;
- вибіркові реконструкції, які не порушують традиційного характеру середовища, у відповідності з розробленими і погодженими історико-містобудівними обґрунтуваннями.

Нове будівництво в межах охоронної зони можливе лише у виключних випадках і тільки за проектами, розробленими на основі історико-містобудівних обґрунтувань та погодженими з відповідними органами охорони культурної спадщини.

В охоронній зоні забороняється реконструкція, будівництво, земляні роботи і впорядкування територій, що порушують засади збереження пам'ятки та традиційного характеру її середовища.

Режими використання в межах зони регулювання забудови І-ї категорії (регулювання суворого режиму).

Зони регулювання забудови І-ї категорії є зоною суворого регулювання забудови. На території зони регулювання забудови І-ї категорії зберігається існуюче планування. Нове будівництво і реконструкцію підпорядковують основним закономірностям історичної забудови кожного кварталу з додержанням відповідності архітектури нових будинків і споруд пам'яткам, а також з урахуванням масштабних, стильових, колористичних та інших особливостей традиційного середовища.

В зоні регулювання забудови зберігається цінна історична забудова та розпланування, виразні елементи ландшафту; забезпечується можливість огляду та сприйняття пам'ятки;

Нове будівництво та реконструкція регламентується розташуванням, функціональним призначенням, висотою, характером вирішення, масштабом, матеріалом та кольоровим вирішенням;

Для забезпечення огляду пам'ятки та збереження особливостей її видового сприйняття в панорамах і перспективах необхідно:

- зберігати оглядові точки, найсприятливіші для візуального сприйняття пам'ятки;
- не закривати пам'ятку новобудовами та насадженнями, не допускати зведення нових будинків та споруд, які негативно вплинуть на композиційну значимість пам'яток.

В зоні регулювання забудови не дозволяється розміщувати промислові підприємства, транспортні, складові та інші споруди, створюють загрозу забруднення водного та повітряного басейну, пожежну небезпеку та порушують традиційний характер історично сформованого середовища.

В зоні регулювання забудови не дозволяється будівництво транспортних розв'язок та інженерних споруд, які порушують традиційний характер середовища пам'ятки.

Будівництво, реконструкція, інженерні, земляні та інші роботи в зоні регулювання забудови можуть здійснюватися лише за проектами, погодженими відповідними органами охорони культурної спадщини.

Зони регулювання забудови I-ї категорії є зоною суворого регулювання забудови. На території зони регулювання забудови I-ї категорії зберігається існуюче планування. Нове будівництво і реконструкцію підпорядковують основним закономірностям історичної забудови кожного кварталу з додержанням відповідності архітектури нових будинків і споруд пам'яткам, а також з урахуванням масштабних, стильових, колористичних та інших особливостей традиційного середовища.

На території зони регулювання забудови I-ї категорії заборонено будівництво будинків, які порушують структуру та характер історично сформованого середовища забудови та перевищують її висотність. Характер та структура реконструйованої забудови та новобудов визначається відповідно до висновків та рекомендацій історико-містобудівного обґрунтування.

Режими використання в межах зони регулювання забудови II-ї категорії.

На територіях зон регулювання забудови II-ї категорії складності допускаються обмежені перетворення, зберігаються характерна історична планувальна структура, висота та масштаб забудови.

На територіях зон регулювання забудови II-ї категорії будівництво регулюється в залежності від природних умов та регламентуються висотністю до п'яти поверхів. Структура та висотність забудови вирішується на основі історико-містобудівного обґрунтування в кожному окремому випадку.

На територіях поза межами визначених зон регулювання забудови будівництво регламентується існуючим містобудівельним законодавством з розробленням та погодженням параметрів будівництва (структури та висотності) в установленому законодавством порядку.

В зоні регулювання забудови зберігається цінна історична забудова та розпланування, виразні елементи ландшафту; забезпечується можливість огляду та сприйняття пам'ятки;

Нове будівництво та реконструкція регламентується розташуванням, функціональним призначенням, висотою, характером вирішення, масштабом, матеріалом та кольоровим вирішенням;

Для забезпечення огляду пам'ятки та збереження особливостей її видового сприйняття в панорамах і перспективах необхідно:

- зберігати оглядові точки, найсприятливіші для візуального сприйняття пам'ятки;
- не закривати пам'ятку новобудовами та насадженнями, не допускати зведення нових будинків та споруд, які негативно вплинуть на композиційну значимість пам'ятки.

В зоні регулювання забудови не дозволяється розміщувати промислові підприємства, транспортні, складові та інші споруди, створюють загрозу забруднення водного та повітряного басейну, пожежну небезпеку та порушують традиційний характер історично сформованого середовища.

На територіях зон регулювання забудови II-ї категорії складності допускаються обмежені перетворення, зберігаються характерна історична планувальна структура, висота та масштаб забудови.

На територіях зон регулювання забудови II-ї категорії будівництво регулюється в залежності від природних умов та регламентуються висотністю до п'яти поверхів. Структура та висотність забудови вирішується на основі історико-містобудівного обґрунтування в кожному окремому випадку.

Будівництво, реконструкція, інженерні, земляні та інші роботи в зоні регулювання забудови можуть здійснюватися лише за проектами, погодженими відповідними органами охорони культурної спадщини.

Режими використання територій пам'яток археології та щойно виявлених об'єктів археологічної спадщини.

Усі містобудівні, архітектурні чи ландшафтні перетворення, будівельні, меліоративні, шляхові, земляні роботи у передбачених межах можуть здійснюватися лише з дозволу відповідного органу виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини.

Прокладання транспортних комунікацій, інженерних мереж, які порушують підземні частини будівель і споруд, обладнання, благоустрій територій повинні відповідати вимогам охорони культурної спадщини та збереження традиційного характеру середовища. Під час робіт з благоустрою територій та прокладання інженерних мереж пріоритетними є ті, що дотримуються вже існуючих трас комунікацій.

На території пам'ятки забезпечується охорона археологічного культурного шару, дозволяється проведення археологічних досліджень з консервацією та музеєфікацією виявлених розкопками цінних об'єктів, а також збереження недоторканих (резервних) ділянок культурного шару для дослідження їх у майбутньому.

Будь-яким земляним роботам, будівельним роботам, пов'язаним з розкриттями, мають передувати археологічні дослідження (розкопки). У проектно-кошторисній документації на будівництво в обов'язковому порядку передбачаються кошти на проведення археологічних досліджень перед початком земляних робіт.

Режим використання території зони охорони археологічного культурного шару I-ї категорії.

На території зони охорони археологічного культурного шару I-ї категорії встановлюється єдиний режим, що передбачає:

Всі будівельні і земляні роботи в межах зони охорони археологічного культурного шару проводяться з дозволу органів охорони культурної спадщини та під наглядом фахівця-археолога.

Погодження з відповідним органом охорони культурної спадщини передбачає обов'язкову археологічну експертизу ділянки запроектованих земляних, будівельних або меліоративних робіт за допомогою візуального обстеження або закладання розвідкових шурфів.

До початку будівельних робіт в межах зони повинні проводитись археологічні розкопки відповідно до планів розміщення будівництва. У проектно-кошторисній документації на будівництво в обов'язковому порядку передбачаються на це кошти.

Після завершення археологічних досліджень цінні ділянки культурного шару, виявлені й залишені на місці фрагменти стародавніх будівель і споруд підлягають охороні, консервації та музеєфікації як нерухомі об'єкти культурної спадщини. У разі їх відсутності, повністю вивчені ділянки археологічного культурного шару, за рішенням відповідних органів охорони культурної спадщини, виключаються зі складу зон охорони археологічного культурного шару.

Режим використання території зони охорони археологічного культурного шару II-ї категорії.

На території зони охорони археологічного культурного шару II-ї категорії встановлюється єдиний режим, що передбачає:

Всі будівельні і земляні роботи в межах зони охорони археологічного культурного шару проводяться з дозволу органів охорони культурної спадщини та під наглядом фахівця-археолога.

Погодження з відповідним органом охорони культурної спадщини передбачає обов'язкову археологічну експертизу ділянки запроектованих земляних, будівельних або меліоративних робіт за допомогою візуального обстеження або закладання розвідкових шурфів.

Розвідкове шурфування в межах зони повинне проводитись до початку будівельних робіт відповідно до планів розміщення будівництва. У проектно-кошторисній документації на будівництво в обов'язковому порядку передбачаються на це кошти.

У разі виявлення залишків археологічних об'єктів обов'язковим є проведення археологічних розкопок на всій площі запроектованих робіт.

Режими використання територій історичних ареалів.

Режими використання територій у межах історичного ареалу визначаються як режимами використання територій зон охорони пам'яток, встановлених на території ареалу, так і вимогами до використання територій в межах зон регулювання забудови I-ї категорії.

В межах історичного ареалу пріоритетним напрямом містобудівної діяльності є збереження традиційного характеру середовища, охорона і раціональне використання розташованих в його межах пам'яток і об'єктів культурної спадщини, збереження містоформуючої ролі об'єктів культурної спадщини.

В історичному ареалі зберігається існуючий характер забудови у вигляді історично сформованих кварталів забудови давнього Ужгорода, так і дискретно розташованих кварталів малоповерхової садибної забудови сформованих в різні періоди розвитку міста.

У межах історичного ареалу опрацюванню проектної документації впровадження нової функції, реконструкції будівель і споруд, а також новому будівництву в обов'язковому порядку передують розроблення історико-містобудівних обґрунтувань.

Історико-містобудівне обґрунтування визначає принципову можливість будівництва, реконструкції будівель і споруд на відповідній земельній ділянці, а також граничні параметри (структурні, планувальні та висотні) об'єктів нового будівництва та будівель і споруд, які підлягають реконструкції.

Опрацювання історико-містобудівних обґрунтувань, які передують розробленню проектної документації на будівництво чи реконструкцію будівель (споруд) у межах історичного ареалу м. Ужгород, забезпечує замовник.

Дотримання вимог Постанови КМУ «Про затвердження Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць» від 13.03.2002 р. № 318 забезпечує державний орган охорони культурної спадщини Закарпатської обл. місцевий орган охорони культурної спадщини та орган містобудування і архітектури м. Ужгорода.

Історико-містобудівне обґрунтування, із відповідним висновком обласного органу охорони культурної спадщини погоджує центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, тобто Міністерство культури України. Ці повноваження, в разі необхідності, можуть бути в установленому порядку делеговані місцевому органу охорони культурної спадщини.

Для вирішення містобудівних завдань збереження, впорядкування та використання історичної забудови міста в цілому, чи на окремих ділянках, доцільно опрацювати проекти регенерації просторів історичної забудови в межах кварталів, які ляжуть в основу розроблення місцевих правил забудови згідно п. 16 Постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 318.

Погодження програм та проектів містобудівних, архітектурних та ландшафтних перетворень, будівельних, меліоративних, шляхових, земляних робіт в історичному ареалі, надання дозволів на проведення таких робіт, погодження проектів відведення земельних ділянок в історичному ареалі здійснює відповідно до п. 19, ст. 5 Закону України «Про охорону культурної спадщини» центральний орган виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини, тобто Міністерство культури України; ці повноваження можуть бути делеговані органам охорони культурної спадщини нижчого рівня.

Згідно з чинним законодавством ці території спеціально виділяються з метою захисту традиційного характеру середовища окремих пам'яток, комплексів (ансамблів). При визначені номенклатури, меж і режимів використання територій зон охорони пам'яток керувались такими засадами: нові зони охорони пам'яток визначались згідно вимог державних будівельних норм і правил, виходячи з наявності в місті пам'яток архітектури й містобудування, а також пам'яток історії і монументального мистецтва, взятих на державний облік відповідно до чинного законодавства. При цьому також враховувалося територіальне розміщення тих об'єктів, що пропонуються для внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Враховувались також території історичних кладовищ з пам'ятками історії, які розташовані на їх територіях, результати історико-містобудівного дослідження етапів територіального та планувального розвитку міста Ужгорода.

При внесенні змін до генерального плану міста були враховані положення зазначеної науково-проектної документації. Пам'ятки національного значення позначені на основних кресленнях.

8. ПЛАНУВАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРИТОРІЇ

Аналіз існуючого планування та забудови міста визначає кілька основних напрямків, які необхідно вирішити містобудівною документацією "Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проєкту містобудівної документації "Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проєктних рішень)".

Для рішення цих задач у даній містобудівній документації передбачається:

- функціональне зонування як основа удосконалення планувальної структури міста;
- реорганізація існуючої системи магістральних вулиць і об'їзних шляхів з метою забезпечення збільшення їхньої пропускнує спроможності і безпеки руху;
- диференціація вулично-дорожньої мережі за її призначенням, організація руху транспорту, зокрема в центральній частині міста, а також винос зовнішніх потоків з сельбищної зони;
- удосконалення системи обслуговування всіх рівнів;
- інженерна підготовка та благоустрій території;
- заходи щодо охорони довкілля.

З метою раціонального використання території міста та створення сприятливих умов для проживання, проєктом передбачається організація наступних зон міста: сельбищна зона; зона загальноміського центру; промислово-складська зона; зона зелених насаджень та відпочинку (рекреаційна зона) та надаються пропозиції по зонуванню території, а саме:

- формування сельбищної зони міста;
- формування рекреаційної зони вздовж р. Уж;
- у зоні адміністративних будівель і об'єктів культурної спадщини (центральна зона) даються пропозиції по організації руху транспорту з розширенням мосту «Масарика» та будівництвом підпірної стінки;
- запропоновані заходи по функціонуванню промислово-складських зон південно-східної та західної (винесення в південно-східну промислову зону транспортних і складських підприємств, розміщення комунальних підприємств у західній промисловій зоні);
- проєктом передбачається збереження виробничо-складських планувальних утворень з впровадженням відповідних заходів щодо охорони довкілля і впорядкування дорожньої мережі;
- пропозиції по зміни цільового використання земель промислових підприємств.

Згідно прийнятої планувальної структури проєкту внесення змін в місті Ужгороді формуються чотири планувальні утворення, кожне з яких має окрему специфіку.

Планувальне рішення кожного з планувальних утворень вирішується з урахуванням відсутності можливостей територіального розвитку міста, природно-ландшафтних особливостей, а також ряду історичних факторів.

За відсутності можливостей територіального розвитку міста Ужгорода пропонується удосконалення планувальної структури в існуючій межі міста, розвиток транспортної інфраструктури з забезпеченням оптимальних зв'язків сельбищних територій з місцями прикладання праці та виїздів на зовнішню транспортну мережу.

Слід відзначити, що однією з основних передумов рішення наведених вище задач є радіально-променева структура забудови міста Ужгорода, що розвинуто в проекті внесення змін до генерального плану по основних напрямках його територіальної динаміки, вздовж магістралей загальноміського значення, що мають виходи на зовнішні зв'язки.

Формування міської забудови та її концентрація на головних планувальних вісях з організацією вздовж них центрів обслуговування, сельбищних утворень, з приєднанням промислово-складських районів дало можливість раціонально вирішити зв'язки центра з периферією.

Такими планувальними вісями є напрямки радіально-променевої структури вуличної мережі:

- магістраль міського значення по вул. Собранецька, вул. Підгірна, вул. Другетів, вул. Доманинська, що має виходи на контрольний-пропускний пункт "Ужгород – Вишне – Немецьке" та дорогу державного значення національну Н-13 в напрямку на Львів, вздовж якої сформоване північне планувальне утворення;
- магістраль міського значення по пл. Віталія Постолакі, вулиці Гвардійська, вул. Єнківська, вулиці Проектна № 1 та магістраль районного значення пл. Віталія Постолакі, вул. Загорська з виходом на вул. Проектна № 1, які починаються від вул. Собранецька і виходять на дорогу державного значення проектну територіальну в напрямку контрольний-пропускного пункту "Сторожниця", вздовж яких сформовані західна частина північного планувального утворення та західне планувальне утворення;
- магістраль міського значення по вулиці Капушанська, що починається від проспекту Свободи і виходять на дорогу державного значення місцеву (Т-07-02) в напрямку на с. Палло, вздовж якої сформована південно-західна частина південного планувального утворення;
- магістраль міського значення по вул. Минайська, що починається від просп. Свободи і виходить на дорогу державного значення М-06 і на автомобільний коридор "Критський № 5" в напрямку на м. Чоп і контрольні-пропускні пункти "Чоп (Страж) – Чіерна над Тисою", "Соломоново – Чіерна", "Чоп (Тиса) – Захонь", вздовж якої сформована південно-східна частина південного планувального утворення;
- магістраль міського значення по вул. Карпатської України з виходом на автомобільну дорогу державного значення міжнародну М-06 і на автомобільний коридор "Критський № 5" в напрямку на м. Мукачево, уздовж якої формується східне планувальне утворення;

- магістраль міського значення, що проходить від вул. Собранецька по вул. Митна, пл. Захисників України, просп. Свободи, вул. Станційна, вул. Академіка Шпеніка, вул. Шумна до вул. Другетів об'єднує усі чотири планувальні утворення в єдину функціональну систему.

У південному та східному планувальних утвореннях визначені додаткові радіально-променеві планувальні вісі:

- магістраль міського значення по вул. Проектна № 2, вул. Єньківська, Вул. Миколи Бобяка, вул. Тиводара Легоцького, вул. Проектна № 3 (за межею міста через територію с. Минай), вул. Болгарська, вул. Сергія Мартина, вул. Карпатська Україна, вул. Олександра Блистіва, що має виходи на дорогу державного значення міжнародну М-06 та магістраль міського значення по вул. Собранецька на контрольно-пропускний пункт "Ужгород – Вишне – Немецьке";
- магістраль міського значення по вул. Михайла Грушевського, вул. Павла Чубинського, вул. Романа Шухевича, що має виходи на магістралі міського значення по вул. Карпатської України і вул. Капушанська;
- магістраль міського значення по вул. Будителів, вул. Андрія Палая, що має виходи на магістралі міського значення по вул. Олександра Блистіва і вул. Академіка Шпеніка;
- магістраль міського значення по вул. Будителів, вул. Українська, вул. Іштвана Дендеші, вул. Миколи Лисенка, що має виходи на магістраль міського значення по вул. Академіка Шпеніка і на с. Циганівці.

Кожен з напрямків вирішено за лінійним принципом планувальної організації.

Таким чином, створено структуру, що має радіально-променеві напрямки розвитку від існуючого центру міста з виходами:

- на територію північного планувального утворення в район контрольно-пропускного пункту "Ужгород – Вишне – Немецьке" та села Оноківці;
- на територію східного планувального утворення в районі Горяни і Дравці та сіл Циганівці, Барвінок та Баранинці — у східному та південно-східному напрямках, відповідно;
- на територію південного планувального утворення в район сіл Кінчеш, Минай і Розівка, Сторожниця — у південному, південно-східному та східному напрямках, відповідно;
- на територію західного планувального утворення в район контрольно-пропускного пункту "Сторожниця".

Загальна архітектурно-планувальна композиція центральної частини міста будується на ідеї створення єдиного комплексного ядра, яке розкрито своїми площами, ансамблями, парками і спортивними спорудами на головну природну вісь – р. Уж.

Планувальні райони зв'язуються з центральним ядром системою існуючих і проектних транспортних зв'язків, об'єднаних транспортним колом. На заході – проходить по Боздоському мосту, через митницю, далі по північній, східній і південній ділянках об'їзній дорозі. Зона загальноміського центру максимально вивільнена від транзитного транспорту.

Заходи щодо відтворення історичного ядра центру як території де збережено планувальну структуру та характер забудови, мають враховувати історичний підхід, який свого часу було покладено в основу його створення.

При цьому необхідно враховувати наявність пам'яток архітектури та їх охоронних зон, а також обмеження щодо поверховості забудови визначених історико-архітектурним опорним планом.

Пішохідні шляхи у міжквартальному просторі створюють загальну пішохідну зону історичного ядра центру і зв'язують між собою різні функціональні зони.

Розвиток пішохідної зони передбачає благоустрій Ботанічної набережної з продовженням її до проектного відпочинкового комплексу "Аквапарк". Та формування Паркової набережної від підвісного пішохідного мосту до Боздоського мосту.

Надзвичайно важливе значення для нормального функціонування центральної частини міста і, зокрема, історичного ядра має організація руху транспорту через центр з організацією одностороннього руху по деяким вулицям зі стоянками індивідуальних машин в найбільш відвідуваних зонах центру.

Історичне ядро центру перетинається магістральними вулицями міського та районного значення по яких проходять лінії руху громадського транспорту: Собранецька, Підгірна, Другетів, Митна, Закарпатська, пл. Захисників України, вул. Володимира Гошовського, пл. Народна, вул. Олександра Довженка, пл. Корятовича, вул. Олександра Фединця, Підградська, Шумна, Міклоша Берчені, Дмитра Вакарова, Панаса Мирного та пл. Шандор Петефі вулиці Льва Толстого, Олександра Митрака, Мукачівська, Швабська. Крім того, на території історичного ядра передбачена організація руху транспорту житловими вулицями з переважно одностороннім рухом: вул. Закарпатська, пл. Захисників України, пл. Народна, вул. Михайла Ломоносова, Юрія Гойди, Ференца, Ракоці, Івана Крилова, Братів Брацаків, пл. Жупанатська, вул. Олександра Фединця, пл. Корятовича, вул. Дмитра Вакарова, Панаса Мирного, Михайла Лучкая, Олександра Духновича, пров. Кафедральний, вул. Августіна Волошина, Івана Ольбрахта, Підградська. Основні адміністративні та громадські будинки забезпечені проїздами суміщеними з пішохідними шляхами.

Для відведення транзитних транспортних потоків, що прямують історичним центром, проектом внесення змін до генерального плану передбачається, зокрема, розвиток магістрально-вуличної мережі загальноміського центру з впорядкуванням існуючої мережі магістралей.

Розміщення та тимчасове збереження автотранспорту передбачено на територіях існуючих автостоянок, основні з яких розташовані біля автостанції "Ужгород-2" та ринку по вул. Олександра Фединця та на пл. Корятовича, вздовж вулиці Олександра Довженка біля будинку міської держадміністрації, вздовж вул. Небесної Сотні біля структурних підрозділів міської держадміністрації, районної прокуратури, РАЦС, обласна організація Червоного Хреста, на пл. Народній біля будинку обласної держадміністрації та обласного адміністративного суду. Крім того, можуть бути передбачені додаткові площі з уточненням їх розміщення на стадії розробки детального плану території.

Проектними рішеннями передбачені основні заходи щодо поліпшення організації і функціонування загальноміського центру як ділової зони міста:

- реконструкція історичного ядра із збереженням планувальної структури і характеру забудови, що сформувалася;
- диференціація руху транспорту і пішоходів з виділенням зон вільних від транспорту;
- озеленення і санація внутрішньо-квартальних територій.

Ці запропоновані заходи повинні виконуватися з урахуванням обмежень, визначених історико-архітектурним опорним планом міста.

За своєю містобудівною ємністю історично сформований центр міста має певні обмеження – відсутності вільних територій, низька пропускна здатність вуличної мережі, відсутність потенційних можливостей інженерного обладнання (водопостачання, тепlopостачання, електропостачання та ін.). Це не дає змоги загальноміському центру задовольнити потреби інвесторів як зони громадсько-ділової активності центру області, що розвивається.

Для рішення питань розвитку центральної частини міста внесенням змін до генерального плану пропонується два напрямки: зміна цільового призначення або реконструкція садибної забудови та винесення промислово-комунальних об'єктів з подальшим формуванням відкритих громадських просторів як у центральній частині міста, так і дисперсного розташування в районах новобудови по всій території міста.

Створення по обидва боки р. Уж вздовж міських набережних унікального та доступного високоякісного міського простору – відкритого громадського простору для змішаного користування та відпочинку, яке поєднає роз'єднані види використання міського простору та його функцій для всіх, формування міської безперервності шляхом покращення комунікації, доступ до захоплюючих історичних місць надасть можливість відпочинку і соціальних функцій, що будуть доступні цілий рік для містян та відвідувачів Ужгорода. Це унікальна можливість створення єдиного відкритого простору у поєднанні з відкритим громадським простором, що утворюється лінійними зонами – пішохідними набережними з можливими проїздами і велодоріжками та відповідними активностями:

- відпочинкові, спортивні, рекреаційні території з вільним доступом для всіх;
- ізолюваність території від шуму, транспортного руху, забруднень;

- відвідувача особистої безпеки – добре освітлення, відчуття захищеності, дружній до вразливих груп населення – літніх людей, осіб із дітьми;
- безкоштовність – за перебування в громадському просторі та користування ним не потрібно платити;
- використання простору різними соціальними групами, не розділяючи їх вираженими фізичними бар'єрами (парканами, огорожами) – відсутність будь-яких вертикальних перепон, що робить простір доступним для людей з фізичними обмеженнями;
- комунікабельність – надання можливості для спілкування, розмов та ігор;
- комфортність – привід для зупинки та затримки на довший час, обладнання місцями для сидіння, а також забезпечення можливості перебувати там за будь-якої погоди, наявність безкоштовних громадських санвузлів;
- універсальність – врахування інтересів користувачів різного віку, статусу. Цей простір відображає місцеву культуру та історію;
- свобода вибору – можливість ходити і сидіти на трав'яних покриттях та газонах, освіжитися у фонтані, спуститися до річки, активно висловлювати позицію.

Даний громадський простір може бути розділений на декілька областей:

- парк Підзамковий – зелена зона зі спортивними майданчиками та можливістю відкриття поруч центру з релаксаційними та освітніми функціям;
- осередок між Київською набережною – вул. Льва Толстого – пров. Алішера Навої та пл. Шандор Петефі – це зелений оазис, театр, громадський центр, громадська площа, вуличне кафе тощо;
- вул. Корзо – пл. Театральна – площа і вулиця уособлюють історичну обстановку і відповідають класичному прикладу відкритого громадського простору з прогулянковою зоною, зоною відпочинку, що розташовані поруч із комерційним розвитком;
- пл. Народна – вул. Юрія Гойди – місце яке можна перетворити на мультифункціональний муніципальний відкритий громадський простір основною метою створення якого може бути налагодження системного ефективного діалогу у форматі «влада – громада», залучення громадськості до формування та реалізації міських політик, розвитку та імплементації інструментів партисипації;
- пл. Богдана Хмельницького – в основі концепції даного осередку може бути створення відкритої форми міських меблів – без чітких завдань до використання. Таким чином жителі та гості міста самі вирішуватимуть, як використовувати новий простір. Це може бути просто лавкою для відпочинку, сценою для івентів, місцем великої тусовки чи можливістю просто почитати книгу;

- Студентська набережна, біля стадіону "Авангард" – громадський простір для організації спортивних заходів на відкритому просторі. Тут можна також розташувати відкритий майданчик з численними лавками, призначений для невеликих зустрічей або заходів на відкритому повітрі або криті альтанки зі столами і сидіннями, призначені для близького спілкування, чи де можна проводити час в невеликих групах;
- район Боздошського парку – організація публічних просторів зі структурним ландшафтом, рекреаційні зони з місцем зустрічей для жителів та гостей міста;
- вул. Іштвана Мартона – територія громадського центру з облаштуванням майданчиків з велосипедними стійками, інформаційними щитами та ділянками з зеленими насадженнями.

Для прийняття рішення щодо використання міських територій м. Ужгорода були проаналізовані умови можливого територіального розвитку, виходячи з урахування наступних чинників:

- наявність вільних від забудови територій в межах існуючої міської межі;
- наявність затверджених детальних планів території (перелік детальних планів наведено у розділі "Додатки").
- врахування планувальних обмежень (санітарно-захисних зон, прибережно-захисних зон, шумових зон та ін.);
- зміни цільового використання територій промислових підприємств;
- розміщення об'єктів містобудування (житлової і громадської забудови) на землях, які потребують інженерної підготовки територій та інших заходів.

Одним з найбільш ємних територіальних елементів при рішенні питань розвитку міста є житлово-громадська забудова.

Розвиток **сельбищної зони** передбачається за рахунок тільки **багатоквартирного будівництва**.

При аналізі містобудівного освоєння територій міста і виборі ділянок під нову багатоквартирну забудову були враховані наявні розроблені детальні плани територій та виявлений резерв територій для освоєння під багатоквартирне будівництво на вільних від забудови територій – 16 площадок (з урахуванням ущільнення) та вибірково по місту загальною площею 53,64 га.

На розрахунковий строк під багатоквартирне будівництво передбачено також освоєння 24 площадок загальною площею 62,58 га територій зі зміною цільового призначення ліквідованих виробничих, комунально-складських підприємств та інших об'єктів (на які розроблені детальні плани територій).

Це території колишніх підприємств по вул. Володимирська, вул. Капушанська, вул. Марії Заньковецької, вул. Олександра Богомольця, вул. 8-го Березня, вул. Другетів, вул. Шумна, вул. Івана Панькевича, вул. Електрозаводська, вул. Миколи Бобяка, вул. Загорська-вул. Фріца Гленца, вул. Мукачівська-вул. Франтішека Тихого, вул. Робоча, вул. Андрія Палая.

У цілому по місту на розрахунковий строк розміщення багатоквартирної забудови передбачається на **116,22 га** – 40 площадок на площі 109,22 га та вибірково по місту на площі 7 га.

Певні площадки, на які *розроблені та затвердженні рішенням сесій міської ради детальні плани територій (надані Замовником)* потребують проведення певних заходів щодо їх освоєння.

- освоєння площадок №7, №14, №15, №17, №18, №20, №24, №25, №26, №28, №29, №31, №32, №33, №34, №36, №37, №39 (номери за експлікацією) **можливе тільки після проведення заходів згідно чинного законодавства щодо скорочення санітарно-захисних зон, в які вони потрапляють;**
- освоєння площадок №37, №36, №35 (номери за експлікацією) та майданчиків вибіркового будівництва по вул. Кавказька і вул. Собранецька (Детальний план території обмеженої вулицями Собранецькою, Василя Докучаєва, Університетською, Вірменською та Керченською у місті Ужгород" можливе **зі застосуванням при будівництві шумозахисних матеріалів та віконних блоків;**
- освоєння території по вул. Кримська можливе з дотриманням **обмежень забудови по висоті.**

На даний час в місті існує значний інвестиційний попит на земельні ділянки під нову багатоквартирну забудову з залучення під неї територій садибної забудови, громадської забудови та виробничих територій. На ці наміри впливають чинники часу, що термінують процеси будівництва (переважно це час на викуп ділянок садибної забудови у обсягах, достатніх для будівництва, та на знесення споруд).

Пропозиції щодо проведення реконструктивних заходів.

Відповідно чинного Закону України від 22.12.2006 №524-V «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду» державна політика у сфері комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) із заміною застарілого житлового фонду базується на засадах: сприяння реалізації права громадян України на житло; проведення комплексної реконструкції та забудови території кварталів відповідно до містобудівної документації тощо.

Реконструкція житлових територій включає широкий діапазон перетворень – від повного знесення існуючої забудови і зведення нових житлових і громадських будинків до повного зберігання (наприклад, забудови, що має історико-культурну цінність) та ущільнення.

Реконструкція житлових територій повинна розглядатися не просто як поліпшення фізичного стану житлового фонду, але і як кардинальне поліпшення соціальних умов проживання населення.

У місті активно здійснюється реконструкція будинків, перебудова перших поверхів із зміною функціонального призначення, розміщенням об'єктів обслуговування, офісів тощо.

Для формування єдиного просторового планування запропоновані також квартали реконструкції або зміни цільового призначення існуючої садибної забудови під житлово-громадську забудову на загальній площі біля 15,52 га (9,84 га і 5,68 га відповідно).

Для здійснення реконструкції необхідно розробити детальні плани зазначених територій.

Перелік кварталів реконструкції або зміни цільового призначення існуючої садибної забудови під багатоквартирну забудову

Північне планувальне угруповання міста (схід):

- вул. Другетів (4 ділянки);
- вул. Заводська (8 ділянок);
- вул. Івана Панькевича (ділянки від вул. Олександра Столетова до вул. Івана Айвазовського);
- вул. Олександра Столетова (1 ділянка);
- вул. Івана Айвазовського (1 ділянка);
- вул. Електрозаводська (3 ділянки).

Північне планувальне угруповання міста (північ):

- вул. Мальовнича (5 ділянок);
- вул. Олександра Грибоедова (2 ділянки).

Північне планувальне угруповання міста (захід):

- вул. Загорська (4 ділянки);
- вул. Гвардійська (6 ділянок).

Південне планувальне угруповання міста (північ):

- вул. Володимирська.

Південне планувальне угруповання міста (схід):

- вул. Залізнична (4 ділянки);
- вул. Станційна (14 ділянок);

Південне планувальне угруповання міста (центр):

- вул. Василя Комендаря (2 ділянки);
- вул. 8-го Березня (8 ділянок).

Південне планувальне угруповання міста (захід):

- вул. Капушанська (4 ділянки).

Будівництво в кварталах вибіркової реконструкції повинно відповідати умовам, які визначені розробленою науково-проектною документацією "Історико-архітектурний опорний план м. Ужгорода Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів".

Крім того, ревіталізація та реновація виробничих територій сприятиме покращенню екологічної ситуації в кварталах житлової забудови, поліпшенню якості житлового середовища і дасть за рахунок винесення із кварталів житлової забудови дисперсно-розташованих промислових та комунально-складських об'єктів отримати для розвитку міста біля 19,22 га територій з розміщенням житлово-громадської забудови.

Освоєнню (забудові) ділянок перспективної зміни цільового призначення передують розроблення містобудівної документації "Детальний план території".

Крім того нове вибіркове будівництво в кварталах існуючої забудови повинно відбуватися з урахуванням обмежень визначених розробленим історико-архітектурним опорним планом, схемами планувальних і містобудівних обмежень та планом зонування території міста.

Під **проектну садибну забудову**, згідно **розроблених та затверджених рішенням сесій міської ради детальні плани територій (надані Замовником)**, виявлено лише вибірково біля 4,48 га територій, з них 1,87 га по вул. Шумна – вул. Івана Панькевича під зблоковану забудову і 2,61 га по вул. Болгарська під одноквартирну забудову, яка потребує проведення певних заходів щодо її освоєння: зменшення санітарно-захисної зони від ПАТ "Ужгородський Турбогаз".

В існуючій межі міста, відсутні вільні території, придатні для розміщення садибної забудови – одноквартирного чи зблокованого будівництва. Згідно пошукового сайту kadastr.live <https://kadastr.live/#5/48.43/32.77> (лист відділу землекористування Ужгородської міської ради від 07.04.2023 № 3/14-19) та детальних планів територій (ДПТ), роздано та приватизовано під одноквартирне або зблоковане (садибне) будівництво близько 291,0 га територій. Необхідно відмітити досить повільну забудову цих ділянок і відсутність сформованої вуличної мережі та відсутність інженерно-транспортної інфраструктури. На розрахунковий строк дана садибна житлова забудова врахована, як незавершене будівництво.

Запропоновані площадки незавершеної одноквартирної (садибної) забудови потребують в одних випадках заходів по інженерній підготовці, витрат на розвиток вуличної мережі і інженерних комунікацій, в інших – це ділянки ущільнення кварталів існуючої забудови.

Даним проектом запропонована на площі біля 47,52 га перспективна зміни цільового призначення частини кварталів:

- під житлово-громадську забудову 34,76 га (5,4 га – існуючої садибної забудови і 29,36 га – територій промислових, транспортно-складських об'єктів);
- під зелені насадження в межі зони заборони будівництва в районі аеропорту "Ужгород" (1,04 га – незавершеної садибної забудови і 1,72 га територій транспортної інфраструктури міста).

Використання цих територій можливе лише на основі розробленого та затвердженого детального плану території зі схемою зонування території (у масштабі 1:2000). Для цих територій детальний план території виконуються з урахуванням інвестиційних намірів власників та користувачів земельних ділянок та об'єктів нерухомого майна у разі, якщо ці наміри не суперечать будівельним нормам, державним стандартам і правилам.

Усі площадки нового житлового будівництва забезпечені зручними зв'язками по магістральних вулицях з центральною та іншими частинами міста і не порушують існуючу планувальну структуру.

Згідно розрахунків, у нових районах розміщені заклади первинного обслуговування (заклади дошкільної та середньої освіти тощо).

Виробнича зона Ужгорода сформована з промислово-виробничих і комунально-складських об'єктів, які сконцентровані в чотирьох промислових зонах: Західній, Східній, Південний 1 і Південний 2.

До складу цих зони входять групи виробничих, транспортних, комунальних і складських підприємств.

Окремі виробничі об'єкти мають дисперсне розташування по усій території міста. Це здебільше комунальні підприємства та підприємства обслуговування транспорту (значні території гаражів).

За час реалізації генерального плану 2004 року відбулися значні зміни в структурі територій промислових утворень, а також на невикористаних виробничих площах діючих підприємств на різних умовах землекористування розташувались малі підприємства, переміщені підприємства із зони бойових дій, комерційні склади, бази та інші структури.

У складі даного проекту аналіз ефективності використання території промислової зони не передбачався. Такий аналіз повинен виконуватися спеціалізованим проектним інститутом в роботі "Схема існуючої та перспективної організації виробничих територій м. Ужгород".

У цій документації надаються пропозиції щодо ревіталізації вже недіючих промислових комплексів, що знаходяться в межі міста, розглядаючи цю реконструкцію промислової архітектури із змінами, як профілю виробництва так і її функціонального призначення під житло, торгівлю, офісні центри та ін.

Даним проектом пропонується залишити невикористані території переважно без зміни їх функціонального призначення для розвитку промисловості і транспортно-складського господарства на перспективу, розміщення на цих територіях підприємств, які підлягають переносу з інших промислових майданчиків міста.

Ділянки, які прилеглі до магістральних вулиць загальноміського значення, привабливі для розвитку зони громадського центру, будівництва проектною магістральною вуличною мережею тощо.

Існує значний попит на земельні ділянки особливо в центральній частині міста і зараз складається такий стан, коли приватні інвестиції сприятимуть переміщенню підприємств на нові місця.

Резервом для розвитку переважно житлово-громадської забудови є ділянки підприємств, що підлягають виносу.

Проектом передбачається подальше використання виробничих територій зон Південний 1, Південний 2 і Західний для розміщення виробничих, складських, комунальних та транспортних підприємств.

В зв'язку з необхідністю передислокації промислових об'єктів, що знаходяться в зонах житлової, історичної забудови, та для розвитку підприємств нової сталої економіки проектом внесення змін зарезервовано біля **19,6 га** територій для створення виробничих, транспортно-складських комплексів та об'єктів транспортного сервісу. З них передбачається в районі очисних споруд 3,42 га під індустріальний парк, 4,2 га під логістичний комплекс та 5,85 га під транспортно-складські комплекси.

На територіях існуючих об'єкти транспортної інфраструктури (гаражні кооперативи загальною площею біля 14,65 га) на ділянках, які мають дисперсне розташування по місту, як поблизу кварталів існуючої забудови, так і в нових планувальних утвореннях, пропонується проведення заходів реновації з частковим залишком території під розміщення багаторівневих паркінгів.

Даним проектом виявлені та зафіксовані санітарно-захисні зони виробничих об'єктів, уточнені межі їх планувальних утворень, намічені еколого-містобудівні заходи щодо оздоровлення довкілля.

Зона зелених насаджень та відпочинку (рекреаційна зона).

В даній містобудівній документації зона озелених та рекреаційних територій включає зелені насадження загального користування (парки, сквери, набережні, лугопарки), ландшафтно-рекреаційні зони, фізкультурно-спортивні об'єкти, формування зон короткочасного відпочинку і лісові насадження державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України".

В межах об'єктів нового зеленого будівництва на основі проектних розробок і зонування території можливо зарезервувати території з різним характером благоустрою і допустимим рекреаційним навантаженням.

На основному кресленні позначені території можливого формування рекреаційних зон короткочасного відпочинку, рекреаційних зон активного відпочинку, де передбачений високий рівень благоустрою і розміщення відповідних рекреаційних, спортивних і громадських об'єктів.

Передусім це стосується розвитку внутрішньоміської ландшафтно-рекреаційної зони відпочинку вздовж р. Уж.

Так, у західному планувальному угрупованні (райони вул. Загорської і житлового масиву "Сади") пропонується сформувати рекреаційні зони з розміщенням спортивних майданчиків на територіях площею біля 17,54 га та відпочинковою зоною площею біля 37,45 га. В східному планувальному угрупованні пропонується на території, що потрапляє у зону 5 % затоплення організацію гідропарку орієнтовною площею 32,51 га без врахування дзеркала водних об'єктів.

Таким чином, проектними рішеннями формується комплекс відкритих просторів по осі захід – схід уздовж річки Уж, яка включає в себе рекреаційні зони уздовж вул. Загорської, в районі нової забудови "Сади", далі на схід – Боздоський парк з комплексом рекреаційних і спортивних споруд, потім сквери, парки і набережні як існуючі так і проектні, і далі на сході міста – "гідропарк".

Крім того, у північному, східному і південному планувальних угрупованнях міста пропонується дисперсне розташування парків та скверів загального користування.

Передбачено забезпечення територій зелених насаджень загального користування мережею закладів торгівлі та громадського харчування, влаштування ігрових павільйонів, атракціонів тощо. У відповідних місцях передбачаються автостоянки приватного та службового автомобільного автотранспорту. Транспортні та інші зв'язки з центром міста та іншими територіями здійснюються мережею існуючих та проектних вулиць та пішохідних шляхів.

У містобудівній документації "Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації "Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)" враховано пропозиції проекту "Схеми комплексного озеленення території міста Ужгорода" розробленого ДП "Український державний науково-дослідний інститут проектування міст "ДІПРОМІСТО" імені Ю.М. Білокопя" (м. Київ, 2016 р.).

Всього внесенням змін до генерального плану передбачається доведення загальної кількості територій зелених насаджень загального користування до 283,54 га.

Містобудівні обмеження забудови

Блакитні лінії (лінії обмеження висоти та силуету забудови) спрямовані на регулювання естетичних та історико-містобудівних якостей забудови проектом не визначалися, тому що Внесенням змін до генерального плану в місті Ужгороді пропонується розвиток сельбищної забудови згідно до п.6.1.3 ДБН Б.2.2-12:2019 – міста чисельністю понад 100 тис. осіб – висотність багатоквартирної житлової забудови встановлюється містобудівною документацією (у разі будівництва об'єкта на складному рельєфі висота визначається з врахуванням цокольного поверху) та з врахуванням науково-проектної документації – "Історико-архітектурний опорний план м. Ужгорода Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів", а саме:

- в зонах охорони пам'ятки створюються сприятливі умови для огляду пам'ятки та її оточення, які не заважають візуальному сприйняттю об'єкту, не порушують його оточення;
- в зоні регулювання забудови I-ї категорії заборонено будівництво будинків, які порушують структуру та характер історично сформованого середовища забудови та перевищують її висотність; не допускається закривати пам'ятку новобудовами та насадженнями, не допускати зведення нових будинків та споруд, які негативно вплинуть на композиційну значимість пам'яток;
- в зоні регулювання забудови II-ї категорії допускаються висота та масштаб існуючої забудови; будівництво регулюється в залежності від природніх умов та регламентуються висотністю до п'яти поверхів

Блакитна лінія складається історично і, по можливості, зберігається в процесі реконструкції охоронних територій міста.

Блакитні лінії зазначаються при розробленні детальних планів територій, при виконанні розгорток фасадів вулиць, кварталів.

Структура та висотність забудови вирішується на основі історико-містобудівного обґрунтування в кожному окремому випадку.

Зелені лінії обмеження розміщення об'єктів у межах озелених територій загального користування будуть визначатися на наступних стадіях проектування (детальні плани територій) після встановлення меж парків та зелених зон загального користування і віднесення цих ділянок до рекреаційних земель рішенням Ужгородської міської ради.

Проектом надані пропозиції по визначенню зелених насаджень загального користування (парків, скверів, лугопарків, зелених зон), як існуючих, так і проектних.

Жовті лінії – лінії обмеження зон можливих завалів житлових громадських, промислових та інших будівель і споруд, розміщених уздовж магістральних вулиць сталого функціонування, по яких проводиться евакуація населення категорованого міста в особливий період та підтримується транспортне забезпечення виконання рятувальних і невідкладних аварійно-відновлювальних робіт. Ужгород відноситься до категорованого населеного пункту. Жовті лінії відображаються на схемі «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) на особливий період».

Для визначення параметрів "червоних ліній" необхідно розробити (відкоригувати відповідно до прийнятих рішень проекту "Внесення змін до генерального плану м. Ужгород.) "План червоних ліній" у масштабі 1:2000.

У зв'язку з вищезазначеним "Схема містобудівних обмежень забудови", на якій показані блакитні, зелені та жовті лінії забудови не розроблялася.

9. ПРОЕКТНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЇ

Відповідно до Завдання розроблення даним проектом не передбачається збільшення території міста, а передбачається більш ефективне використання територій в існуючій межі.

Так як на даний час проект встановлення межі відсутній, баланс існуючого використання території міста складений за цифровою картою.

Згідно рішень даного проекту, передбачається наступна трансформація територій в існуючій межі:

- нова багатоквартирна забудова 116,22 га: 53,64 вільні від забудови території та 62,58 га – зміна цільового призначення (4,63 га садибної забудови, 12,09 га громадської забудови, 9,08 га територій спецпризначення, 11,57 га територій транспорту, 25,21 га територій промисловості) ,
- нова садибна забудова 4,47: зміна цільового призначення (1,32 га територій промисловості, 3,15 га територій транспорту);
- нова громадська забудова 65,35 га: 48,83 га на вільних від забудови територіях та 16,7 га зміна цільового призначення (2,31 га садибної забудови, 1,02 га багатоквартирної забудови, 1,93 га територій спецпризначення, 6,32 га територій транспорту, 4,94 га територій промисловості),
- нові території транспорту 12,17 га: 5,85 га на вільних від забудови територіях та 7,16 га зміна цільового призначенням (6,32 га територій спецпризначення);
- нові території промисловості 11,75 га (за рахунок відкритих земель без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом);
- будівництво нових вулиць на площі близько 20,0 га;
- нові зелені насадження на площі 274,64 га (за рахунок відкритих земель без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом): 184,98 га зелених насаджень загального користування (із них 133,4 га нові зелені насадження загального користування, 45,18 га – проектний лугопарк, 6,4 га – меморіальний парк (намісці закритого кладовища) та 89,66 га зелених насаджень спецпризначення.

Таблиця 52. Орієнтовне існуюче та проектне на розрахунковий строк використання земель м. Ужгород, у га

Категорії земель	Існуючий стан	Трансформація		Розрахунковий строк
		нові (+)	вибуття (-)	
1. Забудовані землі:	2896,84			3036,91
багатоквартирна забудова	283,97	116,22	-1,02	399,17
одноквартирна забудова	1177,79	4,47	-6,94	1175,32
громадська забудова	345,83	65,35	-12,09	399,09
спецтериторії	93,49	0	-17,33	76,16
землі промисловості	213,82	11,75	-31,47	194,1
землі транспорту та зв'язку	262,06	12,17	-21,04	253,19
вулиці	519,88	20,00	0	539,88
2. Незабудовані землі:	898,36			758,29
кладовища	20,51	0	-6,4	14,11
зелені насадження	98,56	274,64		373,2
з них				
загального користування	98,56	184,98	0	283,54
інші		89,66	0	89,66
ліси	104,74	0	0	104,74
прикордонна смуга	141,74	0	0	141,74
відкриті землі (без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом)	427,81	0	-427,81	0
водні поверхні (акваторії)	105,00	19,5	0	124,5
УСЬОГО	3795,2	524,1	-524,1	3795,2

10. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА

Автомобільні дороги

Відповідно до Концепції створення і функціонування національної мережі транспортних коридорів в Україні, міжнародна автомобільна дорога М-06 Київ – Чоп є ділянкою автомобільного транспортного коридору, що реконструюється Критський №5 напрямку Косини – Чоп – Стрий – Львів – Рівне – Сарни – Мінськ. На перспективу передбачена реконструкція зазначеної автомобільної дороги за параметрами 1А технічної категорії. Перетин автомобільного коридору з іншими автомобільними дорогами та залізничними лініями передбачений в різних рівнях.

Крім того, проект передбачає:

- будівництво південно-західної ділянки об'їзної дороги м. Ужгорода, яка пройде від існуючої автомобільної дороги М-06 Київ – Чоп через с. Розівку та с. Сторожниця до проектного пункту пропуску «Сторожниця». Зазначена ділянка об'їзної дороги передбачена за параметрами 1 технічної категорії;
- будівництво територіальної автомобільної дороги від Ужгорода до перспективного місцевого пункту пропуску «Сторожниця», за параметрами III технічної категорії;
- враховуючи наявність шляхопроводу на автодорозі М-08 в районі Горян, проектом передбачено влаштування транспортної розв'язки в різних рівнях з метою впорядкування виїзду на автодорогу М-08 з мікрорайону оптового ринку по вул. Олександра Блистіва;
- реконструкція під I технічну категорію міжнародну автомобільну дорогу державного значення М-06 Київ – Чоп на підходах до міста;
- реконструкція під II технічну категорію національну автомобільну дорогу державного значення Н-13 Львів – Самбір – Ужгород;
- реконструкція районних автомобільних доріг місцевого значення з підвищенням до IV технічної категорії;
- будівництво пунктів автосервісу та автостоянок для відстою вантажного транспорту на в'їздах до міста з боку Мукачеве, Львова та Чопа.

Автомобільний транспорт

З метою зменшення навантаження на магістральну мережу міста та розвантаження АС-1 та АС-2 від приміських маршрутів, проект передбачає будівництво приміської автостанції IV класу з Мукачівського напрямку в районі з'єднання перспективної ділянки вулиці Олександра Блистіва з існуючою об'їзною дорогою поруч з територією оптового ринку. Також організацію автобусного маршруту для з'єднання нової автостанції з центром міста, залізничним вокзалом та існуючими автостанціями.

Проведення реконструкції та капітального ремонту існуючої автостанції АС-1 до належного технічного стану з впровадженням сучасного інформаційного забезпечення; подальша оптимізація мережі автобусних маршрутів у всіх видах сполучення; модернізація та придбання нового рухомого складу великої та середньої місткості. АС-1 на перспективу передбачено використовувати для міжнародних, міжміських та транзитних автобусних маршрутів. Розташування автостанції поруч з залізничним вокзалом створюватиме потужних пересадочний вузол та відкриє нові європейські напрямки

В реконструкції автостанції №2, яка знаходиться на вул. Фединця, необхідності не має. Це обумовлено тим, що основний пасажиропотік буде приймати АС-1 та нова автостанція, а також тим, що дана автостанція знаходиться в центральній частині міста і не має можливості розширити свою площу. Автостанція потребує лише капітального ремонту.

Залізничний транспорт

Відповідно програми «Проектування та виконання робіт з відновлення залізничної колії європейського зразка шириною 1435 мм від станції Чоп до станції Ужгород з доведенням до перону залізничного вокзалу Ужгород» на 2022-2023 передбачено було відновлення залізничної колії 1435 мм. В зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації дані роботи не виконувались.

На перспективу передбачено відновлення євроколії на ділянці 20 км між Чопом та Ужгородом відкриває можливості для запуску прямих далеких поїздів із Ужгорода до Будапешта, Братислави, Відня, Праги, Дрездена та Белграда, а також регіональних поїздів до Кошиці та Захоні. Зазначений захід дозволить створити в Ужгороді хаб, в якому пасажирів зможуть пересідати з поїздів широкої колії, на поїзди європейської колії.

Крім того, влаштування євро колії дозволить місцевим підприємствам завантажувати свою продукцію безпосередньо до європейських вагонів та відправляти їх без додаткового навантаження своїм споживачам у країнах ЄС.

На залізничному вокзалі «Ужгород» Також передбачено влаштувати митний контроль, щоб доїжджати в пункти призначення, не витрачаючи часу на це на кордонах.

Крім того, Європейська Комісія та Європейський інвестиційний банк опублікували дослідження, в якому запропоноване розгортання європейської колії на залізничних шляхах до Львова та Кишинєва. Це стане першим кроком до покращення сполучення між Польщею та Україною, а також між Румунією та Молдовою. Дослідження “Стратегія ЄС інтеграції залізничних систем України та Молдови” було виконано технічною консультативною службою ЄІБ JASPERS, в рамках плану дій «Шляхів солідарності Україна – ЄС».

Відповідно до цього передбачено на україно-словацько-угорський кордоні розбудови української магістральної мережі залізниць стандарту 1435 мм: Чоп – Ужгород – Самбір – Львів.

В Ужгороді, з метою покращення умов безпеки руху через залізницю, рішенням проекту внесення змін до генерального плану передбачається будівництво 3-х шляхопроводів в створі вулиць Мукачівська, Романа Шухевича та Болгарська.

Пункти пропуску

На першу чергу проект передбачає відповідно до проекту «Модернізація та реконструкція пунктів пропуску на словацько-українському кордоні», що фінансується з фондів ЄС в рамках Програми прикордонного співробітництва «Європейський інструмент сусідства та партнерства» передбачено розбудова інфраструктури міжнародного пасажирського, вантажного для автомобільного сполучення пункту пропуску «Ужгород - Вишне Немецьке», що передбачає реконструкцію існуючих митних споруд на пасажирському напрямку, розширення стику доріг пункту пропуску «Ужгород - Вишне Немецьке».

Також, на перспективу передбачено облаштування залізничного міжнародного пункту контролю з відповідною інфраструктурою.

Крім того, для ефективного транскордонного співробітництва і забезпечення розвитку євро регіону, а також Схеми планування території Закарпатської області по пунктах пропуску в межах зони впливу міста передбачено:

- облаштування під'їзних шляхів до пункту пропуску;
- будівництво комплексів автосервісу (АЗС, СТО, автостоянок для зберігання приватного та відомчого транспорту, автостоянок для зберігання вантажного транспорту);
- створення сервісної інфраструктури: готелів, мотелів, закладів харчування, торгівлі, медичних закладів, філії банків, туристичних агенцій;
- створення приміщень: санітарних, для поглибленої перевірки документів, тимчасового утримання затриманих осіб, прикордонних нарядів;
- створення оглядових ям та навісів над смугами руху та місцями огляду транспортних засобів, освітлення під'їзних шляхів до пункту пропуску.

Відповідно «Схеми планування території Закарпатської області» в зоні впливу м. Ужгород проектом передбачається будівництво та облаштування місцевого автомобільного пункту пропуску «Сторожниця» з будівництвом супутньої інфраструктури та під'їзду до нього.

Авіаційний транспорт

Згідно з рішеннями «Схеми планування території Закарпатської області» основним аеропортом області мав стати аеропорт «Закарпаття» у м. Мукачево, будівництво якого передбачено відповідно програми Президента України Володимира Зеленського «Велике будівництво».

На перспективу аеропорт «Ужгород» передбачено використовувати розвивати в існуючих межах для малої авіації, а також для екстрених служб області. Відповідно до Державної цільової програми «Розвитку аеропортів України на період до 2023 року» заплановано:

- відновлення та реконструкція асфальтобетонного покриття аеродрому (злітно-посадкової смуги, руліжних доріжок та перону);
- будівництво авіаційно-рятувальної станції.

Крім того, на більш віддалену перспективу проектом передбачено:

- облаштувати нову привокзальну площу з автомобільними стоянками, які будуть знаходитись в центральній частині цієї зони з забезпеченням безперешкодного доступу до будівлі терміналу. З огляду на прогнозований пасажиропотік передбачено влаштувати автостоянку на 100 машино-місць;
- реконструкція існуючого готелю зі збільшенням кількості ліжко-місць;
- відкриття регулярних рейсів у напрямках до міст України і міст зарубіжних держав;
- створення належних умов для прийому пасажирів повітряних рейсів;
- впровадження вантажних перевезень шляхом будівництва транспортно-логістичного комплексу для переробки вантажів з різних видів транспорту.

Водний транспорт

На віддалену перспективу можлива організувати туристичні водні маршрути по р. Уж від Підзамкового парку до Боздоського парку, використовуючи для цього маломірні човни.

Магістральна вулична мережа

Розвиток магістральної мережі міста передбачає подальше вдосконалення та формування радіально-кільцевої структури, що дозволить вивести транзитний рух за межі забудови, розвантажити магістралі центральної частини Ужгорода. Магістральна вулична мережа і на далі буде складатися з магістральних вулиць загальноміського та районного значення.

Розвиток вуличної мережі міста передбачено з урахуванням пропозицій Плану сталої міської мобільності.

Проектом внесення змін до генерального плану по вуличній мережі передбачено:

Загальноміського значення регульованого руху.

1. Для зв'язку міста з запроєктованою південно-західної об'їзною дорогою проектом передбачено будівництво магістральної вулиці загальноміського значення Проектної №1, яка пройде від західної межі міста вздовж каналу (з обох сторін) з виходом на вул. Єньківська. Протяжність вулиці становитиме 2.6 км, ширина проїзної частини 2х6.0 м.

2. Для зменшення навантаження на центральну частину міста від транзитного транспорту, що рухається на пункт пропуску, передбачено організацію «малої» об'їзної, для цього необхідно виконати наступні заходи:

- на першу чергу передбачено будівництво вулиці Проектна №2, як ділянки західної об'їзної дороги. Запроектована ділянка вулиці пройде від існуючої вулиці Єньківська вздовж державного кордону з виходом на вул. Собранецьку (в районі примикання до існуючої об'їзної дороги). В місці проходження ділянки об'їзної дороги в районі Ужгородського аеропорту на першу чергу передбачене світлофорне регулювання та шлагбаум для неможливості проїзду транспорту при зльоті та посадці літаків, а на віддалену перспективу – проходження вулиці у тунелі. Протяжність магістральної вулиці становитиме 3,7 км, ширина проїзної частини 12,0 м;
- будівництво вулиці Проектна №3 від вул. Болгарська до вул. Тиводара Легоцького з будівництвом естакади над залізничною лінією. Протяжність проектної магістральної вулиці становитиме 2,0 км, ширина проїзної частини 12,0 м;
- реконструкція вулиць Тиводара Легоцького, Єньківська, Олександра Блистіва та частини вулиць Болгарська з розширенням проїзної частини до 12,0 м;

Реалізація зазначених заходів дозволить створити напівкільце, яке буде виконувати функції об'їзної (до будівництва північно-західної об'їзної дороги), зменшуючи тим самим навантаження на центральну частину міста від легкового транспорту, що рухається до/з пункту пропуску.

3. Подовження вул. Романа Шухевича до вул. Павла Чубинського з будівництвом естакади над залізничною лінією. Протяжність становить 0,4 км, ширина проїзної частини – 12,0 м. Зазначений захід дозволить додатково з'єднати частини міста розділені залізницею, а також зменшити навантаження на центральну частину міста.

4. Подовження вул. Олександра Блистіва до існуючої об'їзної дороги. В місці перетину передбачена транспортна розв'язка в різних рівнях використовуючи існуючий шляхопровід (під'їзна залізнична лінія ліквідована) в створі об'їзної дороги. Протяжність становитиме 0,4 км, ширина проїзної частини 9,0 м. Зазначена ділянка передбачена для додаткового зв'язку міста з мікрорайоном «Горяни» та оптовим ринком.

5. З'єднання 2-х ділянок вул. Гвардійської протяжністю 0.4 км з влаштуванням проїзної частини 12.0 м.

6. Реконструкція магістральних вулиць загальноміського значення з розширенням проїзної частини:

- з розширенням проїзної частини до 12,0 м: Гвардійська (протяжність реконструкції 2,1 км), Капушанська (2,7 км), Романа Шухевича (1,0 км), Єньківська (1,7 км), Собранецька (2,5 км), Легоцького (1,0 км), Митна (0,5 км), Карпатської України (5,0 км), Об'їзна дорога в межах міста (12,7 км), Грушевського (від вул. Заньковецької до вул. Капушанська) (0,4 км);
- з розширенням проїзної частини до 9,0 м: Сергія Мартина (1,1 км), Романа Шухевича (ділянка) (0,6 км), Болгарська (ділянка) (0,4 км), Шумна (1,2 км).

Загальна протяжність реконструкції магістральних вулиць загальноміського значення становитиме 32,9 км.

Всього на розрахунковий строк протяжність магістральних вулиць загальноміського значення складе 49,6 км, з яких проектних – 8,1 км. Щільність мережі магістральних вулиць загальноміського значення становить 1,4 км/км².

Районного значення:

- будівництво вулиці Проектної №4, яку передбачено побудувати за рахунок демонтажу під'їзної залізничної колії для додаткового зв'язку вулиць Карпатської України та Будителів. Протяжність вулиці становитиме 0,4 км, ширина проїзної частини 12,0 м;
- будівництво вулиці Проектної №5 для обслуговування кварталу садибної житлової забудови в північно-західній частині міста (район вулиці аеропорту). Протяжність вулиці становитиме 2,2 км, ширина проїзної частини 6,0 м;
- на більш віддалену перспективу проектом передбачено подовження вулиці І.Франка до вул. Собранецької (перехрестя з вул. Грибоєдова) з будівництвом тунелю під Ужгородським аеропортом. Зазначений захід дозволить зменшити навантаження на вул. Собранецька шляхом прямого сполучення з автомобільним транспортним мостом Масарика. Протяжність проектної ділянки вулиці становитиме 0,6 км, ширина проїзної частини – 12,0 м.
- реконструкція та капітальний ремонт магістральних вулиць районного значення: Загорська, Гранітна, 8 Березня, Можайського, Стрільнична, Університетська, Бродлаковича, Тельмана, Кошицька, Осипенка, Гулака-Артемовського, Богомольця, Радищева, Сурикова, Нікітіна, Верховинна, Короленка, Янтарна, Цегольнянська, Великокам'яна, Шахтарів, Заньковецької, Достоевського, Дендеші, Урожайна.

Загальна протяжність реконструкції та капітального ремонту магістральних вулиць районного значення на перспективу становить 25,0 км.

Всього на розрахунковий строк протяжність магістральних вулиць районного значення складе 71,7 км, з яких проектних – 3,3. Щільність мережі магістральних вулиць загальноміського значення становить 1,8 км/км².

Крім того, по магістральній мережі міста передбачено:

- будівництво розв'язок кільцевого типу в одному рівні на перехрестях вулиць: Гвардійська – Єньківська, Єньківська – Проектна №1, Легоцького – 8-го Березня, 8-го Березня – М. Грушевського, М. Грушевського – М. Заньковецької, Минайська – В. Дрогомирницького, просп. Свободи – Станційна, просп. Свободи – В. Комендаря, просп. Свободи – Минайська – Швабська, Будителів – Академіка Шпеніка, О. Фединця - Корятовича;
- реконструкція існуючих світлофорних об'єктів з впровадженням сучасних світлодіодних технологій;
- влаштування додаткової смуги для руху транспортних засобів по вул. Академіка Шпеніка на під'їзді до перехрестя вул. Карпатської України – Руська.

Також під час будівництва та реконструкції вулиць обов'язково повинні враховуватись потреби у виконанні робіт з пониження бортового каменю на вулицях, дорогах (краях проїзної частини, укріпленої смуги узбіччя) в місцях перетину пішохідних шляхів (тротуарів), в місцях для проїзду автотранспортних засобів, установа бортового каменю на зупинках на рівні підлоги транспортних засобів загального користування, облаштування пішохідних переходів з урахуванням користування ними особами з особливими потребами, які пересуваються на колісних кріслах, та встановлення звукових сигналів на світлофорах.

Всього на кінець розрахункового строку протяжність магістральних вулиць складає 121,3 км, щільність мережі магістральних вулиць складає 3,0 км/км², що вище ніж нормативні вимоги.

Штучні споруди, мости та транспортні розв'язки

З метою покращення умов безпеки руху, підвищення пропускнуої спроможності вуличної мережі передбачається влаштування ряду штучних інженерних споруд. Ці споруди пропонується влаштувати через річку Ужгород, залізницю, в містах перетину основних магістральних вулиць в місті.

1. Будівництво шляхопроводів (естакад) на перетині магістральних вулиць з залізничною лінією:

- в створі вулиці Карпатської України - Мукачівська передбачено влаштувати естакаду через залізничну лінію ліквідувавши при цьому регульований залізничний переїзд. В зв'язку з тим, що зазначені вулиці проходять в умовах щільної житлової забудови, естакаду передбачено зробити 2-х смуговою (по одній смузі в кожному напрямку). Це дасть можливість вирішити питання проїзду залізничної лінії в двох рівнях, а також уникнути знесення житлових будинків.
- будівництво естакади через залізничну лінію в створі вулиць Романа Шухевича – Павла Чубинського, це дозволить додатково з'єднати частини міста розділені залізницею, а також зменшити навантаження на центральну частину міста;
- будівництво естакади через залізничну лінію в створі вулиць Болгарська – Проектна №3. Зазначена естакада входить в комплекс заходів по будівництву «малої» об'їзної дороги міста;

2. Реконструкція (розширення) транспортного мосту ім. Масарика через р. Уж в створі просп. Свободи від існуючої кільцевої розв'язки пл. Богдана Хмельницького до кільцевої розв'язки пл. Захисників України без влаштування дублера. Зазначених захід передбачає реконструкцію частини вулиці Закарпатської та її подовженням до мостового переходу шляхом влаштування підпірної стінки зі збереженням існуючого скверу в правобережній частині міста.

3. Будівництво транспортних розв'язок в різних рівнях на перетині вулиць: Тімірязєва – існуюча об'їзна дорога, Гранітна - існуюча об'їзна дорога та подовження вул. Олександра Блистіва з існуючою об'їзною дорогою.

4. Влаштування кільцевого руху на перетині вулиць Дворжака та Палія;

5. Реконструкція та капітальний ремонт мостів: в створі вулиці Академіка Шпеніка, пішохідного мосту між пл. Шандора Петефі та набережною Незалежності, в створі просп. Свободи (пл. Б. Хмельницького), в створі вулиці Оноківська.

6. Реконструкція та капітальний ремонт існуючих шляхопроводів в створі вулиць Руська та Будителів.

Організація одностороннього руху.

Мережу односторонніх вулиць передбачено залишити по існуючій схемі додавши односторонній рух по вулицям Крилова, Братів Брацайків, Юрія Гойди та частині вулиці Ференці Ракоці. Також передбачено частину вулиці Закарпатської (на підході до автомобільного мосту Масарика) також зробити односторонньою.

Крім того, на перспективу рекомендовано розглянути можливість організації мережі одностороннього руху на наступних ділянках вулиць:

1. Від автомобільного мосту Т.Г. Масарика - пл. Дружби народів - вул. Довженка - бульв. Фединця - вул. Другетів - канал - вул. Доманинська - об'їзна;

У зворотному напрямку від об'їзної - вул. Тимирязєва - вул. Берчені - Собранецька - вул. Митна - пл. Дружби народів – автомобільний міст Т.Г. Масарика;

2. Від вул. Собранецька - вул. Закарпатська - вул. Гвардійська - вул. Єньковська - Боздоський міст;

У зворотному напрямку: Боздоський міст - вул. Загорська - вул. Собранецька;

3. Від вул. Берчені - вул. Другетів (вул. Сільвая) - вул. Шумна – Радванський автомобільний міст по вул. Анкудінова - Шпеніка;

Зворотний напрямок: Від Радванського автомобільного мосту по вул. Анкудінова-Шпеніка - вул. Підградська - вул. Добрянського - вул. Кармелюка - вул. Другетів;

4. Від проспекту Свободи - вул. Капушанська - вул. Легоцького (вул. Грушевського).

5. Для зменшення навантаження транспорту на вул. Загорській в напрямку через Боздошський транспортний міст в спальні райони з виїздом на вул. 8-го Березня, передбачено розглянути можливість після Боздоського мосту відкрити односторонній рух в праву сторону через вулиці Приладобудівників та Юрія Бобяка в напрямку південної межі міста Ужгород і Сторожниці біля електростанції Ужгород-2 з виїздом на вул. Юрія Біровчака та вул. Набережна в с. Сторожниця з виїздом на вул. Капушанська в с. Сторожниця. Звідси через землі Холмківської ОТГ з вул. Перемоги на вул. Минайську з виїздом на вул. Богдана Хмельницького (продовження вул. 8-го Березня) на південь за межі міста на вул. Богдана Хмельницького поворот біля Ядзакі по вул. Ференца Семана через пл. Енді Варгола з виїздом у сторону Чопа вул. Патруса Карпатського.

Зазначений захід на половину зменшив навантаження легкового транспорту на кругові розв'язки на перетині вул Капушанська і вул. Тиводара Легоцького та вул. Тиводара Легоцького з вул. 8 Березня в м. Ужгород.

Доцільність влаштування зазначених односторонніх вулиць пропонується вирішувати на подальших стадіях проектування при розробленні відповідними спеціалістами «Схеми організації руху транспорту» та з обов'язковим врахуванням громадської думки.

Пішохідні вулиці.

У подальшому проектом передбачено збереження існуючих магістральних вулиць на яких має бути дозволений лише для обслуговуючого транспорту.

У центральній частині проектом передбачено організацію пішохідного руху по пл.. Корятовича з можливістю проїзду тільки громадського транспорту.

Велосипедна інфраструктура міста.

На перспективу передбачено влаштувати велосипедні маршрути основні з яких пройдуть по вулиці Собранецька: від вул. Доманинської, вул. Другетів до прикордонного пункту пропуску «Вишне Німецьке». В південно-західній частині міста це напрямок вулиці Капушанська – с. Малі Селменці. В південній: вул. Швабська – вул. Минайська – с. Розівка. В південно-східній частині міста: вулиця Карпатської України, яка поєднує центр міста та промисловий район, в східній частині міста – напрямок вулиці Іштвана Дендеші, що веде в район "Радванка", а також напрямок вул. Міклоша Берчені – вул. Климента Тимірязєва, і далі до "Шахти".

Проектом передбачено створення мережі транспортно-пересадкових вузлів з громадського транспорту на велосипед, а також передбачені заходи щодо організації велопарковок та пунктів прокату велосипедів.

Визначення ширини велосипедних доріжок (велосмуг) та кількість смуг руху передбачено на подальших стадіях проектування

Міський пасажирський транспорт

Передбачений розвиток магістральної вуличної мережі і підвищення її пропускної спроможності сприятиме покращенню роботи міського пасажирського транспорту. Розвиток міського пасажирського транспорту міста передбачено з урахуванням пропозицій Плану сталої міської мобільності.

Внутрішньоміський транспорт в місті Ужгород і на далі буде представлено лише автобусом.

Додатково до існуючих ліній автобусу на розрахунковий строк передбачається організація нових ліній призначених для обслуговування районів перспективної житлової забудови, віддалених районів міста та зв'язку їх з центральною частиною міста, залізничним вокзалом та автостанцією.

Нові лінії пройдуть по вулицям: нова ділянка вулиці Загорська, Осипенка, Гвардійська (ділянка вулиці), Великокам'яна, Стрільнична, Бродлаковича, Оноківська (ділянка вулиці), Духновича, Волошина, Дворжака, Романа Шухевича, Павла Чубинського, Єньківська, Можайського та східна ділянка існуючої об'їзної дороги.

Відповідно пропозицій Плану сталої міської мобільності на перспективу є пропозиція відновити деякі маршрути, змінивши їх конфігурацію:

- Маршрут №1 «Залізничний вокзал — вул. Стародоманинська» (через пл. Шандора Петефі, пл. Корятовича, вул. Другетів) – це новий пропонований маршрут, який об'єднає північно-східний район міста із залізничним вокзалом через центральну частину, що розкинулась на лівому та правому березі річки Уж.
- Маршрут №3 «вул. Єньківська — пл. Шандора Петефі» (через вул. Марії Заньковецької, вул. Капушанська) – це новий пропонований маршрут, який об'єднає західний район міста із центральною частиною Ужгорода. Автобуси в напрямку центру рухатимуться по вул. Марії Заньковецької, а повертатимуться назад по вул. Капушанській. Маршрут має потенційний напрямок для розвитку у бік вул. Гвардійської, але для цього потрібно здійснити реконструкцію цієї вулиці.
- Маршрут №5 «вул. Загорська — пл. Корятовичів» (через вул. Івана Франка, ТРЦ "Дастор") – ще один новий маршрут, який об'єднає західний район міста, приватний сектор по вул. Загорській із центром міста. Оскільки західна частина міста має значний потенціал до укрупнення території, пропонований маршрут має потенційний напрямок для розвитку у бік вул. Тютюнова або далі на захід по вул. Загорська.
- Маршрут №18 «"Епіцентр" — УжНУ» (через пл. Шандора Петефі, пл. Корятовича) необхідно продовжити по вул. Миколи Бобяка на Слов'янську набережну, щоб забезпечити доступ до Боздоського парку. Маршрут №20 «мкр-н "Доманинці" — Речовий ринок» (через пл. Корятовича) на під'їзді до залізничного переїзду змінює свій напрямок і рухається по коридору вул. Олега Кошового – вул. Ольги Кобилянської – вул. Антоніна Дворжака – вул. Андрія Палая та по повертається назад у свій маршрут.

Проектом по вдосконаленню мережі громадського транспорту для міста Ужгород передбачено влаштування виділених смуг руху для громадського транспорту на деяких ділянках вулиць міста. В центральній історичній частині міста – це площа Корятовича, де пропонується закриття проїзду для приватного транспорту із можливістю проїзду громадського транспорту. В південній частині міста влаштувати виділені смуги руху для громадського транспорту потрібно на:

- вул. Михайла Грушевського від вул. Марії Заньковецької до кільцевої розв'язки на вул. Минайській (виділена смуга руху по парній стороні вулиці);
- вул. Минайська від кільцевої розв'язки на вул. Михайла Грушевського до площі Кирила та Мефодія;
- просп.Свободи;
- вул. Льва Толстого;
- пл. Шандора Петефі;
- вул. Мукачівська;
- вул. Олександра Митрака;
- вул. Робоча від вул. Олександра Митрака до вул. Руська;

- вул. Руська від вул. Робоча до вул. Академіка Шпеніка.

Загальна довжина ліній руху автобусу на розрахунковий період становитиме – 73,3 км. Щільність транспортної мережі складає 1,9 км/км².

На розрахунковий період передбачений обсяг міських автобусних пасажирських перевезень забезпечать 160 одиниць рухомого складу середньої та великої місткості (при розрахунках враховувався маршрутний коефіцієнт). Прийнятий інтервал руху у годину «пік» – 7-12 хвилин.

Зберігання рухомого складу передбачається на території існуючих АТП.

Легковий транспорт

На розрахунковий строк у м. Ужгород загальний рівень автомобілізації буде складати 410 автомобілів на 1 тис. мешканців.

Таблиця 53. Розподіл автотранспорту в місті за структурою

Кількість транспортних засобів	Одиниць	Рівень автомобілізації, од./1 тис000 мешканців
Автомобілі всього, з них	49800	415
Легкові	41400	345
Вантажні	6000	50
Автобуси	1200	10
Мотоцикли	1200	10

Таблиця 54. Орієнтовні показники кількості легкового індивідуального транспорту за видами забудови

Вид забудови	Населення, тис. осіб		Кількість легкових індивідуальних автомобілів	
	існуюче	проектне	існуюче	проектне
Багатоквартирна	85,4	90,0	25278	30600
Одноквартирна	30,0	30,0	8880	10800
РАЗОМ	115,4	120	34158	41400

У подальшому приватний автотранспорт мешканців багатоквартирної житлової забудови передбачається повністю забезпечити місцями постійного зберігання, але для цього необхідно виконати окремий проект.

Легкові автомобілі власників, що мешкають в одноквартирній (садибній) забудові, зберігатимуться на території цих земельних ділянок.

Таблиця 55. Кількість місць для постійного зберігання індивідуальних автомобілів власників нової багатоквартирної забудови

Перелік площадок	Кількість населення	Кількість машино-місць	Територія
	тис. осіб	одиниць	га
1. На вільних територіях	12.100	4175	10.44
- вул. Університетська – вул. Кошицька (ДПТ)	0.520	179	0.45

Перелік площадок	Кількість населення	Кількість машино-місць	Територія
	тис. осіб	одиниць	га
- вул. Миколи Бобяка - вул. Загорська (ДПТ)	3.260	1125	2.81
- вул. 8 Березня – вул. Олександра Богомольця (ДПТ)	1.200	414	1.04
- вул. Бориса Тлехаса - вул. Тиводара Легоцького (ДПТ)	1.300	449	1.12
- вул. Мальовнича – УжНДУ (ДПТ)	0.520	179	0.45
- вул. Мальовнича (відвід)	0.760	262	0.66
- район ОС УВКГ (ДПТ)	0.220	76	0.19
- вул. Загорська (ДПТ)	0.340	117	0.29
- вул. Капушанська - вул. Миколи Бобяка - вул. Володимирська - вул. Михайла Драгоманова (ДПТ)	0.240	83	0.21
- вул. Капушанська - вул. Тиводара Тлехаса (ДПТ)	0.680	235	0.59
- Боздош (ДПТ)	1.020	352	0.88
- вул. Фріца Гленца (ДПТ)	0.420	145	0.36
- вул. Собранецька - вул. Франтішека Крупни (Ломоносова) (ДПТ)	0.060	21	0.05
- вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	0.340	117	0.29
- відвід	0.860	297	0.74
- вул. 8 Березня - вул. Минайська (ДПТ)	0.360	124	0.31
2. Зміна цільового призначення	14.740	5085	12.71
- вул. Кримська (Укрчастотнагляд) (ДПТ)	0.220	76	0.19
- вул. Капушанська - вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Возз'єднання - вул. Драгоманова (ДПТ)	0.300	104	0.26
- вул. Артилерійська - вул. Романа Шухевича - вул. Карпатської Русі (Гагаріна) (в/ч) (ДПТ)	1.920	662	1.66
- вул. Фріца Гленца (ДПТ)	0.340	117	0.29
- вул. Минайська - вул. Михайла Грушевського - вул. 8 Березня (ДПТ) 1	0.120	41	0.10
- мікрорайон Червениця (ділянка №1) (ДПТ)	0.420	145	0.36
- вул. Мукачівська - вул. Руська (ДПТ)	0.260	90	0.22
- вул. Швабська - вул. Юлії Жемайте - вул. Степана Добоша - вул. Капушанська - вул. Андрія Новака (ДПТ)	0.340	117	0.29
- вул. Фредеріка Шопена (ДПТ)	0.700	242	0.60

Перелік площадок	Кількість населення	Кількість машино-місць	Територія
	тис. осіб	одиниць	га
- вул. Електрозаводська - вул. Шумна - вул. Другетів - вул. Івана Айвазовського - вул. Івана Панькевича (ДПТ)	1.720	593	1.48
- вул. Ігоря Сікорського (Можайського) - вул. Минайська - вул. Павла Чубинського (Бородіна) - вул. Декабристів (ДПТ)	0.160	55	0.14
- вул. 8 Березня (ДПТ)	0.280	97	0.24
- завод «Модуль» (ДПТ)	2.720	938	2.35
- вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	0.040	14	0.03
- вул. Василя Гаджеги (Радищева) - вул. Володимирська (ДПТ)	0.240	83	0.21
- АТП	0.660	228	0.57
- вул. Марії Заньковецької - вул. Капушанська (кол. м'ясокомбінат) (ДПТ)	1.660	573	1.43
- вул. Електрозаводська (район готелю «Унгварський») (ДПТ)	1.020	352	0.88
- вул. Собранецька – вул. Капушанська (ДПТ)	0.140	48	0.12
- вул. Собранецька – вул. Володимира Лендєсла (замість громадської + відвід)	0.060	21	0.05
- ТСОУ по вул. Собранецька (ДПТ)	0.660	228	0.57
- вул. Василя Комендаря (ДПТ)	0.080	28	0.07
- вул. Райдужна (ДПТ)	0.300	104	0.26
- вул. Андрія Палая (замість ринку) (ДПТ)	0.380	131	0.33
3. Вибірково	1.580	545	1.36
РАЗОМ	28.420	9805	24.51

Постійне зберігання індивідуальних автомобілів власників нового багатоквартирного будівництва відбуватиметься за наступною схемою:

- площадки на яких розрахунком передбачено більше 100 машино-місць – у багатоповерхових підземних гаражах під прибудинковою територією та у цокольних поверхах житлових будинків;
- площадки на яких розрахунком передбачено менше 100 машино-місць – відкриті автостоянки та у цокольних поверхах житлових будинків;

Для нового багатоквартирного будівництва передбачено організація мережі гостьових стоянок загальною кількістю 980 машино-місць.

На ділянках гаражних кооперативів де проектом передбачена зміна цільового використання територій, для забезпечення місцями постійного зберігання власників зазначених гаражів, передбачено розміщення (на даних територіях) багатоповерхових підземно-наземних гаражів відповідної кількості 3900 машино-місць.

На подальших стадіях проектування необхідно розробити проект облаштування автостоянок для тимчасового зберігання легкових автомобілів, центральної частини міста.

Крім того, рішеннями Плану сталої міської мобільності на перспективу передбачено влаштування відокремлених спеціальних майданчиків для паркування транзитного великогабаритного транспорту, туристичних автобусів та перехоплювальні паркінги.

Враховуючи особливості вулично-дорожньої мережі міста, розташування основної частини промислових об'єктів на схід від залізниці в районі вул. Романа Шухевича, вул. Миколи Огарьова, вул. Сергія Мартина, вул. Коритнянська, а також наявність зовнішнього транзиту по вул. Стародоманинській, яка із східної сторони міста обходить Ужгород із півночі на південь, проектом передбачено розглянути можливість влаштування спеціальних майданчиків (хабів) для паркування транзитного великогабаритного транспорту. Такі майданчики передбачені для подальшого розвантаження товарів та вантажу.

Крім того проектом передбачено розташування такого виду хабу на території газової заправки в районі речового ринку «Краснодонців». Додатково, місто повинне посилити контроль за транзитним вантажним транспортом, що пересувається поза визначеними логістичними коридорами.

Щоденні логістичні переміщення повинні здійснювати згідно встановлених маршрутів у відведений час. Практика розвинутих, передових країн показує, що найоптимальніший час для здійснення роздрібної логістики – це ранкові години (від 5-ої до 7-ої години ранку) перед початком основного трафіку у місті.

Високий туристичний потенціал міста диктує необхідність влаштування спеціальних майданчиків для паркування туристичних автобусів. Враховуючи значні габарити таких автобусів, паркувальні місця повинні бути зручними для здійснення паркувальних маневрів, а розташування майданчиків – поблизу визначених історичних місць та у пішій доступності до центру. Із затверджених існуючих місць для паркування туристичних автобусів доцільно залишити тільки майданчик по вул. Івана Ольбрахта. Паркування по вул. Олександра Фединця через вузькі габарити та недостатню видимість є небезпечним. Парковка біля Ужгородського аеропорту знаходиться надто далеко від туристичних об'єктів міста, тому може слугувати як додатковий майданчик для відстою автобусів.

Проектом передбачено декілька додаткових локацій для влаштування паркувальних місць та майданчиків для туристичних автобусів:

- майданчик на Площі Шандора Петефі (біля колишнього Будинку побуту);
- майданчик на Київській набережні (біля скейт-парку);
- паркувальні місця по вул. Івана Ольбрахта (при виїзді на вул. Шумна);
- майданчик перед стадіоном «Авангард» (для відстою туристичних автобусів);
- майданчик біля Ужгородського аеропорту (резервний, при необхідності для додаткового відстою туристичних автобусів).

Що стосується перехоплювальних паркінгів, проектом передбачено на подальших стадіях проектування розглянути можливість їх розташування на околицях міста біля зупинок громадського транспорту створивши тим самим транспортно-пересадочні вузли. Ідея таких вузлів полягає в тому, що є можливість лишити свій автомобіль на стоянці, віддаленій від центру, і щоб дістатись до необхідної локації, потрібно скористатись громадським або велосипедним транспортом. Тим самим центр міста розвантажується від автомобілів і заторів стає менше.

Крім того, проектом передбачено створення транспортно-пересадочного вузла в районі залізничного вокзалу «Ужгород».

На розрахунковий строк, місту для обслуговування парку автотранспорту (легкових приватних та державних автомобілів, вантажних автомобілів, транзитного транспорту), необхідно:

- виходячи з кількості розрахункового парку автомобілів, транзитного автотранспорту, при середній нормі обслуговування – 600 автомобілів на 1 паливно-роздавальну колонку на добу, на перспективу необхідно додатково до існуючих ще 2 АЗС по 4 колонки;
- при середній нормі обслуговування – 300 автомобілів на 1 пост СТО, на перспективу необхідно додатково до існуючих ще 3 СТО в середньому по 7 пости на кожну.

Для технічного обслуговування очікуваного парку автомобілів на розрахунковий строк потрібно: 25 АЗС та 28 СТО.

11. ІНЖЕНЕРНА ПІДГОТОВКА ТА ЗАХИСТ ТЕРИТОРІЇ

1. ГІДРОТЕХНІЧНІ ЗАХОДИ

У межі міста визначені основні заходи з інженерної підготовки території: регулювання русла р. Уж, благоустрій існуючих водойм, протиповіневі заходи; захист територій від підтоплення; протиерозійні заходи; рекультивация порушених територій. Дані заходи вирішені на стадії схеми і не є документами для виконання робіт.

На даний час виготовлено паспорт лише одного водного об'єкту «Озеро загальною площею 1,24 га, розташованого по вул. Минайській в м. Ужгород, Закарпатської області». Заходами цільових програм передбачено виготовлення паспортів на всі водні об'єкти в межах міста. Основними проблемами та заходами щодо благоустрою водних об'єктів міста є упорядкування та їх очищення, у тому числі і на прилеглих до міста територіях.

У 2008 році ВАТ «Укрводпроект» (м. Київ) було розроблено Проект з зонами ризику використання земель при їх можливому затопленні внаслідок повеней і паводків та визначено розрахункові межі можливого затоплення при пропуску повені 1%, 5%, 10% забезпеченості (план ділянки у масштабі 1:10000), що і враховано при розробці даного розділу та схеми .

Регулювання русла р. Уж, благоустрій водойм, протиповіневі заходи

Ділянки садибної забудови, які частково знаходяться в заплаві р. Уж: (район «Сади»; район вул. Загорська; район об'їзної дороги (озеро); заплава річки (гідропарк); район вул. Єнківська; район вул. Собранецька) знаходяться в зоні затоплення повеневими водами 1% забезпеченості і потребують проведення заходів по протиповіневому захисту від затоплення.

Згідно з картами підтоплення і затоплення наданими Закарпатським БУВР переважна більшість земельних ділянок, наданих під садибну забудову житлового району «Західний» по вул. Загорська, а також інші ділянки в заплаві р. Уж, частково попадають в зону підтоплення паводковими водами.

З метою недопущення затоплення і підтоплення вже наданих земельних ділянок під садибну забудову населенню міста, а також перспективних територій в заплаві р. Уж, даним проектом визначено необхідність розробки проектів щодо розчистки та поглиблення руслової частини на окремих ділянках р. Уж та малих рік і струмків, що впадають в р. Уж. Крім того, одним із заходів щодо інженерної підготовки та захисту територій міста передбачається реконструкція існуючих -2,54 км, та будівництво нових ділянок захисних дамб – 1,9 км.

Також території заплави р. Уж пропонується використовувати для відпочинку, розміщення спортивних майданчиків, влаштування пляжів (трав'яних або піщаних) на окремих ділянках. Архітектурно-планувальними рішеннями намічені ділянки забудови в заплаві р. Уж передбачені за межами прибережної захисної смуги.

Для проведення заходів з інженерної підготовки та захисту території міста передбачається розчистка і поглиблення руслової частини р. Уж та малих річок і струмків, каналів, які впадають в р. Уж, на окремих ділянках; а також ліквідації заболоченостей (5,4 га) з подальшим використанням вийнятого ґрунту для підсипки території під забудову легкими спортивно-розважальними комплексами та влаштування пляжу.

У межі міста пропонується влаштувати дамби обвалування територій, які намічені під житлову забудову..

Для кварталів садибних ділянок у заплаві р. Уж, пропонується, крім влаштування водозахисних дамб обвалування, влаштувати задамбовий дренаж закритого типу з відведенням дренажних вод до дренажних насосних станцій з яких дренажні води, як умовно чисті, можуть скидатися в р. Уж. Забудову в заплаві на будь-яких ділянках виконувати без підвальних приміщень; всі капітальні будівлі і споруди можуть виконуватись на місцевій підсипці, щоб рівень ґрунтових вод був на глибині не менше 2,0 м від поверхні землі.

Згідно проекту «Схема протипаводкових заходів і благоустрою р. Уж в межах м. Ужгорода Закарпатської області» розробленого раніше «ВАТ «Укрводпроект», запропонований комплекс протипаводкових заходів та благоустрій р. Уж на ділянці від мосту до західної межі міста, що включає також і будівництво захисних дамб та розчистку в межах міста русла р. Уж.

Даним проектом розглянуті і враховані рішення проекту інституту «Укрводпроект», а також враховані пропозиції інших проектних організацій та планувальні рішення даного проекту, які погоджені з міською радою щодо ділянок забудови в межі міста.

Всі існуючі заболочені пониження в межі міста, які зарослі кущово-трав'янистою рослинністю, підлягають проведенню на них заходів по розчищенню та влаштуванню водовідведення дренажем відкритого або закритого типу; розчищенням існуючих та влаштуванням нових, при необхідності, каналів, канав.

Береги русла р. Уж підлягають укріпленню на окремих ділянках; необхідно продовжити будівництво правобережної водозахисної дамби до з'єднання її з існуючою в районі Боздошського мосту і далі до межі міста на південному заході. На цій же ділянці, протяжністю 1,8 км, намічене влаштування правобережної набережної, як продовження існуючої від вул. Івана Франко до Боздошського мосту.

Крім того, починаючи з 70-х років минулого століття і до даного періоду протиповіневим захистом міста Ужгорода займалися багато організацій - розробників проектів на окремі ділянки р. Уж - «Львівдіпроводгосп», Закарпатський ОКП, «Укрдіпрорічтранс», «Укрдіпроводгосп», Закарпатський облводгосп, згідно яких частково виконувалися заходи щодо розчистки русла р. Уж.

В останні роки частково виконується розчистка р. Уж на окремих невеликих ділянках від мосту до парку. Розчищаються ділянки ті, де в руслі річки з'являються острівні ділянки гальки та каменю і ґрунтових наносів, особливо після проходження повеней.

Як на лівому так і на правому березі біля Боздошського мосту даним проектом намічаються ділянки багатоквартирної забудови. Ділянки, які розташовані на правому березі попадають в зону затоплення і підтоплення. Для захисту від затоплення там вже є водозахисна дамба і намічається влаштування набережної.

Щодо захисту від підтоплення, то капітальну багатоквартирну забудову на даній ділянці необхідно виконувати з влаштуванням кільцевого дренажу під кожен будівлю і споруду, без влаштування підвальних приміщень, а підземні частини будівель і споруд виконувати з посиленою гідроізоляцією зовнішніх стін. Дренажні води збираються з території дренажними колекторами і відводяться в р. Уж.

Першочерговими регулярними заходами по регулюванню русла р. Уж є розчищення русла річки від моста об'їзної дороги до Боздоського моста – 5,0 км. На розрахунковий період передбачається розчищення русла р. Уж у межі міста загальною протяжністю 12,85 км.

Поперечний розріз проектного русла р. Уж прийнято аналогічно розмірам існуючого русла із закладенням відкосів 1:2, з врахуванням попуску витрат 1% забезпеченості. Водозахисні дамби влаштовуються з відмітками гребня дамби, вищими від відмітки затоплення 1% забезпеченості на 1,0 м вище, розміри і закладення відкосів аналогічно існуючим дамбам 1:1,5 та 1: 2,0.

По берегах річки, для створення зони відпочинку, даним проектом намічається влаштування ділянок пляжів з підсипкою території до відміток 112,1÷112,5 м. Планування пляжів(зон відпочинку) виконати з укосом в бік річки з ухилами 1:7÷1:10, з улаштуванням зелених трав'яних ділянок, або ж з відсипкою піску шаром 0,5 м, смугами довжиною 600 м і шириною – 30 ÷50 м.

Всі розрахунки по благоустрою р. Уж та гідротехнічних водопропускних споруд виконані орієнтовно, укрупнено. Більш детально будуть виконані на послідуєчих стадіях проектування.

На існуючих набережних, на окремих ділянках (згідно програми та плану заходів, які намічені управлінням надзвичайних ситуацій) намічається влаштування парапетів, облицьованих плиткою, та наростити по висоті набережну Студентську на 0,5 - 0,7 м, загальною протяжністю 1,61 км.

Правобережну дамбу пропонується реконструювати з підняттям її на 1,0÷1,5 м на ділянці протяжністю 1,64 км. Ці та інші заходи по захисту міста передбачаються міськими організаціями, їх перелік нижче наведено в таблиці 56.

Таблиця 56. Протиповіневі заходи на території м. Ужгорода (згідно «Програми захисту міста від повеней на р. Уж»)

Найменування об'єктів або ділянок	Характеристика сучасного стану	Рекомендовані заходи	
		перша черга	друга черга
Автодорожній міст на Держдорога - Оріховці	Стан мостів і конусів задовільний		Затоплюється правобережний під'їзд до моста. Виконати закріплювальні роботи.
Пішохідний висячий міст	Є загроза руйнування моста при проходженні паводку 1% ВП		Підняти будівництво прольоту на відповідну висоту
Ділянка ріки між двома а/д мостами протяжністю 4,6 км	На ділянці від ГК 201+70 до К 206+20 довжиною 450 м є загроза переливу через автодорогу при паводку 1% ВП і підтоплення житла		Необхідно підняти насип автодороги на потрібну висоту
Ділянка ріки між залізничним і автомобільним мостами, довжиною 2,0 км	При проходженні повеней періодично затоплюється правобережна і лівобережна міська територія. Наявна захисна дамба (лівобережна) в багатьох місцях пошкоджена, де створилась загроза переливу. Понижена правобережна і лівобережна територія підтоплюється при повенях.	Необхідно упорядкувати і нарощувати лівобережну захисну дамбу до розрахункових відміток. Підлягає відселенню житло, яке знаходиться між рікою і дамбою. Виконати розчистку заплави від підліску і чагарнику.	Будівництво нових захисних дамб на лівому і правому берегах. Пропонується спрямлення русла ріки з метою збільшення швидкості течії при повенях і збільшення пропускної можливості в межі міста. Понижена правобережна і частина лівобережної території підлягає підсипці проти підтоплення по мірі її освоєння.
Ділянка ріки між залізничним і автомобільним мостами, довжиною 0,9 км	При проходженні повеней періодично затоплюється паркова територія на правому і лівому берегах між насипом діючої і раніше діючої залізницею	Здійснити необхідний ремонт земельного полотна раніше діючої з/д, оскільки цей насип захищає від затоплення прилеглу, щільно забудовану територію міста.	Здійснити локальний захист спортивного комплексу з басейном не ліквідуючи дитячу залізницю. Не допустити буд-во приміщень і споруд на затоплюваній території парку. Здійснити розчищення від підліску і чагарнику
Автодорожній міський міст	Стан мостів і конусів задовільні. Забезпечується пропуск розрахункових витрат води 1% ВП		Рекомендується обладнання пішохідних прольотів на набережних.

Найменування об'єктів або ділянок	Характеристика сучасного стану	Рекомендовані заходи	
		перша черга	друга черга
Ділянка ріки між автодорожніми і пішохідними мостами, довжиною 0,89 км.	При проходженні повеней періодично затоплюється права понижена частина заплави, включаючи дитячу з/д. На лівому березі відмітки РГВ 1% ВП майже співпадає з відмітками бровки Православної набережній не перевищуючи їх.	Необхідна повна розчистка русла від заростів, островів і побочнів, а на заплаві від підліску і чагарнику.	Рекомендується обладнання водозахисного парапету, на лівобережній наб. На правому березі необхідний захист Ботанічного саду і садиб, без збитків для дитячої з/д.
Пішохідний металевий міст на пл. Театральній	Міст розташовано в самому вузькому місці русла ріки в межі міста. Пропуск розрахункових витрат води при 1% ВП забезпечується при значному підпорі і розмивах дна. Є загроза руйнування моста при повенях	Необхідна повна реконструкція моста.	
Ділянка ріки між автодорожнім і пішохідним мостами, довжиною 0,91 км.	На правобережній наб. Незалежності розрахунковий рівень води 1% ВП в багатьох місцях перевищує відмітку бровки набережної, створюючи загрозу переливу. На лівобережній Київській набережній, підвищення відміток бровки над РГВ 1% ВП не відповідає вимогам норм.	Необхідно обладнання водозахисного парапету на наб. Незалежності. Конструкція парапету не повинна бути причиною загибелі липової алеї.	Рекомендується обладнання водозахисного парапету на Київській набережній. Необхідна подальша розчистка русла ріки від островів, побочнів і заростів.
Ділянка ріки між автодорожнім і пішохідним парковими мостами, довжиною 1,61 км.	При походженні повені 17.11.1992 був перелив через правобережну Студентську наб. і затоплення прилеглих жилих кварталів. Був перелив через лівобережну дамбу в парку і перемичку; частина витрат пройшла по староріччі через парк. Підвищення бровки лівобережної Слов'янської набережній над РГВ 1% ВП відповідає вимогам норм. Мало місце підтоплення прилеглої до правобережної набережній дамби території (в основному стадіону).	Завершити нарощування Студентської наб. прийнявши підвищення бровки над РГВ 1% ВП не менше 0,5 м. Виконати обладнання розвантажувального каналу через Боздоський парк до проектного профілю. Закінчити розчистку русла від островів, побочнів і заростів. Передбачити захист території від підтоплення.	Періодично виконувати розчистку русла від островів, побочнів і заростей, особливо підлісків та чагарників.

Найменування об'єктів або ділянок	Характеристика сучасного стану	Рекомендовані заходи	
		перша черга	друга черга
Пішохідний висячий міст	Отвір моста не забезпечує пропуск розрахункової води 1% ВП. При проходженні повені 17.11.1992 міст був затоплений і зруйнований; у 1993 році відновлений в попередньому стані. При проходженні повені 05.11.1998 міст був знову затоплений і пошкоджений.	При умові обладнання розвантажувального каналу в Боздоському парку і пропуску по каналу до 50% розрахункової витрати 1% ВП, отвір мосту забезпечує пропуск решти об'єму розрахункових витрат, та після підняття мосту над РГВ 1% ВП,	Рекомендується: обладнання нового мосту по новій трасі і демонтаж наявного або підняття прохідної частини над розрахунковим рівнем 1% ВП.
Ділянка ріки між пішохідним висячим і автомобільним Боздоським мостами, протяжністю 1,64 км.	Від створу моста (ПК 111+80) і до ПК 97+00) зліва розташована понижена затоплювана частина Боздоського парку. Далі від ПК 97+00 лівий берег завищено і не затоплюється. При проходженні повені 17.11.1992 був перелив через правобережну дамбу від створу моста (ПК 111+80) до ПК 107+60 і затопленням території Зеленгоспу і КНС-4. Від ПК 107+60 до ПК 99+90 правобережна територія не затоплюється, укіс берега регульований і закріплений. Від ПК 99+90 і на протязі 10,7 км вниз за течією наявна водозахисна дамба буде затоплена при повені 1% ВП. Проходить підтоплення за дамбової заплавної території.	Рекомендується: здійснити нарощування і реконструкцію правобережної дамби. Необхідно виконати зрізку лівого берега у моста. Рекомендується провести розчищення затоплюваної території парку від зайвого підліску і чагарнику. Виконати розчистку русла від островів, побочнів і заростів. Передбачити захист від підтоплення території Зеленгоспу і КНС-4.	Періодично виконувати розчистку русла від островів, побочнів і заростей, а також затоплюваної частини парку від зайвого підліску і чагарнику.
Надводний перехід каналізаційного колектора через р. Уж.	Трубопровідний міст періодично затоплюється при проходженні паводків. При повені 17.11.1992 були зірвані з опор сталеві труби діаметром 900 мм і 500 мм	Рекомендується підняти трубопровід на належну висоту.	

Найменування об'єктів або ділянок	Характеристика сучасного стану	Рекомендовані заходи	
		перша черга	друга черга
Міський автомобільний Боздоський міст	Мостовий перехід знаходиться на стадії будівництва. Запроектований отвір моста, як і ділянка каналізаційного русла від ПК 97+00 до ПК 94+20 і далі за течією забезпечує пропуск розрахункових витрат води при повені 1% ВП.	Необхідно виконати реконструкцію правобережної дамби, зрізку на правому і лівому берегах відповідно РП будівництва мостового переходу, розчищення русла	Періодично виконувати розчистку русла від островів, побочнів і заростів.
Ділянка ріки від Боздоського моста до кінця лівобережної дамби, яку реконструюють, 0,87 км. Від кінця дамби до західної межі Ужгорода, 1,81 км. Від межі міста до державного кордону, 6,86 км.	Від створу Боздоського а/д моста до кінця лівобережної захисної дамби яку реконструюють, відмітки лівого берега знижуються. Частина території заводу «Ужгородприлад» затоплюється. Далі на лівому березі сельбищна територія захищається дамбою яку реконструюють. Правобережна захисна дамба від моста і до ПК 93+20 затоплюється: при РГВ 1% ВП. Далі від ПК 93+20 до ПК 90+40 територія на правому підвищеному березі не затоплюється, укіс берега відрегульований і частково укріплений. Далі до Держкордону правобережна заплава затоплюється.	На лівому березі потрібне обладнання захисної дамби до стику дамби яку реконструюють. Правобережна ділянка дамби підлягає нарощуванню і реконструкції. Виконати розчистку русла від островів, побочнів і заростів.	Для захисту правобережної затоплюваної заплави і для її освоєння необхідно спорудження дамби. Періодично виконувати розчистку русла від островів, побочнів і заростів.

Також були розглянуті пропозиції проекту «Водна програма Закарпаття. Схема комплексного використання водних ресурсів річок області. Перший етап. Схема розташування ГЕС та водоймищ на території області» розробленого у 2009 році ТОВ „Закарпатське обласне агентство із залученням інвестицій та господарського розвитку територій”. Згідно цієї «Схеми...» в проектній межі міста пропонувалося влаштування трьох руслових міні ГЕС: одна на півночі, в напрямку Оноківців - напроти намічених даним проектом ділянок садибної забудови; друга – в створі існуючого залізничного мосту (можливе затоплення гідропарку та інших ділянок садибної забудови); третя – в південно-західній частині – навпроти вже розданих ділянок садибної забудови у Західному районі міста. Будівництво міні ГЕС в межах міської території недоцільно. Такі об’єкти з гідротехнічною інфраструктурою, провокують підтоплення територій в межах впливу гідротехнічних споруд що є суттєвим фактором ризику в плані подальшої перспективи визначення ділянок забудови територіального розвитку міста. Дані об’єкти доцільно створювати в верхній частині позаміської території, які одночасно будуть виконувати функцію гідроенергетичних джерел (вироблення електроенергії) та регульованого інженерного захисту територій розташованих нижче по течії р. Уж – тобто території міста Ужгорода.

Згідно «Протоколу від 09.08.2023 №5 засідання архітектурно-містобудівної ради при управлінні містобудування та архітектури Ужгородської міської ради пропонується передбачити розміщення міні-ГЕС в районі вул. Електрозаводська, ПС №7, біля парку «Підзамковий», із збереженням об’єкта ПЗФ; а саме «Мікро ГЕС дериваційного типу в м.Ужгород Закарпатської області. Технічна пропозиція (передпроектні рішення)» (ФОП Харлай А.П., м. Ужгород, 2023 р.).

Крім того, даним розділом розглянута і врахована вищевказана пропозиція проекту «ТЕО «Будівництво регулюючої споруди на р. Уж, в м. Ужгород (район Боздошського парку) Закарпатської області», де передбачено влаштування греблі залізобетонної (поверхневий сегментний затвор із опускним клапаном двосекційний), що показано на схемі. Також згідно експлікації основних споруд по даному проекту передбачається влаштування: рибопропускної споруди, будівлі оператора, впускної споруди в озеро (проектна водойма площею водного дзеркала 5,3 га); влаштування (реконструкція) огорожувальної дамби із обома укріпленнями укосами «Гідротехнічна набережна»; переливна споруда, обвідний канал (староріччя) із укріпленням берегів, перегороджувальна споруда (затвор із опускним клапаном). На схемі ситуаційно показано водойма і водовідвідний канал.

При цьому нормальний підпертий рівень (НПР) дзеркала води повинен бути відповідати відмітці рівня води в р. Уж. Берегоукріплювальні, протиерозійні споруди, мають бути поєднані із вело пішохідними доріжками. Реконструкції підлягають такі набережні з урахуванням захисту від паводків 1% забезпеченості ($H=1\%$ забезпеченості + $0,5\div 0,7$ м БС) : наб. Незалежності, наб. Ботанічна, наб. Паркова із вело-пішохідними доріжками (перспектива).

Умовна площа проектування складає 1,400 га, в тому числі площа гідровузла – 1,2 га; експлуатаційна дорога, будівля оператора – 0,200 га. Будівництво гідротехнічних водопропускних споруд 3 шт. . В адміністративному відношенні ділянка під м ГЕС знаходиться в межах м. Ужгород в районі міського парку культури і відпочинку «Підзамковий»:

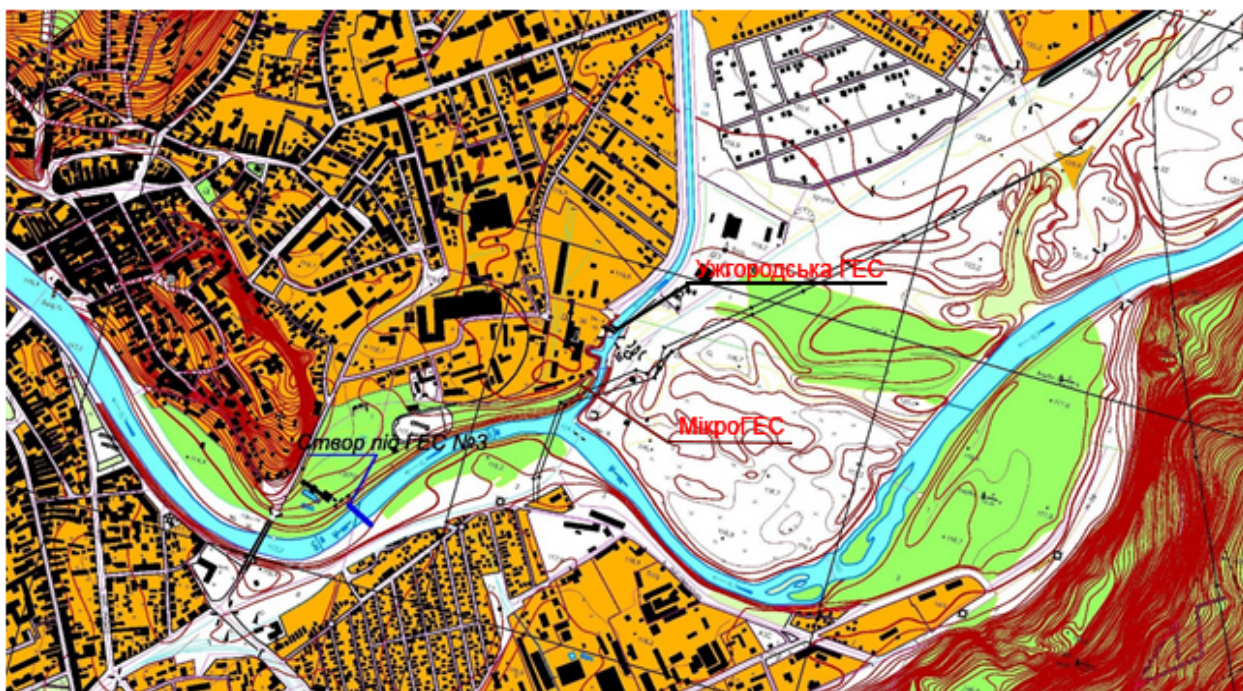

Рисунок 15 Місце розміщення мікроГЕС (пропозиція)

Крім того, БУВР р. Тиси надав інформацію (від 12.04.2023 №06/439) щодо державних інтересів, які необхідно врахувати при внесенні змін до генплану м. Ужгорода інформує наступне: відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 18.05.2017 №336 затверджений «Порядок розроблення плану управління річковим басейном» та план-графік процесу розроблення проекту Плану управління річковим басейном Дунаю затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.11.2020 №313. На даний період План управління суббасейном р. Тиса знаходиться на стадії розроблення.

Постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 №247 затверджено «Порядок розроблення плану управління ризиками затоплення» (далі – Постанова) з урахуванням положень Директиви 2997/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2007 року про оцінку та управління ризиками затоплення.

Відповідно до частини 3 вищевказаної Постанови, план управління розроблявся ДСНС разом з Міндовкілля, Держводагенством, іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади за погодженням з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, на території яких існував високий ризик затоплення. На даний час Плани управління затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 №895-р «Про затвердження планів управління ризиками затоплення на окремих територіях у межах районів басейнів річок».

Основними елементами захисту території м. Ужгород є необхідність реконструкції окремих ділянок набережних і захисних дамб міста та регулювання русла.

Окремо відзначається, що саме в рамках реалізації спільно з Ужгородською міською радою проекту заходів міжнародної технічної допомоги «Спільні заходи з попередження природних катастроф у транскордонному басейні р. Уж (FloodUZH) розробляється проектна документація щодо будівництва регулюючої споруди на р. Уж в м. Ужгород (район Боздоського парку). Міткою є підвищення протиповеневого захисту прилеглої території м. Ужгород, покращення мікроклімату центру міста у спекотний період та покращення санітарно-екологічного стану р. Уж (в маловодний період – шляхом обводнення, в період паводків та повеней – шляхом захисту прилеглої території міста). Межі проекту проходять від моста Анкудінова до моста Бобяка, місце влаштування споруди біля підвісного пішохідного моста (район Боздоський парк).

Завдяки реалізації вищевказаного проекту (FloodUZH) були проведені роботи щодо картування загроз і ризиків затоплення в басейні р. Уж. Для басейну р. Уж, в т. ч. і для м. Ужгород були побудовані двовимірні гідродинамічні моделі та розроблені карти зон затоплень для паводків п'ятирічних забезпеченості (які трапляються раз на 500, 100, 50, 20 і 10 років). На основі цих карт затоплень та майна, що знаходиться під загрозою, наразі розраховуються ризики затоплення для території м. Ужгород. Розроблені зони затоплення передані Ужгородській міській раді і в «Діпромисто» для врахування при плануванні.

В гідрологічному відношенні ріка Уж - вивчена. Прилягаюча місцевість - гірська. Водопост знаходиться на правому березі (м. Ужгород в районі пішохідного мосту, пл., Театральна) і складається із рейки і самописця рівнів води типу "Валдай".

Затори, зажори, ополонки, промоїни, що утворюються в районі гідропосту, до визначених місць не приурочені.

Пост підпорядкований гідрометеослужбі України, перші спостереження за витратами води почали проводитись починаючи із 1965 року. Опубліковані матеріали спостережень у різних виданнях, зокрема у "Гідрологічних щорічниках", основних гідрологічних характеристиках ("ОГХ") тощо.

Зведені основні розрахункові гідрологічні характеристики р. Уж в створі №1 м. Ужгород (центр міста, нижче транспортного моста 1,0 км) фізико-географічні і морфометричні характеристики р. Уж: F – 1970 км², L – 95,0 км, I сер. похил ріки – 8,1‰, I чер. зв. – 4,1‰, Фліс – 57%.

В межі міста є ряд водойм (ставків, копанок), де спостерігаються в теплий період року застійні явища, заростають вологолюбною рослинністю і є місцем розплоду комара. Такі водойми необхідно регулярно розчищати від наносів, вологолюбної рослинності та господарчо-побутових відходів. Прибережну зону впорядковувати, розчищати від кущів і заростей, регулярно проводити заходи по оздоровленню водоймищ і прилягаючої до них території.

Всі вище перераховані заходи по водних об'єктах міста спрямовані на покращення санітарно-епідеміологічного та інженерно-технічного стану міста та споруд, і сприяють розвитку рекреаційної зони міста.

Протиповіневими заходами, запроєктованими у раніше розроблених проектах інститутами Укрводпроект, Львівдіпроводгосп, Укрдіпрорічтранс та ВКП Закарпатського облводгоспу в 70 - 90-х роках, передбачалося будівництво проектних та реконструкція існуючих дамб:

- правобережної в районі Зеленгоспу, між автодорожнім та залізничним мостами, в районі Студентської набережної з реконструкцією набережної, в районі стадіону та ботанічного саду;
- лівобережної дамби між автодорожнім та залізничним переходами;
- берегоукріплення на окремих ділянках в межі міста;
- розчищення русла річки з ліквідацією островів.

Кінцевою метою протиповіневих заходів, як попередніх проектів, так і даного проекту є протиповіневий захист території Ужгорода. Усі заходи спрямовані запобігання шкідливої дії води, на регулювання річки та на покращення санітарно-гігієнічних умов в межі міста.

У межі міста захисту від затоплення підлягають території на окремих ділянках, загальною площею біля 521,4 га при затопленні максимальними водами при 1% забезпеченості та, відповідно, при затопленні максимальними водами при 5% забезпеченості - 322,3 га.

Захист територій від підтоплення

Передбачене будівництво житлової забудови на ділянках з високими рівнями ґрунтових вод (район Боздоського моста, правий берег та ін..) – до 2,5 м від поверхні землі.

Найбільш ефективним способом зниження рівня ґрунтових вод на територіях, що забудовуються багатоквартирною забудовою є:

- на підтоплених територіях - влаштування систематичного горизонтального дренажу;
- на потенційного підтоплених територіях - влаштування горизонтального дренажу під кожному або ж під групу будівель і споруд, а також супутній дренаж всіх інженерних комунікацій.

На територіях ділянок, намічених під індивідуальне будівництво:

- в умовах високого рівня ґрунтових вод - виконання місцевої підсипки під кожному будівлю або ж під групу будівель і споруд, і, при необхідності, відкритий дренаж на присадибних ділянках;
- в умовах потенціального підтоплення – дотримання норм поливу присадибних ділянок.

Підсипку необхідно виконувати на висоту до 2,0 м місцевим піщаним ґрунтом, з видаленням поверхневого мулистого та рослинного шару.

Для уникнення підтоплення прилеглих територій передбачається влаштування по периметру проектованої ділянки дренажного колектору.

Відведення і скидання дренажних вод здійснити в існуючі водойми та річки.

Крім того, на території міста необхідно виконати будівництво зливової каналізації, що значно покращить обстановку і з рівнем ґрунтових вод (див. відповідний розділ «Дощова каналізація»).

При виборі способів захисту будь-яких ділянок від підтоплення ґрунтовими водами, перевага віддається рішенням, які більш економні і можуть бути здійснені в більш короткі строки, досить надійні і зручні в експлуатації. Такі рішення включають в себе:

- збільшення дренажної здатності водоприймачів (колекторів, каналів);
- організація поверхневого стоку води, сумісно з вертикальним плануванням території;
- підвищення поверхні території на окремих ділянках;
- влаштування дренажів відкритого і закритого типу.

В межах міста захисту від підтоплення ґрунтовими водами підлягають території на окремих ділянках, загальною площею біля 269,0 га, із них під нову забудову – 55 га.

Протиерозійні та протизсувні заходи

Аналіз інженерно-геологічних умов показав, що екзогенні процеси на даній території не мають широкого розвитку, а такі несприятливі фактори як ерозія і малоактивні зсуви не мають значного впливу на сейсмічність території.

Зсувні ділянки розташовані як у східній частині міста, так і в північно-західній. Зсуви на даний час стабілізовані. В зсувних районах будівництво не намічається.

Для попередження подальшого росту ерозійних процесів намічається комплекс заходів. Для запобігання збитків від ерозійних процесів, що наносяться в період проходження паводків по водотоках, в місцях концентрації поверхневого стоку (вершини ярів) намічається влаштувати огорожувальні вали, водовідвідні лотки і канали. Вали, лотки і канали влаштовуються в вершинах ярів, зменшують водозбірну площу водотоків які протікають по ярах, і організовано відводять поверхневі води.

Також, з метою попередження росту ярів намічається заліснення території навколо ярів і крутих схилів шириною смуги 30 метрів, тобто створення прияржних лісосмуг, терасування схилів ярів з посадкою деревно-кущової рослинності. Всі ці заходи одночасно виконують декілька функцій:

- закріплення кореневої системи від розмиву і вітрової ерозії ґрунтів;
- акумуляція і перерозподіл стоку;
- утворення природних перепон водотокам.

Загальна площа протиерозійних заходів складає біля 495 га.

Всі протиерозійні заходи передбачається виконати на розрахунковий строк.

В районі “Радванка” під нову садибну забудову намічається ділянка на крутих схилах площею 15 га. Для освоєння такої ділянки під забудову необхідно виконати ряд заходів, а саме:

- схили терасувати з обов’язковим закріпленням відкосів посадкою деревно-кущової рослинності;
- виконувати організоване відведення поверхневих вод;
- забудову виконувати будівлями і спорудами з підвищеною міцністю і загальною просторовою жорсткістю, зі збільшенням їх податливості з допомогою гнучких або розрізних конструкцій, які забезпечать нормальну роботу будівель і споруд при деформаціях основ і фундаментів.

В межах міста проведення протиерозійних заходів для ділянок забудови необхідно виконати на площі 60,0 га, в тому числі першочергово - на 15 га (район «Радванка»).

Рекультивация порушених територій

В межі міста є ряд ділянок з порушеною поверхнею землі (кар’єри відпрацьовані, зриті місця) загальною площею біля 3,1 га. Такі території підлягають відновленню для подальшого містобудівного використання. Заходи по відновленню порушених територій вибираються залежно від інженерно-геологічних умов, виду використання і типів порушення (повне і часткове засипання глибоких ям і виробок, розрівнювання зритих місць, роботи по запобіганню подальшому руйнуванню порушених територій).

Згідно планувальних рішень порушені території міста намічені під освоєння:

- в районі колишнього цегельного заводу ділянка площею біля 0,6 га – під багатоквартирну забудову;
- в районі парку “Перемоги” - на площі 8,0 га – необхідно виконати заходи по благоустрою та впорядкуванню території, а також організоване відведення поверхневого стоку, та інші порушені ділянки.

При рекультивациі на ділянці в районі вул. 8 березня, під використання для багатоквартирної забудови необхідно виконати комплекс заходів з інженерної підготовки території, який в себе включає вертикальне планування території, організацію поверхневого стоку, агротехнічна і фіто меліоративні заходи на поновлення рослинності (посадка деревно-кущової рослинності). Всього рекультивациі підлягають 3,1 га.

Таблиця 57. Заходи з інженерної підготовки та захисту території

Назва заходів	Одиниця виміру	Кількість
1. Регулювання (розчищення) русла р. Уж та дериваційного каналу	км	14,99
2. Розчищення водних об'єктів	га	43,5
3. Будівництво гідротехнічних водопропускних споруд	од.	3
4. Ліквідація заболоченостей	га	6,1
5. Набережна проектна	км	0,5
6. Протиповіневі заходи: проектні водозахисні дамби обвалування	км	1,9
7. Влаштування парапетів на набережних	км	1,8
8. Нарощення Студентської набережної (підвищити на 0,5 м)	км	1,61
9. Наростити і реконструювати правобережну дамбу (підвищити на висоту до 1,0÷1,5 м).	км	1,64
10. Захист від підтоплення	га	55,0
11. Протиерозійні заходи	га	70,0
12. Протизсувні заходи	га	1,22
13. Благоустрій та влаштування водойм	га	28,7
14. Рекультивация порушених територій	га	3,1

2. ДОЩОВА КАНАЛІЗАЦІЯ

Даним проектом розроблено принципову схему дощової каналізації м. Ужгород, яка передбачає влаштування повної роздільної системи каналізації, крім центральної частини міста та історично сформованих мікрорайонів, де зважаючи на ширину існуючих вулиць та умови забудови, що склалася не доцільно та об'єктивно не можливо влаштування окремої роздільної системи каналізації.

Схемою передбачається влаштування головних та магістральних колекторів дощової каналізації, до яких підключаються колектори із прилеглих вулиць та мікрорайонів. Відведення дощових та талих вод здійснюється до запроектованих очисних споруд, що розташовуються на гирлових ділянках колекторів перед випуском стоків у р. Уж (див. креслення: «Схема інженерної підготовки та захисту території»). Передбачається будівництво очисних споруд, із застосуванням індивідуальних проектів і спеціальних конструктивних рішень з впровадженням високоефективних передових технологій по очищенню стоків.

Дощова каналізація влаштовується закритого (колектори) та відкритого (водовідвідні лотки, канали) типів. Дощова каналізація закритого типу влаштовується на території багатоквартирної забудови; відкритого типу на території садибної забудови, території зелених зон, тальвегах.

У правобережній частині міста в мікрорайоні «Червениця» передбачено розширення та доповнення існуючої дощової мережі, ліквідація не санкціонованих підключень стоків господарчо-побутової каналізації.

Існуючий випуск дощових вод у річку Уж в районі вулиці Поліни Осипенко ліквідується, стоки подаються до проектною мережі передбаченої по вул. Загорська.

З території мікрорайону «Ярослава Мудрого», вул. Загорської, ділянок нової забудови №1, №2, №8, №15 дощові стоки відводять та скидаються у р. Уж з попереднім очищенням на очисних спорудах. Для декількох ділянок забудови передбачені окремі очисні споруди.

З території мікрорайону «Підлипники» відведення поверхневих вод забезпечується за рахунок будівництва дощової каналізації з відведенням стоків до запроектованого колектору по вулицям Другетів, Шумна, до якого підключаються зливостоки з території нових ділянок багатоквартирної забудови №№ 26,34 садибної - № 4 та з існуючих вулиць Панкевича, Електрозаводської, Заводської та ін. Дощові води відводяться самопливними колекторами у напрямку набережної. Зважаючи на щільність забудови та наявність історичної зони, розташування очисних споруд в цій зоні не можливе, тому передбачено підключення стоків до існуючого загально сплавного колектору \varnothing 2000, який проходить вздовж набережної.

З території історичного центру міста, вулиць Юрія Гойди, Томаша Масарика, Тараса Шевченка, з метою зменшення навантаження на систему господарсько-побутової каналізації зазначеного району, дощові стоки відводяться запроектованими колекторами у напрямку річки Уж і далі вздовж Студентської набережної надходять до проектної насосної станції, яку пропонується розмістити в районі вулиці Фріца Гленца. Далі стоки перекачуються у запроектовану самотічну мережу дощової каналізації, звідки надходять до проектних очисних споруд. До цієї насосної станції також надходять дощові стоки з території нових ділянок багатоквартирної забудови №12, №20.

В лівобережній частині міста запроектовано повну роздільну систему каналізації. Дощові та талі води мережею існуючих та проектних колекторів відводяться до очисних споруд, які передбачено розмістити на існуючому випуску стоку біля західної межі міста в районі вулиці Юрія Біровчака. Очищені води будуть скидатись в річку Уж.

Існуючий випуск дощових вод у річку Уж біля транспортного мосту по вулиці Миколи Бобяка ліквідується, стоки подаються до проектної мережі.

З частини ділянки нової забудови № 2 закритою дощовою каналізацією поверхневі води відводяться до проектних очисних споруд, розташованих в районі вулиці Гранітної. Очищені води скидаються в річку Уж.

На найбільш забруднених територіях промислових і комунально-складських зон, автотранспортних підприємств, автостоянок, гаражів, автозаправних станцій та інших джерел забруднення залежно від особливостей їх функціонального використання і площ, необхідно створити локальні системи водовідведення й очищення дощових вод різного ступеня складності, з максимальною можливістю використання стоку для оборотного водопостачання або для поливу та миття цих територій. Решту стоків необхідно підключати до міської мережі дощової каналізації.

В період інтенсивних опадів спостерігається змив ґрунту с зелених зон, територій виноградників та не облаштованих територій. Запобігши змиву зважених речовин ґрунтового походження можливо значно зменшити навантаження на очисні споруди, для чого необхідне проведення заходів з благоустрою: влаштування твердого покриття на вулицях, будівництво підвищеного бордюру, проведення регулярного санітарного очищення міських територій.

Для запобігання замуленню та засміченню колодязів та колекторів побутовим та будівельним сміттям, ґрунтом та ін. необхідне переобладнання існуючих та будівництво нових дощоприймальних колодязів зі змінними сміттеутримачами, спеціальними решітками та контейнерами.

Схемою запроектовано:

- будівництво нових головних та магістральних колекторів до яких підключаються колектори із прилеглих вулиць та мікрорайонів – 95 км;
- розширення, доповнення та реконструкцію (перекладку в разі потреби) існуючої дощової мережі;

- будівництво очисних споруд дощової каналізації – 6 споруд;
- ліквідацію існуючих випусків дощової каналізації в річку Уж, підключення їх до проектної мережі – 2 випуски;
- реконструкцію існуючої акумулювальної водойми з переобладнанням її в очисні споруди механічного очищення для зменшення навантаження на запроєктовані очисні споруди дощової каналізації в лівобережній частині міста. Також пропонується розглянути варіант використання очищених стоків на комунальні потреби для поливу зеленних насаджень та миття твердого покриття;
- ліквідацію не санкціонованих підключень стоків господарчо-побутової каналізації – по мірі виявлення;
- переобладнання існуючих дощоприймальних колодязів змінними сміттеутримачами.

Зокрема передбачено здійснення невідкладних заходів з реконструкції існуючої та будівництва нової дощової каналізації загальним обсягом - 12,6 км, будівництво очисних споруд дощової каналізації – 1 споруда, до цих заходів належать:

- відновлення дощової каналізації по вул. Трудовій 1,1 км;
- відновлення та реконструкція існуючих напірних колекторів дощової каналізації – 1,5 км у двотрубному вимірі;
- будівництво дощоприймальних колодязів по вул. Стрільничній;
- будівництво дощової каналізації в історичному центрі міста в районі вулиць Юрія Гойди, Томаша Масарика, Тараса Шевченка 2,3 км;
- завершення укладання колектору дощової каналізації $\varnothing 1500$ мм по вулицях Михайла Грушевського – 8-го Березня для відведення поверхневих стоків з району забудови від вулиць Василя Комендаря – Павла Чубинського – частини вулиць Минайської – Грушевського (до вулиці 8-го березня);
- прочищення ділянок замулених колекторів з відновленням їх роботи. В разі неможливості виконати перекладання мереж;
- виконання інвентаризації та паспортизації існуючих мереж дощової каналізації.

У подальшому для забезпечення надійної роботи системи дощової каналізації необхідно виконувати регулярне прочищення, колекторів, дощоприймальних та оглядових колодязів, як найменше один-два рази на рік так, як при їх експлуатації відбувається накопичення значних відкладень. Також необхідно проводити ремонт аварійних трубопроводів з заміною конструкцій колекторів і колодязів термін експлуатації яких закінчився.

Зважаючи на точність топографічної основи масштабу 1:5000, розроблена схема дощової каналізації підтверджує можливість здійснення планувального вирішення території, потребує уточнення і береться за основу на наступних стадіях проектування відповідно технічних умов експлуатуючих організацій.

12. ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ

1. ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Для вирішення схеми електропостачання на розрахунковий період виконано розрахунок електричних навантажень. Електричні навантаження підраховані згідно питомих нормативів:

- господарсько-побутові потреби населення підраховано за укрупненими показниками споживання електроенергії за рік на одну людину згідно норм ДБН Б 2.2-12:2019 «Планування і забудова територій», як для будинків з газовими плитами. Прийняті при цьому нормативи враховують електроспоживання житловими будинками, громадськими закладами, підприємствами побутового призначення, вуличним освітленням, водопостачанням, водовідведенням тощо;
- розрахунки для визначення електричного споживання потреб промисловості не визначалися (згідно завдання на проектування).

Підсумки розрахунків приведені в таблиці 58.

Таблиця 58. Розрахунок господарсько-побутових та комунальних електричних навантажень

Найменування споживачів	Загальна кількість мешканців, тис. осіб	Річне споживання електроенергії, млн.кВт × годин	Загальне навантаження, тис. кВт
Багатоквартирна забудова	90,0	162,0	28,42
Одноквартирна забудова	31,0	55,8	9,79
РАЗОМ	121,0	217,8	38,21

Виходячи з розрахунків електричних навантажень, враховуючи місцеві умови, для забезпечення надійного електропостачання споживачів в цілому та з урахуванням електропостачання нових ділянок забудови, що передбачені даним проектом, пропонується проведення таких заходів:

- введення нового джерела живлення мереж 110 кВ Ужгородського енерговузла, для чого передбачити будівництво ПС 400 «Ужгород» із заходами ПЛ 400 кВ Мукачеве - Капушани. На даний час місце розташування ПС не визначено, Західна електроенергетична система розробляє технічну документацію, тому на схемі показано орієнтовно і може змінюватись на подальших стадіях проектування;
- провести будівництво ПС-110 кВ «Ужгород-9». Живлення підстанції рекомендується здійснити виконанням заходів на неї ПЛ-110 кВ міського кільця на ділянці «Ужгород-1 – Ужгород-2»;
- необхідне введення нового джерела живлення мереж 110 кВ Ужгородського енерговузла, для чого передбачити будівництво ПС 400 «Ужгород» із заходами ПЛ 400 кВ Мукачево - Капушани. На даний час місце розташування підстанції не визначено, Західна електроенергетична система розробляє технічну документацію, тому на схемі показано орієнтовно і може змінюватись на подальших стадіях проектування.

- розподілення електроенергії між споживачами передбачено по мережах напругою 10-0,4 кВ, для чого передбачити будівництво необхідної кількості розподільчих пунктів 10 кВ (РП-10 кВ), трансформаторних підстанцій 10/0,4 кВ (ТП-10/0,4 кВ), мереж 10 кВ та 0,4 кВ та зовнішнього освітлення. Розміщення, кількість та потужність РП-10 кВ, ТП-10/0,4 кВ та приєднання їх до електричної мережі міста вирішуються на подальших стадіях проектування згідно Технічних умов енергопостачальної організації.
- важливим напрямком вдосконалення структури паливно-енергетичного балансу є перехід до раціонального поєднання традиційних та нетрадиційних джерел енергії. Зважаючи на те, що блочне обладнання гідроелектростанцій значно зношено, фізично та морально застаріле та відпрацювало свій граничний ресурс необхідно провести реконструкцію та модернізацію енергоблоків та заміну обладнання через моральне та фізичне зношення, на Ужгородській ГЕС та Оноківській ГЕС, для збільшення маневрених потужностей. Також даним проектом враховано технічну пропозицію «Мікро ГЕС дериваційного типу в м. Ужгород Закарпатської області» (2023 р.) щодо будівництва мікро ГЕС потужністю до 199 кВт;
- при забудові проектних площадок слід врахувати розташування існуючих повітряних ліній 110-35 кВ та передбачити улаштування технічних коридорів і охоронних зон, винесення ліній за межі зони житлової забудови або переведення їх у кабельне виконання.
- на протязі всього розрахункового періоду необхідно проводити реконструкцію та розширення електричних мереж, заміну зношеного та морально застарілого обладнання, впроваджувати енергозберігаюче обладнання та технології.

Положення електропідстанцій та траси ліній електропередачі 220 – 110 - 35 кВ показано на схемі.

2. ГАЗОПОСТАЧАННЯ

Розвиток системи газопостачання м. Ужгород включає підключення споживачів нової житлово-громадської забудови, будівництва ГРП та ШРП.

На базі природного мережного газу розглядається забезпечення таких категорій споживачів: житлові будинки – на господарсько-побутові потреби; джерела теплопостачання – як паливо.

Норми питомих витрат природного газу для споживачів на господарсько-побутові потреби прийняті згідно з ДБН В.2.5-20-2018 «Газопостачання».

Приготування їжі в лікувально-оздоровчих закладах, закладах дошкільної освіти, закладів загальної середньої освіти, підприємствах харчування передбачено на електроенергії.

Результати розрахунків річних витрат природного газу, за умови 100% газифікації м. Ужгород наведено в таблиці 59.

Таблиця 59. Річні витрати природного газу, млн. м³/рік

Споживачі	Житлові будинки	Опалювальні установки садибної забудови	Джерела теплопостачання житлово-комунального сектору	Всього
Житлово-громадська забудова	16,64	47,37	151,25	215,28
- з неї нова забудова	3,06	11,64	44,95	59,65

Виходячи з розміру паливного еквіваленту природного газу $E=1,16$, прийнятого у даному проєкті за вихідний (основний) вид палива, маса умовного палива всього по місту на розрахунковий строк складе близько 249,73 тис. т.

Розвиток газифікації відбуватиметься шляхом розбудови системи розподільчих газопроводів середнього та низького тисків із застосуванням сучасних технологій і матеріалів, прокладання мереж, що значно зменшує капітальні витрати та продовжує термін експлуатації газопроводів, їх кільцювання для забезпечення безперервного і економічного газопостачання всіх споживачів, будівництва нових об'єктів ГРП, ШРП.

Для постачання газу споживачам нової житлово-громадської забудови проєктом пропонується будівництво 24 ГРП (ШРП) та прокладання близько 12,0 км розподільчих газопроводів середнього тиску.

Як напрямок перспективного розвитку газифікації міста, насамперед районів садибної забудови, на подальших етапах проєктування пропонується розглянути можливість переходу до одноступеневої системи газопостачання з використанням комбінованих будинкових регуляторів тиску (КБРТ).

Пріоритетним залишається напрямок пошуку нових джерел енергії, у тому числі за рахунок переробки вторинних ресурсів, розвитку галузей, виробництв і технологічних процесів, які сприяють зменшенню використання природного газу і нафтопродуктів.

При забудові проєктних ділянок слід врахувати розташування існуючих газопроводів з дотриманням Кодексу газорозподільних систем щодо їх охоронних зон або винесенням окремих ділянок за межі зони нової житлової забудови.

На наступних стадіях проєктування рекомендовано проведення коригування існуючих схеми газопостачання міста, із залученням спеціалізованих проєктних і фахових закладів.

Також на території міста розташована нафтобаза, до якої підведений продуктопровід, який на даний час не діє. Проте, на перспективу, у разі виникнення такої необхідності, він може бути використаний за своїм прямим призначенням.

3. ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Теплопостачання нової житлово-громадської забудови м. Ужгород здійснюватиметься від індивідуального теплотехнічного обладнання. Як варіант, на ділянках багатоквартирної забудови теплопостачання може здійснюватись від модульних (дахових, блочних транспортних) котелень.

Розрахункові витрати теплоти на опалення, вентиляцію, гаряче водопостачання житлово-комунального сектора визначені у відповідності до вимог нормативних документів: ДБН В.2.5-39:2008 «Теплові мережі», ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія» та ДБН В.2.6-31:2016 «Теплова ізоляція будівель».

Орієнтовні величини необхідного теплового потоку для теплопостачання нової житлово-громадської забудови міста, за умови 100% покриття потреб теплоспоживання на розрахунковий строк, наведені в таблиці 60.

Таблиця 60. Тепловий потік по м. Ужгород на розрахунковий строк, МВт

Споживачі	Опалення, вентиляція	Гаряче водопостачання	Всього
Житловий фонд, заклади та підприємства обслуговування	276,48	36,10	312,58
- те ж по ділянках нової забудови	82,10	10,76	92,86

З метою покращення стану довкілля, економії паливно-енергетичних ресурсів, підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії для теплопостачання об'єктів одноквартирного нового житлового фонду та громадського будівництва пропонується застосування теплових установок сучасного типу (теплогідромеханічні генератори, теплові насоси та інші). Для теплонасосних установок (ТНУ) джерелом низькопотенційного тепла можливе використання систем утилізації тепла на очисних спорудах каналізації, використання тепла ґрунтів, водойм, повітря. Покриття теплових навантажень (у повному обсязі, або частково – на гаряче водопостачання), пропонується через комплексне застосування ТНУ з геліосистемами. Автономність запропонованого обладнання враховує поетапність введення в експлуатацію об'єктів будівництва.

З огляду на значне подорожчання енергоносіїв варто розширити поняття паливної кон'юнктури за рахунок наявних або доступних нетрадиційних і альтернативних видів палива. Місто має резерви відтворюваної енергії, яку можна отримувати при переробці біомаси (відходів тваринництва та птахівництва, сільськогосподарського виробництва і т.д.) в біогаз, газ стічних вод та інше.

Вибір варіанту системи теплопостачання об'єктів, кількість джерел теплопостачання, місця їх розміщення, вибір основного обладнання конкретизуються на подальших стадіях проектування за техніко-економічними розрахунками та обґрунтуваннями, з урахуванням відповідних Технічних умов та інвестиційних пропозицій.

4. ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стратегія та заходи щодо розвитку системи централізованого водопроводу м. Ужгород для забезпечення надійного водопостачання усіх категорій споживачів найбільш економічними та енергоощадними засобами з мінімальним впливом на екологію докільля розроблено згідно з державними будівельними нормами, державними санітарними нормами та правилами, рішеннями попередньо розробленої та затвердженої містобудівної документації («м. Ужгород Закарпатської області. Внесення змін до Генерального плану міста», ДП «ДІПРОМІСТО», м. Київ, 2015 р.), а також у відповідності до положень наступних програмних документів: «Стратегія розвитку міста «Ужгород – 2030» (рішення Ужгородської міської ради від 19.01.2019 №1382), Програма «Забезпечення пожежної і техногенної безпеки на території Закарпатської області на 2021-2023 роки (Розпорядження Закарпатська облдержадміністрація від 23.06.2020 №320). Розроблених та затверджених актуальних програм щодо питної води в Ужгородській міській раді та Закарпатській ОДА наразі немає.

Проектом «Внесення змін до генерального плану міста Ужгорода (завершення робіт)» передбачено нове багатоквартирне будівництво. Показники додаткового навантаження на споруди і мережу водопроводу у відповідності до планових показників чисельності населення та ступеню інженерного обладнання житлової забудови надано в таблиці 61. У таблиці 62 наведені розрахунки загального обсягу водоспоживання міста на розрахунковий строк. Обсяг витрат питної води визначено в розмірі 38,25 тис. м³/добу.

Розрахунки проведено згідно з вимогами ДБН Б.2.2-12:2019, ДБН В.2.5-74:2013, ДБН В.2.5-64:2012, прийнятого рівня систем інженерного забезпечення та за відсутності на даний час розроблених і затверджених науково обґрунтованих нормативів питного водопостачання для м. Ужгород.

Таблиця 61. Розрахунок продуктивності систем водопостачання та каналізації для нового багатоквартирного будівництва на розрахунковий строк

Споживачі	Одиниця виміру	Кількість споживачів (за добу), осіб	Норматив питного водопоста-чання, л/добу/особу	Коеф. добової нерівно-мірності Кдоб тах	Розрахункові витрати води, тис. м ³ /добу	
Витрати питної води						
Житлова забудова, обладнана внутрішнім водопроводом і каналізацією з ваннами і місцевими водонагрівачами:	осіб	12100	230	1,2	3,33	
1.1 На вільних територіях						
1.2 Зміна цільового призначення:		14740			4,10	
1.3 Вибірково по місту:		1580			0,44	
Разом:					7,87	
Невраховані витрати	10%				0,10	
Разом по п. 1					8.00	

Споживачі	Одиниця виміру	Кількість споживачів (за добу), осіб	Норматив питного водопоста-чання, л/добу/особу	Коеф. добової нерівно-мірності Кдоб тах	Розрахункові витрати води, тис. м ³ /добу
2. Витрати води для благоустрою території:					
удосконалених покриттів, тротуарів, майданів	м ²	140000	0,5		0,07
зелених насаджень, газонів, квітників	м ²	90000	5,0		0,45
Разом по п.2					0,52
Разом по таблиці:					
обсяг витрати питної води					8,00
Обсяг витрат води для благоустрою території					0,52
обсяг витрат стічних вод					8,00

При подальшому розробленні проектів мереж і споруд систем водопостачання та каналізації наведені в т.1 показники підлягають уточненню (коригуванню) у відповідності до діючих на час реалізації проектів постанов, галузевих норм та інших нормативних документів.

Таблиця 62. Розрахунок продуктивності систем водопостачання та каналізації на розрахунковий строк

Групи споживачів води	Чисельність споживачів, тис. осіб	Норма витрат води, л/добу	Обсяги водоспоживання/ водовідведення, тис. м ³ / добу
1. Обсяг витрат питної води			
1.1 Житлова забудова, обладнана внутрішнім водопроводом і каналізацією з ваннами і місцевими водонагрівачами	120,0	230,0	27,60
Витрати в максимальну добу		K=1,2	33,12
Невраховані витрати		10%	3,31
Разом:			36,43
1.2 Промислові підприємства ¹			1,82
Разом по п.1			38,25
2. Обсяг витрат води для благоустрою території м. Ужгорода (таблиця А.2 ДБН В.2.5-74:2013)	120,0	45	5,4
3. Обсяг витрат стічних вод			38,25

¹ Примітка 2. За даними КП «Водоканал м. Ужгород» річний обсяг водоспоживання підприємств склав 470 тис. м³.

При подальшому розробленні проектів мереж і споруд систем водопостачання та каналізації наведені в таблиці 62 показники підлягають уточненню (коригуванню) у відповідності до діючих на час реалізації проектів постанов, галузевих норм та інших нормативних документів.

Проектом передбачається дотримання актуальної на даний час загальної схеми водопостачання, яка описана в розділі «Аналітична частина. Водопостачання» і передбачає забір води з підземних джерел (артезіанських свердловин водозабірної ділянки «Минай» Ужлаторицького родовища питних підземних вод), а також поверхневого джерела – річки Уж, із застосуванням належної технології водопідготовки, знезараження та транспортування води кільцевою мережею централізованого водопроводу низького тиску з відповідними водопровідними спорудами. До кінця розрахункового етапу мережею централізованого водопроводу має бути охоплена вся житлова та громадська забудова населеного пункту.

Як альтернативне джерело водопостачання проектом пропонується дослідження та розробка ділянки «Галоч» Ужлаторицького родовища питних підземних вод. Згідно з протоколом засідання колегії Державної комісії України по запасах корисних копалин від 01.11.2022 №5524 ділянка «Минай» Ужлаторицького родовища питних підземних вод визнана підготовленою для подальшої промислової експлуатації, а ділянка «Галоч» - для подальшого геологічного вивчення, у т.ч. дослідно-промислової розробки, а також промислової експлуатації КП «Водоканал м. Ужгорода».

Умовою подальшої експлуатації ділянки водозабірних споруд з поверхневого джерела - р. Уж для потреб питного водопостачання мешканців міста, є безумовне дотримання комплексу заходів, які встановлені для зони санітарної охорони (ЗСО) і поясу дериваційного каналу.

З огляду на демографічний прогноз, для забезпечення нормативного водоспоживання прогнозованої чисельності населення міста збільшення продуктивності водопровідних мереж та споруд в межах розрахункового етапу не потрібне. Незважаючи на незначне збільшення обсягів водоспоживання в порівнянні з 2014 роком система централізованого водопостачання потребує розвитку за рахунок оптимізації, реконструкції та модернізації.

Для збільшення ефективності технологічного процесу видобутку та транспортування води, зниження витрат електроенергії, покращення якості води та підвищення надійності її транспортування, необхідно провести автоматизацію технологічних процесів на об'єктах, які забезпечують водопостачання. Впровадження автоматизованої системи управління з центрального диспетчерського пункту має забезпечити надійну і економічну сумісну роботу розгалуженої сукупності складних систем споруд, механізмів, апаратів та здійснення контролю низки гідравлічних, фізико-хімічних та мікробіологічних процесів в режимі реального часу.

Впровадження всієї низки заходів з реконструкції та модернізації системи водопостачання потребує залучення спеціалізованих проектних установ на наступних стадіях розробки містобудівної документації.

Наразі необхідним для міста є здійснення заходів щодо дотримання нормативних показників якості видобутої і підготовленої води по хімічному та бактеріологічному складу і недопущення їх погіршення в процесі транспортування води мережевими трубопроводами.

В рамках вирішення даної проблеми проектом пропонується здійснення реконструкції комплексу водопровідних споруд ділянки «Минай» із збільшенням загального обсягу резервуарів чистої води та модернізації технологічних мереж; реконструкції технологічних мереж та споруд НФС 1,2,3, а також влаштування альтернативного групового водозабору підземних вод «Галоч». Розмір та розташування земельної ділянки альтернативного водозабору визначається на наступних стадіях розробки містобудівної документації після виконання техніко-економічного обґрунтування на основі визначених геолого-промислових параметрів та якісних показників покладів підземних вод родовища «Галоч». Влаштування альтернативного водозабору дозволить забезпечити місту стале та надійне водопостачання проектних та існуючих ділянок житлової і громадської забудови, а також зробить можливим виведення з експлуатації ділянку водозабірних споруд з поверхневого джерела, яка знаходиться під потенційним негативним екзогенним впливом.

Також для організації надійного водопостачання існуючої одноквартирної житлової забудови лівобережжя (планувальне утворення «Західне» в межах вулиць Гранітної, Дендеші, Горянської) проектом передбачено влаштування нової ділянки водопровідних споруд з НС III-го підйому та РЧВ, з котрої питна вода буде доправлятися в мережу до двох контррезервуарів, які передбачаються у найвищій точці рельєфу. Для забезпечення мінімального вільного тиску на позначці найвище розташованих сантехнічних приладів – не менше ніж 0,2 МПа забудовники ділянок багатоквартирної забудови мають передбачати обладнання житлових будівель підвищувальними насосними установками.

Оскільки бюджетне фінансування водогосподарської діяльності наразі є недостатнім, нагальним стає пошук форм і методів інвестиційного забезпечення з можливою імплементацією позитивного зарубіжного досвіду інвестування сфери водокористування.

Реалізація заходів екологічної безпеки Ужгорода, що передбачає подальше озеленення міста і поліпшення стану існуючих зелених насаджень, вимагає розвитку мережі поливального водопроводу з впровадженням сучасних засобів автоматики. Для відбору обсягів води на поливання зелених насаджень пропонується влаштування тимчасових споруд для сезонного забору води з р. Уж та локальних систем технічного поливального водопроводу Використання води міського водопроводу на потреби поливання зелених насаджень, удосконалених покриттів, тротуарів, майданів необхідно обмежити тільки територіями, до стану яких висуваються підвищені вимоги (лікарні, дитячі заклади, тощо).

Пожежогасіння території

Загальні витрати води для пожежогасіння м. Ужгород визначаються як сумарна витрата на зовнішнє пожежогасіння, внутрішнє пожежогасіння (відповідно до ДБН В.2.5-64) та роботу систем протипожежного захисту (відповідно до ДБН В.2.5-56). Розрахункова кількість одночасних пожеж в місті - 3 пожежі. Дана визначена величина включає і пожежі на підприємствах виробничого/складського призначення, які розташовані в межах населеного пункту. Обсяг води для пожежогасіння території визначено в 1,62 тис. м³. Даним об'ємом забезпечується:

- зовнішнє пожежогасіння житлової та громадської забудови з витратами 40 л/с, (час гасіння пожежі – 3 год);
- внутрішнє пожежогасіння громадської забудови з витратами 4-ох струменів по 2,5 л/с, (розрахунковий час роботи пожежних кран-комплектів – 150 хв.);
- внутрішнє пожежогасіння житлової забудови з витратами 1 струмень 2,5 л/с, (розрахунковий час роботи пожежних кран-комплектів – 150 хв.);
- зовнішнє пожежогасіння виробничих будівель з витратами 50 л/с, (II ступінь вогнестійкості, категорія Г за вибухопожежною небезпекою; час гасіння пожежі – 3 год)¹;
- автоматичне з витратами 28,8 л/с, (час гасіння пожежі – 1 год.).

Необхідний пожежний об'єм води зберігається в РЧВ на ділянках водопровідних споруд насосних станцій. Зовнішнє пожежогасіння забезпечується пожежними автомобілями з підключенням до гідрантів, що встановлені на кільцевій та розподільчій водопровідній мережі. Влаштування пожежних гідрантів передбачається вздовж автомобільних доріг та проїздів на максимальній відстані 150 м. один від одного. Пожежогасіння будівель має бути забезпечено з двох гідрантів. Максимальна відстань від гідранту до будівлі яка ним обслуговується – 150 м.

Максимальний строк відновлення протипожежного запасу води у даному населеному пункті складає 24 години. На період відновлення пожежного об'єму води обмеження у водопостачанні допускається не більше ніж на 30% від розрахункових витрат на господарсько-питне водопостачання.

В населеному пункті існує можливість для надійного забору води пожежною технікою з поверхневого джерела (р. Уж та став по вул. Єньковська - Гвардійська) з влаштуванням пожежних під'їздів (пірсів) та приймальних колодязів. Колодязь об'ємом 3 - 5 м³ з'єднується з водним об'єктом трубопроводом, який облаштовано засувкою. Конструкція споруди запобігає замерзанню води в зимовий період.

Основними заходами з реалізації генерального плану щодо розвитку та удосконалення системи водопостачання м. Ужгород є:

¹ Внутрішнє пожежогасіння виробничих будівель II ступеня вогнестійкості категорії Г і Д не передбачається.

- розроблення/коригування та оптимізація галузевої «Схеми водопостачання міста Ужгорода» (після затвердження «Проекту внесення змін до генерального плану м. Ужгород») у відповідності з проектними рішеннями щодо складу, кількості та розміщенню водокористувачів;
- розроблення проектних рішень щодо впровадження автоматизації системи управління об'єктами водопостачання;
- розроблення геоінформаційної системи об'єктів КП «Водоканал м. Ужгорода» інтегрованої в державну геоінформаційну систему.
- виконання гідрогеологічних досліджень з техніко-економічними розрахунками щодо експлуатації запасів покладів підземних вод ділянки «Галоч»;
- виконання проектних, вишукувальних та будівельних робіт для влаштування альтернативного водозабору на ділянці «Галоч» з комплексом водопровідних споруд та водогонів;
- забезпечення і дотримання розроблених та затверджених технологічних регламентів циклу водопідготовки для всіх ділянок водопровідних споруд;
- організація системи моніторингу хімічного складу води джерел водопостачання, якості та безпечності підготовленої питної води з використанням мобільних додатків та відповідного програмного забезпечення;
- впровадження сучасних екологічних методів знезараження води (змішані оксиданти, гіпохлорит натрію, ультрафіолетові лампи, тощо);
- вдосконалення виробничої бази та обладнання відомчої лабораторії контролю якості питної води для моніторингу якості та контролю за технологічними процесами очищення води;
- забезпечення ділянок нової багатоквартирної та існуючої одноквартирної забудови централізованим водопостачанням. Для цього на подальших стадіях проектування необхідно виконати гідравлічні розрахунки з визначенням схеми розподілення потоків, вузлових витрат для розрахункових режимів роботи водопровідної мережі;
- реконструкція (санація) всіх ветхих трубопроводів та заміна всіх аварійних водогонів з використанням пластмасових труб розрахункової кільцевої жорсткості;
- обладнання всіх абонентів засобами обліку витрат води визначеного метрологічного класу і з імпульсним виходом;
- постійна модернізація виробничої бази КП «Водоканал міста Ужгорода»;
- гармонізація параметрів обчислення мережеских витрат і тарифів для забезпечення розвитку та експлуатації в належному технічному стані системи водопостачання.

5. КАНАЛІЗАЦІЯ

Визначення напрямків розбудови системи інженерної інфраструктури м. Ужгорода для забезпечення надійного відведення стічних вод найбільш економічними та енергоощадними засобами з мінімальним впливом на екологію довкілля здійснюється згідно з Законодавством України, Державними будівельними нормами, Державними санітарними нормами та правилами, рішеннями попередньо розробленої та затвердженої містобудівної документації («м. Ужгород Закарпатської області. Внесення змін до генерального плану міста», ДП «ДІПРОМІСТО», Київ, 2015 р.), а також у відповідності до положень наступних програмних документів: «Стратегія розвитку міста «Ужгород – 2030» (рішення Ужгородської міської ради від 19.01.2019 №1382), «Правила приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення м. Ужгород» (рішенням виконавчого комітету Ужгородської міської рад від 12.06.2019 №202).

Загальна схема централізованого відведення стічних вод м. Ужгорода до ділянки міських каналізаційних очисних споруд, яка була описана в розділі «Аналітична частина. Каналізація» залишається чинною. З поступовим розвитком міста та підвищенням ступеню його благоустрою, передбачається стовідсоткове охоплення водоспоживачів мережею повної роздільної каналізації. Її розвиток має здійснюватися шляхом реалізації заходів проекту «Внесення змін до генерального плану міста Ужгорода (завершення робіт)» (ДП «Діпромисто», м. Київ, 2023 р.), схем детального планування територій та відповідно до проектних рішень спеціалізованих проектних установ щодо розбудови систем каналізації населеного пункту.

Проектом передбачено нове багатоквартирне будівництво. Показники додаткового навантаження на споруди і мережу каналізації у відповідності до планових показників чисельності населення надано в таблиці 61. Розрахунки проведено по групах водокористувачів у відповідності до ДБН Б.2.2-12:2019, ДБН В.2.5-75:2013 та за відсутності на даний час розроблених і затверджених науково обґрунтованих нормативів питного водопостачання для м. Ужгорода. Загальний обсяг стічних вод на розрахунковому строк надано в таблиці 62.

Відповідно до розрахунків проектний обсяг стічних вод мережі централізованої каналізації Ужгорода має скласти 38,25 тис. м³/добу. Даний обсяг зворотних вод передбачено на кінець розрахункового етапу. Він складається з обсягів стоку від усіх груп водоспоживачів за умови повного охоплення мережею централізованої каналізації ділянок житлової та громадської забудови міста.

Здійснення повного біологічного очищення проектного обсягу стічних вод можливе на майданчику існуючих міських каналізаційних очисних спорудах (КОС) за умови їх реконструкції і модернізації з застосуванням сучасних технологій очищення зворотних вод, а також модернізації мережі дощової каналізації з відокремленням її окремих ділянок від централізованої мережі каналізації міста з влаштуванням відповідних очисних споруд дощового стоку. Наразі у зливовий період навантаження на очисні споруди збільшується з середньодобових 51,1 м³ до 100 м³/добу, що є технологічно, екологічно та економічно неприпустимим.

На даний час товариством з обмеженою відповідальністю «Проект МИКС» розроблено проектну документацію на стадії «П» для будівництва нової лінії споруд повного біологічного очищення зворотних вод на існуючому майданчику КОС. Проект отримав позитивний висновок державної експертизи.

Проектом передбачено будівництво:

- камер перемикання на існуючих напірних трубопроводах;
- виробничого корпусу споруд механічного очищення стоків;
- аеротенку, чотирьох вторинних відстійників;
- будівля для знезараження очищених стоків із застосуванням установок УФЗ;
- аераційного резервуару;
- насосної станції циркуляційного мулу;
- станції зневоднення осаду;
- дренажної насосної станції, та ін.

Відповідно до рекомендованої технологічної схеми нової лінії КОС м. Ужгород, стічні води від міста та прилеглих населених пунктів, у яких КП «Водоканал міста Ужгород» надає послуги з централізованого водовідведення, після повного біологічного очищення мають відповідати вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 №465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами» та скидатись до річки Уж.

Державною установою «Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва» НАМН України було підготовлено Науковий звіт від 11.12.2017 №22.2/4282 по матеріалах щодо обґрунтування встановлення (коригування) розмірів санітарно-захисної зони для каналізаційних очисних споруд КП «Водоканал міста Ужгород» в якому рекомендовано Держпродспоживслужбі України погодити дані матеріали із встановленням розмірів санітарно-захисної зони для каналізаційних очисних споруд від межі найближчих крайніх майданчиків тимчасового розміщення кеку розміром:

- 233 м у північно-східному та східному напрямку;
- 141 м у південно-східному напрямку;
- 288 м у південному напрямку
- 100 м у південно-західному, західному та північно-західному напрямках;
- 300 м у північному напрямку.

Реалізація вищенаведених заходів щодо коригування розмірів санітарно - захисної зони КОС м. Ужгорода можливе за умови здійснення реконструкції споруд та технологічних мереж, дотримання умов експлуатації та виробничої потужності, забезпечення нормативних рівнів вмісту забруднювальних речовин в атмосферному повітрі та нормативного рівня акустичного впливу.

Застосовані технологічні рішення мають забезпечити гнучке та оперативне керування процесом очищення стоків для досягнення необхідного ефекту при можливих змінах параметрів зворотних вод, які надходять до КОС, забезпечити стабільні нормативні показники очищення стічних вод та оптимізувати собівартість кубометру очищених стоків.

З огляду на велику протяжність та рельєф населеного пункту, в схемі каналізації пропонується задіяти каналізаційні насосні станції підкачки колодезного типу. В схемі каналізування проектної забудови планувального утворення «Західний» передбачена районна каналізаційна станція з влаштуванням перемикаючої ділянки між напірним каналізаційним трубопроводом КНС та напірними каналізаційними трубопроводами КОС.

Для каналізування проектної багатоквартирної забудови ділянки, що обмежена вулицями Приладобудівників – Миколи Бобяка, також передбачена районна КНС з транспортуванням стоків напірними трубопроводами до самопливної мережі правого берега.

Приймання рідких відходів від дотепер не каналізованої одноквартирної забудови передбачено за існуючою схемою: до колодязів на ділянці КОС та біля КНС-4. За максимального охоплення міста мережею централізованої господарчої каналізації очікується істотне зменшення обсягу рідких відходів.

Пропозиції щодо проектних каналізаційних мереж та споруд надано в графічній частині проекту.

Основними заходами з реалізації генерального плану щодо удосконалення та розвитку системи каналізації міста Ужгорода є:

- виконання робочої документації та реалізація проекту реконструкції КОС із удосконаленням технології очищення, доочищення та знезараження стічних вод з використанням новітніх технологій. Доведення хімічного, та бактеріологічного складу очищених стоків до нормативних вимог європейських стандартів;
- модернізація системи централізованої каналізації перекладкою амортизованих колекторів і мереж, реконструкцією насосних станцій, дублюванням напірних трубопроводів від насосних станцій I категорії надійності дії та застосуванням енергоощадного обладнання;
- заміна залізобетонних трубопроводів на трубопроводи з композитних матеріалів: труби поліетиленові, поліетиленові двошарові гофровані, поліетиленові спіральні навиті, тощо. Кільцева жорсткість визначається розрахунком на подальших стадіях проектування;
- реконструкція та переоснащення каналізаційних насосних станцій з застосуванням енергоощадного насосного обладнання з частотним перетворювачем;
- проектування та будівництво каналізаційних мереж та споруд на ділянках нової проектної забудови та в районах міста, які дотепер не охоплені мережею централізованої водовідведення. Забезпечення на кінець розрахункового етапу повного охоплення забудови міста мережею централізованого каналізації;

- безумовне дотримання розмірів захисних охоронних зон для всіх каналізаційних самопливних та напірних мереж, КНС, очисних споруд каналізації, трубопроводу скидання біологічно очищених зворотних вод до р. Уж з метою попередження травматизму та загрози пошкодження майна;
- впровадження повної автоматизованої системи керування відведенням і очищенням стічних вод, контролю та діагностики роботи споруд і мереж;
- розроблення та впровадження системи моніторингу скидів господарських та виробничих стічних вод у міську каналізацію, у першу чергу, за показниками якості для забезпечення нормального функціонування технологічних процесів біохімічного очищення на спорудах КОС;
- гармонізація параметрів обчислення мережевих витрат і тарифів для забезпечення розвитку та експлуатації в належному технічному стані системи каналізації.

6. САНІТАРНЕ ОЧИЩЕННЯ ТЕРИТОРІЇ

Стратегія та заходи щодо поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) в м. Ужгород мають відповідати положенням Закону України «Про відходи» від 05.03.1998 №187/98-ВР; Національній стратегії управління відходами в Україні до 2030 року (схвалено розпорядженням КМУ від 08.11.2017 № 820-р); «Стратегії поводження з відходами в Закарпатській області на 15-річний період» (рішення Одинадцятій сесії VI скликання Закарпатської обласної ради від 16.11.2012 № 537); «Програми охорони природного навколишнього середовища Закарпатської області на 2021 - 2023 роки» (Розпорядження Закарпатської ОДА від 14.12.2020 №730), «Програми поводження з твердими побутовими відходами в Ужгородському районі на 2020-2025 роки» (Розпорядження голови Ужгородської РДА від 10.04.2020), з урахуванням рішень містобудівної документації «Схема планування території Закарпатської області» (ДП «ДІПРОМІСТО», м. Київ, 2011 р.)

За результатами моніторингового візиту до Ужгородської міської ради, Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації було наголошено, що відсутність схеми санітарної очистки міста Ужгород не відповідає Порядку розроблення, погодження та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 23.03.2017 №57.

Санітарне очищення міста наразі здійснюється у відповідності до «Правил благоустрою міста Ужгород» (рішення IV сесії V скликання Ужгородської міської ради від 26.12.2006 №136) із застосуванням планово-регулярної системи санітарного очищення території з регулярним (за графіком та визначеним маршрутом) вивезенням побутових відходів спеціальним автотранспортом до місця їх подальшого зберігання/утилізації, а саме до паспортизованого міського полігону ТПВ поблизу с. Барвінок.

Санітарне очищення ділянок нової житлово-громадської забудови розглядається як складова частина загальної схеми санітарного очищення міста. Розрахунковий обсяг накопичення твердих побутових відходів та сміття з даних ділянок визначено відповідно до таблиці 11.2 ДБН Б.2.2-12:2019, чинного рішення Ужгородської міської ради від 13.05.2020 №192 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів у місті Ужгород» і надано в таблиці 63. Проектний обсяг утворення побутових відходів в населеному пункті на розрахунковому етапі згідно з прогнозованою чисельністю населення надано в таблиці 64.

Таблиця 63. Розрахунковий об'єм утворення ТПВ на ділянках нового будівництва

Об'єкти утворення твердих побутових відходів	Розрахункова одиниця	Кількість споживачів	Середньорічна норма утворення ТПВ на розрахункову одиницю		Розрахунковий обсяг утворення ТПВ	
			кг	м ³	тис. т/рік	тис. м ³ /рік
Багатоквартирні будинки за відсутності одного з видів благоустрою – центрального опалення :						
1.1 На вільних територіях:	1 мешканець	12100	403,33	2,32	4,88	28,07
1.2 Зміна цільового призначення:		14740			5,95	34,20
1.3 Вибірково по місту:		1580			0,64	3,67
Усього:					11,47	65,94
Великогабаритні, ремонтні, будівельні відходи	10%				1,15	6,59
Сміття з удосконаленого покриття доріг та площ	1 м ²	140000	5,00	0,008	0,70	1,12
Садові відходи від зелених насаджень	1 м ²	90000	-	0,008		0,72
РАЗОМ					13,32	74,37

Таблиця 64. Проектний обсяг утворення ТПВ на розрахунковий строк

Об'єкти утворення твердих побутових відходів	Розрахункова одиниця	Кількість споживачів	Середньорічна норма утворення ТПВ на розрахункову одиницю		Розрахунковий обсяг утворення ТПВ	
			кг	м ³	тис. т/рік	тис. м ³ /рік
Одноквартирні будинки за відсутності одного з видів благоустрою – центрального опалення	осіб	90000	403,33	2,32	36,3	208,8
Багатоквартирні будинки за відсутності одного з видів благоустрою – центрального опалення	осіб	30000	500,05	2,29	15,0	68,7
Разом					51,3	277,5
Великогабаритні, ремонтні, будівельні відходи	10%				5,2	27,8
Сміття з удосконаленого покриття доріг та площ	1 м ²	2500000	5	0,008	12,5	20,0
Садові відходи від зелених насаджень	1 м ²	1110000	-	0,008		8,9
РАЗОМ					69,0	334,0

Загальний проектний обсяг твердих побутових відходів, який буде утворено в межах міста Ужгорода до кінця розрахункового етапу, визначено в розмірі 1,3 млн. т. (6,3 млн. м³). Це значно перевищує розмір вільних на даний час ділянок карт міського полігону ТПВ. З огляду на вищенаведене, існуюча на даний час концепція поводження з ТПВ, яка полягає у збиранні та захороненні відходів у місці їх утворення - на ділянках міського полігону ТПВ, має бути невідкладно трансформована. Концепція трансформації визначена у містобудівній документації «Схема планування території Закарпатської області» (том IV. Розділ «Інженерне обладнання території. Санітарне очищення»), де зазначено, що «Для вирішення питання поводження з відходами в Закарпатській області необхідно в межах регіону побудувати 4 сміттєпереробні підприємства (м. Ужгород, м. Мукачево, м. Хуст, м. Рахів) продуктивністю кожного 100 тис. тон/рік з урахуванням радіусу обслуговування. Санітарне очищення території області проводити через систему сміттесортувальних станцій, які повинні розташовуватись в промислових зонах з урахуванням СЗЗ – 100 м в кожному адміністративному районі та містах обласного підпорядкування Дані рішення мають бути взяті за основу при виконанні «Схеми санітарного очищення території Закарпатської області».

Беручи до уваги технічний стан карт полігону у с. Барвінок та ступінь їх наповнення, наразі необхідно реалізувати основні технічні заходи, щодо підготовки до рекультивації: стабілізація та планування площини, підготовка та влаштування системи дегазації з використання обробленої газової суміші як вторинного енергетичного ресурсу тощо.

Для збирання, оброблення (перероблення), знешкодження та захоронення проектного обсягу ТПВ необхідне будівництво підприємства промислової переробки твердих побутових відходів. Вилучення та повторне використання компонентів ТПВ має суттєві позитивні екологічні та економічні наслідки: скорочує обсяги відходів які мають бути знешкоджені на ділянці полігону, зменшує обсяги використання «первинної» сировини в процесі виробництва. Конкретна схема переробки визначається виходячи з морфологічного складу відходів, бажаного вихідного продукту, тощо. Процес переробки має бути автоматизованим і відбуватися в закритих модулях. Побічний продукт - газ, використовується як для опалення самого модуля, так і може бути джерелом енергопостачання.

Розвинені країни з інноваційними економічними системами активно уникають утилізації побутових відходів методом захоронення або спалювання, оскільки дані процеси нерентабельні та завдають шкоди екосистемі. Як ефективний та перспективний спосіб комерційно вигідної переробки ТПВ з мінімальними наслідками для екології довкілля наразі можна розглядати піроліз.

Даною технологією забезпечується знешкодження та знищення різних видів відходів з дотриманням високого рівня екологічної безпеки. Застосування піролізних установок поки не набуло широкого поширення в Україні. Устаткування вимагає значних первинних капіталовкладень, але дає відчутний економічний та екологічний ефект в процесі експлуатації. Дана технологія полягає в термічному розкладанні відходів у піролізному котлі без доступу кисню. В кінцевому результаті цей процес дозволяє отримати твердий вуглецевий залишок – піровуглець, і легкі сполуки - піролізний газ.

Пірогаз утилізують на спеціальних турбінах для отримання електричної енергії, а також застосовують для нагрівання гарячої води, що подається в житлові приміщення. Піровуглець зазвичай брикетують як енергоефективний матеріал або використовують як основу для водовугільного палива.

До інших ефективних напрямків реалізації піровуглецю відноситься виробництво активованого вугілля, різних видів гуми, пластмаси, барвників. Процес піролізу може протікати при різному температурному режимі: за температури не вище 800°C - низькотемпературний піроліз, та у температурному діапазоні 1200-1400°C - високотемпературний піроліз. Перевага другого способу полягає у відсутності необхідності проводити попереднє сортування сировини зі сміття, що надходить в котел, оскільки особливість його роботи допускає використання низькоякісного матеріалу. Отже, технологія піролізу дає можливість стовідсоткової переробки та повного знищення твердих побутових відходів, включно з органічними без утворення та викидів в атмосферу шкідливих летючих речовин (діоксинів, золи та інші) з отриманням теплової енергії та продуктів переробки, які затребувані на ринку.

Враховуючи невикористано великий відсоток будівельного сміття, змету та каміння, які наразі потрапляють до полігону ТПВ, стратегія поводження з відходами в населеному пункті має передбачати їх перероблення та вторинне використання: при закладці фундаментів будівель, автодорожніх роботах, благоустрою території та в багатьох інших сферах. Відходи від зелених насаджень загального користування також не повинні потрапляти до полігону ТПВ, а мають подрібнюватись, компостуватись та використовуватись для збагачення ґрунту. Виконання даних заходів допоможе зменшити необхідні земельні ділянки для влаштування об'єктів поводження з ТПВ.

З огляду на вищенаведене, для сортування і промислового перероблення проектного обсягу ТПВ міста Ужгорода необхідна ділянка площею 5,1 га. Влаштування комплексу промислової переробки твердих побутових можливе тільки на визначеній у відповідності до законів України земельній ділянці. Згідно з матеріалами «Стратегії поводження з відходами в Закарпатській області на 15-річний період» існують плани будівництва нових сучасних полігонів у Берегівському, Виноградівському, Іршавському та Хустському районах. На даний час питання виділення земельної ділянки для розміщення об'єктів поводження з відходами Ужгородської міської територіальної громаді не вирішено. Розміщення окремих сміттесортувальних / сміттєпереробних ліній можливе в промислових та комунально-складській зонах міста.

Розмір ділянки для захоронення проектних обсягів ТПВ міста Ужгорода на кінець розрахункового етапу (до 2041 року) визначаємо за таблицею 11.3 ДБН Б.2.2-12:2019. При збереженні існуючих наразі концепції та технологічного регламенту поводження з відходами. для знешкодження і захоронення ТПВ необхідна ділянка площею 39 га. В разі забезпечення до 2030 році перероблення п'ятдесяти відсотків ТПВ із загального обсягу їх утворення, як того вимагає «Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року», розмір земельної ділянки під полігон для знешкодження залишкового обсягу відходів має значно зменшитись, а в разі застосування після сортування ТПВ технології глибокого пресування залишків відходів, термін експлуатації полігону може бути подовжено у 2-3 рази.

Вибір стратегії та відповідних ділянок для розміщення об'єктів поводження з ТПВ здійснюється на подальших стадіях розробки містобудівної документації та після виконання техніко-економічних розрахунків з урахуванням можливості приєднання об'єктів до відповідних інженерних мереж та влаштування санітарно-захисної зони 500 м. згідно з вимогами ДСП №173-96.

Для вирішенні питань поводження з безпритульними тваринами у м. Ужгороді створено стаціонарний пункт тимчасового утримання безпритульних тварин. Площа земельної ділянки 0,3 га задовольняє вимогам п.11.2.5 ДБН Б.2.2-12:2019. На даній ділянці, з дотриманням відстані в 300 м. від житлових будинків та будівель іншого призначення, функціонує стаціонарний пункт для тимчасового утримання безпритульних тварин, тимчасової ізоляції, стерилізації, вакцинації, проведення профілактичних обробок з подальшим поверненням на місце колишнього мешкання (місце відлову) або передачі під опіку. На окремій ділянці площею 0.024 га проектом пропонується розташовування термічного утилізатора з кремаційною піччю, яка має бути обладнана системою очищення димових газів. Кремація тварин може здійснюватися комунальним підприємством з дотриманням європейських стандартів безпеки для довкілля. Земельна ділянка розташовується за межами пункту тимчасового утримання тварин з дотриманням нормативних розмірів СЗЗ - 300 м.

Вивезення рідких відходів передбачається спецавтотранспортом на каналізаційні очисні споруди за існуючою схемою. Істотне зменшення об'єму рідких відходів, що підлягає вивезенню, очікується із здійсненням максимального охоплення міста мережею централізованої господарчої каналізації.

В діючому регуляторному акті «Правила благоустрою міста Ужгород» (рішення IV сесії V скликання Ужгородської міської ради від 26.12.2006 № 136) передбачено механізм впровадження сортування побутових відходів, яке має здійснюватись власниками відходів у відповідності до законодавства. Сортування та переробка сміття мають беззаперечні екологічні та економічні переваги, адже скорочується споживання сировини, ресурс якої є обмеженим, а також зменшується викид шкідливих речовин у навколишнє середовище. Впровадження схеми роздільного збору сміття, введення в експлуатацію сортувальних та переробних ліній дозволяє суттєво зменшити розміри ділянки для захоронення ТПВ. Переробка - важливий елемент економіки розвинених країн, оскільки вона дозволяє виробляти нові продукти, використовуючи набагато менше сировини та енергії. Оцінити вагомість заходів щодо запровадження системи роздільного збору ТПВ для екології довкілля, дає змогу проведення аналізу морфологічного складу загального обсягу накопичених та вивезених відходів.

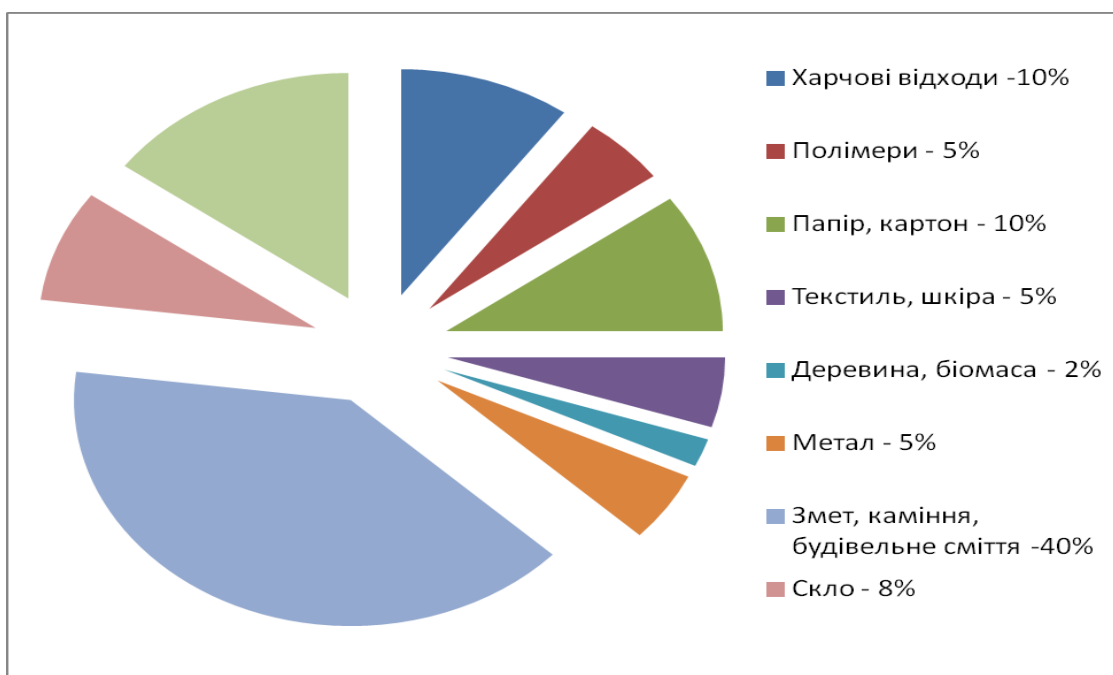

Рисунок 16. Усереднений морфологічний склад твердих побутових відходів м. Ужгород (за даними департаменту міської інфраструктури Ужгородської міської ради)

Зазвичай вторинній обробці піддають такі матеріали, як папір, пластик, скло, метал, тощо. В загальному обсязі накопичених та вивезених відходів м. Ужгорода в 2022 р. (63,054 тис. т / 315,3 тис. м³), частка паперових відходів орієнтовно складає 32 тис. м³. З даного обсягу, за умови роздільного збирання, придатним до переробки орієнтовно можна вважати 70% - 16,0 тис. т (за усередненої щільності відсортованого паперу 0,5 т/м³). Ресурсні затрати на папір, що виробляється з макулатури, у 2-3 рази менші, ніж при використанні целюлози. Одна тонна макулатури економить 3,0 -4,5 м³ деревини або близько 15 дерев. Використання даного обсягу відсортованої макулатури в якості вторинної сировини дозволило б зберегти 48 тис. м³ деревини, або 240 тис. дорослих дерев.

Відокремити хоча б якусь частину паперової маси для переробки, після того, як вона змішалася з іншим сміттям в загальному сміттєвому контейнері – не можливо. Тому вкрай важливо збирати макулатуру окремо.

Полімерні відходи відносяться до III – IV класів небезпеки (малонебезпечні), але неутилізований пластик становить значну загрозу для довкілля, бо з часом виділяє токсичні канцерогенні речовини. Особливо небезпечним пластик стає при загорянні, що робить процес тління сміттєзвалища вкрай небезпечним явищем. За 2022 рік у м. Ужгород було накопичено орієнтовно 15,8 тис. м³ полімерних відходів. Переробка відсортованих полімерів у кількості 0,4 тис. т (при щільності 0,025 т/м³) методом механічного рециклінгу, який наразі активно застосовується в Україні та має в основі фізичне подрібнення сировини, дає змогу отримати кінцевий продукт в якості очищеного подрібненого полімеру - флексу або агломерату. Переробка визначеної кількості полімерних відходів населеного пункту може заощадити 5,8 млн. кВт/год та зберегти 19 тис. м³ води.

Після рециклінгу матеріал використовується у виробництві синтетичних волокон, застосовується при будівництві доріг. Реалізація однієї тони флексу/агломерату приносить близько 10 – 30 тисяч грн. Дотепер вартість виготовлення пластику з первинних ресурсів залишалась відносно низькою через привабливість цін на нафту, але стала тенденція до зростання вартості природних ресурсів надає вторинна сировина набуватиме дедалі більшого значення для промисловості.

Скло є єдиним пакувальним матеріалом, використання якого може здійснюватися у «закритому циклі». Тобто за умови 100% утилізації та вторинної переробки склобою, на сміттєзвалища не потраплять жодні відходи від скляної упаковки. В 2022 році обсяг склобою в м. Ужгороді склав 25,2 тис. м³, або 5 тис. т. Отримання кінцевого продукту при повторному переробленні даних обсягів склобою зменшує енергоємність виробництва на 40%, оскільки склобій переплавляється при значно меншій температурі ніж первинна сировина. Окрім цього зменшується споживання природних ресурсів (пісок, натрій та вапняк) з якої виготовляють скло та обсяги викидів вуглекислого газу в атмосферу. Подібні розрахунки, що підтверджують переваги циркуляційної економіки можна провести по кожній складовій з обсягу твердих побутових відходів населеного пункту.

Наявність якісної вторинної сировини є визначальною для рециклінгу. Сміття з полігонів через його змішану структуру не годиться для переробки, тому визначальною є організація сортування ТПВ на рівні домогосподарств, а також впровадження принципу розширеної відповідальності виробника – тобто відповідальність за повний цикл свого пакування.

Порядок проведення процесів перероблення складників ТПВ з метою подальшого використання визначається СОУ ЖКГ 03.09-17:2010, СОУ ЖКГ 03.09-18:2010 та ін.

Клімат Ужгорода є помірно континентальним із спекотним літом і м'якою нестійкою зимою. Статистичний аналіз інструментальних гідрометеоспостережень за останні 10 років демонструє тенденцію до зростання середньорічної температури, що є одним з основних проявів регіональних кліматичних змін в Україні на тлі глобальних процесів потепління. За даними Закарпатського обласного центру з гідрометеорології за останні 10 років порівняно з кліматичною нормою суттєво зросла кількість днів з температурами 30,1–35,0°C. Окрім зростання кількості окремих спекотних днів, в останні десятиріччя в Ужгороді також простежується зростання кількості випадків хвиль тепла – періодів, протягом яких максимальні добові температури повітря понад 5 послідовних днів перевищують середні максимальні температури повітря¹.

В зв'язку з цим, гостро стоїть необхідність запровадження нових інноваційних тенденцій сортування та збирання твердих побутових відходів, як складової частини заходів з адаптації до змін клімату. Проектом пропонується застосування і подальший розвиток системи підземного збирання ТПВ. Це безпечний, екологічний та гігієнічний спосіб збирання та тимчасового зберігання відходів.

¹ Шевченко О.Г. Власюк О.Я. «Оцінка вразливості та заходи з адаптації до зміни клімату. Ужгород», 2015

Оскільки ТПВ зберігаються на глибині, низька температура ґрунту перешкоджає розвитку бактерій. Окрім цього, даний спосіб задовольняє підвищені санітарно-гігієнічні вимоги, дозволяє суттєво економити місце в умовах ущільненої забудови і не завдає шкоди її архітектурній привабливості. Пропонується розглянути застосування двох систем підземного збирання відходів: підземні контейнерні системи з зовнішнім підйомним пристроєм та систему підземних контейнерів з власним підйомним механізмом. Обидві запропоновані системи дають можливість запровадити дієву схему роздільного збирання відходів.

Конструкція контейнерів з зовнішнім підйомним пристроєм запобігає навмисному втручанню ззовні і розкиданню сміття, а відповідно, і забрудненню території довкола. Основна частина контейнеру, в якій накопичується сміття, знаходиться під землею. Кожен такий контейнер оснащується лазерним датчиком заповнення сміттям та GPRS- модемом для диспетчеризації логістики. Це дозволяє вчасно реагувати на наповненість контейнерів та оптимізувати логістику вивозу відходів. Контейнери обладнані системою пожежогашіння на випадок займання сміття. Завдяки своїм розмірам (1500x1500x2520 м) і навантаженню, конструкція контейнеру сприяє пресуванню відходів, і таким чином збільшується об'єм збору сміття на встановленому майданчику. Залізобетонний прямокутник виготовляється з бетону класу С25/30 за міцністю на тиск, W6 – за водонепроникністю, F100 – за морозостійкістю (згідно ДСТУ Б В.2.6-156:2010, ДБН В.2.6-98:2009). Зверху залізобетонного прямокутника встановлюється платформа безпеки, що витримує навантаження до 150 кг (масу людини). При підйомі контейнера платформа механічно закривається, що запобігає потраплянню у прямокутник людей, тварин та різноманітних предметів. При вертикальному встановленню контейнера зверху платформи спрацьовують запобіжники, і контейнер опускається на дно прямокутника. До недоліків даної системи підземних контейнерів необхідно віднести складність експлуатаційного обслуговування, наявність у обслуговуючої фірми спеціальної машини обладнаної маніпулятором, вимоги до відсутності підземних та надземних комунікацій на місці установки контейнерної системи, достатньо високу вартість.

Запропонована конструкція системи підземних контейнерів з власним підйомним механізмом дозволяє використовувати стандартні контейнери обсягом 1,1 м³ та сміттєвози обладнані ліфтами з заднім завантаженням. Дані підземні контейнерні системи відмінно вирішують проблеми нестачі вільного простору при проектуванні житлових та торговельних комплексів. Вони запобігають несанкціонованому доступу до ТПВ, як правило мають антивандальну конструкцію. Підземна контейнерна система складається з залізобетонного підземного бункера в якому розміщується підйомна платформа. На платформу встановлюється сміттєві контейнери. Електропостачання електроприводу підйомника передбачається від ВРУ освітлення вулиць. Відведення випадкових стоків з залізобетонного бункера передбачається здійснювати в каналізаційну мережу.

До недоліків даної системи необхідно віднести облаштування спеціального підземного боксу з бетону для встановлення у нього підйомного механізму майданчика, вимоги до відсутності підземних комунікацій на місці установки контейнерної системи, наявність можливості підключення зовнішнього джерела живлення. У відповідності до вимог ДБН Б.2.2-5:2011 при розміщенні підземних контейнерних систем для збирання ТПВ необхідно передбачити можливість зручного проїзду для спецавтотранспорту та розворотних майданчиків. На підземних і наземних контейнерних майданчиках необхідно забезпечити для маломобільних груп містян безбар'єрний доступ хоча б до одного з контейнерів. Згідно з п.2.9 «Державних санітарних норм і правил утримання територій населених місць» місця розташування контейнерних майданчиків визначаються у складі проектів будівництва житлових та громадських споруд з дотриманням вимог п.2.8 та п.2.10 щодо нормативних відстаней від стін будівель.

Зважаючи на те, що ринок поводження з твердими побутовими відходами є одним з найбільших в світі, та з огляду на започаткування державної стратегії комплексної цифрової трансформації економіки країни, для міста нагально необхідним стає розвиток цифрових технологій у сміттепереробній галузі з впровадженням смарт-технологій і обладнання. Це може бути виробництво «смарт-систем» для збирання відходів («розумний контейнер»), оснащення автопарку спеціалізованим програмним забезпеченням та датчиками («розумний сміттевоз»), що дозволить оптимізувати логістичні зв'язки, зменшити тривалість перевезень та заощадити паливо. Необхідно використовувати робототехніку для сортування відходів; запроваджувати інтелектуальні системи переробки і утилізації ТПВ, впроваджувати мобільні додатки та програмне забезпечення для організації системи обліку і аналітики.

Отже, основні заходи щодо розвитку та удосконалення системи санітарного очищення міста можна визначити як такі:

- розроблення та затвердження схеми санітарного очищення м. Ужгорода (після затвердження даного проекту «Внесення змін до генерального плану міста Ужгорода (завершення робіт)»);
- трансформування концепції поводження з відходами у відповідності до сучасних вимог та стандартів;
- вирішення земельного питання та виділення ділянки для влаштування об'єкту поводження з твердими побутовими відходами;
- забезпечення всіх районів міста централізованим планово-регулярним санітарним очищенням;
- проектування та будівництво підприємства промислової переробки твердих побутових відходів;
- планове виконання робіт з рекультивації ділянок полігону ТПВ з забезпеченням лабораторного контролю навколишнього атмосферного повітря;
- розвиток технології утилізації сміттевої газової суміші: її переробки, збагачення та подальшого використання;

- недопущення виникнення стихійних звалищ, а також рекультивация існуючих із застосуванням новітніх технологій (технології біоремедіації, тощо);
- розвиток дієвої системи роздільного збору ТПВ;
- впровадження і розвиток цифрових рішень у сфері поводження з твердими побутовими відходами.

Прийняття остаточних рішень у сфері управління твердими побутовими відходами щодо визначення стратегії поводження з ТПВ та схеми санітарного очищення є пріоритетом органів місцевої влади. Керуючись ст. 21 Закону України «Про відходи», питання щодо типу об'єктів поводження з відходами, розміщення їх на своїй території, ліквідація неконтрольованих та несанкціонованих звалищ, тощо, вирішуються органами місцевого самоврядування.

13. ПРІОРИТЕТНІ ЗАХОДИ ЩОДО СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА

Враховуючи відсутність планового інвестування в капітальне будівництво є значна складність визначення територій житлового будівництва, які будуть освоюватися на першому етапі. Тому важливим є визначення пріоритетних заходів щодо сталого функціонування інженерно-транспортної інфраструктури міста).

Транспорт

- реконструкція мостового переходу через р. Уж в створі просп. Свободи;
- будівництво естакади через залізничну лінію в створі вул. Романа Шухевича;
- капітальний ремонт автомобільних мостів по вул. Академіка Шпеніка, пл. Б.Хмельницького та пішохідного мосту пл. Театральна.

Інженерна підготовка та захист території

- регулювання русла (розчищення)р. Уж, орієнтовно 5,0 км;
- берегоукріплення, орієнтовно 1,0 км;
- будівництво набережної, орієнтовно 0,9 км.

Водопостачання

Пріоритетні заходи спрямовані на зменшення виробничих витрат КП «Водоканал міста Ужгорода» та забезпечення всім групам водоспоживачів водою відповідної якості. Виходячи з цього, інвестування коштів планується для здійснення наступних робіт і заходів:

Для забезпечення водоспоживачів питною водою відповідної якості:

- реалізація планових заходів щодо реконструкції технологічних мереж та споруд водозабору «Минай»: впровадження новітніх засобів для знезараження видобутої води; будівництво розвідувально-експлуатаційної свердловини (дублер свердловини №5б); капітальний ремонт павільйонів та огорожі свердловин водозабору «Минай» №3а, 43а, 5б, 6а, 329а, 335а. 726, 763, 764, 1014 на території Холмківської сільської ради Ужгородського району Закарпатської області. Реконструкція споруд РЧВ для запобігання витокам води. Реконструкція огорожі ЗСО I поясу ВНС «Кальварія». Капітальний ремонт огорожі КОПВ вул. Новодоманинська, 27.

Для зменшення енергоспоживання:

- проведення в максимально стислі терміни реконструкції системи енергоживлення ділянок водопровідних споруд «Минай» та КОПВ (НФС 1,2,3). Влаштування нової ділянки ТП для трансформатора 400 кВа в зоні II поясу ЗСО водозабору «Минай». Будівництво альтернативного джерела електроенергії (сонячні батареї) на ділянці КОПВ. Переоснащення водопровідних насосних станцій із заміною насосного обладнання, яке відпрацювало строк корисного використання (13 одиниць) на енергоощадне насосне обладнання з частотним перетворювачем та гідропріємобаків для оптимізації роботи системи, зменшення частоти включень і запобігання

можливого гідравлічного удару. Реконструкція кабельних мереж електропостачання водопровідних насосних станцій. Впровадження автоматизованої системи комерційного обліку електроенергії (АСКОЕ).

Для зменшення аварійності:

- планова реконструкція та санація мережевих трубопроводів і водогонів великих діаметрів з придбанням необхідного обладнання, машин і механізмів. Реконструкція та санація ділянок водопроводу з використанням пластмасових труб розрахункової кільцевої жорсткості аварійних та ветхих ділянок водопроводу. Реконструкція водогону діаметром 500 мм по вул. Тиха; реконструкція водопроводу по вул. Челюскінців; капітальний ремонт водопровідної мережі по вул. Гвардійській, вул. Кармелюка, вул. Данила Богуславського. Санація ділянки водогону від КОПВ діаметром 500 мм – перехід під залізничною колією.

Для запобігання витокам води питної якості:

- здійснення заходів щодо оптимізації зонування подачі води з ділянок водозабірних споруд, зменшення навантаження на старі ділянки мережі шляхом оптимізації тиску в системі; проектування та впровадження зон тиску з одночасною модернізацією насосного обладнання ВНС; планова заміна регулювальної та запірної арматури; впровадження автоматизованої системи виявлення витоків води, що буде включати в себе проектування та встановлення контрольних точок на водопровідній мережі.

Для зниження фактичного водоспоживання та зменшення втрат:

- проведення просвітницької роботи серед містян, щодо формування етики раціонального використання води; впровадження нових приладів технологічного контролю на об'єктах КП «Водоканал міста Ужгорода»; обладнання всіх абонентів засобами обліку витрат води визначеного метрологічного класу і з імпульсним виходом.

Каналізація

Пріоритетні заходи спрямовані на зменшення виробничих витрат КП «Водоканал міста Ужгорода» та забезпечення всім групам водоспоживачів доступу до якісних послуг централізованої каналізації. Виходячи з цього, інвестування коштів планується для здійснення наступних робіт і заходів:

- розроблення (коригування) галузевої Схеми каналізації м. Ужгород після затвердження проекту «Внесення змін до генерального плану міста Ужгорода (завершення робіт)» у відповідності з новими рішеннями щодо складу, кількості та розміщенню водокористувачів. Визначення першочергових і перспективних заходів необхідних для удосконалення та розвитку системи каналізації міста Ужгорода та механізму реалізації Схеми;
- від'єднання в максимально стислі терміни існуючих ділянок дощової каналізації від мережі господарсько-побутової каналізації з влаштуванням збірних колекторів дощової каналізації згідно проектних пропозицій (розділ «Дощова каналізація»).

Для зменшення аварійності та запобігання витокам:

- влаштування дублюючого напірного каналізаційного трубопроводу від КНС-1 до КОС; від КНС-4 до КОС. Реконструкція напірних каналізаційних

трубопроводів від КНС-10, КНС-5, КНС-13 з заміною існуючого та влаштуванням дублюючого трубопроводу.

- демонтаж будівлі та технологічного обладнання КНС-5 з паралельним будівництвом нової будівлі каналізаційної насосної станції та відповідним перепідключенням самопливних та напірних трубопроводів.
- реконструкція будівлі КНС-2 з модернізацією технологічного обладнання.
- впровадження заходів щодо врегулювання роботи КНС-9 з оптимізацією притоку стічних у відповідності до потужностей технологічного обладнання.
- Заміна ділянки самопливного каналізаційного колектора по вул. Гранітній, діаметр 600 мм. Реконструкція каналізаційної мережі по вул. Лучкая, пл. Театральна, пл. Корятовича. Реконструкція вуличної каналізаційної мережі по вул. Духновича.
- закупівля сучасного ремонтного обладнання.

Для зменшення енергоспоживання:

- реконструкція кабельних мереж електропостачання каналізаційних насосних станцій згідно з галузевими планами. Переоснащення каналізаційних насосних станцій із застосуванням енергоощадного насосного обладнання з частотним перетворювачем.

Для поліпшення якості очищених стічних вод:

- капітальний ремонт обвідного лотка КОС; влаштування системи знезараження біологічно очищених зворотних вод перед скиданням до водного поверхневого об'єкту.

Санітарне очищення території

Першочерговими заходами загальноміського значення, щодо покращення санітарного очищення міста є:

- виконання проектно-будівельних робіт щодо забезпечення зовнішнього пожежогасіння ділянки міського полігону ТПВ згідно з положеннями ДБН В. 2.4-2-2005;
- збільшення кількості майданчиків для збору ТПВ з контейнерами, конструкція яких має передбачати можливість роздільного збирання ТПВ;
- подальший розвиток системи підземного збору відходів для середмістя;
- влаштування майданчиків з контейнерами для великогабаритних відходів;
- розбудова мережі стаціонарних або мобільних пунктів прийому вторинної сировини із застосуванням прес-компакторів;
- встановлення автоматів для збирання пластикових та алюмінієвих пляшок в місцях тимчасового масового зосередження людей;
- влаштування пункту термічної утилізації трупів домашніх і безпритульних тварин з системою очищення димових газів;
- проведення ефективної інформаційної кампанії для формування у містян навичок відповідального ставлення до екології довкілля: зменшення обсягів ТПВ від домогосподарств, роздільне збирання ТПВ, запобігання виникненню стихійних звалищ шляхом використання тільки тих контейнерних майданчиків, які визначаються схемою санітарного очищення міста.

14. ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Згідно п. 3 ст. 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» у разі відсутності плану зонування або детального плану територій, передача земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичними та юридичними особами для містобудівних потреб забороняється.

У зв'язку з вище викладеним, для реалізації рішень даного проекту необхідно:

- виконати детальні плани земельних ділянок житлової забудови: ділянки №15 (на вільних територіях) та ділянки №29 (території зміни цільового призначення);
- відкоригувати план червоних ліній житлових та магістральних вулиць (масштаб 1:2000);
- розробити проект встановлення межі міста та провести інвентаризацію земель міста;
- розробити схему санітарного очищення міста.

III. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан (01.01.2023)	Розрахунковий строк (01.01.2041)
1	Населення	осіб	115,5	120,0
2	Територія, усього	га	3795,2	3795,2
	житлова забудова, всього	га	1461,76	1574,49
	- багатоквартирна забудова	га	283,97	399,17
	- одноквартирна забудова	га	1177,79	1175,32
	громадська забудова, всього	га	345,83	399,09
	спетериторії	га	93,49	76,16
	землі промисловості	га	213,82	194,1
	землі транспорту та зв'язку	га	262,06	253,19
	вулиці	га	519,88	539,88
	кладовища	га	20,51	14,11
	зелені насадження, всього	га	98,56	373,20
	– з них зелені насадження загального користування	га	98,56	283,54
	ліси	га	104,74	104,74
	відкриті землі (без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом)	га	427,81	0
	акваторії	га	105,00	124,5
3	Житловий фонд	тис. м ²	3215,6	4535,4
		кількість квартир	50455	67910
	Розподіл житлового фонду за видами забудови			
	- багатоквартирний	тис. м ²	2212,2	3206,3
		кількість квартир	38733	52934
	- одноквартирний	тис. м ²	1003,4	1329,1
		кількість квартир	11720	14976
	середня житлова забезпеченість населення загальною площею	м ² /людину	27,9	37,8
	Вибуття житлового фонду, всього	тис. м ²	—	1,0
4	Нове житлове будівництво, всього	тис. м ²		1320,8
		кількість квартир		17475
	- багатоквартирне	тис. м ²		994,3
		кількість квартир		14210
	- одноквартирне	тис. м ²		326,5
		кількість квартир		3265
5	Об'єкти громадського обслуговування:			
	дитячі дошкільні заклади, всього	місць	4426	5916

	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан (01.01.2023)	Розрахунковий строк (01.01.2041)
	загальноосвітні школи, всього	місць	15507	17077
	лікарні, всього	місць	3186	3186
	поліклініки, всього	відвід. у зміну	4866	4866
	пожежні депо, всього	об'єкти	2	4
		автомобілі	8	20
6	Вулично-дорожня мережа та транспорт населеного пункту			
	Довжина вулиць і доріг, з них:	км	110,0	121,3
	– загальноміського значення	км	41,5	49,6
	– районного значення	км	68,5	71,7
	Щільність вулиць і доріг	км/км ²	2,8	3,0
	– загальноміського значення	км/км ²	1,1	1,4
	– районного значення	км/км ²	1,7	1,8
	Довжина ліній подвійного шляху автобусу	км	47,9	73,3
	Щільність мережі наземного пасажирського транспорту	км/км ²	1,3	1,9
	Загальний рівень автомобілізації	на 1 тис. осіб	351	415
	– зокрема легкового автомобільного транспорту	на 1 тис. осіб	296	345
	Кількість місць зберігання легкових автомобілів	машино-місць	9880	19684
	– відкриті автостоянки	машино-місць	5000	6276
	– боксові гаражі	машино-місць	4880	980
	– багатоповерхові гаражі (цокольний поверх)	машино-місць	—	12428
7	Інженерне обладнання:			
	Водопостачання			
	Сумарний відпуск води системою комунального водопроводу	тис. м ³ /добу	22,50	38,25
	Потужність головних споруд питного водопроводу			
	- водозаборів	тис. м ³ /добу	75,00	75,00
	- водопровідної мережі	тис. м ³ /добу	65,00	65,00
	Каналізація			
	Загальне надходження стічних вод	тис.м ³ /добу	51,10	38,25

	Показники	Одиниця виміру	Існуючий стан (01.01.2023)	Розрахунковий строк (01.01.2041)
	Сумарна потужність очисних споруд	тис. м ³ /добу	50,00	50,00
	Електропостачання			
	Сумарне споживання електроенергії	млн. кВт*годин на рік	д.в.	217,80
	Потужність джерел покриття електричних навантажень	тис. кВт	д.в.	38,21
	Теплопостачання			
	Потужність централізованих джерел тепла, усього	МВт	—	—
	Подача тепла, усього	МВт	д.в.	312,58
	Газопостачання			
	Споживання газу, усього	млн. м ³ /рік	д.в.	215,28
8	Інженерна підготовка та захист території			
	Протиповіневий захист (дамби)	км	5,3	12,1
	Берегоукріплення	км	2,0	4,0
	Набережні	км	3,4	4,3
	Протиерозійні заходи	га	-	70,0
	Дощова каналізація	км	117,2	212,2
	Насосні станції	об'єкт	1	2
	Напірні колектори дощової каналізації	км	3,0	3,8
	Очисні споруди дощової каналізації	об'єкт	—	6
	Очисні споруди дощової каналізації	об'єкт	—	6
9	Санітарне очищення території			
	Обсяги твердих побутових відходів, всього	тис. т/рік	д.в.	69,00
	Сміттєпереробні підприємства			
	– кількість / потужність загальна	тис. м ³ /рік	—	1/100,00
	Полігони			
	– кількість	одиниць	1	1
	– площа	га	9,0	39,00

IV. ПОПЕРЕЧНІ ПРОФІЛІ ВУЛИЦЬ

V. ДОДАТКИ

1. ПЕРЕЛІК ДЕТАЛЬНИХ ПЛАНІВ ТЕРИТОРІЙ, ЯКІ ВРАХОВУВАЛИСЯ ПРИ ВНЕСЕННІ ЗМІН

У містобудівній документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород» були використані детальні плани територій:

1. ДПТ, обмеженої вулицями Загорська, Мінська, Тютюнова, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» 2018
2. ДПТ обмеженої вулицями Швабською, Юлії Жемайте, Степана Добоша, Перемоги, Андрія Новака, розроблений, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
3. Території обмеженої пр. Свободи та вулицями Дмитра Донського та Вілмоша Ковача, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
4. Території біля центральної міської клінічної лікарні, обмеженої вулицями Олександра Грибоєдова, Університетською, Василя Докучаєва, розроблений ПП «Архново» (Львів)
5. Території в районі вулиць Миколи Бобяка, Загорська, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2022
6. Території, обмеженої вулицями Єньківською, Загорською та Степана Фодора (район очисних споруд), розроблений ДПП «Закарпат-діпромисто» (м.Ужгород) 2022
7. Території, обмеженої площею Кирила і Мефодія, вулицями Минайською, 8-го Березня (до №19), ЗОШ № 12 та № 15 та вулицею Марії Заньковецької, розроблений ПП «Архново» (Львів), 2020
8. Території, обмеженої вулицями Робочою, Руською, Мукачівською та Івана Анкудінова, розроблений ТОВ «Наша Спадщина» 2018
9. Території, обмеженої вулицями Приладобудівників, Миколи Бобяка, Перемоги та межею міста, розроблений ДПП «Закарпат-діпромисто» (Ужгород), 2022
10. Території, обмеженої вулицями Капушанською, Олександра Радищева, Возз'єднання та Михайла Драгоманова, розроблений ПП «Архново» (Львів), 2021
11. Території, обмеженої вулицями Василя Докучаєва, Собранецькою, Олександра Грибоєдова до центральної міської клінічної лікарні, розроблений ПП «Віровбал П.Й» 2018
12. Території, обмеженої вулицею Митною, площею Дружби Народів, Студентською набережною до спортивної зони УжНУ, розроблений ТОВ «Наша Спадщина» 2018
13. Території, обмеженої вулицями Загорською, Івана Франка, Фріца Гленца та річкою Уж, розроблений ПП «Архново» Львів 2021
14. Території, обмеженої вулицями Яроцькою, Підградською, Панаса Мирного, Другетів розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020

15. Території, обмеженої вулицями Електрозаводською, Шумною, Другетів, Івана Айвазовського та Івана Панькевича, розроблений ТОВ «Студія 5Ф» Львів, 2018
16. Території, обмеженої вулицями Собранецькою, Чеською та територією лісів (район вулиці Запорізької), розроблений ДПП «Закарпат-діпромисто» (Ужгород), 2018
17. Території, обмеженої вулицями Михайла Грушевського, Марії Заньковецької, Володимира Погорелова, Капушанською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
18. Території, обмеженої вулицями Возз'єднання, Миколи Бобяка, Володимирською, Михайла Драгоманова, розроблений ПП «Архново» (Львів), 2021
19. Території, обмеженої вулицями Олександра Можайського, Минайською, Олександра Бородіна, Декабристів, розроблений ТОВ «Студія 5Ф» Львів, 2018
20. Території, обмеженої вулицями Климента Тімірязєва, Об'їзною дорогою, Федора Потушняка, Шахтарів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
21. Території, обмеженої вулицями Андрія Бачинського, Другетів, Міклоша Берчені та провулком Приютським, розроблений розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
22. Території, обмеженої вулицями 8-го Березня, Минайською, Михайла Грушевського, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
23. Території, обмеженої вулицями Олександра Грибоєдова, Собранецькою, Верховинською, Райдужною, розроблений ТОВ «Аргонавт» (Ужгород), 2018
24. Території, обмеженої вулицями Володимира Погорелова, Марії Заньковецької, Федора Достоєвського, Капушанською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
25. Території, обмеженої вулицями Юрія Гагаріна, Коритнянською, Сергія Мартина (Паризької Комуни) та територією підприємств оптової торгівлі, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
26. Території, обмеженої вулицями Північною, Теодора Ромжі та Акацій, розроблений розроблений ТОВ «Аргонавт» (Ужгород), 2018
27. Території, обмеженої вулицями Федора Достоєвського, Олександра Богомольця, Тиводара Легоцького, Марії Заньковецької, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
28. Території, обмеженої площею Жупанатською, вулицями Підгірною, Яроцькою, Олександра Фединця, площею Корятовича, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
29. Території, обмеженої вулицями Міклоша Берчені, Підгірною, Тихою, Далекою та Криничною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020

30. Території, обмеженої вул. Тихою, територією кладовища Кальварія, вул. Кошицькою та Собранецькою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
31. Території, обмеженої вулицями Іспанською, Собранецькою, Закарпатською та територією аеропорту, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
32. Території, обмеженої вулицями Вілмоша Ковача, Марії Заньковецької, Іштвана Сечені, Капушанська, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
33. Території, обмеженої вулицями Андрія Палая, Василя Стефаніка, Іштвана Дендеші, Данила Галицького, ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
34. Території, обмеженої вулицями Закарпатською, Гвардійською, Поліни Осипенко та територією аеропорту, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
35. Території, обмеженої вулицями Артилерійською, Юрія Гагаріна, Романа Шухевича, розроблений КП «АПБ» (Ужгород), 2018
36. Території, обмеженої вулицями Університетською, Кошицькою та територією житлового комплексу «5 Авеню», розроблений ПП «Архново» (Львів), 2018
37. Території, обмеженої вулицями Капушанською (Перемоги), Федора Достоєвського, Марії Заньковецької, Тиводара Легоцького, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2022
38. Території, обмеженої вулицями Поліни Осипенко, Гвардійською, Єньківською та територією аеропорту, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
39. Території, обмеженої вулицями Орлиною, Кошицькою, Собранецькою, Керченською та територією житлового комплексу «5 Авеню», розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
40. Детальний план території в районі вул. Собранецької та КПП (масив 2), розроблений КП «АБП» (Ужгород) 2022
41. Території, обмеженої вулицями Капушанською, Льва Толстого, площею Богдана Хмельницького та проспектом Свободи, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
42. Території, обмеженої вулицями Перемоги, Миколи Бобяка, Володимирською та Михайла Драгоманова, розроблений ФОП Ігнатюк 2018
43. Території, обмеженої вулицями Возз'єднання, Михайла Драгоманова, Олександра Радищева та Володимирською, розроблений ПП «Архново» (м.Львів) 2018
44. Території, обмеженої вулицями Юрія Гагаріна, Сергія Мартина, Успенською та Миколи Огарьова, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
45. Території, обмеженої вулицями Юрія Гагаріна, Коритнянською та межею міста, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019

46. Території, обмеженої Православною набережною, площею Шандора Петефі, вулицями Перемоги, Андрія Новака, Швабською, Мукачівською та Робочою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
47. Території, обмеженої вулицями Об'їзною дорогою, Доманинською та каналом, ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
48. Території, обмеженої вулицями Михайла Грушевського, Олександра Богомольця, Володимира Погорелова та Марії Заньковецької, розроблений ПП «Архново» (Львів) 2019
49. Території, обмеженої вулицями Вірменською, Кавказською, Університетською та житлового комплексу «5 Авеню», розроблений ПП «Архново» (Львів) 2018
50. Території, обмеженої вулицями Собранецькою, Василя Докучаєва, Університетською, Вірменською та Керченською, розроблений ПП «Архново» (Львів) 2019
51. Території, обмеженої вулицями Фріца Гленца, Івана Франка та Студентською набережною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
52. Території, обмеженої Слов'янською набережною, площею Богдана Хмельницького, вулицями Дмитра Донського, Вілмоша Ковача, Володимирською, проспектом Свободи, вулицями Перемоги, Лайоша Кошута та Леоніда Говорова, розроблений ТОВ «ПБК Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
53. Території, обмеженої вулицями Олександра Капуша, Капушанською (Перемоги), Олександра Радищева та Слов'янською набережною, розроблений ПП «Архново» (Львів) 2020
54. Території, обмеженої вулицями Климента Тімірязєва, Іллі Бродлаковича, Івана Фогарашія, Івана Сільвая, Андрія Бачинського та Стрільничною, розроблений ТОВ «ПБК Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
55. Території, обмеженої вулицями Миколи Лисенка, Горянською та межею міста, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
56. Території, обмеженої вулицями Іллі Бродладковича, Климента Тімірязєва, Шахтарів та Івана Котляревського, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
57. Території, обмеженої вулицями Станційною, Залізничною, територією автовокзалу, площею Георгія Кірпи та залізничною колією, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
58. Території, обмеженої вулицями Климента Тімірязєва, Міклоша Берчені, Криничною, Високою та межею міста, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021
59. Території, обмеженої вулицями Шахтарів, Федора Потушняка, Об'їзною дорогою, Івана Котляревського, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
60. Території, обмеженої вулицями Іллі Бродладковича, Івана Котляревського, Об'їзною дорогою та Івана Фогарашія, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018

61. Території, обмеженої вулицями Виноградною, Сріблястою, Лозовою та Лісною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
62. Території, обмеженої вулицями Виноградною, Лісною, Іванківською та Сріблястою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
63. Території, обмеженої вулицями Іванківською, пров. Ягідним, Янтарною та територією лісів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
64. Території, обмеженої вулицями Іршавською, Володимира Короленка, Лозовою, Сріблястою та Березовою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
65. Території, обмеженої вулицями Березовою, Сріблястою, Іванківською та Іршавською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
66. Території, обмеженої вулицею Сосною, провулком Ягідним, вулицею Янтарною та територією лісів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
67. Території, обмеженої вулицями Янтарною, Володимира Короленка, Свалявською та Сосною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
68. Території, обмеженої вулицями Сосною, Свалявською, Володимира Короленка та Іршавською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
69. Території, обмеженої вулицями Лозовою, Володимира Короленка, Міжгірською, Генерала Лялька та Сріблястою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
70. Території, обмеженої вулицями Міжгірською, Володимира Короленка, провулком Володимира Короленка, вулицями Свалявською, Золотистою та Олександра Грибоєдова, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
71. Території, обмеженої вулицями Північною, Рахівською, Свалявською, провулком Володимира Короленка та вулицею Володимира Короленка, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
72. Території, обмеженої вулицями Рахівською, Північною, Теодора Ромжі та Золотистою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
73. Території, обмеженої вулицями Верховинською, Лозовою, Степана Ключарука, Братів Шерегіїв, Івана Шпонтака та Райдужною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
74. Території, обмеженої вулицями Сріблястою, Івана Шпонтака, Братів Шерегіїв, Степана Ключарука, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018

75. Території, обмеженої вулицями Генерала Лялька, Олександра Грибоедова, Райдужною та Сріблястою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
76. Території, обмеженої вулицями Собранецькою, Лісною та Верховинською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
77. Території, обмеженої вулицями Лісною, Собранецькою, Об'їзною дорогою та територією лісів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
78. Території, обмеженої вулицями Собранецькою, Запорізькою та територією лісів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
79. Території, обмеженої вулицями Фредеріка Шопена, Франтішека Тіхого, Одеською, Мукачівською, Станційною та проспектом Свободи, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
80. Території, обмеженої проспектом Свободи, вулицями Швабською, Коноплянню, Франтішека Тіхого та Фредеріка Шопена, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
81. Території, обмеженої вулицями Швабською, Мукачівською, Одеською, Франтішека Тіхого та Коноплянню, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
82. Території, обмеженої вулицями Олександра Богомольця, Степана Вайди, 8-го Березня та Тиводара Легоцького, розроблений ПП «Архново» (Львів) 2020
83. Території, обмеженої вулицями Олександра Богомольця, Тиводара Легоцького, 8-го Березня та В'ячеслава Чорновола, розроблений КП «АПБ» (Ужгород) 2018
84. Території, обмеженої вулицями Михайла Ломоносова, Собранецькою, Івана Крилова та Ференца Ракоці, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2019
85. Території, обмеженої вулицями Августина Волошина, Корзо, набережною Незалежності, площами Поштовою та Жупанатською, розроблений ТОВ «Студія 5Ф» (м. Львів) 2018
86. Території, обмеженої вулицями Михайла Томчанія, Миколи Лисенка та межею міста, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
87. Території, обмеженої вулицями Університетською, Глибокою та територією УжНУ, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
88. Території, обмеженої вулицями Теодора Ромжі, Університетською та територією УжНУ, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2018
89. Території, обмеженої вулицями Собранецькою, територією аеропорта та ТСО України, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
90. Території в районі вулиці Собранецької, 147 (територія ТСО України), розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
91. Території, обмеженої вулицею Собранецькою, територією ТСО України та територією лісів, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021

92. Території, обмеженої вулицями Ольги Кобилянської, Антоніна Дворжака, Андрія Палая та Василя Верещагіна, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
93. Території, обмеженої вулицями Ольги Кобилянської, Василя Верещагіна, Андрія Палая та Олега Кошового, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
94. Території, обмеженої вулицями Олега Кошового, Андрія Палая та Проектною, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
95. Території, обмеженої вулицями Мистецькою, Затишною, Василя Стефаника та Фруктовою, розроблений ПП Пригара І.Й. 2018
96. Території, обмеженої вулицями Глиняною, Марка Черемшини, Миколи Лелекача та Василя Стефаника, розроблений ПП Пригара І.Й. 2018
97. Території, обмеженої вулицями Цвітною, Іштвана Сечені, Марії Заньковецької, Олександра Капуша, розроблений ПП «АРГОНАВТ» 2020
98. Території, обмеженої вулицями Болгарською, Успенською, Сергія Мартина та ЛЕП, розроблений ПП «АРХНОВО» (Львів) 2020
99. Території, обмеженої вулицями Українською, Іштвана Дендеші, Антоніна Дворжака та Андрія Палая, розроблений ПП «АРХНОВО» (Львів) 2020
100. Території, обмеженої вулицями Стародоманинською, Технічною, залізничною колією та вулицею Об'їзна дорога, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
101. Території, обмеженої вулицями Об'їзна дорога, Доманинською, Стародоманинською, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2020
102. Території, обмеженої вулицями Марка Черемшини, Мистецькою, Василя Стефаника, Степанівською та Об'їзною дорогою, розроблений ТОВ «ПБК «Закарпатреконструкція» (Ужгород) 2021

2. ДОКУМЕНТИ

3. ЗМЕНШЕНІ ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ